

werckte, den geest der ziele helde vanden eenen kant naer het inwendich, ende de ziele vanden anderen kant wetende hare plicht, bekommerde haer met het uytwendich: ende hier mede, al-hoe-wel dat de Crachten met vryheyt werckten, en waren sy evenwel niet geheel vry: want de devotie troock haer tot Godt, op de selve maniere, ghelijck oft iemandt een keten aen synen voet hadde, ende daer mede moefte gaen, ende dat iemandt hem ondertusfchen weder-hiele, treckende met de keten; want het is seker, dat al-hoe-wel den gheketenden in dit gheval vrylijck werckte, soo is't evenwel dat hy, ghelijck als gheketent zynde, ende niet ghelijck als vry zynde, werckte.

5. In't vierde ghetal seght sy, *Dat de jonsten komen naer de dorricheden.* Het leven vande geestelijcke ziele is, ghelijck het Leven van JESUS-CHRISTUS: hy en was nauwelijckx gheboren, oft de Enghelen songhen den Lof-sanck des Vrede, ende wirt van de *Herdersaen-beden*; maer datelijck wirt hy ghepynicht door het mes der *Besnydenisse*. De *Dry Koninghen* quamen in't Stalleken om hem te aen-bidden; maer kortst daer naer wirt hy van eenen anderen Koninck ghefocht om ghedoodt te worden, soo dat hy ghedwonghen is gheweest te vluchten naer *Egypten*. Het geestelijck leven bestaet geheel in vertroostinghen, ende mistroostinghen; maer de *H. Theresia* verkose in desen Brief de quellinghen, ende de vreesen, ende de vertroostinghen, ende de jonsten vermoeden haer. Ende ick en verwondere my niet: want het leven van onsen Heere was meer vervult met bitterheden, als met soeticheden, ende vertroostinghen.

6. Gheheel het 5. ghetal is seer bemerckelijck, ende boven al, als sy seght; *Dat de ziele ghewoon is terusten van hare gheweldighe beweginghen der liefde, door den middel der penitentie.* O hoe gheluckich is die ziele, die welcke de penitentie neemt voor de ruste van hare pynen, ende quellinghen! Ende sy heeft reden: want hoe kan sy hem beminnen, die soo veel voor haer gheleden heeft, is't dat sy voor hem niet en wenscht te lyden? Ende is't dat sy wenscht te lyden voor hem, is't is seker dat de ruste hare quellinghe, ende hare meefte pynlijckheyt sal wesen, ende in teghendeel sullen de quellinghen, ende die pynlijckheden hare verlichtinghe wesen. O hemelche tale! ô heyligh leven! ô leven seer verscheyden van dit ellendich leven! In dit leven houdt men het lyden voor een groot, ende onverdraeghlijck torment, ende om dielwille dat men hier geene kleyne, ende korte pyne en heett willen lyden, komt men daer naer een eeuwich-durende torment te lyden; maer het leven des geefts, ende der deughden is gheluckich, ghemerckt dat 'et hier alle syne glorie stelt in het lyden, ende daer naer sal de eeuwighe glorie zyn het ghenieten.

7. Hier leght sy uyt het Versken, daer wy van ghesproken hebben inde voorgaende bemerckinghen, ende het welck wy niet en hebben willen uyt-legghen, zynde seer moeylijck om uyt-te-legghen, het ghend sy daer in verklaert heeft: Sy seght, *Dat Godt de liefde, die men de sehpselen draeght, met eene groote soeticheyt wegh-neemt*; maer men moet sich niet verwonderen, is't dat 'et gheschiedt met

soeticheyt

foeticheyt, aenghesien hy uyt de ziele eene vrende liefde jaeght, om daer in eene andere te brenghen, die haer dienstich is: want wat liefde is'er dienstigher, ende eyghender voor de ziele, als de liefde Godts, die haer voor sy selven gheschapien heeft! Ende hoe wilt men, dat de ziele geene foeticheyt en ghevoelt, als sy Godt ontfanght, die de foeticheyt selver is, hare glorie, ende vertroostinghe, ende die in teghendeel de scepelen verjaeght, die de pyne, de droefheyt, de bitterheyt, ende het misnoeghen selverzyn? De duyternissen verdwynen, om plaetse te maken aen het licht, kan dat gheschieden sonder vermaeck? Het ghene dat quaet is, gaet daer uyt, ende de ziele komt te genieten, het ghene dat goet, ende heyligh is, kan dat gheschieden sonder vertroostinghe? Het ghene dat kort, verganckelijck, ende verdrietich is, gaet daer uyt, ende het ghene dat groot, oneyndelijck, schoon, ende glorieus is, komt daer in, ende naer al dat, kan het wesen, dat men daer in geene voldoeninghe en sal vinden? En laet ons doch niet meer segghen, want het is onmoghelijck, dat de penne kan uyt-drukken, het ghene de ziele in dese veranderinghe ghevoelt.

8. In't 6. ghetal spreekt sy van tekere pynlijckheden, die haren Broeder moeste lyden, ende sy raedt hem, dat hy sich daer over niet en soude bedroeven, nocht het selven achten: sy wilt segghen, dat is't by-aldien hy sijn herte, ende syne begeerten in Godt stelt, hy sich in alle die quellinghen niet en moet beroeren, hatende al't ghene buyten Godt is, ende sich niet bedroevende over alle dese aen-vechtinghen. Het is ghemeynlijck, ende by-naer altydt beter, de bekoringhen te verachten, als die te overwinnen: want het is gevaerlijck met den duyvel reden te voeren, ende te willen overwinnen. Dat hy seght, het ghene hy wilt, mits dat ick doen, het ghene betaemlijck is. Dat hy sich diene van alle syne archlisticheden, voor soo veel als Godt hem toe-lact, mits dat ick met Godt ben, ende hem besitte, ick en sal geheel de helle te samen niet vreesen. (a) *Pone me juxta te, & celsus vis manus pugnet contra me*, seyde Job.

Als den duyvel den H. Antonius quelde, ende hem qualijck handelde, andt-woorde hy hem, ende seyde: *Doet in my al't ghene Godt u toe-gholaten heeft: al oft hy hadde willen segghen: Ick ben aen Godt, ende ick hebbe my aen hem ghegeven, ick beware my voor Godt, doet in my al't ghene Godt begeert, ick en geve daer niet om, mits dat ick lyde, ende dat ick doen, al't ghens Godt begeert.*

9. Sy raedt hem van ghelijcken oock, dat hy geen werck en soude maken van dese bevinghen, ende flouten, die hem in't Ghebedit overkomen: ende als eene Meesterse van't geestelijck leven, leert sy hem, dat hy sich gheheelijck soude verloochenen aen't uytwendich, op dat hy volmaecktelijcker met het inwendich soude moghen bekomert wesen. Ick hebbe eenen wereldtschen mensch ghekent, die seer geestelijck was, ende die ten tyde van dertich jaren seer groote penitencien dede, ende als hy de Misse begonste te hooren, wirt hy inde devotie soodanichlijck ontfteken, dat sijn lichaem door het groot ghewelt schudde, ende

beefde, ghelijkerwys eenen stercken windt een droogh riet slaet, sonder dat hy oyt ter aerden gheworpen wirt, het welck een mirakel scheen te wesen.

Men verhaelt vanden *H. Philippus Nereus*, dat, als wanneer sijn herte ontsteken was door de liefde Godts, syne handen, ende sijn gheheel lichaem beefden; maer de ziele moet alle dese uytwendighe beweginghen verlooehenen, ende niet anders peysen, als Godt te beminnen, ende te dienen.

10. Sy seght in t'8. ghetal, *dat daer een niet en belanght, dat de ziele naer dese besondere gunsten blyft, al oft'er in haer niet om en hadde ghegaen, doordien dat Godt geen sienlyck taecken en laet, maer onsenlycke*, dat is te segghen: dat, als wanneer Godt syne jonsten aende ziele mede-deelt, om haer te verrycken, en volmaeckter te maken, sy die too haest niet en ghevoelt, noch en kent: want dat en belet niet, dat sy inder daedt in haer niet en zyn, ende dat Godt die in haer niet gelaten en heeft; maer sy vindt-se daer naer, is't dat sy die niet en heeft verloren: want al is't schoon, dat de ziele ondertusschen door giffinghe haren voort-ganck kent, jae dat sy dien ondertusschen oock sekerlijck kent door *Veropenbaringhen*, soo sijnder nochtans seer sterke reden, de welcke haer beletten, dat sy dien ghemeynlijck niet en kent. De eerste is, dat de ziele inde af-wesentheyte van het licht, inde duyternissen blyft, ende ghelijck dat'et licht vande jonste voor-by gaet, soo komt de bekoringhe inde plaetse, ende ter oorfaken vande bekoringhe, is'er minder licht inde inwendighe sinnen. De tweede is, dat'er twee kennissen zyn inde ziele, de eene is van Godt, de andere is van haer selven: de ziele kan veel lichter kennisse hebben van Godt, als van haer selven, doordien dat'et licht Godts de ziele grootlijckx helpt, om haer te kennen, daer de eyghe liefde haer belet, van haer selven te kennen; indervoeghen, dat, is't by-aldien het licht Godts de eyghe liefde niet en verstroeyt, ende te niet doet, wy ons selven noyt welen fullen kennen, ende als Godt sich komt af-te-scheyden vande ziele, soo blyft sy ghelijck den ghenen, aenden welcken het licht komt t'ontbreken.

11. In t'9. ghetal vertooght sy den staet van eene ziele, de welcke Godt met syne klaerheyt verlicht, ende de welcke hy in eenen seer verheven staet stelt, doordien dat dit goet, ende dese verheventheyte der ziele, hanght van het ongeschapen licht: dit is't, het welck Godt verlicht, op dat sy soude sien: dit is't, het welck haer versterckt, op dat-se soude bestaen: dit is't, het welck haer ontfsteckt, op dat-se soude branden: dit is't, het welck haer gheleydt, op dat-se soude wercken: dit is't, het welck haer moedt geeft, op dat-se lyde: dit is't, het welck haer verbrandt, op dat-se soude vernieticht worden: eyndelijck, dit is't, het welck haer wondt, op dat-se sterve. Den *S. Vader Joannes vanden Cruysse* heeft dit seer wel uyt-ghedrukt, in syne seer minnelijcke Ghesanghen, alwaer hy seght:

O llama de amor viva,

Que tiernamente hieres,

De mi alma en el mas profundo centro!

O levende vlamme der liefde,

Die soo teentijck doornwondt

Mynder ziele middelt-grondt!

Si yà no eres esquivá,

Acaba ya si quieres

Rompe la tela de este dulce encuentro.

Aenghesien ghy my soo hardt niet en zyt,

Maeckt nu een eynde soo't u belieft,

*Breeckt af den draet van dese soete
ontmoetinghe.*

Maer dit en is niet voor fondaren, ghelijck ick ben, om daer van te handelen; maer sulckx komt toe aende ghene, die 'et verstaen, ende beproeven.

12. In't 11. ghetal raedt sy haren Broeder, dat hy naer het *Ghebedt*, de handen aen't werck der deughden, ende der penitentie soude steken, ende hierom sendt sy hem een hayren kleedt. O schoone over-een-kominghe tusschen Broeder, en Sufter! O schoone onderhoudinghen! O schoone aen-raedinghen! Ende om alles soet, ende doenlijck te maken, voeght sy daer by met eene wonderlijcke bevallicheyte: *ICK EN KAN MY NIET WEDERHONDEN VAN LACHEN, ALS ICK PEYSE, DAT ICK VOOR ALLE DE LECKERNYEN, ENDE VOOR HET GELT, HET WELCK U-E. MY SENDT, AEN U EEN HAYREN KLEEDT SENDT.* Sy sonden aen malkanderen, als waerachtighe geestelijcke perfoonen, het welck hun noodich was: want de *Heylighe* sondt aen haren Broeder, die gemakelijck leefde, hayre kleederen, ende haren Broeder sondt aen haer leckernyen, als aende ghene, die een strenghe leven leyde; maer ghelijck sy alle beyde volmaecktelijck leefden, soo is't te ghelooven, dat soo d'een, als d'ander, hun van dese gitten dienden, voor soo veel als sy die noodich hadden.

XXXIII. BRIEF.

*Aenden selven Laurentius de Cepeda haren
Broeder.*

1. **I**ESUS zy met U-E. ick ben genesen vande flouwte, die my bevangen hadde. Het dochte my, dat ick vol van galle was met vreesse dat ick den Vasten soude hebben moeten breken; ick hebbe eene medecyne genomen, ende dien daghe hebbe ick soo veel te doen gehad, ende soo vele Brieven ontfanghen, dat ick genoodtsaecht geweest ben te schryven tot den twee uren toe naer den midder-nacht, het welck my eene groote pyne in't hooft veroorsaecht heeft; maer ick gheloove dat 'et geweest is voor een veel grooter goet: want om dese reden, heeft den Medecyn-meester my verboden, van noyt meer te schryven naer den midder-nacht; ja hy heeft my geboden, dat ick myne Brieven so nwylen soude doen schryven. Voorwaer ick hebbe desen winter grootelijckx ghearbeyt in Brieven te schryven, waer over ick seer plichtich ben: want om den morghen-stont vry te hebben, benam ick veel tyts van myne ruste, ende ghelijck ick moeste schryven, naer dat ick ghebracket

braeck hadde, dat al-te-samen by een ghevoeght, gaf veel tot myne sieckte, al-hoe-wel dat myn quaet merckelijck groot gheweest is op dien dagh, als ick de Medecyne ghenomen hadde. My dunckt dat ick my selven teghenwoordich veel beter bevinde, over sulckx en zyt niet beroert over myne ghesfeltenisse: want ick koostere my selven wel: ick waerschouwe U-E. hier over, op dat-ge niet in pyne en soudt zyn, waert dat U-E. eenighe Brieven saght, die van myne handt niet gheschreven zijn, ende waert dat de ghene, die ick U-E. schryve veel korter waren, geene andere reden hebbende, als de ghene, die ick nu kome te segghen.

2. Ick koostere my soo wel, als ick kan, ende ick hebbe my selven moeylijck ghemaect over het ghene U-E. my ghesonden heeft: het soude beter gheweest hebben, dat U-E. het selve soude ghe-eten hebben, want de soeticheden en zijn niet goet voor my, al-hoe-wel dat ick'er van gheproeft hebbe, en doet sulckx niet meer, andersints soude ick my vergrammen: en is't niet ghenoegh, dat ick u niet met allen en geve?

3. Ick en wete niet, wat U-E. wilt segghen vande *Disciplinen*, die U-E. neemt ten tyde van eenighe *Pater Nosters*: noyt en hebbe ick u sulckx gheseyt, her-leest mynen Brief, ende U-E. sal sien, wat dat-ge moet nemen, ende en gaet in geender manieren buyten het ghene ick daer in gheschreven hebben, behalven dat U-E. die twee maels ter weken sal nemen. Ghedurende den Vasten sal U-E. het hayre kleedt eenen dagh alle weken draghen; soo nochtans, dat U-E. het sal aflegghen is't dat-ge fiet, dat'et U-E. ghesontheyt soude komen te hinderen: want ghelijck U-E. soo bloedt-ryck is, soo vreesse ick grootelijckx, oft dat'et u niet hinderlijck en is. Ick en late u niet toe, eenighe andere Penitentien meer te doen: want U-E. sal eene veel grootere Penitentie doen, als U-E. die door gehoorlaem-heyte sal doen, met mate, doordien dat-ge uwen eyghen wille sult versterven. En laet niet van my te waerschouwen, als-ge het hayre kleedt sult ghebruyckt hebben, oft dat-ge u daer mede niet qualijck en bevindt.

4. Dat *Ghebedt*, daer U-E. my van van spreeckt, is het *Ghebedt van Ruste*, waer van ghehandelt staet in dat kleyn boeckxken, dat U-E. heeft. Nopende die sinelijcke beweginghen, ick hebbe u daer op al gheseyt, dat'er te segghen valt: want ick sien wel dat sulckx tot het *Ghebedt* niet en doet, ende dat het besten is, daer van niet veel werckx te maken. My is eens gheseyt gheweest van een seer gheleert Man, dat tot hem eenen sekeren mans-perfoonghekomen was, gheheel bedruckt, ende bedroeft, segghende dat hy, elcke reyfe als hy tot de Communie gonck, in eene veel grootere pynlijckheyt viele, als wel die, daer U-E. van spreeckt, ende dat men hem gheboden hadde, maer eens 'sjaers te Communiceren, als hy'er toe verbonden was. Desen gheleerden Man, al-hoe-wel hy, in't geestelijck leven soo wel niet hervaren en was, kende de swackheyt des mensche, ende hy raede hem, dat hy sulckx niet en soude achten, ende dat hy alle acht daghen soude Communiceren, ende gelijck hy dese vreesse niet meer en hadde, heeft

hem dese bekoringhe oock verlaten : doet oock het selven, ende en wilt u daer mede voorders niet meer bekommeren.

5. U-E. magh van alles spreken met *Julianus van Avila*, den welcken een seer eerlijck man is : ghy seght my, dat hy met u handelt, waer over ick my verheughe : gaet hem dickwils besoecken, ende als wanneer U-E. hem eenighe goetjonsticheyt wilt bewysen, U-E. kan dat doen, ghelijck door aelmoesse : want hy is seer arm, ende seer onthecht van alle ryckdommen deser wereldt; volghent myn oordeel, is hy eenen vande beste Priesters, die ghy hebt in uwe Stadt; oversulckx doet-ge seer wel, van die ghelijcke verkeeringhen te hebben : want men kan altyd aen het *Ghebedt* niet ghehecht zyn.

6. Ick segghe u, jae selver ick ghebiede u, dat-ge niet minder en sult slapen, als sesuren : peyft eens, dat, ghelijck wy nu alreeds bejaert zyn, wy ons lichaemen in sulcker voeghen moeten handelen, dat sy den geest niet en verdrucken, het welck voorwaer niet wel en soude zyn. Ghy en soudt niet konnen ghelooven het misnoeghen, ende de quellinghe, die my dese daghen bevanghen heeft, too dat ick niet en derve bidden, noch lesen, al-hoe-wel dat ick my nu beter ghestelt vinde, ghelijck ick nu alreeds gheseyt hebbe; maer dat sal my myne ghesontheyt beter leeren bewaren, ick bidde u, dat-ge d'u we oock wilt bewaren, ende dat ghy dede, het ghené men u ghebiedt : want U-E. en kan niet falen met te ghehoorsamen. Maer hoe slecht zydy? Meynt ghy, dat u *Ghebedt* ghelijck is aen het ghené, het welck my belette te slapen? Daer is wel een groot verschil : want ick dede veel meer om te konnen slapen, als om te waken.

7. Voorwaer, ick en kan onsen Heere niet ghenoegh loven, over de gratien, die hy u doet, ende over de uyt-werckfelen, die sy voorts-brenghen in de ziele. U-E. sal daer door sien, hoe groot dat hy is, ghemerckt hy u met deughden begifticht, die ghy niet en soudt hebben konnen bekomen; oock door menichvuldighe oefeninghen. Weet, dat de swackheyt des hoofts, die U-E. ghevoelt, niet en komt van het eten, oft van het drincken, doet alleenlijck maer dat ick u segghe; Godt doet u eene groote gracie, van u de ghesontheyt te geven, die ghy hebt, ick bidde syne Goddelijcke Majesteit, dat hy u daer in noch vele jaren gelieft te bewaren, op dat-ge die in synen heylighen dienst mooght besteden.

8. Voor soo veel als aengaet die vreesen, daer U-E. my van spreeckt, ick ghe-loove dat sy inder daet moeten voorts-komen, doordien dat den geest den duyvel gewaer wort, ende al-hoe-wel dat de lichaemelijcke ooghen hem niet en sien, soo is't nochtans dat de ziele hem moet sien, oft ghevoelen. Neemt ghewyt water by u : want daer en is niet, dat hem eer doet vlieden, ick hebbe my selven van desen help-middel dickwils ghedient, waer mede ick my wel bevonden hebbe : want ten meerderen deel en was ick niet alleenlijck aen-gegriepen van dese vreesen, maer den duyvel quelde my oock grootelijckx. Ick bid' u dit aen niemant te segghen, maer houdt'et by u alleen. Maer is't dat-ge naer hem geen wy-water en worpt, hy en sal niet wegh-vlieden, hierom is't noodich, dat ghy wy-water rontom u worpt.

9. En peyst niet, dat'et eene kleyne gratie is, die Godt u doet, dat-ge soo wel kont slapen, maer zyt versiekert, dat'et eene teer groote is, ende hierom bid' ick u anderwerf, dat ghy u selven geen ghewelt en soudt aen doen, van uwen slaep te beletten, want ten is nu geen en tydt van sulckx te doen.

10. My dunckt dat'et eene groote liefde is, de pynen te nemen voor (y selven, om den naesten te verlossen, ende hem te laten met de vermaeckelijkheden: ende het is oock eene groote gratie van Godt, een soo goet ghepeys te hebben; maer vanden anderen kant dunckt my, dat'et eene groote eenvoudicheyt is, ofte eene al te weynighe oodtmoedicheyt, te peysen, dat U-E. deughden genoegh soude hebben, ghelijck *Franciscus Salcedo* besit, oft wel die, de welcke Goit u geeft sonder het *Ghebedt*. Ghelooft my, laet den Meester vanden Wyngaert doen, die seer wel weet, wat een ieder van noode heeft: noyt en heb ick van hem in wendighe quellinghen gevraecht, al-hoe-wel dat hy'er my seer vele, ende seer swaere in dit leven toe-ghesonden heeft, de natuerlijcke ghesteltenisse der menschen doer'er veel toe, dat men dierghelijcke quellinghen, ende pynlijckheden ghevoelt. Ick ben seer blyde dat U-E. desen heylighen Man daeghlijckx meer kent; ick soude wel wenschen, dat-ge u, soo veel als't moghelijk is, naer hem voeghde.

11. Ick wille wel, dat ghy weet, dat ick alreeds voor sien hadde, het ghene dat'er moeste komen van het vonnisse, het welck ick ghegeven hadde, ende ick sagh wel, dat men't ghevoelen moeste; maer ten is my niet moghelijk geweest te andtwoorden met alle voorlichticheyt, ghelijck ick wel ghewilt hadde, ende is't dat ghy'et wel bemerckt hebt, ghy sult sien, dat ick eenighe dinghen ghepresen hebbe van't ghene U-E. gheseyt heeft; ende om niet te lieghen, ick en konde niet anders segghen op uwe andtwoordt, jae ick ben noch in dat ghevoelen: voorwaer ick hadde eene soogroote hooft-pyne, dat ick niet en wete, hoe dat ick'et hebbe konnen segghen: want ick hadde dien dagh soo vele Brieven ontfanghen, ende ick was van soo vele faken overvallen, dat'et schynt, dat den duyvel die somtydts te samen brenght, voor 't minsten gheloove ick, dat hy'et dien nacht ghedaen heeft, als ick 's anderdaeghs moeste medecyne nemen, het welck my groot quaet dede; indervoeghen, dat'et een mirakel was, dat ick aen den *Bisshop van Cartagena* den Brief niet en fondt, den welcken ick gheschreven hadde aende Moeder van *Pater Gratiaen*, doordien dat ick ghesaelt hadde in het op-schrift vanden Brief, nemende den eenen vorden anderen; jae selver, ick hadde hem nu alreeds gheleyt in het packken, als ick'et bemerckte: ick en kan Godt daer over niet ghenoech loven, ende bedancken. Ick schreve aen den *Bisshop*, sonder hem oyt ghesien te hebben, hoe dat Synen *Promoteur* naer *Caravaca* ghegaen was, om onse Religieusen aldaer te quellen te nemen, ende aen haerlieden Biecht-vader verboden hadde in dat Klooster Misse te lesen. Daer is nu in voor sien, ende voor de reste, het welck is, dat den *Bisshop* verlöt sal geven om het Klooster te stichten, wy sullen dat seer haest bekomen, want hy en kan anders niet doen, doordien dat mynen Brief met vele andere Brieven, die in ons

voordeel gheschreven zyn, vervoeght is. Siet eens, wat voor eene beschaemtheit dat 'et voor my soude gheweest hebben, eenen *Bisschop* ghenomen te hebben voor eene vrouw-perfoone: voorwaer dat was wel den middel, om onse sake voorts-te-dryven by dien weerdighen Man, die my voor eene fottinne soude gepoch hebben: ende aenmerckt oock eens, oft ick niet wel gedaen en hebbe, van hier te blyven, om hier in te middelen.

12. Wy hebben noch vreesse voor *P. Toftat*, die nu weder-keert naer het Hof, beveelt doch dese sake aen Godt, ende leest desen Brief vande Priorinne van *Sivillen*, ick hebbe groot vermacck ghenomen in dien te lesen, den welcken U-E. haer gheschreven hadde, ende den welcken sy aen my hadde ghesonden: ick hebbe my oock vermaect in dien te lesen, den welcken U-E. acnde Religieusen gheschreven hadde. Voorwaer men moet belyden, dat ghy bevallich zyt in alle dinghen; Sy zyn seer ghetroost gheweest, ende sy groeten u duysent-mael, namentlyck myne Mede-ghefellinne, de welcke die Religieuse is van vyftich jaren, die met ons quam van *Malagon*, 't is eene goede, ende verstandige Dochter, ick weet 'et door d'ondervindentheyt, sy heeft eene groote sorghe voor my.

13. De Priorinne van *Valladolid* heeft my gheschreven, dat men al dede dat moghelijk was in de sake, die U-E. weet, ende dat *Petrus de Abumada* in die Stadt was om die te vervolgen: zyt versckert, dat den Koopman, die daer mede ghemoeyt is, sich wel sal quytten, ghelijck ick gheloove: en zyt niet in pyne, doet myne ghebiedenisse aen uwe Kinderen, namentlyck aen *Francoiscus*, om den welcken te sien, ick eene groote begeerte hebbe: U-E. heeft wel ghedaen, van die perfoone doen uyt te gaen, al-hoe-wel sy geene reden gegeven en heeft: want als 'er een soo groot ghetal volck is, dat brenghet eene ververringhe by. Belieft van mynen t'weghen *Mevrouwe Joanna, Alvarez*, ende alle die van 'thuys groeten naer ghewoonte: weet, dat ick my teghenwoordich beter bevinde in myn hooft, dan als ick desen Brief begonste te schryven, ick en wete niet, oft dat 'et komt uyt vermacck, herwelck ick hebbe, van my selven met u t'onderhouden.

14. Den *Doctoor Velasques*, die mynen Biecht-vader is, heeft my van daghe komen besoecken: ick hebbe hem te kennen ghegeven, het ghene U-E. my geschreven heeft, nopende het silver-werck, ende de Tapyten: want ick en soude niet willen, dat ghy, by ghebreck van u by-te-staen, soudt ontbreken van grooten voortganck te doen inden dienst Godts; ende alsoo in sekere saken, die 'er voorvallen, en soud' ick op myn eyghen oordeel niet willen steunen, al-hoe-wel dat ick, om de selve reden, van 't selve ghevoelen was, ghelijck ghy; maer desen *Doctoor* seght, dat sulckx noch goet, noch quaet en doet, mits dat U-E. tracht te kennen het weynich, dat daer aen belanght, ende dat-ge daer aen niet gehecht en zyt, dat 'et redelijck is, dat U-E. een huys ghestoffeert heeft, volghens uwen staet, mits dat ghy kinderen hebt, die ghy tot den houwelijcken staet moet brenghen, oversulckx moet ghy huys houden ghelijck 'et betamelijck is, ende vervolghens een weynich patienue hebben: want Godt is altydt ghewoon de ghe-

legghentheden te doen komen, die eyghen zyn om de goede begeerten te volbrengen; ende in sulcker voeghen sal hy oock met u handelen. Ick bidde Godt, dat hy u belijft te bewaren, ende eenen grooten heylighen te maken. Amen. 't Is van daghe den *Thienden Februarius*, ende ick ben

V.-E. Dienaererisse

THERESIA VAN JESUS.

B E M E R C K I N G H E N.

1. **D**E H. THERESIA vervolght in desen Briet de selve materie, de welke sy inde voorgaende Brieven begonst hadde te handelen, ende in't 4. ghetal seght sy noch eens aen haren Broeder: *Dat'et beste is, geen werck te maken vande bekoringhen, die hy komt te lyden*: ende wie is'er doch, die eenich werck moet maken vande quellinghen, ghemerckt dat Godt met die is, de welke gequelt zyn? [a] *Cum ipso sum in tribulatione*, ende teritondt daer naer leght onsen Heere: *Eripiam eum, & glorificabo eum*. Ick en ben niet alleenlijck met den ghenen, die ghequelt is, maer oock, ick ben met hem, om hem te verloffen in dit leven, ende daer naer te glorificeren inder eeuwicheyt. O Heere, sendt ons dan quellinghen, aengheuen ghy met die komt, verlost ons in dit leven, ende glorificeert ons in't ander.

2. In't selve getal verhaelt sy ons eene merckelijcke sake, waer uyt men klaerlijck kan sien, dat'et eenen quaden middel is, dat men de siecken vervremt vande medecyne, ende dat'et een gheheel verlies der zielen is, haer te doen wachten van onsen Heere dickwils te ontfanghen,

3. In't 6. ghetal voor-schryft sy haren Broeder den tydt om te slapen, daer sy nochtans soo wel wiste te waken, ende sy seght, *Dat'et niet minder als ses uren soude zyn*: want is't dat'et lichaem syne ruste niet en heeft, ende is't dat'et, by maniere van spreken, niet besproeyt en wort met den slaep, soo sal'et eene dorre, ende eene on-vruchtbare aerde zyn; ende hierom segghen de Poëten, *Super fessos irrigat artus*, *Dat den slaep de vermoeide litmaten besproeyt*. Waer uyt men die spreucke kan trecken, de welke seght: *Dat eenen geestelijcken Persoon maer ses uren en magh slapen, eenen Scholier seven uren, eenen wel-hebbenden, ende ruycken man acht uren, ende dat den ghenen die meer slaept, eenen luyaert is*.

4. In't 8. ghetal geeft sy hem den middel, daer hy sich van moet dienen, als den duyvel hem eenich quaet soude willen doen. 't Is seker, dat het Wy-water eenen seer krachtighen middel is: ende het ghene dat de *H. Theresia* seght, is niet dan te seker, *Dat de kracht van het Wy-water met alsulcke macht niet en werckt in den persoon, ghelijck'et rond'om hem doet*, het welck moet wesen, om dat de kracht van dat Water hem toe-ghevoeght wort, ende in hem werckt, voor ende al eerden duyvel hem kan naderen; maer naer dat hy sal ghenadert zyn, soo en sal dese

L 1 2

kracht

[a] *Psalms*. 90. v. 15.

kracht soo vele macht niet hebben, doordien dat den persoon bekommert is, met hem uytwendichlijck te wederstaen.

5. Het is oock niet dan te seker, dat de ziele seer wel ghevoelt, als den duyvel haer nadert, ende in eene sekere gheleghenthey, is den duyvel onsfienlijck by eenen weerdighen, ende seer gheleerden Religieus ghekomen, al-hoe-wel dat hy hem hoorde, ende ghevoelde, ende sijn herte kloppende van vervaerthey, begonste hy hem te besweeren: den duyvel andt woorde hem, dat hy syne Besweeringhen niet en vreesde, doordien dat Godt hem verlot ghegeven hadde van daer te blyven, ende terstontd vraeghde hy vanden Religieus, wat dat hy vreesde? Waer op den Religieus hem niet willende andtwoorden, seyde den duyvel tot hem: *Ghy en andtwoordt niet, om dat ghy 'et niet en weet: de reden hier van is dese, Quia omnis spiritus inferior contremiscit ad adventum superioris*: dat is te segghen: *Want alle minderen geest schudt, en beeft in d'aen-komste van eenen hoogheren geest, ende al-hoe-wel ick quaet, ende boos ben, ick en late daerom niet te wesen van eene nature, die verhevender is, als d'uwe, ende waert dat Godt door syne almoghenthey my niet en weder-hiele, ick soude n-lieden al-te-mael verdestrueren, ende tot niet brenghen.* Ende alsoo raedt de *H. Theresia* alle geestelijke personen, dat sy ghewyt Water rond'om hunlieden souden worpen, als den duyvel hun nadert, ende daeren-boven, dat sy hun voorhoofd daer mede souden seghenen, op dat sy gefeghent souden wesen.

6. In't 10. ghetal verworpt sy noch eens de gheweldighe driften, die haren Broeder hadde om te lyden, de welcke hem dwonghen quellighen te vrighen voor sy selven, ende vergenoeginghen voor andere: sy seght dit met eene groote bevallicheyt, ende met eene wonderlijcke wyfheyt, matighende synen grooten drift, ende hem radende de quellighen t'ontfanghen, die men hem geeft, sonder voorderiet te vrighen, namentlijck in eenen wereltd, die met soo vele quellighen, ende pynlijckheden vervult is.

7. Voor my, ick meyne, dat eenen geestelijcken persoon geene quellighen en moet vrighen, ten zy, als Godt hem raect, ende verweckt om die te vraghe: dat is te segghen, als Godt de ziele door de liefde verheft, aen-moedicht, ende ontsteect; indervoeghen, dat sy haer selven niet en kan wederhouden van die van hem te vrighen: want quellighen van Godt te vrighen, voor ende al eer hy het herte beweeght, ende ontsteken heeft, om die te vrighen, dat en kan niet gheschieden sonder eenighe vermetenthey, doordien dat haer dunckt dat sy haer kan weiren, ende teghen de quellighen stryden. Hierom de Heylighen, die-se vraeghden, hadden te voren beweginghen van liefde, ende in-spraken gehadt, om die te vrighen, ende te lyden om de liefde vanden ghenen, die aen hun dese liefde gaf, ende de sterckte, om die te kunnen verdrighen.

Nopende de inwendighe quellighen, Sy seght, dat sy die van Godt noyt gevraeght en heeft, ende sy hadde reden: want het is ghenoech, dat men de inwendighe quellighen, die recht naer de ziele schieten, verdraeght, sonder sich te verstitouten van die te vrighen.

8. In't elffte getal spreekt fy vanden *Brief van't ondersoek*, den welcken den Vyfden is, ende van het vonnisse, het welck fy gestreken hadde over de ghene, die hun oordeel ghegeven hadden over dese woorden: *Soeckt u in my*. Vervolghens geeft sy de moeyelijckheyt te kennen, die sy hadde in te schryven, ter oorsaken van hare weynighe ghesontheyt, al-hoe-wel sy 'et niet en konde laten, ter oorsaken vande groote onderhandelinge, die sy hadde, ende vande menichte der Brieven, die sy ontfonck, ende ghenoodtsaecht was te beantwoorden. Het is seker, dat sy sonder grooten arbeydt soo veel Kloosters, soo van Mans, als van Vrouwen, niet en konde stichten, de welke al-te-mael honghen van haer groot verstant, van haren geest, ende van hare voorfichticheyt.

Daer en is niet soo pynlijck in dit leven, als Brieven te schryven; maer het is oock soo noodtsakelijck, als dat 'et lastich is, om alfoo te voldoen aen het ghene dat'er ontbreeckt, door d'afwesentheyte vanden persoon, aenden welcken men syne reden soeckt te kennen te geven: want sonder desen middel soudender duysent onghewallen ghebeuren, soo inde Staets, als inde geestelijcke Bestieringhen; ende hierom hadde dien eergierighen, ende eersten Roomschen Keyser, die den naem aende Keyfers ghegeven heeft, goede reden, van dese spreucke te houden voor eenen Gront-reghel vande Staets-bestieringhe: *Si vis regnare, scribe. Is't dat ghy wilt heerschen, soo moet ghy schryven, andersints en suldy niet konnen heerschen, noch bestieren.*

9. In't twelfste ghetal seght sy met eene groote bevallicheyt: *Wy vreesen noch den Eerw. P. Toslat, die wederom tot het Hof keert, beveelt dogh dese sake aen Godt.* Desen *P. Toslat* was Oversten vande *L. Vrouwwe-broeders*, den welcken genootsaecht zynde, oft door syn ampt, oft door andere reden, die hy hadde, vervolgde de *Herstelde Order*, ende trachte die te vernietighen. Het kan wesen, dat hy daer door verdiende, ende niemandten moet sich daer over verwonderen, want het is Godt seer ghemeyn, dat hy den eenen diamant met den anderen slypt.

Maer sy seght, dat sy hem vreesst, om dieswille dat hy naer het Hof gaet; ende sy hadde daer toe groote reden: want eenen vyandt, die in het Hof is, doet soo veel quaet, als twee-duysent vyanden, doordien dat hy sich aldaer bevindt, alwaer men alles besluyt, ende vast stelt, ende is't dat'er maer eens eene rechtveerdighe, ofte onrechtveerdighe Sententie wort uyt-ghesproken, de quetsure, die sy maeckt, stort soo veel bloedt, dat men sich daer van seer laet, oft misschien noyt en kan verheffen. De reden hier van is dese, om dieswille dat de handt van de Rechts-macht, ofte vande Jurisdictione altydt swaer is, als sy kastydt, ende eene sake die twyffelachtich scheen te wesen, voor ende al eer men die vonnisse, wort maer het uyt-ghesproken vonnisse voor seker, ende onfaelbaer ghehouden, ende het erghte is, dat het Recht sich verbindt van dat te doen volbrengghen; indervoegghen, dat de kastydinghe van een ander, ghehouden wort voor haer eyghen sake, ende al is't schoon dat men in't beginfel vande twist-sake Rechters hadde, soo is't nochtans dat men naer het vonnisse daer niemandten vindt, oft hy is partydich,

tydich, die hun vonnisse, ende hunne macht willen houden staen, ende hungevoelen voor ontfaelbaer willen ghehouden hebben, niet peyfende dat wy, die oock menschen zyn, die de Ampten bedienen, ende als Rechters, ende Besti- ders des volckx ghestelt zyn, kunnen falen, ende bedroghen zyn, het welck een quaet is, waer van de menschen hun niet en koanen ontdoen, is't dat Godt daer in niet en middelt.

10. In't 14. ghetal antwoordt sy op eene sekere wroeinghe, die desen heylighen Man hadde, nopende eenighe Tapyten, ende eenich Silver-werck, het ghene hy hadde, ende sich daer van diende. Is't dat eenen werelijcken Man dese wroeinghe hadde, wat sullen wy doen, wy die Priesters zyn? Fy Silver-werck! Fy Tapyten, hoe ghevaerlijck zydy! De *H. Theresia* was van't selve ghevoelen, dat hy alle dese dinghen uyt sijn huys soude doen, ghemerckt Godt alle haer goet, alle haer gheluck, ende alle haren huys-raet was. Des-niet-teghenstaende den Hooghweerdighen Heere *Bisschop van Osma*, die aldan Canoinck van *Toledo* was, ende vanden welcken ick inde *Bemerckingen* van den VIII. Brief ghesproken hebbe, en was van sulck ghevoelen niet, oordeelende dat'et niet noodich en was, sich daer van t'ontdoen, om diet wille dat hy syne kinderen inden houwelijcken staet moeste stellen, ende daer en belanght niet aen, dat eenen werelijcken mensch synen huys-raet bewaert, mits dat hy niet overtollich, noch daer aen ghehecht en is.

XXXIV. BRIEF

*Aenden selven Laurentius de Cepeda haren
Broeder.*

J E S U S.

1. **** E gratie van JESUS-CHRISTUS zy met U. Om de waerheyt te
* D * segghen, dien Bloedt-vriendt, den welcken hier ghekomen is, heeft
* * * * my grootelijckx vermoeyt. Wat wille ick segghen, men moet alsoo
**** het leven overbrengchen. Ende niet teghenstaende het voornemen
dat wy hebben, van ons gheheelijck af-te-trecken van de werelt, soo is't nochtans dat wy soo veel moeten doen, om hem te behaghen. U. E. en moet sich niet verwonderen, is't dat ick, sedert dat ick in dit Klooster ben aen-ghekomen, den tydt noch niet ghehadt en hebbe, om onse Susters te spreken, ick wille segghen in't besonder, al-hoe-wel dat'er eenighe zyn, die het grootelijckx wenschen. Ick sal donderdagh toekomende, is't dat'et Godt belieft, sonder foute vertreckken.

Ick

Ick sal een kleyn briefken voor u laten, op dat den ghenen, die gemeynlijck het gelt brenghet, u mynen brief brenghet, ende het gelt met hem neme.

2. Ick hebbe my seer verblydt, over het ghene, dat men my gheseyt heeft, dat'er nu alreeds dry-duysent Realen ghereedt waren, ende eenen seer goeden Kelck, ten is niet noodich, dat hy kostelijcker zy: hy weeght twelf ducaten, ende eenen reael, soo ick gheloove, ende het fatsoen kost veertich realen; inder-voeghen, dat'et in alles komt seshien ducaten min dry realen. Hy is geheel van silver, ende ick gheloove dat U-E. daer over sal verghenoeght zyn. Men heeft my hier eenen van metael ghetoot, daer-ge my van ghesproken hebt, al-hoe-wel dat hy noch niet langhe ghemaect en is, ende dat hy is vergult, soo is't nochtans, dat men alreeds siet, wat dat'et is: want hy is soo swart binnen den voet, dat hy eene walginghe veroorsaect. Soo ick hem sagh, heb ick datelijck by my besloten, van dien niet te koopen, ende ick oordeelde dat'et niet betamelijck en was, dat U-E. metael soude soecken voor den dienst van Godt, daer U-E. daeghlijckx eet uyt silver-werck. Ick en meynde niet, dat ick eenen soo goeden koop soude ghevonden hebben, ende van eene soo betamelijcke grootte; maer de Priorinne van dit Klooster is soo verstandich, dat sy den koop ghemaect heeft met eenen van hare vrienden, wetende dat'et voor dit Huys was. Sy beveelt haer grootelijckx aen u, sy en schryft aen u niet, om dieswille dat ick u schryve: het is eene wonderlijcke sake om sien, hoe sy haer Klooster bestiert, ende het groot verstandt dat sy heeft, om te bestieren,

3. Ick hebbe de selve ghesontheyt, die ick t' *Avila* hadde, jae ick bevinde my een weynich beter. Ick vinde gheradich, dat ghy u niet en laet sien van die personen, daer uwe my van spreekt, het is beter, dat U-E. swaermoedicheyt haer ontlaste op dese maniere (want ten is niet anders) als wel op eenighe andere maniere, die veel ergher is. Ick hebbe seer blyde gheweest, als ick verstaen hebbe, dat *Avila* niet doodten was, ende gelijk'et eenen seer godtvruchtighen Man is, Godt heeft hem de gratie ghedaen, dat hy sieck ghevalen is in eene plaetse, alwaer hy, ghedurende syne sieckte, seer wel ghekoestert is gheweest.

4. Ick en verwondere my niet over u verdriet; maer ick verwondere my seer, over die groote begeerte, die U-E. heeft van Godt te dienen, ende dat U-E. hieren-tusschen een soo licht Cruys soo swaer vindt. U-E. sal datelijck segghen, dat ge wel soudt wenschen, dat'et soo swaer niet en soude wesen, om syne Goddelijcke Majesteit beter te kunnen dienen. Ah! lieven Broeder, wy en weten niet wat wy vraghen! Alle dese begeerten wysen uyt, dat'er een weynich van d'eyghe liefde is. En verwondert u niet, is't dat ghy wenscht van Cruyste veranderen, het is den ouderdom, die U brenghet tot diergelijcke gepeysen. En payst niet, dat alle de werelt soo precies is, ghelijck U-E. in alles is, al-hoe-wel dat U-E. niet onderworpen en ware aen dese ontstant vastigheden. Laet ons Godt loven, en dancken, dat U-E. geene andere ghebreken en heeft.

5. Ick sal binnen *Medina* dry, oft vier daghen ten langhsten stille blyven, ende

binnen

binnen *Alva* ontrent acht daghen. Ick sal twee daghen moeten hebben, om van *Alva* tot *Medina* te komen, ende van daer sal ick my begeven naer *Salamanca*: U-E. sal in desen Brief sien, den welcken men aen my uyt *Sivillen* gheschreven heeft, hoe dat de Priorinne wederom in haer ampt herstelt is, het welck my grootelijckx verheught heeft. Is't dat U-E. haer wilt schryven, sendt uwen Brief aen my binnen *Salamanca*, ick hebbe haer nu alreeds vermaent, dat sy soude sorghe draghen van u te betalen, ghemerckt dat U-E. dit gelt van noode heeft: en stelt u daer mede niet in pyne, ick sal daer voor sorghe draghen.

6. Den Eerw. *P. Joannes van Jesus* is teghenwoordich binnen *Roomen*, onse saken gaen seer wel voorts, ende wy verhoppen daer van haest een eynde te sien. Den Heere Canoniek *Montoya*, die onse saken voorts dreve, is wederom ghekomen, ende hy heeft den *Cardinaels Hoet* ghebrocht aenden *Aerts-Bisschop* van *Toledo*, wy hebben hem van noode: gaet van mynen t'weghen Myn Heere *Franciscus de Salcedo* besoecken, is't dat'et u belieft, ende geeft hem den staet van myne ghesont-heyte te kennen. Ick ben seer blyde gheweest te verstaen, dat hy beter te passe is, ende dat hy de Misse kan lesen: ick bidde Godt, dat hy syne voorighe ghesont-heyte magh wederom bekomen. Onse Sulters van dit Klooster bevelen hem gedurichlijck aen syne Goddelijcke Myesteit: ick bidde hem, dat hy met u magh wesen. U-E. magh van alle saken spreken met Suster *Marie vanden H. Hieronymus*, is't dat U-E. het gheradich vindt. Ick wensche ondertusschen *THERESIA* hier te hebben, namentlijck, als wy door den Hof wandelen: ick bidde Godt dat hy haer gheliefte heylich te maken, ende U oock. Doet myne ghebiedenisse aen *Pieter de Abumada*. Het was gisteren den Feest-dagh vande *H. Anna*, ende ick peyse hier op u, wel wetende, dat U-E. seer devoot is aen dese Heylighe, ende dat U-E. t'haerder eere eene Kercke sal doen bouwen, is't dat ghy'et alreets niet ghedaen en hebt, waer over ick my grootelijckx verheught hebbe.

Uwe onweerdighe Dienarersse

THERESIA VAN JESUS.

BEMERCKINGHEN.

1. **D**ese Heylighe was binnen *Valladolid*, als sy desen Brief schreef, (ghelijck men uyt het vervolgh klaerlijck kan sien.

In't 1. getal verhaelt sy de lasticheyt, die sy van eene van hare Bloet-vrienden onderstaen heeft, het moefte eenen vriendt zyn, die vele schoone, ende dienst-biedinghe woorden voor den dagh konde brengen, het welck haren Broeder oock misnoeght hadde, ende om van haren Broeder het verdriet wegh te nemen, toonde sy hem, dat dese befoeckinghe haer oock seer lastich gevallen hadde, gelijk'et blyckt in't 4. ghetal. Alsoo heeft den *H. Paulus* sich oock ghedraghen, ten op-sicht van alle menschen, op dat hy-te al-te-mael soude winnen door een geestelijck bedrogh: (a) *Omnibus omnia factus sum, ut omnes facerem salvos.* Desen grooten

(a) 1. Cor. 9. §. 22.

ten

ten Apostel wilde het selve segghen, als hy seyde: [a] *Dolo vos cape*, al oft hy wilde segghen: *Ick hebbe my naer u ghevoeght, om u te trecken tot Godt: ick hebbe my ghevoeght naer u, op dat ick u soude maken, ghelyck ick ben.*

2. Dese Heylighe, sprekende in't 2. ghetal van eenen Kelck, den welcken haren Broeder haer voor eene aelmoesse moeste geven, heeft eene sententie uytgesproken, weerdich aen hare godtvruchticheyt. *Wel hoe [seght sy] sult ghy eenen Kelck van metael soecken voor den Dienst Godts, daer ghy uyt silver-werck eet? dat is onverdraeghlyck.* Al oft sy gheleyt hadde: *Wel hoe? den mensch sal eten uyt silver-werck, ende het Bloedt van IESUS-CHRISTUS sal in't metael zyn? Dat en is niet verdraeghlyck.* *Wel hoe? Den Bisschop, den Abt, den Prelaet sullen silver-werck hebben op huune tafel, ende den Armen sal naeckt, ende bloot zyn op de strate, stervende van hongher? Dat is onweerdich.* *Wel hoe? Daer sal veel silver-werck zyn in't huys vanden Pastoor, ende daer sal grooten noodt, ende ellende zyn inde huysen van syne Schapen? Dat en magh niet verdraghen worden.* *Wel hoe! Als men gaet eten, daer sal veel silver-werck zyn op de tafel, ende op de recht-banck, ende daer en sal niet als armoede, niet als van houdt zyn op den Antaer? Dat is schandelyck.*

3. Het schynt dat dese Heylighe aen ons alleen dit Sermoen doet in den persoon van haren Broeder. Aenghefien wy niet en zyn als aerde, inde aerde eten, ende ons van d'aerde dienen, too en moet de stoffe, daer wy ons van dienen, niet beter zyn, noch van grooteren prys, als die, daer den ghenen van ghemaect is, aenden welcken sy dient. Ten is niet redelyck, dat'et silver dient aen d'aerde; in teghendeel moet de levende aerde het silver voor aerde houden, ende dat sy alleenlyck maer werckx en maect van het silver, als sy'et geeft, ende niet, als sy'et besit, ende door desen middel sal men van d'aerde, een eeuwich silver maken.

My dunckt dat tot ons voornemen seer wel sal dienen, hier de Gifte voor te stellen, die den weerdighen *Petrus Damianus*, Cardinael, ende Bisschop van *Ostie*, ende eenen vande groote Heylighen, ende vande doorluchtighe Kinderen van't Order vanden *H. Benedictus*, dede aen den Paus *Alexander den II.* den welcken, volghens het ghene *Baronius* verhaelt (b), uyt de Woestyne, waer in hy sich vertrocken hadde, houtte lepelkens aenden Paus sondt, op dat hy sich daer van soude dienen, inde plaetse van silvere, die hy hadde: by dese gitte waren vervoeght dese naer-volghende Verskens:

S. Pet. Damianus *Dent alii fulvum, trutina librante, metallum;*

apud Bar. ut sup. *Sed mundus vivit, quia ligno vita pependit:*

Sic modicum magno lignum pretiosius auro.

Al oft hy wilde segghen: *Dat andere, o Alderheylichsten Vader, u gont vereeren, ick sende u hout, het welck veel kostelycker is als gont: want den Salighmaker onser zielen en heeft niet gheleden op een Cruys van gont, maer op een Cruys van hout; ende alsoo sedert dat hy het hout gheheylight heeft door sijn dierbaer Bloedt, het welck hy op het Cruys ghestort heeft, soo is het hout van grooteren prys, ende van grootere weerde, als het gont*

III. DEEL.

M m

A

[a] 2. Cor. 10. §. 16. (b) *Baron. Tom. II. 1061. n. 56.*

4. Maer alle de Prelaten vande H. Kercke, ende gheheel de H. Kercke moeten vreesen, dat alle hun gout, en silver-werck geen pynlijcker Cruys en zy aen onsen Salighmaker, als wel het Cruys van't hout, aen het welck hy om onse saligheyt gheleden heeft.

Tot ons voornemen dient seer wel dese schoone leeringhe van dese *Heylighe*, ende dat in eenen tydt, als wanneer onsen Alderheylighsten Vader *Alexander den VII.* alle gout, en silver-werck uyt sijn Hof gebannen heeft, ende aerde-werck op sijn tafel heeft doen brenghen; maer ten is niet te verwonderen, dat den ghenen sich onthecht heeft van sijn silver-werck, die syne doot-kiste datelijck in sijn kamer heeft doen brenghen, soo haest als hy Paus ghekroont is gheweest. Ten is niet veel, dat den ghenen, die de doot heeft in syne slaep-kamer, ons door sijn exempel, ende door sijn leven leert, van ons selven niet te bedrieghen, ende ons licht geeft, om alle verganckelijcke saken te verachten, ende om ons te begeven tot de eeuwige.

5. In't 4. ghetal seght sy tot haren Broeder met eene groote voorsichticheyt, matighende sijn ghevoelen, ende sijn verdriet: *Waerom wenscht, ende soeckt ghy het Cruys, is't dat ghy'et weyghert, als't men op uwe schouderen wilt legghen?* Waer op haren Broeder konde andtwoorden, *Dat'et een groot verschil is, het Cruys te beminnen, ende te ghevoelen hoe swaer dat'et is.* O mynen Heere, hoe ellendich sijn wy! Wat groot verschil is'er in ons tusschen het uytwercken, ende tusschen de voorneminghe, ende de begeerte!

6. In't 5. ghetal doet sy, minder als in twee reghels, meer als dertich mylen, besoeckende hare Kloosters. O Goddelijcke! o hemelsche *Looperse!* Waerom en soude men u geene *Looperse* noemen, aengesien dat men daer by voeght, *Goddelijcke, ende hemelsche?* Alsoo liep onsen Heere *JESUS-CHRISTUS* door het *Joodsche Landt*, ende door *Palestinen*. Alsoo liepen de *Apostelen* door den gheheelen wereldt. Dese *Heylighe* was ghelijck eenen Enghel in een menschelijck lichaem, die de veerdicheyt, ende de snelheyt der Enghelen naer-volghde. Sy liep over al, om hare Kloosterse te sichten, om haer Order te herstellen, om kuntfchap te nemen vanden voort-ganck der zielen, om hare Religieusen te onderichten, ende aen-te-moedighen tot de onderhoudinghe des *Reghels*, ende der *Statuten*: nu prees sy die, nu hernam sy dese, nu gaf sy haer raedt, nu leyde sy haer tot den wegh der volmaecktheyt, ghelijck den Arent syne jonghkens leert om te vliegghen, ende ghelijck eene Hinne, die hare kieckxkens by-een vergadert, ende die beschermt vanden gryp-voghel.

6. In't 6. ghetal spreeckt sy van'd aen-komste vanden Eerw. *Pater Joannes van JESUS* binnen *Roomen*, alwaer hy ghegaen was, om de Scheydinghe van de *Provincie* te besorghen. Sy spreeckt oock vande weder-komste vanden *Licentiaet Don Diego Lopez Montoya*, Canoninck vande Kercke van *Avila*, al-ghemeynen Saeck-voerder des *Gheloofs Ondersoeckinghe*, ende oock vande *H. THERESIA*, die de Bulle vanden *Cardinaels-boet* broght voor den seer doornachtighen Heere *Don Gaspar de Quiroga*, Aerts-bisshop van *Toledo*. XXXV.

XXXV. BRIEF.

Aen Don Diego de Gusman, ende Cepede.

Neve van dese Heylighe.

1. **D**E gratie vanden H. Geest sy met U-E. ende ick bidde hem dat hy u alle vertroostinghe ghelieft te geven, die u noodtsfelijck is, over een soo groot verlies, al-hoe-wel dat'et soo groot niet en is, ghelijck wy ons teghenwoordich laten voorstaen: want Godt, die'et alsoo toe-ghelaten heeft, ende die ons meer bemint, als wy ons selven beminnen, sal ons eens doen sien, dat'et d'alder-grootste gheluck is, het welck onse Nichte konde overkomen, ende aen alle de ghene, die haer wel wilden, aenghesien hy haer uyt dese wereldt ghenomen heeft, om haer een veel gheluckigher leven te doen ghenieten.

2. En wilt niet peysen, dat U-E. noch langh kan leven: want het ghene haest eyndicht, dat moet kortzyn; maer peyst, dat den tydt, den welcken U-E. noch te leven heeft naer de af-lyvicheyt van uwe lieve Bruydt, niet en is, als eenen ooghenblick, ende stelt alle uwe saken inde handen van Godt, den welcken sal doen, het ghene voor u d'oorboorlijckste is. Het moet u eenen grooten troost zyn, ghesien hebbende eene doot, die ons eene soo groote versekertheyt geeft van het eeuwigh leven, het welck sy eeuwichlijck sal ghenieten, ende zyt verskert, dat, aenghesien Godt haer tot hem ghenomen heeft, ghy, ende uwe kinderen eenen grooten bystandt sult ontfanghen, ghemerckt sy Godt teghenwoordich is ghenietende, ende niet en sal ontbreken van syne Goddelijcke Majesteit voor u te bidden. Ick bidde hem uyt gansch mynder herten, dat hy ons ghelieft te verhooren, ende wy en sullen niet ontbreken van hare ziele aen hem hertelijck te bevelen. Ick bidde hem oock, dat hy u eene volkome overgevinghe in alles ghelieft te geven, het ghene hy van u sal schicken, ende dat hy u verstantd ghelieft te verlichten, op dat-ge de kortheyt der vermakelijckheden, ende de pynlijckheden van dit leven soude moghen kennen.

U-E. onweerdighe Dienaeresse

THERESIA VAN JESUS.

BEMERCKINGHEN.

1. **D**esen Brief wort gestiert aen *Don Diego de Gusman*, ende *Cepeda*, Neve van dese *Heylighe*, Sone van *Mevrouwe Maria de Cepeda*, ende van *Martinus*

de *Gusman*, ende *Barientos*, wiens goedt hedens-daeghs beseten wort van *Don Nunno Ordognes van Aguila*, Ridder van't Order vanden *H. Jacobus*, het welck hy ghe-erft heeft van wegghen *Mevrouwe Constantia de Aguila*, ende *Gusman* syne Moeder, vanden welckendesen *Don Diego* oudt Groot-vader was. Desen Edelman trouwde met *Mevrouwe Hieronyma de Tapia*, die syne Moeye was, op de maniere van *Bretagne*, Nichte vande *H. THERESIA*, ende Dochter van *Franciscus Alvarez de Cepede*, Broeder van myn Heere *Alphonfus Sanchez de Cepede*, die Vader was vande *H. THERESIA*.

2. Dese *Heylighe* troost dan haren Neve, over de doot van syne Vrouwe, op eene leer geestelycke maniere, tot hem segghende in't eerste getal: *Al-hoe-wel dat'et schynt aen d'ooghen des werelts, datmen veel verliest door dese doot, desniet teghenstaende sal den tydt eens aen-komen, als wanneer men sal kennen, dat dit verlies eene winninghe is gheweest, ende dat sal wesen, als men klaerlyck sal sien, dat den wegh des doots, den wegh der glorie is, voor de ghene die heylighlyck sterven, om eenwichte te leven.*

3. Ende vervolghens geeft sy hem eenen uytnemenden middel om sy selven te troosten, ende om syne droef heyt te stillen, den welcken is, dat hy inde doot van syne Bruydt, syne eyghe doot, als in eenen alder-klaersten spieghel soude sien; ende dat hy soude aenmercken, dat, is't by-aldien den tydt, den welcken hy by syne Bruydt gheweest is, niet als eenen blaes, ofte ooghenblick gheweest en is, sijn leven naer syne af-lyvicheyt alsoo oock soude zyn: ende wie is'er doch, die eenen korten blaes van dit leven met lydtfaemheydt niet en sal verdragen, aenghesien dat men nauwelijckx begint te lyden, als wanncer het lyden met de doot komt te eyndighen?

4. Sy voeght daer by, *Dat de Overledene syne kinderen veel meer sal behulpsaem wesen inde glorie, dan als sy die by-ghestaen heeft in dit ballinck schap*, doordien dat sy in dese werelde eene slave was, ballinck, ende ghequelt; maer inden hemel vry, machtich, ende ryck: want zynder grootere ryckdommen, grootere goederen, ende een grooter vermoghen, als die, de welke de zielen inden hemel ghenieten?

5. Eyndelijck vraeght sy van syne Goddelijcke Majesteit, dat hy hem het noodich licht soude ghelieven te geven, waer door hy de kortheyt van dit leven soude moghen kennen, ende dat hy hem te verstaen soude geven, dat gelijckerwys de quellinghen, ende de ellenden, die dit leven vergheselschappen, groot zyn, niet moghelijck en is, dat sy langh kunnen duren, niet meer als de ghevalen, die van een soo kort, ende soo weynich-durende leven hanghen: ende dit en troost niet alleenlijck de Christenen, maer is oock bequaem om eene in-druckinghe te doen in't ghemoedt van eenen Heydenen. Een *Stoicken* was gewoon sich te dienen van dese vertroostinghe, als hy in sijn lyden seyde: *Het ghene dat voor-by is, en is niet meer, het ghene dat toekomende is, dat en is er noch niet, oversulckx en lyd' ick maer eenen ooghenblick.* Hierom seyde den *H. Paulus*, [a] *Dat*

dit weynich-durende, ende seer licht ghegewicht der quellinghen, een eenwigh ghegewicht der glorie voorts-brocht: ende wie is'er doch; die hier niet en soude willen lyden, om dese te bekomen?

XXXVI. BRIEF.

Aen den Licentiaet Don Gaspar de Villanueva
binnen Malagon.

1. **** ESUS zy met U. Mynen Vader, ick versekere u, dat, waer het
* J * saken de swackheyt van myn hooft my toe-liet in't wyt en breedt te
* * * * * schryven, mynen Brief soo kort niet en soude wesen: want den Brief
* * * * * die U-E. my ghelieft heeft te schryven, heeft my reden ghenoech
ghegeven, om my te verbreyden. Nopende de sake van uwe Suster, ende myne
Dochter, ick ben seer blyde, dat et noch aen u, noch aen haer en hanght, dat se
niet en vol-cyndicht. Ick en wete niet, waer op dat de Overste haer verlicht, noch
wat sy wilt segghen. De Eerw. Moeder Priorinne *Brianda* heeft my daer over
gheschreven, waer op ick haer antwoorde. Ick hebbe goet gevonden te doen,
het ghene sy sal schryven, is't dat et u oock goet dunckt te weten; maer is't dat
U-E. van sulck ghevoelen niet en is, men soude moeten doen, het ghene U-E.
daer van soude schieken, want ick sal doen, het ghene u believen sal.

2. Het ghene de Suster *Mariana* aengaet, ick wensche dat sy hare beloften
doet op haren tydt: want is't dat sy de *Psalmen* weet te segghen, ende dat sy in-
den goddelijcken Dienst wel aendachtich is, ick wete dat sy daer mede voldoet.
Daer zyn eenighe, die hare kloosterlijke Beloften gedaen hebben, door de toe-
stemminghe van gheleerde Mannen, die niet meer en wisten als sy. Ick schryve
aende Overste, dat sy haer soude hare belofte laten doen, is't dat et u goet dunckt:
want ick onderworpe my aen al'et ghene, het welck U-E. my sal ghebieden.

3. Doet myne ghebiedenisse is't dat et u belieft, aen Suster *Joanna Baptista*,
ende aen Suster *Beatrix*, ende terwylent sy het geluck hebben, van u te hebben,
ten is niet noodich dat sy met de Moeder handelen over de saken haerder zielen,
aenghesien dat sy, met haer handelende over die dinghen, niet ghetroof, noch
voldaen en zyn, ghelijck sy segghen. Sy moghen u dan daer over spreken; maer
ick bidde u, van haer ghelieven te segghen, dat sy soo lichtelijck van hare Over-
ste niet en willen klagen: want sy en doot-se niet, het Huys is wel in oordre,
ende sy en ontbreect niet van haer te voorsien in alle hare noodtwendigheden,
want sy heeft groote liefde voor haerlieden; maer ick verstaen wel, wat sy sul-

len segghen, hier-en-tusschen en kan men daer in niet doen, voor cade al eer den Eerw. P. *Visiteerder* aldaer sal komen.

4. Ach! mynen Vader, het is wel eene verdrietighe sake, te sien eene soo groote onghetadicheyt in die Religieusen, daer U-E. de sorghe van heeft! Hoe vele onverdraeghlijcke saken en legghen sy haer niet op, de welcke sy teghenwoordich aen-bidden! Sy oeffenen de ghehoorsaemheyt met al te groote eyghen liefde, ende alsoo is't dat Godt haer straft in het ghene, daer sy plichtich in zyn. Ick bidde Godt, dat hy ons in alles ghelieft te volmaken: want de Susters sijn noch seer jonck inde deught, ende waert dat sy u voor haerlieden *Bestierder* niet en hadden, ick en soude my soo grootelijckx niet verwonderen. Ick bidde Godt, dat hy u belieft te bewaren. En wilt doch niet laten, van my altydt te schryven: want ick ontfanghe eenen grooten troost uyt uwe Brieven, ende daer zyn weynighe andere dinghen, de welcke my dien geven. den 17 April.

5. Myn voornemen was te andtwoorden aen Suster *Mariane*; maer myn hoofd en laet'et voorwaer niet toe. Ick bidde u, van haer te willen segghen, dat, is het saken sy soo wel doet, ghelijck sy schryft, wy haer gebreck, het welck sy heeft van niet wel te kunnen lesen, door de vingheren sullen sien. Haren Brief heeft my foodanichlijck voldaan, dat ick voor andtwoordt het verlof sende, dat sy hare Beloften sal moghen doen, op de maniere, ghelijck U-E. sal schicken, is't dat den Eerw. P. *Visiteerder* niet in tydts en komt, mits dat U-E. van geen ander ghevoelen en is; maer met al dat, de Beloften, die in uwe handen gheschieden, zyn al-te-mael goet, ende als Suster *Mariane* die sal doen, soo moet sy peysen, dat'et is inde handen van Godt, dat sy hare Beloften doet, ghelijck het inder daedt is.

U-E. onweerdighe Dienaeressse, ende Dochter

Theresia van Jesus.

BEMERCKINGHEN.

1. **D**esen Priester was den *Bestierder* der *Carmeliteressen* van't Klooster binnen *Malagon*. Op dit eerste ghetal en is'er niet te bemercken.

2. Nopende het tweede ghetal, men moet weten, dat de Eerw. Moeder Priorinne van dat Klooster, was de *M. Brianda vanden H. Joseph*, eene Religieuse voorwaer, de welcke door hare groote deught, ende veritant verdiende vande *H. Theresia* grootelijckx gheacht te zyn, ghelijck sy betoont in sommige Brieven, de welcke sy aen haer gheschreven heeft (a): Ende de Jaer-ichriften, ofte *Chronycken* verhalen, dat dese *H. Vrouwe* eene groote, ende langhdurighe sieckte ghehadt heeft, de welcke sy ghekreghen hadde door den grooten arbeydt, ende vermoeytheden, de welcke sy gheleden hadde in't beginfel als sy in't Klooster ghekomen was, het welck de *H. Theresia* verbondt van haer te veranderen,

ende

(a) Tom. 2. lib. 7. c. 4.

ende van haer Overfte te stellen in hare plaetse, daer fy van spreeckt in dit getal, haer ghebiedende, dat fy eene sekere *Novitie* tot de Professie soude ontfanghen, die hare *Ghetyden* niet wel en wiste te lesen: want al is 't schoon dat 'et altyt goet is, dat eene Religieuze hare *Ghetyden* wel weet te lesen; des niet teghenstaende konnen daer veel andere grootere reden zijn, de welcke konnen verbinden, dat men eene *Novitie* hare *Professie* laet doen, niet teghenstaende dit ongheval, want de groote deught, ende het groot verstant, de welcke fy soude konnen hebben, souden konnen voldoen aen dit ghebreck, soo dat men 't niet en moet laten om het ghene, daer min aen belanght.

3. In 't derde ghetal seght fy, dat, aenghesien de Religieuzen geenen troost en ontfanghen vande Overfte, als fy by haer komen, om van haer lieden inwendich te spreken, fy by haren Biecht-vader die soude gaen soecken, den welcken desen Prieester was: waer in fy hare groote voorsichticheyt doet blycken, leydende de zielen daer, alwaer fy haren troost fouden konnen vinden: want het is eene schrickelijcke sake, dien te soecken, ende dien niet te vinden: want in sulck gheval, en blyft niet alleenlijk het misnoeghen, dat fy hadden, maer het vermeerdert oock grootelijck, als men den troost gaet soecken, ende dien niet en vindt, soo dat 'et met dese persoonen gheschiet, ghelijck met de ghene, die Medecyne nemen om haer te verlichten, ende in teghendeel meer beswaert worden.

4. In 't selve ghetal neemt fy de partye aen vande Overfte, ende niet sonder reden: want waert dat de *Heylighe Theresia*, als *Fondaterse*, haer niet en hadde voorgheftaen, fy en soude geene Overfte gheweest hebben, maer een verwerp van misaetinghe van gheheel het Klooster. De ghemeyne Oversten en hebben geene meerdere macht, noch ghesagh, als die, de welckede Opper-oversten hun geven door hunne bescherminge, ende is 't dat sy malkanderen niet en ondersteunen, ende beschermen, soo en sal daer anders niet uyt-volghen, als twilt, en tweedracht, ende eene gheheele verwoestinghe van gheheel het Order: *Omne sub alio imperium est: Daer en is geene macht, oft sy heeft eene andere macht boven haer:* ende is 't dat de ghene, die bevel hebben, niet eendrachtich, noch verenicht en zijn, de ghene, die moeten ghehooramen, sullen oock ongheregelt, stout, ende verwaent zijn.

5. Sy voeght'er by in 't vierde ghetal, *Dat het misnoeghen der Religieuzen niet en komt door de Overfte, maer door d'eyghe liefde, daer sy van vervult zijn.* Doordien dat fy wel willen ghehooramen, maer aen die, aende welcke fy willen ghehooramen. Desen wille van te ghehooramen met soo grooten wille, is eene seer onvolmaeckte maniere van ghehooramen, het is eene quade maniere van te willen ghehooramen: want den ghenen, die volmaecktelijck ghehooramt, en moet niet willen, het ghene hy wilt, maer alleenlijk het ghene Godt, ende syne Oversten willen.

6. Vervolghens seght fy met eene groote voorsichticheyt, dat het ghene, het welck fy soecken tot haere ruste, voor haer eene veel grootere pynlijckheyt sal wesen:

wesen: want het is seker, dat wy soo veel ongherustheyt sullen hebben, hoe veel wy van d'eyghe liefde hebben. Hierom seght den *H. Dorothens*, dat den ghenen, die gheheelijck over-ghegeven is inden wille Godts, al-hoe-wel dat hy veel lydt, ende ontallijcke Cruysen heeft, met die al-te-mael op eenen wagen rydt? Maer in teghendeel, den ghenen, die synen eyghen wille involght, gaet te voet, ende slejpt sijn Cruys naer hem, het welck alleen hem veel swaerder valt, als alle de Cruysen vanden ghenen, die sich inden wille Godts over-ghegeven heeft. *Qui in omnibus divinam voluntatem conatur exequi, in curris cum omnibus Crucibus suis vehitur a Domino: qui vero hanc itineris agendi rationem, & compendium ignorant, pedites onerosas Cruces laboriose portant.* De reden hier van is dese, om diefwille dat Godt alle het ghewicht van t Cruys draeght, het welck hy over-sendt aenden ghenen, die gheheelijck in synen wille over-gegeven is; maer voor den ghenen, die synen eyghen wille doet, dien draeght het ghewicht van het Cruys alleen op syne schouderen, daer het nochtans seker is, dat ick met den vingher Godts alleen, gheheel den werelddt met alle syne swaerte, sonder arbeydt soude draghen; maer sonder dien vingher, sal een stroyen Cruysken veel swaerder wegghen, als den gheheelen werelddt.

(a) *S. Doroth. Serm. de Obedientia.*

XXXVII. BRIEF

Aen Don Diego Ortiz, Borgher van Toledo.

I. **** En H. Geest zy altydt in uwe ziele, ende dat hy u geve syne liefde;

* D * ende syne vreesse. *Amen.*

**** Den Eerw. *P. Paulus Hernandez Doctoor*, heeft my gheschreven de

jonste, ende de aelmoesse, die U-E. my wilt doen, soeckende een Klooster te stichten van ons Order: voorwaer ick gheloove, dat onsen Heere, ende syne glorieuse Moeder, myne Voorspraeckerisse, ende myne Meesterisse u herte gheraect, ende een soo heyligh werck in-ghegeven hebben, het welck aen syne Goddelijcke Majesteit seer aenghenaem sal wesen, ende waer uyt, soo ick hope, U-E. groote geestelijcke goederen sal trecken. Ick bidde Godt, dat hy u die ghelieft te geven, ghelijck ick wensche, ende ghelijck alle onse Susters van hem oock versoecken; gheheel het *Order* sal voortaan verbonden zyn, het selven te doen. Ick hebbe eenen grooten troost ontfanghen uyt u goet voornermen, ende ick hebbe eene groote begeerte van u te kennen, ende van u te versiekeren, dat ick ben u we Dienaerisse; ick bidde dat U-E. my van nu af voor foodanighe wilt houden.

2. Het heeft Godt beliest, my vande kortse te verlossen : ick haeste my soo veel als ick kan, om dit Klooster te verlaten, ghelijck ick wensche, ende ick peyse, dat 'et met de hulpe Godts in korten tydt sal voltrocken zyn. Ick belove u, dat ick geen en sal verliesen, van u met den alder-eersten te komen vinden, ende alwaert schoon dat de kortse wederom quam, ick en soude-te niet achten, ende en soude niet laten van my op de reyse te begeven : want het is meer als redelijck, dat, aenghesien U-E. alles doet, ick van mynen kant oock doen, het welck niet en is, als eenighen arbeydt t'ondernemen; ende wy, die ons voorgenomen hebben vanden ghenen te volghen, die altydt in het lyden gheleest heeft, sonder dat hy 'et verdient hadde, en moeten tot niet anders trachten, als tot het lyden.

3. Ick en peyse niet, dat ick een voordeel alleen moet trecken uyt dese sake : want volghens den Brief van mynen Earw. *Pater Paulus Hernandez*, sal 'et eene seer groote winninghe voor my zyn, van u te kennen; ende tot nu toe, sijn het de ghebeden alleen, die my hebben ondersteunt, ende hierom bidd' ick u om de liefde Godts, dat-ge my in d' uwe niet en wilt vergeten.

4. Ick hope binnen *Toledo* te zyn in't beginsel vande derde weke vanden Vasten, is't dat 'et Godt niet anders en schickt : want ghelijck ick gaen door de Kloosters, de welcke Godt in dese leste jaren heeft ghelieft te stichten, soo sal ick ghenoodtsaecht zyn, aldaer eenighe daghen te verblyven, maer soo weynich als ick kan. Wy sullen haest van hier vertrecken, aenghesien dat U-E. dat wentcht, al-hoe-wel dat in eene sake die soo wel gheschickt, ende die nu alreets ghedaen is, ick niet anders te doen en sal hebben, als my te verwonderen, ende onsen Heere te loven, den welcken ick bidde, dat hy u belieftte bewaren, het leven te geven, ende de ghesondtheyt, ende eene vermeerderinghe van syne gratie, de welcke ick van hem vraghe. 't Is van daghe den *Neghensten Februarij*.

Uwe onweerdighe Dienar esse

THERESIA VAN JESUS.

BEMERCKINGHEN.

1. **D**esen Brief is voor eenen gheluckighen Borgher van *Toledo*, den welcken Godt in-ghegeven heeft van een Klooster der *Ongheschoende Carmeliterse* te stichten binnen dese Stadt, ende wie dat 'et oock soude moghen zyn, die de deught van dese Religieusen soude ghesien hebben, ghelijck ick, sal desen persoon voor gheluckich houden.

2. Men kan dry dinghen bemercken in desen Brief : het eerste is de beleeftheit, de gratie, ende de danckbaerheit, met de welcke sy dit weldaet herkent in't eerste ghetal : het tweede is, hoe weynich dat sy hare ghesondtheyt achte, om nieuwe Kloosterster eeren Godts te stichten, ghemerckt sy haer bereyde, om op de reyse te begeven met de kortsen op den hals, om alsoo te behaghen aen

haren Bruydeghom, ende om haer *Order* te vervoorderen, op den kost, ende 'op't ghevaer van haer leven. Het derde is, de sorghe die sy hadde van hare Kloosters te besoecken, gaende overal, ghelijck eene forghvuldighe Moeder, herkenkende, raedende, waerschouwende, vermanende, ende leerende hare Dochters, sonder eenen ooghenblick op-te-houden, van haer te quytten als eene goede Moeder, [a] *Sicut Aquila convocans ad volandum pullos suos.*

3. (b) Sy verhaelt dese *Fondatie* van *Toledo* met eenen grooten geest in hare Wercken; ende al-hoe-wel haer dochte, dat sy die voltrocken vondt, sy heeft evenwel werckx ghenoegh gevonden, doordien dat sy met den *Stichter*, ofte *Fondateur* niet en konde over-een komen, ende alsoo met hare Religieusen ghelijck op de stract ghestelt bleef, om welcke reden sy een huys genoodtsaecht was te huren, het welck sy datelijck in een Klooster veranderde; indervoeghen, dat sy desen wonderlijcken bouw op-rechte met dry Sargien, ende met twee Stroyfacken. De *Fondateurs* hebben daer in deel willen hebben, ende sy zyn met haer over-een ghekomen; maer Godt en begeerde niet, dat dit Klooster in't beginfel op ryckdommen soude ghesticht gheweest hebben, noch op het ghemack, noch op de grootheden van *Tabor*; maer op het stroy van't alderheylighste Kribbeken.

XXXVIII. BRIEF.

Aen Alphonfus Ramierez Borgher van Toledo.

1. At den H. Geest met u zy, ende u vergelde de vertroostinghe, die ick uyt uwen Brief ontfanghen hebbe. Hy is my behandicht in den selven tydt, als wanneer ick seer beladen was met eene gelegentheyte vinden, om u te schryven, ende deel te geven van myne ghesteltenisse, ghelijck 'et oock redelijck is, dat ick daer aen niet en ontbreke. Ick sal een weynich langher vertoeven, als ick wel in mynen voorgaenden Brief gheschreven hadde: ende ick magh u wel versikeren, dat ick, naer myn goetduncken, niet een ure tydts en verliese: want ten zyn noch geene vyfthien dachgen gheleden, dat wy van wooninghe verandert hebben, ende dat is gheschiedt geweest met eene seer feestelijcke Proceffie, ende met eene groote devotie. Den Heere zy in alles ghebenedydt.

2. Sedert woon(d)agh ben ick met *Mevrouwe Marie de Mendoza*, de welcke my niet eerder en heet konnen komen besoecken; ter oorsaken van eene sieckte, die haer bevanghen hadde, de welcke ick over eenighe saken moeste spreken. Ick meynde, dat ick maer eenen dagh met haer soude gheweest hebben; maer den koude is soo groot gheweest, ende het heeft soo sterk ghevrosen, en gesneeuwt, [a] *Dev. 32. v. 11. (b) Lib. Fun. cap. 14.*

dat men niet en heeft kunnen reysen, soo dat ick ghenoodtsaecht ben gheweest, hier noch te verblyven. 't Is van daghe Saterdagh, ende ick schicke met de gratie Godts Maendagh sonder foute te vertrecken, om te gaen naer *Medina*, ende van daer naer *Avila*. Ick sal in die twee Kloosters meer als vyfthien daghen verblyven, niet teghenstaende alle neersticheyt, die ick sal doen om te vertrecken, want ick moet aldaer eenighe saken af-doen voor haerlieden goet; indervoeghen, dat ick niet en gheloove, dat ick soo haest binnen *Toledo* sal zyn, als ick gemeynt hadde. U-E. sal my believen te vergeven, is't dat ick geene meerdere neersticheyt en kan doen: U-E. sal wel sien uyt de rekeninghe, die ick u geve van myne reyse, dat ick niet voorder en kan; met al dat, en sal den uyt-stel van myn verreck niet langh wesen. Ick bidd' u, dat ghy niet en wilt handelen van een huys te koop, voor ende al eer ick by u sal wesen, want ick soude wel willen, dat 'et ons dienstich soude wesen, aengheffen dat U-E. ende den ghenen, den welcken Godt in syne glorie wilt hebben, ons die aelmoesse doen.

3. Voor soo veel als aengaet het Verlof, het welck men moet hebben, ick en twyffle niet, oft ick sal dien vanden Koninck, met de hulpe Godts, lichtelijck bekomen, al-hoe-wel dat 'et my wat arbeydt sal kosten: want ick wete door d'ondervindentheyt, dat den duyvel dese Huysen niet en kan ghelyden, ende hicrom vervolght hy ons altydt; maer Godt die vermagh alles, ende desen Bekoorder is ghenoodtsaecht met schande, ende met de handen in't hair te verrecken.

4. Wy hebben in dese Stadt groote moeylijckheden, ende teghen-stellinghen ghehad, ende dat vande voornaemste perloonen, die hier zyn; maer alles is, Godt lof, wel af-ghelooopen, ende ghe-effent. En peyst niet, dat U-E. alleenlijck maer aen Godt en sal geven, het ghene dat-ge voor-genomen hebt te geven, maer maeckt u bereydt om veel meer te geven: want syne Majesteit vergelt de goede wercken, aen ons de gratie gevende, om noch veel grootere te doen. Het is seer weynich gelt te geven, want dat en doet ons geen groot quact; maer als men ons, u, ende uwe Dochters Man, ende alle de ghene, die van dese sake handelen, ghelijck 'et ons by-naer ghebeurt is binnen *Avila*, als ick het Klooster vande *H. Joseph* stichte, sal steenighen, alsdan sal de sake wel gaen, ende ick soude ghe-looven, dat noch het Klooster, noch wy, die den arbeydt onderstaen, iet fullen verliefen, in teghendeel, wy fullen daer een groot profyt uyttrecken. Ick bidde Godt, dat hy alles gheleyde, ghelijck 'et hem sal goet-duncken, ende voor ons oorboorlijck zyn, en zyt daer mede niet in pyn. Ick ben droef gheweest, als ick ghehoort hebbe, dat mynen *Pater Hernandez* binnen *Toledo* niet meer en was, is't dat 'et noodich is, wy fullen maken, dat hy sal over-komen. Ten lesten, den duyvel begint van nu af synen steert al te roeren. Godt sy gebenedydt: laet ons alleenlijck maer wachten van aen syne Majesteit ontbreken, want sulcx doende, en sal hy aen ons niet ontbreken.

5. Ick hebbe voorwaer eene groote begeerte van u te sien, want ick hope dat

uwe teghenwoordicheyt my grootelijckx sal troosten : alsdan sal ick andt woorden op de jonsten, die U-E. my bewyft in uwen Brief. Godt wille my de gratie doen, van u, met uwen Schoon-Sonc in goede ghesondtheyt te vinden, in wiens ghebeden ick my hertelijck bevele, ghelijck oock in d'uwe. Aenmerckt dat ick die van noodé hebbe, doordien dat ick dese reyte onderneme met seer weynighe ghesondtheyt, al-hoe-wel dat de kortsen niet wederom en sijn ghekomen. Ick sal sorghe draghen, ghelijck ick doen, van het ghene U-E. van my vraeght, van ghelijcken fullen onse Susters het selven doen, Sy bevelen haer al-te-mael in uwe ghebeden. Ick bidde Godt, dat hy u altydt met syne almoghende handt wilt ondersteunen. Amen. ¶ Is van daghe Saterdagh den 19. Februarij. Uyt *Valladolid*.

U-E. onweerdighe Dienaeresse

Theresia van Jesus Carmeliterse.

6. Doet desen Brief geven aen Mevrouw *Louise de la Cerda*, ende myne hertelijcke groetenisse. Ick en hebbe geenen tydt ghehad om te schryven aen myn Heere *Jacobus d'Avila*: want den Brief selver, den welcken ick aen Mevrouw *Louise* sende, en is van myne handt niet gheschreven. Ick bidde, dat-ge haer ghelieft deelachtich te maken van myne ghesondtheyt, ende aen haer te segghen, dat ick haer inden Heere haest sal sien. En stelt u niet in pyne met den Oorlof, want ick hope in Godt, dat alles wel sal gaen.

BEMERCKINGHEN.

1. **D**esen Brief is gheschreven met eene groote teericheyt, daer sy haer ghemeynlijck was van dienende, als sy eenich Klooster sochte te stichten, om de sake licht te maken met de wyfheydt, voorsichticheydt, ende met soeticheyte van hare penne.

2. In't eerste ghetal geeft sy de haesticheyt te kennen, die sy hadde, om naer *Toledo* te gaen, ende hoe dat den koude, ende de sturicheyt vanden tydt hare reyse verachterde. Dese *H. Bruydt* haeste haer, om haren hemelschen *Bruydeghom* te gaen soecken, komende uyt eene straffe kortse, met alle die onghemacken van den winter. O wat een aenghenaem aensien was dat aende ooghen Godts, van haer te sien gheheel bedeckt met sneeuw, ende met ys-keghelen! De teericheden der Ghesanghen sijn hier verandert: want daer was den *Bruydeghom* aen de poorte van syne *Bruydt* met ys-keghels op het hooft (a); maer hier soeckt de *Bruydt* haren *Bruydeghom* met de selve ys-keghels op haer hooft. O liefde! ô soete minne! Ghy verwermt, ende ontfleeckt veel meer, ghedurende den vorst, als dat den tydt met alle synen vorst, de liefde kan verkouwen.

2. In't tweede ghetal seght sy, dat sy was met Mevrouw *Maria de Mendosa*, vande welcke wy in eenen anderen Brief ghesproken hebben; het was eene seer heylighe,

(a) *Cant. 3. 8. 2.*

heylighe, ende seer hertelijcke Vrouwe, die groote aelmoessen dede, ende alwaert schoon dat sy 'et niet gheweest en hadde, het was ghenoech dat sy met de H. THERESIA verkeert hadde, om heyligh, ende ontfeken te zyn door het geestelijck vier van hare godtvruchticheyt, ende devotie.

4. In't 3. ende 4. ghetal, aen-moedicht sy dien eerlijcken Borgher met eene groote vryheyt des geefts, dat hy den duyvel soude trachten t'overwinnen, ghelijck sy gewoon waste doen, segghende hem dese woorden: *Ick en twyffele niet, oft ghy hebt eenighe quellingen; want ick wete door d'ondervindentheyt, dat den duyvel dese Huysen niet en kan ghelyden, ende alsoo vervolght hy-se altydt; maer onsen Heere helpt ons, ende den vyandt is ghenoodtsaecht sich met schande te vertrecken.* De Heylighe THERESIA was ghelijck dien Ridder vanden Boeck der Veropenbaringhe, [a] *Vincens; ut vinceret: Eene verwinrende Vrouwe, om te verwinnen*, doordien dat de eerste verwinninghen haer moedt gaven, om de tweede victorie te behalen.

5. In't 5. ghetal geeft sy de groote begeerte te kennen, die sy hadde van hem te sien, ende sy belast hem grootelijckx, dat hy hare ghebiedenissen soude doen aen synen Schoon-Sone, den welcken was *Diego Ortiz*, aenden welcken sy den voorgaenden Brief gheschreven hadde: ende ghemerckt sy de swaricheyt voorsagh, die haer aenstaende was, soo besette sy de poorte, van waer haer alle quaet konde komen: want ghelijck 'et gebeurt is, desen Schoon-Sone heeft het stichten des Kloofsters eenighen tydt belet; maer alles is daer naer ghe-effent met verghenoeginghe vande gheheele wereldt.

6. Met al dat, en heeft den *Bruydegom* niet begeert, ghelijck wy nu alreeds gheseyt hebben, dat syne *Bruydt* hare *Fondatie* met ghemack soude begonst hebben; overfulckx heeft sy het Klooster ghesticht met eene seer groote armoede; indervoeghen, dat sy desen alder-hooghten Bouw op-gherecht heeft op twee Stroy-sacken, ende dry Sargien, ghelijck sy verhaelt inden Boeck van hare *Fondation*, op dat men soude sien, dat de gracie hoogh-stadighe geestelijke Bouwen, die de sterren gheraken, weet te stichten, op de on-moghentheydt van onse nature.

(a) Apoc. 6. v. 2.

XXXIX. BRIEF

Waer door sy eenen Bedruckten Man troost, over de af-lyvicheyt van syne Vrouw.

J E S U S.

1. *SSSSSS* E gratie vanden H. Geest zymet u, ende dat hy u geestelijcke, ende *SSSS* D *SSSS* lichamelijcke sterckte wille geven, om met lydtfaemheyt eene soo *SSSS* groote droefheyt te moghen verdragen, ghelijck die is, de welcke U-E. komt t'ontfanghen. Ick ben inwendich daer over too ghe-raeckt gheweest, dat, waer 'et faken ick niet en wiste, dat desen slagh komt van eene soo rechtveerdighe, ende soo barmhertighe handt, ick nauwelijckx en soude weten, waer mede ick u soude troosten; maer ghelijck ick waerachtelijck wete, hoe waerachtelijck dat ons dien grooten Godt bemint, ende ghelijck ick oock wete, dat U-E. de ellenden, ende de onghestadicheyt van dit on-saligh leven seer wel kent; soo is't dat ick hope in syne Goddelijcke Majesteit, dat hy u veel meerder, ende veel grooter licht sal geven, op dat U-E. de gratie soude sien, die Godt doet aende ziele, die hem kent, als hy die ghetrocken heeft uyt desen ellendighen wereltd, soo veel te meer, dat U-E. magh verfekert zyn, volghens ons Gheloove, dat dese heylighe Ziele teghenwoordich is in die plaetse, alwaer sy den loon sal ontfanghen van soo vele quellinghen, de welcke sy met eene soo wonderlijcke lydtfaemheyt gheleden heeft in dese wereltd.

2. Ick hebbe dese gratie voor haer van onsen Heere ter goeder meyninghe gevraecht, het welck ick onse Suffers van ghelijcken oock geboden hebbe te doen. Wy hebben syne Goddelijcke Majesteit oock ghebeden, dat hy u de noodighe vertroostinghe soude geven, ende eene volkome ghesondtheit om een soo groot verlies lydtfamelijck te moghen verdragen, op dat U-E. op een nieuw soude beginnen te stryden in desen ellendighen wereltd. Gheluckich zyn die, de welcke daer van verlost zyn, ende uyt alle peryckelen ghestelt zyn in eene plaetse van verfekertheit. Ten dunckt my niet, dat 'et nu tydt is van my voorder te verbreyden, 't is beter, dat ick dien bestede in Godt te bidden, op dat hy u ghelieve te troosten: want de schepfelen, ende namentlijck die, de welcke soo quaet zyn, ghelijck ick ben, hebben een seer kleyn vermoghen, om eene dierghelijcke pyne te verlichten; hierom moet men syne Majesteit bidden, als zynde al-moghende, dat hy 'et ghelieve te doen, ende voortaan te zyn in u gheselschap, op dat U-E. die niet meer en soude beklagen, die ghy verloren hebt.

't Is van daghe den Avondt vande Transfiguratie.

U-E. onswerdighe Dienaerersse THERESIA VAN JESUS.

B E M E R C K I N G H E N

1. **D** Esen Brief is gheschreven met eene groote teericheyte, om eenen mensch te troosten, over het verlies van syne Huys-vrouwe. Men weet niet, aen wie dat desen Brief gheschreven is; maer daer en belanght niet aen, wie dat het is, het is ghenoegh met te segghen, dat de voorfichtichste Gheheym-schryvers vande groote Heeren, desen Brief wel moghen kiesen, ende nemen voor een bewerp, om hunne brieven naer desen te stellen, die men hun doet schryven, om deel te nemen inde droefheyte van personen, die in dierghelijcke ghesteltemisse zyn.

X L . B R I E F

Aen Mevrouw Isabella Ximena binnen Segovia.

J E S U S .

1. **** E gratie vanden H. Geest zy altydt met u, ende dat hy u de gratie ge-
 * D * ye, om de groote verbintenissen te moghen kennen, die U-E. schul-
 * * * * * dich is aen onsen Heere, aenghesien dat hy u, uyt-ghestelt zynde aen
 soovele peryckelen, ghelijckerwys sijn de wereldt, uwe groote jonckheyte, de goederen, ende de vryheyte, het licht geeft om u selven uyt alle dese dinghen te vertrecken, ende die te verlaten: ende het ghene meer te verwonderen is, dat is, dat de Penitentie, het Kloosterlijck Slot, ende de Armoede, de welcke vele andere zielen ghewoon zyn te verschricken, u de weerde van't een hebben doen begrypen, ende de bedriegherye van't ander, ende oock, hoe bequaem dat't was van u te verliesen, waert dat ghy u selven hadde laten verleyden door syne valsche trecken. Godt zy inder eeuwicheyte ghebenedydt, ende ghelooft. Ghy hebt my door uwe voorneminghe een seer goet bewys vande goetheyt uwer ziele ghegeven, het welck my lichtelijck doet ghelooven, dat ge seer bequaem zyt, om Dochter te zyn van onse Lieve Vrouwe, ende te komen in haer heyligh Order. Godt geve u de gratie, dat ghy foodanichlijck mooght vervoorderen in uwe goede begeerten, ende wercken, dat ick geene reden en magh hebben van my te beklagen vanden Eerw. *Pater Joannes de Leon*: ick ben voldaan met het verhael, het welck hy my van u gedaen heeft, ick en wille my niet voorders berichten: want ick ben foodanighlijck in-ghenomen van uwe deught, ende ick hebbe een soo vast betrouwen van u eens eene groote Heylighete te sien, dat ick seer voldaan soude wesen, alwaert schoon dat ick geene andere ghetuygenisse en hadde, als uwen persoon alleen.

2. Ick bidde Godt, dat hy u de aelmoesse wilt vergelden, die U-E. voor-genomen heeft te geven aen het Klooster, daer ghy sult in-gaen: want sy is groot, het welck u grootelijckx moet vertroosten, ghemerckt U-E. den raedt volght van onsen Salighmaker, gevende u selyen aen hem, ende gevende om syne liefde al't ghene ghy hebt, aenden armen. Het is wel waer, soo my dunckt, dat ghy, in-siende de gratien, die-ge van syne Majesteyt ontfanghen hebt, u niet en kont quyten van uwe verbintnisse, tenzy dat ghy doet, het ghene ghy doet. Ende ghemerckt dat ghy niet en vergeet, ende alles doet het ghene ghy vermooght, soo is't dat-ge niet weynich en doet, ende vervolghens en sal U-E. oock geene kleyne vergeldinghe ontfanghen,

3. Aenghesien U-E. onse Statuten, ende onsen Reghel ghesien heeft, en heb ick niet meer te segghen; ick late u alleenlijck maer weten, dat, is't by-aldien U-E. volherdt in hare goede voorneminghe, U-E. in sulck een van onse Kloosters sal moghen gaen, het welck u d'alderbesten sal aen-staen: want ick wille den Eerw. *Pater Joannes de Leon* daer in voorkomen, ende dienen, van u de verkiefinghe te laten. 't Is waer, dat ick grootelijckx soude wenschen, dat U-E. het Habyt wilde aen-nemen in dat Klooster, daer ick soude zyn: want ick hebbe voorwaer eene groote begeerte van u te kennen. Ick bidde Godt dat hy dese sake wilt bestieren, ghelijck hy sal oordeelen 't ghevoeghlijckste te zyn voor synen dienst, ende voor syne meerdere glorie. Amen.

U-E. onweerdighe Dienaeressē

Theresia van Jesus.

BEMERCKINGHEN.

1. **D**Ete Jouffrouwe, aende welcke de *H. Theresia* schryft over haer voor-nemen, het welck sy hadde vande werelt te verlaten, heeft dat met eene groote moedicheyt volbrocht, gevende haer selven met alle hare goederen aen Godt, ontfanghende het Habyt der *Carmeliteressen* in't Klooster van *Salamanca*. Sy wirt ghenaeamt *Isabella van Jesus*, ende sy is inder daedt eene waerachtighe Dienaeressē des Heeren gheweest: sy is de *H. Theresia* ghevolght in't Stichten des Kloosters binnen *Segovien*, al waer sy geboren was, ende sy is daer naer Priorinne ghekosen gheweest van *Palença*.

2. In't eerste, ende tweede ghetal en is'er niet te bemercken, ten sy de voorsichticheyt, daer sy haer van dient, om haer den wegh van haren roep licht te maken, haer niet verstootende vanden eenen kant, ende haer roepende vanden anderen: [a] *Dulcis, & rectus Dominus*, onsen Heere is eerst soet in synen roep, ende nauwkeurich inde bestieringhe.

3. In't derde ghetal seght sy, *Dat sy wel wenschste van haer te sien komen in dat Klooster, alwaer sy alsdan soude wonen*, ende dat was onghetwyffelt, om dat sy hare geestelijcke

geestelijcke Meesterfse soude moghen wesen, aenghesien sy haren roep vervoordert hadde: want ten was niet ghenoech dat sy haer ghewonnen hadde met te beginnen, maer sy moeste haer oock verfekeren, niet alleenlijck in't beginfel, ende in't midden, maer oock in't eynde, door den middel vande volherdinghe, aenghesien dat'er veel zyn die loopen; maer daer en is maer eenen, die den prys behaelt, [a] *Omnes quidem currunt sed unus accipit bravium*: ende dien eenighen winnaer is de volherdicheyt, die den prys behaelt.

4. Naer dat sy hare begeerte aen haer te kennen hadde ghegeven, laet sy haer het verkiesen van sulck een Klooster, daer sy soude soecken in-te-gaen, om het *Habyt* t'ontfanghen; maer ten is niet veel, dat men aen eenen levenden mensch toe-laet van sijn graf te kieser, daer hy niet alleenlijck en moet in-ghesloten, maer oock begraven zyn voor altydt, doordien dat dese heylighe Kloosters het graf zyn vande levende lichamen, ende vande doode zielen aende werelddt, die niet en leven als door Godt; ende hierom is't wel redelijck, dat men aen eene arme Jousfrouwe toe-staet, dat sy de verkiesinghe soude doen van haer eyghen graf.

XLI. BRIEF.

Aen eenighe Jousfrouwen, de welcke versochten het Habyt t'ontfanghen onder de Carmeliterfse.

I. ESUS zy met u-lieden. Ick hebbe den Brief ontfanghen, den welcken U-E. aen my gheschreven hebben. Ick ontfanghe altydt een groot verghenoeghen verstaende U-E. ghesondtheyt, ende siende hoe dat onsen Heere u-lieden houdt in uwe goede voorneminghe, het welck voorwaer geene kleyne gratie en is, de welcke Godt u-lieden doet, zynde in't midden van *Babilonien* van dese werelddt, alwaer ghylieden altydt, soo langh als ghylieden daer in sult zyn, dinghen sult hooren, die aen uwe zielen meer verstroytheden, als in-ghekeertheden sullen veroorfaken. Het is wel waer, dat de goede verstanten sullen verlicht worden door d'ondervindentheyt van soo vele verscheide voorvallinghen, om de ydelheyt des werelts te kennen, ende hoe weynich dat sy duren.

2. Het is meer als een Jaer, dat de laken van ons *Order* in soodanighe ghesteltenisse zyn, dat hare Vervolghers bequaem souden zyn van groote pynlijckhedē te veroorfaken aen eene ziele, die de middelen niet en soude kennen, daer Godt sich van dient, om syne Dienaerersfen te oeffenen; maer in-siende dat dit al-

III. DEEL

O o

(a) 1. Cor. 9. v. 24.

mael ghebeurt, om hare zielen meer te fuyveren, ende dat hy-se ten leffen sal behulpfaem wesen, soo en is'er geene reden van te vreesen; in teghendeel moet men grootelijckx wenschen, dat de quellinghen touden moghen vermeerderen, ende men moet Godt loven, ende bedancken over de groote gratie, die hy ons ghedaen heeft, van ons te laten lyden voor de rechtveerdicheyt: alsulck een gevoelen moet ghylieden oock hebben, ende op Godt betrouwen, want ghyliedē sult uwe begeerten volbrocht sien, als ghylieden daer op in't minsten niet en sult peysen. Ick bidde syne Goddelijcke Majesteit, dat hy u-lieden wilt bewaren in de heyligheyt, de welcke ick van hem vraghe. *Amen.*

THERESIA VAN JESUS.

BEMERCKINGHEN.

1. **M**En weet niet voor wien dat desen Brief was, maer men weet wel dat Sy dien gheschreven heeft in dien tydt, als wanneer de *Herstelde Order* grootelijckx vervolght wirt, ende dat hy ghestiert wirt aen eenighe Dochters, die in't *Order* verfochten ontfanghen te worden. Sy pryft haren roep, ende hy was inder daedt pryfbaer, aenghesien dat'et was, om Godt te dienen in't Huys van syne alderheylighste Moeder, het welck is dese heylighe *Religie*.

2. Sy neemt ooghermerck daer op, dat de deught uyt-schynt in't midden van *Babilonien* van dese werelddt, ghelijck de Roose niet en laet sechoon te zyn in't midden vande doornen; maer sy seght oock, *Dat de goede verstanden verlicht worden door d'ondervindentheyte van soo vele verscheyde voorvallinghen, om de ydelheyt des werelts kennen.* Ende alsoo, de kerckers, de yfere banden, ende het lyden, die de quade verloren inde Stadt van *Babilonien*, verlichten de goede; indervoeghen, dat'et voordeel van dese ghevesticht wirt op het verlies van d'andere.

Wien sal de quaden, in het ghene dat quaet is, sien sweeten, en lyden, den welcken het ghene dat goet, volmaectt, ende heyligh is, niet en sal verkiesen? Wie is'er, die sal sien, hoe swaer, ende verdrietich dat de vermakelijckheden van dese werelddt zyn, ende en sal datelijck de verghenoeginghen Godts niet soecken? Wie is'er, die in't Hof een waerschyndelijck gheluck sal sien, het welck op eenen ooghenblick verdwynt, ghelijck eenen roock, ende die het eeuwich gheluck niet en sal soecken, het welck sal duren sonder eynde? Dit is de reden, die dese *Heylighe* voert in desen Brief.

3. Vervolghens seght sy, *Dat sy de vervolginghen van hare Religiösen, voor een groot gheluck houdt, doordien dat alle dat lyden hare zielen meer fuyvert.* De quellinghen hebben dat goet, dat sy de ghene, die sy quellen, heyligh maken, ende die sy pynighen, Croonen. Ende hierom gelijk dese *Heylighe* seer wel seght, moet eene ziele, die vol quellinghen, ende pynen is, Godt loven, en dancken, over een soo groot goet, het welck Godt voor haer betorght heeft, ende sy moet in't diepste van hare quellinghen Lof-sanghen singhen: want ghelijck den *H. Gregorius*

gorius seght: [a] *Carmen in nocte, est latitia in tribulatione: De vrengh, die men toont inde vervolginghen, is een musieck inden nacht.* Want is'er doch wel een grooter gheluck, als quellinghen te lyden om de liefde Godts? Wat een grooter geluck soude eene ziele doch kunnen ontfanghen, als haer selven ghelucklich te maken door de quellinghen, ende als ghequelde, ende vervolghde, de voordeelen van Coninginne, en van Ghekroondete bekomen, aenghesien dat den segghen des Heeren valt op den Rechtveerdighen: [b] *Beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam?* Het welck my doet gelooven, dat den voorpoet seer dickwils een teecken is van Verworpinghe, ende de vervolginghe ghemeynlijck van Voorschickinghe. Want ghelijck den *H. Gregorius* seght: *Quid est quod Job Dei testimonio praefertur, & tamen plagis usque ad sterquilinum sternitur? Quid est quod Joannes Dei voce laudatur, & tamen pro temulentis verbis in saltatricis premium moritur, nisi hoc, quod pietati fidelium patet: quoniam id circo sic eos premit in infimis, quia videt, quomodo remuneret in summis? Hinc ergo unusquisque colligat, quod illinc sint passuri, quos reprobat, & hic sic cruciat, quos amat.* Als ick eenen *Job* aenmercke, sitende op synen mest-hoop, gheheel bedeckt met wonden, ende lydende duysent smerten. Als ick sien eenen *Joannes* ghestoten inden kercker, ende als ick hem sien sterven op het versoeck van eene Danserse, soo late ick my lichtelijck voorstaen, dat de vervolginghen van dit leven, den loon zyn van't eeuwich leven: ende ick peyse, hoe dat Godt de vermaledyde inder eeuwicheyt sal kastyden, aenghesien dat hy die, de welcke hy bemint, soo grootelijck quelt in dit ballinck schap. Hierom, Christene zielen, moet men sich aenmoedighen, ende stellen om te lyden, ende om meer en meer te lyden in dit leven, aenghesien dat de quellinghen de versekerde panden zyn vande eeuwighe glorie.

[a] *G. Greg. lib. 26. Moral. cap. 12.* [b] *Matth. 5. 8. 10.*

BRIEVEN

VANDE

H. M. THERESIA VAN JESUS.

TWEEDEN DEEL.

XLII. BRIEF.

Aende Eerw. Moeder Catharina van Christus, Priorinne der Onghefchoende Carmeliterffen van't Klooster der Alderheylighste Dryvuldicheyt binnen de Stadt Sorie.

1. **J**ESUS zy met U, myne lieve Dochter, ende dat hy U beware in syne heylighe gratie. Ick hebbe uwe Brieven ontfanghen, die my seer ghetroost hebben. Nopende de keucken, ende den Rester, ick soude blyde zyn, dat men't dede, ghelijck U-E. schryft; maer gelijk'et eene fake is, de welke U-E. ter plaetse zynde, beter kan ondersoecken, soo late ick u de vryheyt van daer in te doen, ghelijck'et U-E. sal goet vinden. De hope, die U-E. heeft vande goetheyt vande Dochter van *Rochus de Huerta*, verheught my grootelijckx: ende voor soo veel als aengaet de *Professie* vande *Novitie* daer-ge my van schryft, ick ben oock van't selve ghevoelen, ende ick stemme toe, dat men die uyt-stelle tot'er tydt toe, dat U-E. my sal schryven: sy is noch jonck, ende daer belanght weynich aen, dat sy noch eenighen tydt wachte; ende en verwondert u niet, is't dat sy eenighe in-beeldinghen heeft, ende een weynich vande onstandtvasticheyt, ten is geene onghemeene fake voor eene Dochter van hare jaren; sy sal haer met'er tydt herstellen: want die van sulcken aert zyn, die zyn daer naenghemeynlijck veel meer verstorven, als d'andere. U-E. sal aen

Suster

Suster *Eleonora vande Bermherticheyt* ghelieven te segghen, dat ick voor haer goet gerne meer soude doen, als sy wel vraecht. Godt gave, dat ick in staet ware, om haer konnen by te wesen in hare *Professie*, ick soude dat seer gerne doen, ick soude meerder vermaeck hebben van haer te sien doen hare *Beloften*, als my te bekommeren met vele andere saken, de welcke ick hier onder handen hebbe.

2. Nopende de *Fondatie*, daer U-E. my van schryft, ick en soude my niet konnen begeven om die toe-te-staen, ten ware met eenighe Renten, doordien dat ick sien, dat de liefde soo verflouwt is, dat men in sulcker voeghen moet handelen; ende het is onmoghelijck een Klooster van d'andere soo verre gheleghen, te willen stichten, ten zy dat 'et goede in-komsten heeft: want de ghene, die wy nu alreeds gheficht hebben in dese ghewesten, helpen malkanderen, als sy in nootd zyn; des-niet-teghenstaende ick ben seer blyde, dat 'er dese beginselen zyn, ende dat men van dese sake handelt; door desen middel sal men eenighe devote personen ontdecken, die daer toe iet souden konnen geven, ende is 't dat 'et eene sake van Godt is, syne Majesteyt sal eenighe goede zielen verwecken, die ons meer fullen geven, als wy teghenwoordich hebben, om dese Stichtinghe te doen.

3. Ick en sal niet langhe binnen *Avila* stille blyven, doordien dat ick niet en kan ontvlieden van naer *Salamanca* te gaen, alwaer U-E. hare Brieven sal konnen senden; des-niet-teghenstaende ick soude liever hebben, dat de sake van *Madrid* konde ghelucken, ghelijck ick hope, om naerder by u Klooster te zyn: ick bidde u, dese sake aen Godt te willen bevelen. Ick soude seer blyde zyn, dat die Religieuse, daer-ge my van schryft, tot *Palença* konde komen: want sy is seer nootdsakelijck in dat Klooster.

4. Ick schryve aende Eerw. Moeder *Agnes van JESUS*, op dat-ge te samen soudt over-cen komen: ende aengaende de sake vande *Paters*, ick ben blyde dat U-E. daer in doet, al 'et ghene dat-ge kout doen: want het goet, het welck wy hun fullen doen, ende de vriendtschap die wy hun fullen bewyten, fullen ons op tynen tydt konnen dienen inden nootd. Seght aen *Meerrouwe Beatrix*, al het ghene U-E. sal oordeelen oorboorlijck te zyn, al oft dat 'et van mynent' wegghen quam, ick soude haer wel gerne schryven; maer wy staen om te vertrecken, ende vanden anderen kant ben ick met soo vele saken overvallen, dat ick niet en wete, waer myn hooft keerê. Godt wille alles keeren tot syne meerdere glorie, *Amen*.

5. En peyft niet, is 't dat ick U-E. gheseyt hebbe, dat men de *Professie* vande *Novitie* soude uyt-stellen, dat 'et is gheseyt, om d'ene voor d'andere te stellen, oft om dat d'ene ouder van *Professie* soude zyn, als wel d'andere: want dat zyn punten van eere, die ick geenfints en kan verdraghen; ende ick en soude niet gerne hebben, dat U-E. op dierghelijcke dinghen soude letten, maer ick heb 'et U-E. gheseyt, om dat ick blyde ben, dat sy noch eenighen tydt soude wachten, doordien dat sy noch seer jonck is, ende daer-en-boven het is goet, dat sy wat meer verstorven zy: want waert dat ick wiste, dat men daer in eene andere meyninghe

ninghe soude hebben, ick soude ghebidden, dat men haer terstondt de *Professie* soude laten doen: want het is redelijck, dat wy de oodtmoedicheyt, die wy in onse Kloosters belyden, door onse wercken doen blycken. 't Is aen U-E. aen wie ick 'et eerst segghe: want ick late my voorstaen, dat *Suster Eleonora vande Bermherticheyt* loo oodtmoedich is, dat sy haer met die punten van eere, ende van ouder van *Professie* te zyn, niet en bekommert: ende dit alsoo zynde, soo stemme ick toe, dat men de *Professie* van dese Dochter noch eenighen tyd uyt-stelle. †

6. Ick en kan U-E. niet voorder schryven, doordien dat wy ons op de reyse van *Medina* gaen begeven: ick bevinde my, ghelijck ick ghemeynlijck gestelt ben. Myne Mede-Susters bevelen haer in uwe ghebeden. Ten is niet langhe geleden, dat *Anna* van ons ghevraeght heeft, wat dat'er in dese ghewesten al omme gonck. Ick groete alle onse Religieusen van u Klooster, ende ick bidde Godt, dat hy haer altemael met U-E. ghelieft, heyligh te maken. Binnen *Valladolid* den 15. September.

U-E. Dienaeresse

Theresia van Jesus.

7. Nu zyn wy binnen *Medina* aen-ghekomen; maer ick ben soo bekommert, dat ick U-E. niet anders en kan segghen, dan dat wy gheluckelijck zyn overgekomen. Siet dat-ge soo voorfichtelijck te werck gaet in 't uyt-stellen vande *Professie* van *Isabelle*, dat men niet en gheloove, dat 'et ghedaen is om eene andere voor haer te stellen: want dese en is de reden niet, waerom dat 'et gheschiedt.

BEMERCKINGHEN.

1. Alle de Brieven, op de welcke wy tot noch toe Bemerckingen hebben ghemaeckt, zijn gheweest voor onsen *Ghenadighen Koninck van Spanien*, *Philippus den tweeden*, voor verscheyde Prelaten, ende groote Heeren: voor vele verlichte Leeraerts van het geestelijck leven, ende aensienlijke Religieusen: voor myn Heere *Laurentius de Cepeda*, Broeder van dese *Heylighe*, ende voor verscheyde andere godtvruchtighe persoonen; maer van nu af sullen wy gaen Bemerckingen doen op die Brieven, de welcke sy gheschreven heeft aende *On-geschoende Carmeliteressen*, hare Dochters, hebbende die bewaert voor het lesten, ghelijck men den besten wyn bewaerde inde Bruylofs-feeſte van *Cana Galilee*: ende voorwaer dese Brieven zijn d'alder-aenghenaemste, ende den besten wyn, den welcken meer kan sinaken in dese geestelijke Feeſte, de welcke Godt de zielen voorſtelt, ende hierom hebben wy den besten wyn bewaert, dat is te legghen, de uytmeneste leeringhen voor 'het eynde.

2. Eerst voor al, om niet qualijck te staen met eenighe van de Cloosters der *On-geschoende Carmeliteressen*, de welcke ick beminne, ghelijck sy verdienen bemint te zyn door haren geest, door haer exempel, ende door haere voorfichticheyt, inde plaetse van gheloont te zyn over mynen arbeydt; soo wille ick wel dat men wete, dat ick in 't stellen van dese Brieven, d'oorden niet ghehouden en hebbe, volghens

ghens den ouderdom, dat dese Kloosters ghesticht zijn; maer eerst voor al heb ick besondere Brieven ghestelt, de welcke gheschreven zijn gheweelt aen verscheyde Kloosters, de welcke in seer kleyn ghetal zijn: naer die hebbe ick de Brieven ghestelt, de welcke sy gheschreven heeft aen't Klooster van *Sivillen*, doordien dat sy de selve sake behelsen, ende dat-se by naer al-te-mael ghestiert worden aen eene, ende de selve persoone: ende ten lesten, eyndighe ick door eenen Brief, den welcken sy gheschreven heeft aende Religieusen van *Granada*, den welcken met eene wonderlijcke Leeringhe vervult is.

3. Maer om my selven beter te verklaren, ende om dat'et beter is vergiffenisse te vragen, als iemant te bedrieghen, belyde ick, dat ick myne *Bemerckinghen* beginne door eenen Brief, gheschreven aende Eerw. Moeder *Catharina van Christus*, de welcke eerste Priorinne, naer de *H. Moeder Theresia*, geweest is in't Klooster van de *H. Dryvuldicheyt* binnen *Soria*, ende die'et oock gheweest is van *Pampelone*, ende van *Barcelone*, naer de doot vande *H. Theresia*, ende dat om dry reden: De eerste is, om dat de Religieusen van dit *H. Klooster*, myne Dochters zijn, ende dat dese voornaemste Stadt, gheleghen is in het Biidom, het welck ick onweerdich ben bedienende, ende dat'et redelijck is, dat de Dochters yanden ghenen, die de *Bemerckinghen* maeckt, door een besonder voorrecht, boven alle d'andere voordeel hebben. De tweede reden is dese, om dat'er aen dit Klooster, uyt-ghenomen dat van *Sivillen*, meer brieven ghesonden zijn, als wel aen d'andere. De derde reden is, dat dese groote Religieuse soo Heyligh is gheweest, dat sy verdient besonderlijck aenmerckt te zijn, gelijk men kan sien uyt het naervolghende bewys, het welck ick ghetrocken hebbe uyt het onderloeck, het welck men ghedaen heeft over haer heyligh leven, het welck ick hier sal voorstellen tot troost vande geheele *Herstelde Order*, ende namentlijck vande Kloosters *Sorien*, *Pampelonen*, ende *Barcelonen*.

Ende op dat ick van alle vermoeden, ende van alle wroeginghen ontslaghen soude moghen wesen, soo sal ick hier alle de Kloosters, die de *H. THERESIA* ghesticht heeft, ordentlijck gaen stellen.

De *H. THERESIA* is ghegaen uyt het Klooster vande *Menschwoordinghe*, het welck binnen *Avila* is, alwaer dese schoone, ende hemelsche Fonteyne van den *Herstelden Bergh Carmelus* haren oorspronck ghenomen heeft, om in die selve Stadt het Klooster vanden *H. Joseph* te stichten, het welck d'eerste gheweest is, van dese heylighe *Herstellinghe*.

Het Tweede is geweest het Klooster vanden *H. Joseph* binnen *Medina del Campo*.

Het Derde vanden *H. Joseph* binnen *Malagon*.

Het Vierde vande *Ontfanghenisse* binnen *Valladolid*.

Het Vyfde vanden *H. Joseph* binnen *Toledo*.

Het Selde van *Pastranen*, het welck daer naer verlaten is gheweest.

Het Sevenste vanden *H. Joseph* binnen *Salamanca*.

Het Achtste vande *Bodtschap* binnen *Alva*.

Het Neghenste vanden *H. Joseph* binnen *Segovien*, alwaer dat van *Pastranes* overghebrocht is gheweest.

Het Thienste vanden *H. Joseph* binnen *Veas*.

Het Elfste vanden *H. Joseph* binnen *Sivillen*.

Het Twelfste vanden *H. Joseph* binnen *Caravac*.

Het Derthienste vande *H. Anna* binnen de *Nieuwe Stadt de la Xara*.

Het Veerthienste vanden *H. Joseph* binnen *Palencia*.

Het Vyfthienste vande *H. Dryvuldicheyt* binnen *Sorien*.

Het Sesthienste vanden *H. Joseph* binnen *Burgos*.

Het Seventhienste vanden *H. Joseph* binnen *Granada*.

5. Daer naer sijnder ontallijcke andere Kloosters ghesticht binnen *Spanien*, *Italien*, *Vranckryck*, *Nederlandt*, *Duyts-landt*, *Polen*, ende in andere Landen, ende Ghewesten.

6. De aenmerckingen van het wonderlijck leven vande Eerw. Moeder *Catharina van Christus*, die eene foo uyt-nemende Religieuse is gheweest, ende Priorinne van het Klooster vande *H. Dryvuldicheyt* binnen *Sorien*, zijn bequaem om onderrichtingen te geven, ende oock verwonderinghe aende geestelijckste persoonen, doordien dat sy vervult zijn met foo vele groot-dadighe wercken, de welke, waert dat men die moeste gaen verklaren op de selve maniere, ghelijck men de Brieven van hare Moeder verklaert, het soude eene seer schoone materie zijn, om de zielen te kunnen onderrichten, aenghesien dat men-se lichtelijck soude kunnen verciere door d' exempel van vele groote heylighen, de welke dese wonderlijcke Religieuse heeft naer-ghevolght; maer wy sullen ons te vreden houden met de voornaemste punten van haer Leven hier in't kort te verhalen, sendende den Leser tot den Boeck, den welcken de gheleerde penne vanden Heere *Proto-notarius Don Michael Baptista de la Nuzza* gheschreven heeft, waer in hy foo wel gheluckt heeft, dat hy in dit schoon werck een klaer teecken van syne gheleertheyt, ende van syne wel-sprekentheyt ghegeven heeft.

Het kort begryp van't Leven vande verlichte Moeder

CATHARINA VAN CHRISTUS.

7. De Eerweerdighe Moeder *Catharina van Christus*, is gheboren in een kleyn Stedeken, gheleghen in't oudt *Castillen*, ghenaemt *Madrigal*, van seer edele ouders. Haren Vader was ghenaemt *Christoffel de Balsamede*, ende hy was maeghschap vande *H. THERESIA*. Hare Moeder was ghenaemt *Mevrouwe Joanna Bustamente*, ende *Saint Martin*. Syghevoelde het vierder lietde, op den selven tydt, als sy met het licht des redens verlicht is gheweest: want zynde noch jonck, gaf sy dickwils haer kleedtsel, jae tot haer hemde toe aen d' arme menschen. Met wat eene volmaecktheit en moeste sy haer selven niet geven aen Godt, die haer selven in fulcker voeghen gaf aen d' arme?

8. Hebbende eens gheweten, dat eene schamele arme inden uyttersten noodt

was,

was, heeft sy in't heymelijck eene somme gelts in haer Huys gheworpen, waer mede sy haer selven langhen tydt heeft kunnen onderhouden, hier in naer-volghende den H. Biffchop *Nicolaes*.

Thien jaren oudt zynde, dede sy belofte van Suyverhey, ende de liefde Gods vervoorderde den tydt, die noodich was, om haer selven tot de H. Religie te begeben. Sy voeghde by hare belofte, dat sy haer lichaem noyt en soude vergieren, op dat sy door desen middel hare ziele fuyver soude moghen bewaren, ende die met deughden vervullen.

9. Eenighen tydt daer naer dede sy belofte van Ghehoorsaemhey aen haren Biecht-vader, sy nam de penitentie alleenlijck maer uyt, die sy soude willen doen, het welck voorwaer eene groote vermetenthey soude schynen te wesen, waert dat sy in haer selven geenen anderen Bestierder en hadde ghehadt, die haer sulckx in-gaf. Sy dede oock belofte van alle de vrydaghen in water, en broot te vasten, ende op d'aerde te slapen: door dese trappen zyn't, dat de zielen naer den hemel gaen.

10. Siende eens eene seer Ichoone, ende wel ghehulde jonghe Jouffrouwe, ghedreven door eene inwendighe in-sprake, quam sy by haer, ende seyde: *Myne Suster, bereydt u om te Sterven*, het welck sy dede, en sy stierf acht daghen daer naer.

Sy temde haer vleesch met hayre kleederen, ende met distelen, ende in de wonden, die sy ghemaect hadde, stroeyde sy sout, ende edick, om daer mede dese wonden te ghenesen, ende door desen middel en hadde hare ziele geene wonden.

11. Hare Ouders ghestorven zynde, raede sy hare Suster, dat sy hare voetstappen soude willen naer-volghen, het welck sy oock dede; indervoeghen, dat dese twee Ghesusters haer selven gheheel en gansch, ende sonder eenighe bepalinghe tot de heylighe liefde begaven: alsoo is't, dat alle zielen behoorden te doen.

Zynde ghequelt, ende bevanghen met vele, ende onverdraeghlijcke ancxten der conscientie, beslote sy haer selven in een seer duyfter hol, het welck sy in haer huys hadde, om bermherticheyt van Godt te vrighen, het welck soo engh was, dat sy nauwelijckx, gheknielt zynde, daer in konde blyven: sy bleef daer in neghen maenden, ende de ghene die daer in ghegaen was met ontalijcke duyfstermsien, quam daer uyt met een groot licht.

12. Binnen *Madrigal* was eene seer wreede peste, indervoeghen, dat alle de in-woonders de Stadt verlieten: hare Bloedt-vrienden raden haer dat sy oock soude vluchten ghelijck de andere; maer noch Sy, noch hare Suster en wilden hun niet volghen, stellende hare borsten teghen de peste, op dat sy hare sehouderen aende liefde nieren fouden toonen: sy verquisten haer goet, en waegden haer leven, maer sy wonnen Croonen voor het eeuwich leven.

Dese Dienaerle des Heeren gheweten hebbende, dat men eene vrouwe, die de peste hadde, uyt de Stadt ghejaeght hadde, ende die in eenen hof ligh sonder eenighe hulpe, ofte bystandt, alwaer sy met de doot worstelde, is over alle-mu-

ren gheklommen om haer te gaen soecken: haer ghevonden hebbende, heeft sy haer ghetroof, ende aen-ghemoedicht, ende de wonde aen-gheraeckt hebbende, gaf sy haer de ghewenschte gefondtheyt wederom. 't Is voorwaer eenfeldtsaem mirakel, dat de Siecke eer hare ghesondtheyt bequam, als dat de ghene die ghesondt was, de pestte soude kryghen.

13. Eenighen tydt daer naer stierf hare Suster vol van verdiensten, ende haer selven alleen bevindende, heeft sy eene dienst-maerte genomen, stellende haer selven onder hare ghehoorsaemheyt, op dat sy haer soude kastyden, hebbende liever te ghehooramen, als te ghebieden. Sy dede al wat sy konde, door eene beweginghe van oodtmoedicheyt, ende door eene groote versmadinghe van haer selven, om ontfanghen te moghen worden in een seker Klooster der *Penitenten*, op dat sy hare maegdelijcke reynicheyt, aen Godt alleen bekent, ende aen de menschen onbekent, soude bedecken met het kleedt van een onghebonden, ende onsuiver leven van een ander. Dit is eene wonderlicke maniere om Godt te behaghen, hem de deught op-te-draghen, sonder dat men weet, dat 'et deught is, op dat sy verhevender, ende uytnemender soude zyn; maer hare vrienden en wilden 't haer niet toe-laten, vreesende dat de eere van hun Huys daer door soude vermindert, ende verduystert gheweest hebben, waer in sy alsoo forghvuldich waren om die te bewaren, als dese Dienaerersse des Heeren haer poogde om die te verachten.

14. Verstaen hebbende, dat de H. THERESIA een Klooster der Religieusen stichte binnen *Medina del Campo*, gonck sy datelijck daer naer toe, ende sonder haer oyt ghekent te hebben, gonck de Dochter hare Moeder soecken. In't beginfel weygherde men haer die te spreken, doordien dat 'et ghetal der Religieusen, die 'er noodich waren, vol was, maer de Dienaerersse des Heeren bleef volstandich, willende de H. THERESIA spreken, die haer hoorde, ende haer kende, doordien dat die twee zielen malkanderen saghen, sonder dat het lichaem sulckx konde beletten, ende op den selven tydt ontsonck sy haer.

Op den selven ooghenblick als sy in 't Klooster gonck, nam sy voor haer dry dinghen te doen, te weten, dry uytnemende, ende groot-dadighe wercken van volmaecte Religie. Het eerste was, dat sy noyt en soude teghen-segghen, wat dat 'et oock soude moghen wesen, het ghene men haer soude ghebieden. O wat eene volmaecte ghehoorsaemheyt! Het tweede was, dat sy noyt iet soude vragen, wat noodt dat sy oock soude ghehadt hebben. O wat eene versekertheyt inde voorfichticheyt Godts! Het derde was, dat sy haer noyt en soude ontschuldighen, wat ghebreck, ofte schult dat men haer oock soude op-gheleyt hebben. O uytnemenden middel, om op eenen, ende den selven tydt te doen blycken hare oodtmoedicheyt, ende hare onnoofelheyt!

15. Sy hadde eene soo groote begeerte om te lyden, dat sy, de Overste haer eens verboden hebbende de discipline te nemen, haer tusschen de Susters stelde, terwylen dat sy hun selven disciplineerden, ende sy stelde haer in sulcker voeghen, dat

dat sy de slaghen vande discipline in haer aensicht konde ontfanghen. Eene liti-
ghe maniere voorwaer, om de ghehoorfaemheyte voeghen by de penitentie
aenghesien dat sy de discipline inder daedt niet en nam, als men haer de discipline
gaf. Zynde eens met eene kortle bevanghen, ghebode men haer eene medecyne
te nemen, het welck sy dede, hebbende meer sorghe om te ghehoorfaemen, als
om te leven. Sieck zynde, brocht men haer een lever om te eten, ende door on-
achtsaemheyte hadde men de galle vergeten uyt te nemen, sy beet daer in, sy
smaecte die, ende sy hiel-se in haren mondt, hebbende liever hare ziele te voe-
den door dese verstervinghe, als het lichaem door het voedsel.

16. De H. THERESIA dede haer roepen, op dat sy met haer soude gaen naer
de *Fondatie van Sorien*, ende haer aldaer Priorinne soude stellen: den Provinci-
ael stelde hem daer teghen, gevende voor reden, dat sy niet en konde schryven,
ende dat sy geene ondervindentheyte en hadde om te bestieren; waer op de *Heyli-
ghe* hem andtwoorde door een in-geven vanden hemel, legghende: *En seght dat
miet, Eerw. Pater, want Catharina van Christus weet Godt grootelyck te beminnen:
Sy is eene groote Heylighe, sy en heeft niet noodich meerder te weten, om seer wel te be-
stieren.*

O hoe schoone woorden! Daer en is niet soo seker: want den ghenen, die
Godt oprechtelyck bemint, en kan nieverans in ontbreken, noch falen: ende
hierom, als *Christus* de bestieringhe van syne Kercke wilde geven aen *Petrus*, hy
en ondervraegde hem niet van syne wetenschap, maer van syne liefde.

17. Terwylten dat hare Oversten in twyffelinghe waren, oft dat sy haer Prio-
rinne souden maken, oft niet, was sy binnen *Medina*, niet anders peysende, dan
hoe dat sy de oodmoedicheyte, die sy soo teerlyck beminde, soude bewaren; hier-
om, om dat men haer geene Priorinne en soude maken, gaf sy te verstaen, als dat
sy haer verstandt verloren hadde.

O hoe waerachtelyck is dat verstandt hebben, het selven te verliezen, om niet
te ghebidden! Ongheluckich zijn die, de welke hunne sinnen verliezen, om te
ghebidden, ende om dat sy hun aende ghehoorfaemheyte niet en weten t'onder-
worpen!

18. De H. THERESIA, die voor alsdan binnen *Palencia* was, dit altemael
wetende door eene goddelijcke *Veropenbaringhe*, schreef haer eenen Brief, haer
wel uytdruckelyck ghebedende, dat sy in dit gheval soude af-staen vande ood-
moedicheyte, ende haer selven gheheel soude begeven tot de ghehoorfaemheyte.
Sy ghehoorfaemde, ende sy nam het Cruys op hare schouderen, ende sy gonck
het ghebodt van hare *Fondaterse* in't werck stellen.

19. Naer de doot vande H. THERESIA is sy uyt *Sorien* ghegaen, om het
Klooster, oft om beter te segghen, een ander Aerds-paradys binnen *Pampelonen*
te gaen stichten, ende daer naer heeft sy het Klooster van *Barcelona* ghesticht, ma-
kende van dese twee Kloosters eenen *Plant-hof* van alle verheve deughden. Sy is
in dit leste Klooster ghestorven, ende haer Lichaem is over-ghedraghen geweest

in't Klooster van *Pampelonen*, alwaer het noch gheheel, ende onbedorven be-
waert wort, het welck een teecken is, dat hare ziele in d'eeuwicheyt met glorie
vervult is. Het is dan aen dese *H. Vrouwe*, aende welke de *H. Theresia* desen
Brief schreef, als sy noch Priorinne was binnen *Sorien*.

20. In't eerste ghetal seght sy, *Dat sy toe-saet, dat men de Professie van eene No-
vitie soude nyt-stellen, tot dat sy onder van jaren soude wesen; maer sy waerschouwt*
haer met eene groote voorsichticheyt, *Dat et haer niet vremt en soude duncken, dat*
dit jonck kindt teghenwoordich eenighe in-beeldinghen heeft: al oft sy seyde, ten is
niet te verwonderen, dat sy dese onvolmaecktheden heeft, zynde noch soo jonck,
ghelijck sy is. Wel hoe? meynt ghy dat de Dochters, die haer in onse Kloosters
begeven, daer in met soo volle verstandt moeten komen, ghelijck eene oude
Carmeliterse heeft? Sy en zyn noch geene *Ongheschoende Carmeliteressen*, als sy het
Kloosterlijk Habyt aen-nemen; maer sy komen daer in ghekauft, ende ghe-
schoent, om *Ongheschoende Carmeliteressen* te zyn: ende men moet sich niet ver-
wonderen, is't dat sy binnen komen, zynde noch een weynich gheschoent met
wereldtliche gheneghtheden, ende in-beeldinghen: want is't dat sy eenighe
onvolmaecktheden hebben, sy fullen die wel haest af-legghen, is't dat sy onder
de *Ongheschoende Carmeliteressen* blyven.

Dit is eene redinghe, die niet dan te waerachtich is, nopende den roep der zie-
len, ende sy is van seer groot ghewicht, niet te versoecken, dat de zielen op ee-
nen ooghenblick volmaeckt souden zyn; maer men moet Godt laten wercken,
ende de goede onderrichtinghen, aenghesien Godt altydt ordentlijck, ende door
dentydt werckt, ghelijck men klaerlijck ghenoech fiet inde Scheppinghe des
wereldts, den welcken hy op eenen ooghenblick tydts konde scheppen, ende
hier-en-tuffichen heeft hy daer toe ses daghen willen besteden, om ons te verstaen
te geven, dat de faken op eenen ooghenblick tydts niet en moeten gheschieden,
maer dat men tot alle dinghen tydt moet hebben.

21. In't 2. ghetal, alwaer sy van eene andere *Fondatie* spreeckt, seght sy: *Ick*
en soude my niet konnen paughen om toe-to-staen, dat men die andere Fondatie, daer U-E-
my van spreeckt, soude ondernemen, ten zy dat et Huys eenighe Renten soude hebben.
Sy seyde seer wel, want de ondervindentheyt, ende het licht des Heeren, het
welck de *H. Theresia* verlichte, gelijk et de al-ghemeyne Kercke verlicht heeft,
Humano more, door het ghevolgh van tydt, ende door menichvuldighe verho-
lentheden, die Godt ontdeekt heeft, uyt-ghenomen die, de welke tot onse ver-
lossinghe nodich zyn, ende de welke hy voor syne Hemelvaert aen ons altemael
gheopenbaert heeft; dit licht, segg ick, leerde de *H. Theresia*, dat et niet oor-
boorlijck en was twintich Dienaeressen des Heeren te sluyten, ende die te stellen
in eene uytterste, ende in eene onverbeterlijcke noodtwendicheyt, ende nament-
lijck, sedert dat de liefde der geloovighen soo verflout, ende verslapt is, de wel-
ke, al-hoe-wel sy noch groot ghenoech is, nochtans niet ghenoechsaem en is,
om alle noodtwendicheden te voorsien. Des niet-teghenstaende raedt sy haer,
dat

dat sy dese sake niet gheheel en soude daer laten, maer in teghendeel, dat sy de handt daer aen soude houden, doordien dat Godt doen kan, het ghene de menschen niet en vermoghen.

22. In't 3. ghetal geeft sy haer de begeerte te kennen, die sy hadde van een Klooster te stichten binnen *Madrid*. Ende voorwaer sy hadde reden: want sy hadde nu alreeds een inwendich ghevoelen, waer door sy voorfagh, dat 'et een vande stichtichste, ende vande heylichste Kloosters binnen *Madrid* soude wesen, ghelijck 'et teghenwoordich noch met hemelsche deughden vervult is in hare Dochters, die daer binnen zyn.

23. In't 5. ghetal laet sy haren geest, ende hare wyfheyt blycken, in salighe waerschouwinghen te geven: want sy waerschouwt dese Eerw. Moeder Priorinne, dat 'et uyt-stellen vande *Professie* van eene *Novitise* niet en magh zyn, om door dien middel eene andere voor haer *Professie* te laten doen, gevende hier door te kennen, dat al-hoe-wel het noodtsakelijck, redelijck, ende oorboorlijck is, dat 'er inde Ghemeynen eene goede oordre zy, nopende de voor-sittinghe, ende ouderdom, nochtans en moet men sulckx niet wenschen, noch soecken: want is't dat de *Novitien* in het Klooster komen, om de oodmoedicheyt te soecken door de ghehoorsaemheyt, ten is niet goet, dat sy datelijck peysen op den ouderdom, noch op de plaetse, die sy geeft, want daer door souden sy de oodmoedicheyt vergeten.

XLIII. BRIEF.

Aende Eerw. Moeder Priorinne, ende aende Religieuses van't Klooster der Ongheschoende Carmeliterffen binnen Sorien, ghenaemt van de H. Dryvuldicheyt.

J E S U S.

1. **** E gratie vanden H. Geest sy met U-E. ende met alle de Susters. Ick
 * D * en twyffle niet, myne lieve Dochters, oft ghylieden soudt wel ghe-
 **** wenscht hebben, dat ick aen elcke in't besonder soude gheschreven
 hebben; maer ick versekere U-E. dat ick met soo vele briefve te schry-
 ven, ende saken overvallen ben, dat ick noch seer veel doen, als ick U-E. al te-
 samen kan schryven, ende dese linien over-senden, ende boven al, ghelijck wy
 staen op ons vertreck, soo hebbe ick noch veel minder tydt. Vraeght van onser

Heere,

Heere, dat alle onse voornemingen, ende alle onse wercken, hem aengenaem moghen wesen, ende namentlijck de *Fondatie* van *Burgos*, die wy van sin zyn te gaen ondernemen.

2. Ick ontfanghe eene groote vertroostinghe uyt U-E. Brieven, te meer, om dat ick de groote liefde, die U-E. my draghen soo door woorden, als door wercken, ondervinde. Ick meyne nochtans, wat dat ghy-lieden oock doet, dat d'uwe niet te verghelijcken en is met de myne, die ick U-E. ben draghende, al-hoe-wel dat ghy-lieden seer mildt zyt inden bystandt, den welcken ghy-lieden my ghesonden hebt; ick hebbe groote reden ghehadt, van dien grootelijckx te achten, doordien dat wy in grooten noodt waren. Onsen Heere sal U-E. de vergeldinghe geven; ende voorwaer het blyckt wel, dat ghy-lieden hem dient, ghelijck'et behoort, aenghesien ghy-lieden den middel ghehadt hebt, van een soo goet werck te doen aen onse Religieusen van dit Klooster: Sy bedancken U-E. uytter herten, ende sy sullen Godt voor U-E. al-te-mael bidden, ghelijck ick sonder op-houden doen: ick en hebbe niet met allen, om aen U-E. te geven.

3. Ick hebbe groote vreught ontfanghen, verstaende, dat alle dinghen U-E. soo wel ghelucken, ende het ghene myne vreught vermeerdert, is, dat ick sien, dat de werelt, sonder dat U-E. daer toe eenighe reden gegeven hebben, van U-E. qualijck spreekt, ende morreert, het welck eene seer aenghename sake is, ghemerckt dat'er soo wynighe reden voorgevallen zijn van te verdienen, in't stichten van u Klooster. Voor soo veel als aengaet onsen Pater *Vallejo*, ick segghe alleenlijck maer; dat onsen Heere alle de goede dienften, die men aen syne Majesteit bewyft, door menichvuldich lyden, ende groote quellinghen vergelt; ende gelijck den dienst, die hy aen dit huys doet, soo groot is, soo en verwondere ick my niet, dat Godt hem quellinghen over-sendt, om hem meerder te doen verdienen.

4. Siet wel toe, myne lieve Dochters, wat ghy-lieden sult doen, als dese heylighe Vrouwe in u Klooster sal komen: het is redelijck, dat de Eerw. Moeder Priorinne, ende alle de Religieusen haer verdragen, ende haer met alle beleeftheit, ende met eene groote liefde handelen: want ten is niet noodich, eene persoone, die eene soo groote deught besit, te dwinghen, waer in dat'et oock soude moghen wesen: het sal haer ghenoegh wesen van te sien, wat ghy-lieden doet, ende daer en boven sal sy met haer eenen soo wyfen, ende soo deughdelijcken *Pater* hebben, dat ick oock gheloove, dat ghy-lieden vele goede dinghen sult konnen leeren. Ick bidde Godt, dat hy U-E. ghelieft te bewaren, ende soo vele gesontheyt te geven, ende soo vele gheluckige jaren, gelijck ick van hem versoecke.

5. Ick ben seer blyde gheweit te verstaen, dat de Eerw. Moeder Suppriorinne beter te pas is, is't dat sy van noode heeft vleesch te eten; men kan't haer geven, jae selver oock inden Vasten: want als den noodt daer is, men sondicht niet teghen de Wetten vande H. Kercke, noch teghen d'onse. Boven alle dinghen vraghe ick van onsen Heere, dat hy U-E. de deughden ghelieft te geven, namentlijck

lijk de ootmoedicheyt, ende de liefde tot malkanderen, het welck is, daer veel aen belanght. Godt geve, dat ick u daer in seer ghevoordert magh sien, ende vraeght van hem het selve voor my, is't dat 'et u belieft. t'Is van daghe den avont vanden Feest-dagh vanden Koninck *David*, ende den dagh, op den welcken wy binnen *Palencia* ghekomen zyn om te *Fonderen*.

De Dienaeressse van U-E.

THERESIA VAN JESUS.

Bidt Godt voor de Suster THERESIA VAN JESUS, ende voor de Moeder Suppriorinne de welcke sieck zyn, maer besonderlijk voor de Moeder Suppriorinne, die seer sieck is.

B E M E R C K I N G H E N.

1. **D**E H. THERESIA heeft desen Brief uyt het Klooster van *Avila* gheschreven, staende op haer vertreck, om het Klooster van *Burgos* te gaen stichten. Sy schreef diē aende Religieuten vande *H. Dryvuldicheyt*, Dochters van dese *Heylighe*, ende oock de myne.

2. Sy bedanckt haer over den brief, den welcken sy aen haer geschreven hebben, ende over de aelmoesse, de welcke sy tot onderstandt vande Religieusen binnen *Avila* ghesonden hebben, de welcke in eenen grooten noodt waren, gelijk sy in't tweede ghetal te kennen geeft. Soude men dan begeeren, dat de ghene, die hare Bestiēders zyn, haer niet grootelijckx en fouden beminnen? Dat de andere ons eenen Brief toonen, waer door dat 'et blyckt, dat sy eene soo grote mildtheyt ghetoot hebben, ghelijck dese ghedaen hebben, sonder dat men van haer iet ghevraeght heeft? Des-niet-teghenstaende het soude wel kunnen wesen, dat alle d'andere het selven fouden hebben kunnen doen; maer wy en lesen, noch en sien evenwel geenē brief, ghelijck desen.

3. In't 3. ghetal geeft sy te kennen, dat hare Dochters haer gheschreven hadden, *Dat men van haer lieden qualijck sprack, ende morrerden*, ghelijck tormelijck aen het ghene sy gheseyt hadde, als sy dit Klooster stichte, te weten: *Dat sy voor dit Klooster grootelijckx vreesde, doordien dat sy 'et sonder eenighe moeylijckheyt, ende sonder eenighe teghen-sagginghe ghesticht hadde*: ende hierom schreeven de Religieusen aen haer, dat 'er geene reden meerē was van te vreesen, mits sy teghenwoordich soo vele op-spraken waren lydende.

Maer ick ben versiekert, dat al-hoe-wel dese op-spraken, ende teghen-sagginghen gheschieden binnen de Stadt van *Soria*, sy nochtans den oorspronck niet en waren van dese morreringhen: want ick kenne de In-woonders van dese Stadt seer wel, die myne onderdanen zyn; ende ghelijck ick wete, dat 'er binnen Spanien geene edelder en is, als dese Stadt, soen is 'er oock geene, die meer ghedreven is tot het goet, meer af-ghekeert van het quaet, ende meer toe-ghedaen, ende gheneghen tot het beste.

4. Het welck klaerlijck ghebleken heeft in't stichten van' dit Klooster: want ghelijck dese *Heylighe* verhaelt inden Boeck der *Fondatiën*, sy vondt alles gedaen, soo haest als sy in dese Stadt aen-quam, doordien dat sy inde Stadt des Heeren quam, alwaer den al-ghemeynen vyandt der zielen minder macht heeft over de In-wonders, als wel in andere plaetsen.

Ende al-hoe-wel dese *Heylighe* een ghevoelen toonde, om dat sy geene teghensfegghinge, noch opsprake ghevonden en hadde in het stichten van dit Klooster, dat was, om dat sy sprack in eenen geestelijcken sin, ende hierom heeft sy dese woorden, hier bovenghemelt, uytgheproken, ghelijck-formelijck aende begeerte, die de *Bruydt* hadde, om te lyden, voor haren Bruydegom. Nochtans dese *Heylighe*, jae oock de gheheele werelt sal my moeten toestaen, dat het Kribbeken van onsen Saligh-maker niet minder en moet bemint worden, noch van ergere conditie is, om dat 'et de plaetse ghe weest is, alwaer hy aenbeden is ghe weest van syne Moeder, vanden *H. Joseph*, vande Enghelen, vande *Konighen*, jae vande beesten selver, die in het Portael waeren; als wel den Bergh van *Calvarien*, den welcken hy gheheylight heeft door het Cruys, door syn Bloet, ende door syn lyden; ende alsoo en moeten de Inwonders van *Sorien* niet minder aenmerckt zyn, als de andere, om dat sy beter ghedaen hebben.

5. In't 4. ghetal spreeckt sy van eene sekere Vrouwe, de welcke onghetwyfelt moeste zyn, *Mevrouwe Beatrix de Beamonte*, de welcke haer eyghen huys, met een deel van haer goet gegeven hebbende, om dit *H. Klooster* binnen *Sorie* te stichten, handelde om haer selven oock te geven: ende inder daet heeft sy haer goet voornemen uytghewerckt, ontfanghende het *H. Habyt* der *Carmeliterissen* in't Klooster van *Pampelona*, stichtende dat gheheel Ryck, door een soo seltsaem exempel: ende de *H. Theresia* vertooght aen hare Religieusen binnen *Soria* met eene soo groote voorsichticheyt, hoe dat sy haer moeten draghen ten opzicht van dese Vrouwe, op wat maniere sy met haer moeten handelen, met wat eene beleeftheyt, ende wat teekenen van herkentenisse sy haer schuldich zyn te bewysen: ende ten lesten onderricht sy haer seer wonderlijck, dat sy haer niet ondanckbaer en souden wesen, in alle ghevallen eer bewysen, ende dat sy haer door hare heyligheyt souden stichten.

6. In't 5. ghetal beveelt sy met hare gewoonlijke soeticheyt, *Dat de Supprio rinne soude vleesch eten, is't dat sy 'et van noode heeft*, ende sy voeght daer by met eene groote rypfinnicheyt, *Dat de waerachtighe verstervinghe niet en bestaet inde ghesondtheit te verliesen, om de dengh te soecken; maer in die te oeffenen inde ghesondtheit, ende inde sieckte*: al oft sy wilde segghen, het ghene dat de onthoudinghe moet doen in eenen ghelonden persoon, het selven moet de lydt saemheyt doen in eené siecken: want de onthoudinghe moet gheoeffent worden met ghewicht, ende met mate: want ghelijck den *H. Gregorius* seght, *De onthoudinghe en is van geender weerde, is't dat sy 'et lichaem niet entemt, soo veel als sy kan, ende is't dat sy het lichaem meer overlast, als het kan draghen, soo is sy altydt seer onghereghel.* (a) *Ab-*

stinentia

frugalitas nulla est, si tantum quisque corpus non edomat, quantum valet, aut valde inordinata est, si atterit plusquam valet.

Op den selven tydt beveelt sy haerlieden twee deughden besonderlijck, te werten de oodtmoedicheyt, ende de liefde tot malkanderen. Het is seker, dat is't byaldien sy de eerste oeffenen, sy de tweede oock sullen besitten: want de liefde voedt haer selven, ende brandt inde oodtmoedicheyt. Ende ick ben versickert als ooghschynlijcken getuyghen, dat sy de liefde hebben, om dieswille dat sy de oodtmoedicheyt in volmaecktheyt besitten.

Ende hierom beveelt sy de oodtmoedicheyt met eene groote voorsichticheyt, om de liefde te bewaren: want die, bewaert zynde, maect dat men in d'andere komt te voorderen, ende sy herstelt die, als men-se verloren heeft, ghelijckformelijck aende leeringhe vanden *H. Bernardus*, die seght: *(a) Fode in se fundamentum Humilitatis, & pervenies ad fastigium Charitatis: reparatio enim vera Charitatis, nulla est, nisi Humilitas.* [a] *Bern. in Epist.*

XLIV. BRIEF.

*Aen de Suster Leonora vande Bermherticheyt,
Ongheschoende Carmeliteresse van't Klooster van de
H. Dryvuldicheyt binnen de Stadt Soria.*

J E S U S.

1. **E**n H. Geest sy met U, myne lieve Dochter. O hoe soud' ick wenschen, myne lieve Dochter, dat ick geene andere brieven te schryven en hadde, als desen, op dat ick meer in't besonder soude andtwoorden op uwen brief, den welken de *Paters Jesuiten* my van uwē t'weghen ghebrocht hebben, ende op den lesten, den welken ick soo kome te ontfanghen. Ghelooft my, myne lieve Dochter, dat ick elke reyfe eene besondere vertroostinghe ontfanghe, als ick uwe brieven sien; ende hierom fiet wel toe, dat den duyvel u niet en komt bekoren, u in-gevende, dat U-E. my niet meer en soude schryven. De bekoringhe die ghy lydt, latende u selven voorsfaen, als dat ghy achterwaerts gact inden wegh der deughden, inde plaette van daer in te vervoorderen, sal u groote voordeelen verkryghen, den tydt sal et u leeren: want Godt handelt met u, ghelijck met eene persoone, de welke hy nu alreeds in sijn *Palley*s houdt, ende het is seker dat-ge hem niet en sult ontfnappen; ende hierom is't, dat hy u de ghelegentheden aen-biedt, om u noch meerder te

doen verdienen : het kan wesen , dat , ghelijck Godt u van alle saken deser wereldt heeft willen onthechten , hy u te voren met meerdere soeticheyt , ende met meerdere teericheyt voorkomen heeft , ende het was voorwaer van noode .

2. Tot dit voornemen komt my te voren eene seer deughdelijcke Vrouw-perloone , de welcke ick binnen *Avilagh* kent hebbe , de welcke voorwaer seer heylighlijck leefde : dese Vrouwe hadde ter liefde Godts ghegeven , het ghene sy was besittende ; indervoeghen , dat sy niet anders behouden en hadde als eene fargie , om haer te decken , die sy oock wegh gaf . Naer dat sy een soo deughdelijck werck ghedaen hadde , sondt Godt haer vooreenighen tydt groote inwendighe quellinghen , ende dorricheden over in hare devotie , het welek haer onduertustichen dede klagen aen Godt , legghende : *Voorwaer ghy zyt wonderlijck , o Heere , naer dat ghy my alles ontnomen hebt , vertreckt ghy u selven .* Overfulckx , myne lieve Dochter , syne Goddelijcke Majesteit is vande ghene , die de groote diensten , die men hem bewyft , met groot lyden betaelt , ende voorwaer , de betalinghe en kan niet beter wesen , ghemerckt de liefde Godts de vergeldinghe der quellinghen is .

3. Ick love onsen Heere over den voort-ganck inde deughden , den welcken uwe ziele inwendich doet : stelt-se inde handen van Godt , want sy is syne *Bruyt* , hy sal u van haer goede rekeninghe geven , ende hy sal haer gheleyden door den wegh , den welcken haer den profytichsten , ende den voordeelichsten sal zyn . Het schynt dat de nieuwichheit des levens , het welck ghy leydt , ende de oeffeninghen , die ghy doet , dien vrede , den welcken ghy soeckt , van u wegh nemen ; maer en hebt daer in geene pynlijckheyt , want het sal al t'samen komen . Stelt alle u gheluck in het Cruys van onsen Heere *JESUS-CHRISTUS* te draghen , ende en maect geen werck vande soeticheden , ende vande voorkominghen , doordien dat 'et eyghen is aende Soldaten , dat sy elcken dagh soecken betaelt te zyn : dient Godt om niet , ende op u eyghen borse , ghelijck de groote Heeren hunnen Koninck dienen , ende ick bidde den Koninck der hemelen , dat hy met u zy : ick andtwoorde aen *Mevrouwe Beatrix* , nopende myn vertreck , het ghene dat noodich is .

4. *Mevrouwe Joseph* , uwe vriendinne , is voorwaer eene goede ziele , sy is seer dienstich voor onse Kloosters ; maer sy doet soo groot profyt in dat Huys daer sy is , dat ick niet en wete , oft dat sy niet qualijck en doet , dat sy om dese reden daer uyt soeckt te gaen : ick doen al 'et ghene ick kan , om dat te beletten , ick vreesse oock , oft dat hare veranderinghe ons geene vyandtchap en sal beginnen te veroorsaken . Doet myne ghebiedenisse aen uwe Broeders , voor 't minsten aen de ghene , die ick kenne . Godt wille u bewaren , ende u foodanighe maken , ghelijck ick u wensche te sien .

U-E. Dienaeresse

THERESIA VAN JESUS.

BEMERC

BEMERCKINGHEN

1. Dese Brief, gheschreven aen Suster *Leonora vande Bermberticheyt*, Carmeliterse in't Klooster vande *H. Dryveldicheyt* binnen *Soria*, is seer geestelijck, ende met rype sinnen gheschreven.

2. Dese heylighe Religieuse, ende doorluchtighe Vrouwe, was de Suster van myn Heere *Hieronymus de Ayanz*, het welck een seer doorluchtich Huys is in't Ryck van *Navarra*: sy is ghetrouwt gheweest met myn Heere *Franciscus de Beaumont*, den welcken was eenen Edelman uyt al soo groot Huys ghesproten, als sy was, in het selve Ryck; maer zynde van hem door sententie ghescheyden, is sy binnen *Soria* gaen wonen, alwaer sy was, als de *H. THERESIA* daer aen quam, om haer Klooster te stichten. Sy hadde eene groote affectie voor dese *Heylighe*, ende van haer ghehoort hebbende den Roep vanden *E. w. P. Nicolaus Doris*, ende dat sy et was, die hem tot de Religie ghetrocken hadde, door den middel van het Ghebedt, het welck sy ten tyde van een jaer voor hem ghestort hadde, soo is dese seer edele Vrouwe foodanichlijck in-ghenomen geweest door de kracht van het Ghebedt van dese *Heylighe*, dat, Godt haer gheraectt hebbende, sy oock in hare *Order* ghekomen is, waer in sy gheleeft heeft met wonderlijcke deughden, ende sy is ghestorven in't Klooster van *Pampelona*, alwaer de ghehoorsaemheydt haer ghesonden hadde, om het licht aen haer vader-landt mede-te-de-len, het welck sy binnen *Soria* hadde beginnen te doen Ichynen, door de klare stralen van hare deught.

3. In't eerste ghetal verskert, ende aen-moedicht de *H. THERESIA* dese Religieuse in hare quellinghen, in haer lyden, ende in hare bekoringhen. Daer en is geenen beteren middel gheweest, om den Evangelischen Vyge-boom wederom te doen leven, als rond'om syne wortelen mest te legghen, ende is't dat'et mest, het welck een af-beeldtsel is vande kennisse van sijn eyghen selven, sulckx vermagh in eenen dorren boom [a], men moet sich niet verwonderen, is't dat de ghene, die versch, ende groen zyn, ghelijck de ziele van dese heylighe Religieuse, komente wassen, ende goede vruchtente draghen door den middel van dese salighe remedie,

4. De voordeelen, die men treckt uyt de quellinghen, zyn on-eyndelijck; den *H. Augustinus* verhaelt die in't kort, ende met weynighe reghelen, segghende: [a] *Flagellum interius, & exterius glorificat Creatorem: compellit nolentem: erudit ignorantem: cunctodit virtutem: protegit infirmantem: exciuit torpentem: humiliat superbientem purgat penitentem: coronat innocentem: iniiciat ad mortem semper viventem.* Den geessel vanden Heere, 't zy dat hy in't binnenste der ziele ghevoelt wort, 't zy in het uytwendich, van wat kant dat hy komt, vermeerdert de glorie des Scheppers: hy praemt den ghenen om recht veerdichte zyn, die'et niet en wilt zyn: by onderricht den

Qq 2

omw-

[a] *Luc. 13. v. 1.* [b] *D. Aug. in Joan.*

onwetenden, hy bewaert de deughden, hy beschermt den swacken, hy ontweckt den luy- en, hy veroodtsmoedicht den hoorveerdighen, hy suyvert den leedtwesighen, hy kroont den onnooselen, ende hy bereydt hem tot eene doot, die hem gheleydt tot het eeuwich le- ven. Indervoeghen, dat de quellinghe in alles, ende voor alles goet is, van wat kanten dat men die aenmerckt.

5. In't tweede ghetal doet sy een seer aenghenaem, geestelijck, ende heyligh verhael, het welck sy wonderlijck wel toe-eyghent aende quellinghen, de welcke dese heylighe Religieuse was lydende. Ick hebbe verstaen, dat dese goede ziele was de Eerweerdighe Vrouwe *Maria Diaz*, die groote, ende seldtsame exempelen van deught ghelaten heeft in die seer edele Stadt van *Avila*, het blyckt wel uyt dit seer merckelijck verhael, wat sy was. Hier uyt treckt de Heylighe *THERESIA* eenen grondt-reghel, te weten, dat de zielen, de welcke Godt oprechtelijck beminnen, in hare ghedachtenisse altydt moeten hebben, *Dat Godt eenen dienst aen hem bewisen, altydt betaelt met eene quellinghe, ende een groot-dadich werck met eene verstervinghe.* Ende eene ziele, die dese waarheyt alle stonde niet en sal ondervinden, en sal niet oprechtelijck geestelijck zyn.

6. Maer waerom is't dat Godt met sulcke munte betaelt? Waerom eene dienst, den welcken men aen hem bewyft, met eene quellinghe betalen? De antwoordt is by der handt: hy betaelt op dese maniere, ende met dese munte, om dies wille dat hy met eene goede munte wilt betalen; want waert dat Godt eenen dienst door een vermackc betaelde, hy soude dien met eene kopere munte betalen; maer als hy dien dienst betaelt met eene quellinghe, de welcke eene eeuwigh verdienste voorts-brenght, aldan betaelt hy dien met eene munte van gout, ende van silver: de kopere munte en gaet maer in dit leven; maer de verdienste, die door de pynlijckheden is voorts-gebrocht, is eene munte van gout, de welcke gaet in't eeuwich leven: ick hebbe never een graentjen gout, als eenen gheheelen wereldt van koper: *Geeft ons Heere van het ghene dat eeuwich is, ende neemt van ons het ghene dat tydelijck is.* Om dese reden is't, dat syne Goddelijcke Majesteit eens seyde tot syne Discipelen: (a) *Als ghy iemandt ter tafel noot, siet wel toe dat ghy niemandt en noot, die u kan wederom nooden op synen tydt, want door de weder-nootdinghe is uwen eersten maectyt betaelt; maer noot die alleentijck maer, de welcke is niet en kunnen wederom nooden, op dat mynen Vader n vergelde; Retribuetur enim tibi in resurrectione Justorum.*

7. Het 3. ghetal is gheheel wonderlijck, ende opent den wegh aen de ziele, om door den wegh der vernictinghe te gaen, tot het opperste vande volmaect- heyt. *Niet, Niet, Niet, Al, Al, Al, Godt, Godt, Godt.* Niet voor my, Al voor Godt. Voor Godt Al, sonder Godt niet. Ick wille Al voor Godt, Niet en wille ick voor my: Al en is Niet voor my, is't dat et Niet Al voor Godt en is.

8. In't 4. ghetal ipreekt sy van eene Mevrouw, de welcke veel gedaen heeft in een seker Huys tot de glorie Godts, ende tot het goet der zielen, de welcke door

door de begeerte van eene veel grootere volmaecktheyt, haer wilde vertrecken in een Klooster van dese *Heylighe*; maer sy en sochte haer niet te ontfanghen, achter-stellende het goet van haer Huys, aen het ghene sy dede in een ander. Sy toont in alles haer verstandt, hare voorsichticheyt, ende haren geest: men magh de vervoorderinghe, ende het goet vande Kloosters wel beforghen, maer men moet oock niet min de krakeelen, ende twistinghen vlieden: want al is't dat sy de liefde niet en verfmachten, ende te niet doen, voor 't minsten verslappen sy die, ende sy doen den iever verdwynen.

XLV. BRIEF.

Aen Suster Theresia van JESUS, Nichtē van de Heylighe, Carmeliteresse in't Klooster van den H. Joseph binnen Avila,

JESUS.

1. ****E gratie vanden H. Geest sy met U, myne lieve Dochter. Uwen
* D * Brief heeft my seer verheught, ende ick ben blyde te verstaen, dat
* * * * de myne U-E. verghenoeghen; inder daedt, dat moet ons eenen
**** grooten troost wesen, aenghesien wy te samen niet en konnen woenen: Voor soo veel als aengaet de dorricheden, die U-E. ghevoelt, my dunckt dat onsen Heere met u handelt, ghelijck met eene persoone, de welcke hy houdt van't ghetal der stercke, ende die inde deught bevesticht zyn, aenghesien hy u wilt beproeven, om de liefde te sien, die ghy hem draeght; is't dat ge van die soo veel hebt inde dorricheden, ghelijck inde teericheden, ghy moet die, de welcke ghy lydt, voor eene gheheel besondere gratie Godts houden. En zyt daer mede niet in pyne: want de volmaecktheyt en bestaet niet inde soeticheidē, maer inde oeffeninghe der deughden, ende als ghy daer op in't minsten niet en sult peysen, sal de devotie wederom keeren.

2. Voor soo veel als aengaet het ghene U-E. my seght van die Suster, tracht dat te stooten uyt uwen geest, ende daer op niet meer te peysen; ende en laet u niet voorstaen, dat soo wanneer sich ict vertooght aen uwe verbeeldelijcke cracht, dat 'er datelijck quaet is, al waert schoon dat 'er oock eene seer quade sake soude zyn: want het ghene daer U-E. my van spreekt, en is niet met allen. Ick wilde wel, dat dese Dochter eenighe dorrichēyt hadde: want ick en wete niet, oft sy weet, wat sy doet, ende wy konnen wenschen, dat sy in desen staet magh wesen tot haer profyt. Als 'er eenich quaet ghepeys in uwe verbeeldinghe komt

te vallen, seghent u selven met het teecken des H. Cruys, oft seght eenen *Pater noster*, ofte wel geeft eenen slag op u borste, ende tracht alsoo dat ghepeys afte-weiren, peylende op iet anders, ende alsdan sult ghy eer verdienen, als sondighen, mits dat-ge aende bekinghe wederstaet.

3. Ick soude wel willen andtwoorden aen *Isabelle vanden H. Paulus*; maer ick en hebbe den tydt niet: groet haer van mynen t'weghen, ende dat sal genoegh wesen, want ghy weet wel, dat-ge de meest beminde moet wesen. *Don Francisco* is wel te pas, hy leeft ghelijck eenen Enghel, hy Communiccerde gisteren, ende hy dede oock alle syne knechten tot de H. Communie gaen.

Wy vertrecken morghen naer *Valladolid*, van al waer hy u sal schryven: want ick en hebbe hem niet ghewaerschouwt, dat ick dese teghenwoordighe gheleghentheyth hadde om te schryven. Ick bidde Godt, myne lieve Dochter, dat hy u wilt bewaren, ende u soo heyligh wilt maken, ghelijck ick van hem verfoecke, *Amen*. Doet oock myne ghebiedenisse aen alle onse Susters. 't Is van daghe den Feest-dagh vanden H. Albertus.

THERESIA VAN JESUS.

BEMERCKINGHEN

DEse H. Religieuse, aende welcke desen Brief gheschreven wort, was Sufter *Theresia van Jesus*, Nichte vande H. THERESIA, ende Dochter van myn Heere *Laurentius de Cepeda*, haren Broeder: Sy was noch *Novitie*, als sy desen Brief ontfonck, ende sy dede hare *Professie* in't Klooster vanden H. *Joseph* binnen *Avila*, den 9. van November in't jaer 1582. ende sy is ghestorven den 10. September in't jaer 1610. Sy moeste groote dorricheden lyden, ende haer latende voorstaen, dat haren *Bruydegom* af-wesende was van hare ziele, weende sy gelijck eene Tortel-duyve, ende sy was in pyne over de af-wesentheyth van haren Beminnden, vreesende dat sy hem daer toe eenighe oorfake ghegeven hadde, het welck haer dede segghen: *Wel hoe? is mynen Bruydegom wegh ghegaen van my? Heb' ick hem misschien vergramt? Ben ick dan nyt syne gratie ghevallen? Heb' ick hem ieverans in mis haeght? Ben ick vervallen van myne goede voorneminghen, ende van myne heylighe oeffeninghen, die ick dede? Soud' ick wel eenen quaden wegh inghegaen zyn, oft ben ick bedroghen?*

2. Zijnde in dese ontsteltenisse, ende in dese twyffelinghen, heeft sy haren toevlucht ghenomen tot hare Moeder, ende Moeye, haer te kennen gevende door desen Brief, hare pynlijckheden, ende quellinghen; ende dese *Heylighe*, de welke dese quellinghen soo dickwils waren over-ghekomen, ende die verlicht was met een boven-natuerlijck licht, seyde haer, dat sy haer selven niet in pyne en soude stellen, dat den *Bruydegom* loude wederom komen, om syne *Bruydt* te soecken, ende dat hy haer meerder wenschte te sien, als sy syne af-wesentheyth beweende: dat hy wilde sien, oft dat sy hem sochte in syne af-wesentheyth, den welcken

fy aenbade, als fy hem teghenwoordigh hadde: dat hy haer wilde beproeven, ende sien, oft dat fy voor hem de selve ghetrouwicheyt bewaerde, terwylen dat hy van haer was, die fy hadde, als hy haer teghenwoordich was: dat de ziele niet beproeft en wort inde geestelijcke smakelijckhedē, maer inde quellinghen, waer door men kan weten, tot wat eenen verheven trap der liefde fy kan geraken, gelijk den *H. Bernardus* seght: (a) *Men verkryght de deught inden vrede, fy wort beproeft inde bekooringhe, ende fy wort ghekent, ende ghekreont inde Victorie vande quellinghe. Virtus in pace acquiritur, in pressura probatur, approbatur in Victoria.*

3. Boven dese dorricheyt, moeste dese Religieuse oock eenighe bekoringhen lyden, waer mede fy ghequelt wirt om een ydel oordeel te strycken over eene van hare Mede-Susters, de welcke, ghelijck ty meynde, ende ghelijck men uyt desen Brief kan trecken, den oprechten wegh van het geestelijck leven niet in-en-volghde, ende fy liet haer voorstaen, dat dese ziele bedroghen was in hare devotien; maer de *Heylighe* andtwoorde haer, dat sy dit ghepeys soude verworpen soo veel als fy konde, ende waert by-aldien dat sy 'et niet en soude konnen beletten van dat te hebben, wat ghewelt sy haer selven oock soude aen doen, sy haer niet en soude laten voorstaen, dat sy niet en sondight, doordien dat'er een groot verskil is tusschen het gepeys, ende de toe-stemminghe: ick en ben geen meester van't ghepeys, maer de toe-stemminghe kan ick beletten, ende op dit fundament gebiedt sy haer, dat sy de bekoringhen soude lyden, ende dat sy alle hare crachten soude in-spannen, om die niet toe-te-stemmen, voeghende daer by, dat sy soo veel sal verdienen, als sy sal komen te lyden.

4. Sy voeght daer by, *Dat sy seer wenschte dese Religieuse te sien in hare pynlijckheden, om te sien, oft hare deught wel ghevesticht, ende wel verskerct was: want men kent de weerde van't gout niet seer wel, ten zy dat'et eerst ghegaen is door de werckelijckheyt van het vier, volghens het ghene den H. Petrus seght: (b) Aurum, quod per ignem probatur, Het gout, dat door't vier beproeft wort.*

5. Eyndelijck seght sy tot hare Nichte: *Myne Dochter, laet het ghens u niet aen-en-gaet, ende peyst alleenlijck maer op het ghene u raeckt: let wel op u selven, ende en siet niet, naer de wercken van d'andere.* Desen raedt is seer ghelijckformich aen de Spreucke, de welcke sy ghemeynlijck in haren mondt hadde, *De ziele maect alsoo leven, al oft'er inde wereldt niet en ware, als sy, ende Godt alleen: ende eene heylighe Vrouwe, met naeme Maria Vela, was gewoon te segghen, als'er iet ghebeurden, daer sy haer niet en wilde mede moeyen, haer selven fluytende in hare kamer, ende in't inwendich slot haerder ziele, verheven inde beschouwinghe, seyde sy: Dat en gaet my niet aen, 't en belanght my niet, ten is my niet profytich, dat en hindert my niet, laet ons dat dan daer laten, ende laet ons tot Godt gaen.* O wat quellinghen, hoe vele ydele oordeelen, hoe vele sonden, ende onghe-rusticheden en soude men niet vlieden in alle dierghelijcke ghevallen, waert dat men desen soo geestelijcken, ende soo heylighen grondt-reghel oeffende!

d'Heer

[a] *D. Bern. Epist. 126. ad Episc. Aquitan.* (b) *1. Petri 1. 8. 7.*

3. Op d'eynde van dese maendt sal ick vertrecken, al-hoe-wel dat ick grootelijckx vreefe, dat onte Religieusen in haer Huys noch niet en sullen zyn; want wy zyn over-eenghekomen met het Capittel, ons selven verbonden hebbende, van Ses-hondert Ducaten nu aende Canonincken te geven, de welcke wy niet en weten te vinden: ende al-hoe-wel dat wy eenē Suster ontfanghen hebben, die ons eenē seer goede Rente ghelaten heeft van Ses-hondert ende dertich Ducaten, soo en is'er even wel niemandt, die-se soude willen overnemen, oft gelt daer op geven: wilt dese sake aen Godt bevelen, want ick soude seer blyde zyn, van dese arme Religieusen in haer Huys te laten. Waert dat Mevrouw *Marie U-E.* het gelt ghegeven hadde, dat sy u schuldich is, ghy soudt seer wel doen van dese Rente over-te-nemen, doordien dat sy seer goet, ende versekert is. Laet'et my weten, oft dat'et kan wesen, ofte wel dat ghy iemandt weet, die-se soude willen over-nemen, ofte die op goede panden soude willen gelt schieten, de welcke meer als duyfent Ducaten weerdz zyn. Bidt Godt voor my, is't dat'et u belieft, want ick heb'et seer van noode, doordien dat ick soo langhe reyse moet gaen doen in desen tydt vanden winter.

4. Ghelijck ick u gheseyt hebbe, sal ick ten langhsten op d'eynde van dese maendt vertrecken, om te gaen naer het Klooster vande *Menschwoordinghe*, is't dat ghy van hieraldaer iet wilt senden, ichryft het aen my. En wilt u niet bedroeven, om dat ick langhs daer niet en gaen: want ghy soudt u misschien meer bedroeven, van my soo oudt, ende soo ghebroken te sien. Groet my alle de Susters: ick soude *Isabella vanden H. Paulus* seer gerne sien. Die Canonincken, daer ick van kome te spreken, hebben ons groote verstervinghen aen-ghedaen, Godt wil'et hun vergeven.

5. Is't dat aldaer iemandt is die my eenich gelt soude willen leenen, hy soude my groote vriendtschap doen; ick en verfoecke niet, dat men het aen my soude geven, want ick sal'et hem datelijck wederom geven, als ick sal betaelt zyn van het ghene, het welck mynen Broeder my gegeven heeft, het welck men alreets in mynen naem ontfanghen heeft, ghelijck men my gheschreven heeft, 't zy dat het luttel, oft veel is: maeckt dat ghy'et vindt, doordien ick niet een oortjen en hebbe, om wederom te keeren naer het Klooster der *Menschwoordinghe*; want sonder gelt en kan ick my op de reyse niet begeben. Dit Clooster en kan my niet geven, doordien dat sy'et selver vandoen hebben, om het Huys in staet te stellen; het welck maer eerst begonst is.

6. Ick dancke Godt, om dieswille dat den Eerw. *P. Dominicus* in goede ghesondtheyt is aen-ghekomen. Waert dat den Eerw. Pater *Meesster Medina* bygeval daer quame, sendt hem desen Brief, den welcken ick aen hem schryve: want hy meynt dat ick teghen hem verbelght ben, ghelijck den Eerw. *P. Provinciael* my gheschreven heeft; maer ten is niet alsoo: want hy verdient in teghendeel eer bedanckt te zyn, als dat men teghen hem soude gram zyn. Ten is niet langhe gheleden, dat ick u gheschreven hebbe, ick en wete niet, oft dat hy u ter handt

gheftelt is. Ghy doet qualijk van soo langhen tydt te wachten, sonder aen my te schryven; ghemerckt ghy ghenoech weet, wat voldoeninghe dat ick ontfanghe uyt het lezen van uwe Brieven. Den Heere sy met U-E. Ick segghe noch eens, dat ick een seer groot misnoeghen hebbe, dat ick u op de reyse niet en kan komen besoecken; ick hadde noch eenighe hope, maer ten kan evenwel niet wesen. 't Is van daghe den Thierenden van September.

THERESIA VAN JESUS.

BEMERCKINGHEN.

Desen Brief is voor de Eerw. Moeder *Marie Baptista*, Priorinne van het Klooster binnen *Valladolid*, ende Nichte vande H. THERESIA. Het is dese moedighe Dochter, ende sterke Vrouwe, de welcke, ghelijck wy op syne plaetse gheseyt hebben, eer sy Religieuse was, aen de H. THERESIA Daylent Ducaten beloofde te geven van haer goet, om die kostelijcke perle van de *Herstellinghe des Berghs Carmeli* te koopen. Godt heeft hare begeerte vergolden: want syne Majesteit en heeft haer niet alleenlijk ghebrocht tot het eynde van haer voornemen; maer hy heeft oock ghemaect, dat sy door haren geeft, ende door hare wyf heyt is gheweest eene vande voornaemste instrumenten, ende eenen vande noodfakelijckste grond-steeën van desen hoogh-verheven Bouw.

Sy schreef desen Brief den 10. September in't Jaer 1574. zynde binnen *Segovien*, ende op haer vertreck, om te gaen eyndighen het Ampt van Priorinne, het welck sy in het Klooster vande *Menschwoordinghe* binnen *Avila* bediende, alwaer sy dry jaren van te voren als Priorinne ghekofen was gheeweest, door den Eerw. *P. Petrus Fernandez* Apostelijken Besoeker: ende men weet seer wel, dat dese Moeder, aende welcke sy desen Brief schryft, was in het Klooster van *Valladolid*, doordien dat sy van *Casilde* spreekt, de welcke is dese wonderlijcke Religieuse, vande welcke wy in het Eerste Deel ghesproken hebben, namentlijk in den XII. Brief: want dese heylighe Religieuse woonde in dat Klooster, het welck een vande eerste is van dese *H. Herstellinghe*, uyt-schynende in heyligheyt, ende godtvruchticheyt, welck Klooster de H. THERESIA altydt bemint heeft met eene groote teericheyt.

2 In't eerste ghetal toont sy een groot ghevoelen, om dieswille dat sy hare Nichte niet en konde gaen besoecken, ende sy troost haer met eene seer wyse reden, de welcke wy altydt voor ooghen behoorden te hebben, om alle vergancelijcke saken van dit leven te verfmaden, de welcke is: *Waert dat ick by u hadde gheweest, ende u ghesien hadde, de blyschap de welcke ick daer uyt soude ontfanghen hebben, soude nu alreedis voor-by zyn, ende als ick daer op ooghemerck neme, soo verdraghe ick alle misnoeghen met tydsaemheyt.*

3. Het is de selve reden, die den H. *Paulus* voerde, als wanneer hy seght, sprekende

sprekende met de ghene, die met onruste begeeren de vermakelijckheden deser wereltd, de welcke sy nauwelijckx ghenoten hebbende, verdwynen, ende van die vermakelijckheden inde ziele niet anders en blyft, als de schult, soo dat sy op den selven tydt, ghelijck sy komen, verdwynen: tot dese [segg' ick] spreeckt den Apostel in deser voeghen: (a) *Quem fructum habuistis tunc in illis, in quibus nunc erubescitis? Wat vruchten hebt ghylieden ghetrocken uyt het ghene, het welck u nu beschaemt maecht?* Al oft hy seyde: het is goet de eeuwighe vermakelijckheden te smaken; maer wie is'er lood waes, die de tydelijcke sal omhelsen, ende sich van d'eeuwighe vervremden? 't Is goet de eeuwighe te soecken, die geen eyndeen hebben; maer wie is'er doch, die dese vermakelijckheden wenscht te ghenieten, de welcke men nauwelijckx heeft beginnen te smaken, ende fiet, sy eyndighen met een groot misnoeghen? Dese Heylighe seght by naer het selven aen dese Religieuse. Siet eens hoe dat sy redent: *Mijn lieve Dochter, waert dat ick u ghesien hadde, ick soude voorwaer eene groote voldoeninghe ghehadt hebben van u te sien; maer ick soude oock een misnoeghen ghehadt hebben van u te laten; oversulckx en is't niet redelijck, dat ghy een vermaeck beklaeght, het welck vergheselschapt is met een misnoeghen [volghens het ghene den H. Geest seght] De droefheyt, ende de quellinghen volghen de vrecht, ende het vernoeghen: [b] *Extrema gaudii luctus occupat.**

4. In't tweede ghetal seght sy aen hare Nichte, *Dat sy van noode heeft heyligh te zyn, op dat sy haer selven in het Ampt van Priorinne wel soude moghen quytten*: dit en is niet dan te seker: want eene Overste moet deught hebben, soo voor haer selven, als voor d'andere: sy moet se hebben, om die te besitten, ende om die mede-te-deelen: sy moet eenen dobbelen geest hebben, den eenen om haer selven te bestieren, den anderen om d'andere te bestieren: den eenen om inder daedt te zyn; ende den anderen om te vertoonen, wat sy is: den eenen gaet de saligheyt aen vande Priorinne, ende met den anderen sticht sy hare Religieusen: met den eersten dient sy Godt in haren eyghen persoon, met den tweeden dient sy Godt in't ghemeyn met hare Ghemeente: eenen Oversten, ende eene Overste, de welcke dit niet en overpeyfen, en weten niet, wat dat et is Oversten te zyn, ende hierom moet eene Overste arbeiden, ende bidden, ende de heyligheyt met traenen versoecken.

5. In't derde, ende in't vierde ghetal seght sy, *Dat sy op d'eynde vande maende moet vertrecken, om te gaen naer het Clooster vande Menschwoordinghe binnen Avila, waer uyt ghesproten is dese klare, christaleyne, ende suyvere Fonteynne van dese heylighe Herstellinghe, de welcke haer daer naer verdeylt heeft in vier groote Rivieren, ghelijck die van het Aerdis Paradyse, de welcke door hun exempel, ende godtvruchticheyt de vier deelen des wereltd besproeyen, ende vruchtbaer maken, ende hierom bidde ick alle de Carmeliten, ende Carmeliteressen, de welcke de H. THERESIA ghesticht heeft, dat sy ny willen toe-laten, dat ick segghe,*

R r 2

dat

dat sy behoorden eenen Tol van herkennenisse te betaelen aen het Klooster van de *Menschwoordinghe* binnen *Avila*, doordien dat dit het Klooster gheweest is, in het welck Godt de H. THERESIA gheroepen heeft, waer in hy haer met soo vele gratien voorkomen heeft, waer in hy haer met deughden, ende met godtvruchticheyt ghewapent, ende versterckt heeft, om soo groote dinghen uytte wercken, ghelijck sy daer naer ghedaen heeft; oversulckx en moet men sich niet verwonderen, is't dat sy altydt soo groote geneghentheyth ghehadt heeft voor dat Klooster, ende dat haer herte altydt daer gheweest is, alwaer haer *Bruydegdom* voor de eerste reyse ghegaen is in haer herte, ende alwaer hy haer gheroepen hadde om syne *Bruydt* te wesen door den Roep.

6. Op het eynde van't vierde ghetal seght sy met eene groote bevallicheydt: *De Canonincken van dese Stadt hebben ons eene groote verstervinghe aen-gedaen: Godt wil et hun vergeven.* Sy spreeckt vande *Canonincken* vande H. Kercke binnen *Segovien*, alwaer een seer vernaemt, ende doorluchtich Capittel is, ende voor het welck ick eene besondere achinghe hebbe, doordien dat't groote Mannen aende Kercke heeft ghegeven, de welke soo in groote gheleertheyt, als in besondere deughden hebben uyt-gheschenen. Het Huys, het welck dese Heylighe wilde koopen, behoorde hun toe, het welck de oorfsake gheweest is, dat sy eenighe moeylijckheyth met hun ghehadt heeft; maer is't dat sy voor aldan eenich misnoeghen ghehadt heeft, sy heeft daer naer soo veel eere, ende achinghe in den persoon van hare Kinderen ontfanghen, dat'er niemandt en is gheweest, die aen andere heeft willen wycken inde achinghe, die sy hadden vande Kinders vande H. THERESIA. Dit heeft wel ghebleken in't Jaer 1674, als wanneer den Tore van dese Cathedrale Kercke in't brandt gheraecht zynde op den 18. September des nachts, den Choor, met een deel vande Kercke oock afgebrandt is gheweest; indervoeghen dat het Capittel ghenoodtsaecht is gheweest eene andere Kercke te soecken, om den Goddelijcken Dienst te doen, terwylen dat men de Kercke her-maecte: ende al-hoe-wel dat'er seer schoone, ende seer groote Kercken waren in dese oude Stadt, soo is't nochtans, dat sy die daerlatende, de arme, ende kleyne Kercke der *Ongheschoende Carmeliteren* verkoren hebben, alwaer sy uyt de Cathedrale Kercke het Hooghweerdich H. SACRAMENT gebrocht hebben, volghens de *Veropenbaringhe*, die eene Religieuse van't selve Klooster, op dien dagh sinorghensten ses uren ghadt hadde, het welck op dese maniere gheschiedt is: naer dat sy onsen Heere ontfanghen hadde, heeft hy sich aen haer verthoont ghelijck eenen Pelgrim, die door den wereltd gonck om syne verdoolde Schapen te soecken, ende hy seyde tot haer, dat hy geheel vermoeyt was: *Myne Dochter ick komse hier, om onder u-lieden te rusten, want men jaeght my niet myn huys*, het welck voorwaer eene betooninghe is, niet alleenlijck van de godtvruchticheyt van dit H. Klooster, maer oock vande Heyligheyt van de Kercke van *Segovien*, de welke den Salighmaker onser zielen noemde sijn Huys te wesen.

7. In't vyfde ghetal vraecht fy van hare Nichte eenich ghelt om te leenen. Wel hoe! vraecht eene Heylighe gelt? Jae fy vraecht gelt, ende fy is heyligh: want de Heyligheyt heeft fomwylen gelt van noode; ten is niet alleenlyck om den oorlogh van dese wereltd, dat'et gelt noodich is; maer men moet'et oock hebben voor den Geestelijcken oorlogh, den welcken Godt voert inden werelt, teghen den werelt, ende inder daedt verwint men feer dickwils het gelt, met het gelt felver: want hoe soude dese *Heylighe* hare Kloofsters kunnen gesticht hebben, waert dat de liefde der Gheloovighe haer van geen gelt voorsien en hadde? hoe soude men hebben kunnen pleyten voor de Rechters-stoelen, de af-veerdighen verkryghen, en die doen af-komen, waert datmen geen gelt gehadt en hadde om de *Advocaten* te voldoen, ende om de Rechten te betaelen, die de Rechters toe-komen? Hoe soude fy hare Dochters hebben kunnen spysen, waert dat fy geen gelt en hadde gehadt, om te koopen, het gene fy noodich hadde tot haer lieden onderhoudt? Is'er toch eenen anderen middel, als desen, om dit mirakel te doen?

8. Het gelt is eenen machtighen Heere: nauwelijckx en kanmen eenich groot, oft heyligh werck doen sonder gelt, 'tzy datmen den Armen wilt spysen, 'tzy datmen den naeckten wilt bedecken, ende den noodtwendighen behulpsaem zyn, 'tzy datmen aelmoessen wilt geven: ende met een woordt, wat groot werck datmen wilt ondernemen, men moet gelt hebben, alle uytwerckinghen van groote wercken gheschieden door het gelt; indervoeghen, dat ghelijckerwys de ziele Godt niet en kan dienen in dit leven sonder het lichaem, ende ghelijck sy verbonden is haer selven te dienen van het lichaem, in al'er gene sy doet, ende namentlyck inde uytwendighe wercken; alsoo hebben oock de groote saken, ende heylighe wercken het gelt feer dickwils oock van noode.

9. Ende dit is de reden waerom dat onsen Salighmaker het gelt niet en heeft verworpen uyt de vergaderinghe der *Apostelen*: want al was't ichoon dat hy de almoghentheyte selver was, ende dat hy het gelt hadde konnen scheppen, sonder het selve te vraghen, oft te soecken, des niet teghenstaende in het aen-nemen van onse menschelijcke nature, heeft hy willen onderworpen zyn aende noodtfakelijckheyt van sich te dienen van het gelt, ende alsoo gaf hy aelmoessen, ende het kan wesen dat hy die ondertusschen oock ontfanghen heeft, ende tot een teecken, dat hy sich van het gelt diende, hadde hy eenen ontfangher, die het gelt bewaerde, te weten, den vermaledyden verrader *Judas*.

10. Maer ick moet belyden, om alles te segghen, dat syne Goddelijcke Majesteyt ons het peryckel, het welck dat'er in dese noodtfakelijcke middelen is, heeft laten sien inden persoon van *Judas*, aengesien dat'er niemant onder alle de *Apostelen* en was, die het gelt bewaerde, als hy alleen, die sy selven daer door verloren heeft: ende men moet weten dat desen verrader sy selven niet verloren en heeft, om dat hy het gelt gaf, maer om dat hy'et bewaerde. Dit is eenen grooten spieghel voor alle de Schat-meesters des Heeren, waer door wy onderricht worden op den kost van een ander, dat wy souden geven, het welck hy ons ghegeven heeft om uyt-te-rycken, ende niet om te bewaren.

XLVII. BRIEF.

Aende selve Moeder Priorinne.

J E S U S.

DE gratie vanden H. Geest zy met U-E. myne lieve Dochter, morgHEN vertreckt den Post, ende ick en meynde u niet te schryven, doordien dat ick niet goedts en hadde om U-E te segghen; maer men heeft my desen avont komen segghen, een weynich te vooren, eer wy onse poorte toe-sloten, dat den genen, die het huys bewoonde, het welck wy moesten besitten, nu toe-gheftaen hadde, dat wy binnen twee daghen daer souden inkomen, te weten op den dagh vande *H. H. Jacobus, ende Philippus*, het welck my doet ghelooven, dat onsen Heere de beroerte van onse vervolginghen nu wilt gaen stillen.

2. Ick bid' u van desen Brief te willen senden aende Eerw. Moeder Priorinne van *Medina*; maer doet'et soo haest als't moghelijck is: want sy sal in pyne zyn met den voorgaenden, den welcken ick aen haer gheschreven hebbe, inden welcken ick haer schreve van onse quellinghen, al-hoe-wel dat ick haer de helft niet en schreve van het ghene wy gheleden hebben. Ick versekere u, dat alle de vervolginghen, de welcke wy gheleden hebben sedert het stichten des Kloosters vanden *H. Joseph*, als niet te achten zyn, ten opzicht van dese, de welcke wy in dese Stadt gheleden hebben. Als U-E. sal weten wat hier omme gaet, dan suldy sien, dat ick reden hebbe, ende dat'eteene besondere gratie sal zyn, die Godt ons sal doen, is't dat wy daer gheluckelijck uyt-gheraken: het is wel waer, dat wy nu eenen gheluckighen uytval kunnen verhopē. Ghebenedydt zy Godt, die uyt alles goet treckt: voor my, ick magh segghen, dat ick eene overgrootē blyfchap ontfanghen hebbe, van te sien, dat ons sulck een groot gheluck t'effens is overghekomen; maer waert dat mynen Broeder hier niet en hadde gheweest, wy en souden noyt iet hebben konnen uyt-rechten.

3. Hy heeft veel gheleden, ende sijn ghelt verteert, ende hy heeft alles met sulck eene moedicheyt verdraghen, dat'et voor ons eene reden gheweest is, om Godt te loven. Het is wel met grootē reden, dat onse Susters hem beminnen: want sy en hebben geene andere hulpe ghehad, als hem, door-dien dat die vande Stadt al-te-mael teghen ons waren, hy is teghenwoordich in een Klooster ghevluucht om onsen 'twille; ende het is voor hem een groot gheluck gheweest, dat men hem in't ghevanghen-huys niet en heeft gheiteken, het welck hier is ghelijck eene helle; maer het erghiten is, dat men hem sonder eenich recht vervolght, alleenlijck maer om dat hy onse borghe is, ende men vraecht ons, het ghene wy

niet schuldich en zyn: dese sake sal ghe-cyndicht worden, als men die sal trecken in het Hof van Madrid, want het is eene sake, vande welke men hier noyt een eynde en sal sien. Hy is in het Klooster der Carmeliten, alwaer hy is met onsen Pater; ende al-hoe-wel dat de quellinghen, die op hem vallen, zyn ghelijck den haghel, des niet teghenstaende is hy seer blyde, dat hy iet komt te lyden ter liefde Godts: ick doen al dat ick kan, op dat hy niet en soude weten, wat dat wy lyden, oversulckx make ick 'et voor hem minder, als het inder daet is: want het is hem pynlijcker gheweest, als syne eyghe quellinghen, ende niet sonder reden.

4. Ick gaen u wat nieuws segghen van het ghene hier ommegaet: U-E. weet nu alreeds de valscheden, de welke, ghelijck ick u gheschreven hebbe, dese Novitie, die uyt-ghegaen is, ons opgheleyt hadde; maer dat en is al-te-mael niet met allen, ten oplicht van het ghene, het welck men ons komt waerschouwen, U-E. sal 'et haest weten: voo' soo veel als my in't besonder aengaet, ick verfekere u, dat Godt my eene besondere gratie ghedaen heeft, van my alle dese dinghen laten over-te-komen: want ick was in sulcke vreught, al oft ick inde wellusten gheswommen hadde; ende al-hoe-wel dat ick my de groote schade ghenoechsaem voorstelde, de welke dese lasteringhen konden veroorsaecken aen alle onse Kloosters, des niet teghenstaende en was dit niet bequaem om my te bedroeven, ende de vreught, de welke ick in my ghevoelde, gonck de droefheyte verre te boven, die dese valscheden my moesten veroorsaken; maer de gherusticheyt der Conscientie is eene groote sake, ende vry te zyn, van het ghene men ons op-leght.

5. De andere Novitie is in een ander Klooster ghegaen, ende men heeft my gisteren verfekert, dat sy haer verstandt verloren heeft, ende dat alleenlijck, om dat sy uyt ons Klooster ghegaen is. Siet eens hoe groot de oordeelen Godts zyn, die altyt de partye vande waerheyt aen-neemt, ende die nu sal gaen ontdecken, dat alle dese valsche overdraginghen niet en zyn als sotternyen, ghelijck die waren, de welke dese ongheluckighe door de gheheele Stede stroeyde, segghende, dat wy de Religieusen de handen, ende voeten bonden, ende dat wy se alsoo geeffelden; maer Godt gawe, dat alle de andere eer-schendinghen maer ghelijck dese en hadden gheweest: want men heeft op eene sake van groot ghewicht, duysent andere veel quadere dinghen gheseyt; maer ick sagh nu klaerlijck, dat Godt ons wilde verdrucken, om alles daer naer gheluckelijck te doen eyndighen, ghelijck hy oock ghedaen heeft; oversulckx en zyt hier mede niet in pyne, in teghendeel verheught u: want ick hope in onsen Heere, dat wy haest in het huys sullen konnen gaen, het welck wy ghekocht hebben, doordien dat de Religieusen vanden H. Franciscus niet meer te voorfchynen zyn ghekomen, om hun teghen het stichten des Kloosters te stellen, ende is't dat sy daer naer komen, als wy het Huys in Besittinghe sullen ghenomen hebben, dat sal aldan vruchteloos wesen.

6. Daer zyn in dit huys seer deughdelijcke Religieusen, ende boven al heeft de Priorinne sulck eene moedicheyt, dat ick daer over gheheel verstel staen,

want

want sy heeft veel meer moedt als ick. My dunckt, dat, aenghesien sy my hier ghehouden heeft, myne teghenwoordicheyt haer dienstich is gheweest, ende inder daedt het is alsoo, want alle de slaghen vande vervolginghen zyn op my ghevallen. De Priorinne heett een seer goet verstant, ende ick segghe haer ghedurich, dat sy, naer myn ghevoelen, seer bequaem is, ende eyghentlijck dient, om te gaen naer *Andalousie*, ende 'tis oock noodich gheweest, dat 'et uyt-ghesochte Religieusen souden wesen, de welcke ick hier ghebrocht hebbe, om soo vele vervolginghen te kunnen onderstaen. Ick ben teghenwoordigh seer wel te pas, het welck wat wonders is, doordien dat ick myne ghesontheyt ghemeynlijck niet langh en gheniete. Onsen *Pater* is onpaffelijck, maer hy is sonder kortsen, hy en weet 'et niet, dat ick u schryve: wilt dogh voor hem bidden, ende versoekct van syne Goddelijcke Majesteit, dat hy ons gheluckelijck wilt trecken uyt alle dese taken, ghelijck ick gheloove, dat hy doen sal. O wat een jaer hebbe ick hier over-ghebrocht!

7. Laet ons komen tot U-E. Raden. Voor soo veel als aengaet den eersten, den welcken is den titel van *Don*, den welcken men geeft aen mynen Neve, ick segghe, dat alle de ghene die Sinal-heerschappyen, oft Vassallen hebben inde *Indien*, hun alsoo doen hieten in die Landen; des niet teghenstaende, als synen Vader uyt die Landen is wederom ghekomen, soo heb' ick hem ghebeden, dat hy niet en soude toe-staen, datmen dien eer-titel aen synen Sone soude geven, ende ick gaf hem daer over reden, ende alsoo heeft men aen hem dien eer-naem niet ghegeven, door dese middelen was gheheel het huys in ruste, ende niemant en seyde daer teghen; maer als *Jan de Ovale*, ende myne Suster ghekomen zyn, alle myne reden en zyn niet bequaem gheweest, om hun te doen verstaen, dat 'et niet redelijck en was, dat mynen Neve desen eer-naem soude aen-nemen; voor my, ick gheloove dat sy 'et ghedaen hebben, om dien eer-naem van *Don*, den welcken sy aen hunnen Sone deden geven, vast-te-stellen, ende ghelijck mynen Broeder aldan in dese Stadt niet en was, ende in langhen tyt niet en soude wesen, ende dat ick hem, om dese reden, daer over niet en konde spreken; soo hebben sy hem soo vele dinghen in syne weder-komste wys ghemaect dat sy alles hebben om-ghestooten, het ghene ick met myne reden ghewonnen hadde. 't'Is wel waer, datmen binnen *Avila* teghenwoordich niet anders en spreeckt als daer van, het welck eene schande is. Voorwaer men verwy'tet my daghelijck, om dieswille dat 'et hunne achtbaerheyt aengaet, ick en wete niet, dat ick hem oyt desen eer-naem van *Don* ghegeven hebbe; maer en stelt u daer mede niet in pyne, want men seght van my wel andere dinghen, daer niet van en is, maer ick en geve daer niet om: ick sal synen Vader om uwen t'wille noch eens spreken; maer ick en meyne niet, dat synen Oom, ende syne Moeye, daer oyt fullen overstaen, doordien dat sy nu alreeds ghewoon zyn, van hem alsoo te noemen. Ick belyde, dat ick elcke reyse, als ick hem alsoo hoore noemen, een groot gevoelen hebbe.

8. Voor soo veel als ghy my seght, dat *Therese* geschreven heett aen *P. Padilla*,

ick

ick en meyne niet, dat sy aen iemandt anders gheschreven heeft, als aen U-E. ende aende Priorinne van *Medina*, om U-E. eenighe voldoeninghe te geven; my dunckt nochtans, dat sy hem eens gheschreven heeft op den tydt van twee a dry maenden, ende om dese reden heeft hy sich in-ghebeeldt, dat ick met hem niet wel en staen, om uwen, ende om mynen Broeders t'wille, ende daer en is geen middel, om dat uyt sijn hoofd te steken. Voorwaer, waert dat ick van eene andere ghesindtheyt ware, hy en soude in syne meyninghe niet bedroghen zyn; maer op dat ghy soudt sien, oft dat ick mynen Broeder so lief hebbe, gelijk hy sich in-beeldt, soo is't, dat ick, niet teghenstaende alle de verbintenissen, die ick hem schuldich ben, seer blyde ben gheweest, dat hy ghenoodtsaeckt is geweest te vluchten in dat Klooster, op dat hy my soo dickwils niet en soude komen besoecken: want ick belyde, dat syne besoeckinghen my een weynich belletten, indervoeghen, dat als wanneer hy by my is, is't dat onsen Pater, ofte iemandt anders komt om my te spreken, ende ick hem segghe, dat hy sich soude ghelieven te vertrecken, hy datelijck, als eenen Enghel, ghehoorsaemt: ten is niet, om dat ick hem niet lief en hebbe, want ick beminne hem grootelijckx; maer ick soude wel wenschen, dat ick alleen mochte zyn, ende vry van alle dese belemmeringhen: het ghene ick u segghe, is de loutere waarheit, dat sy peysen, het ghene sy willen, want daer belanght weynich aen.

9. Aengaende het ghene Pater *Padilla* u gheseyt heeft, dat hy *Besoecker*, ofte *Visiteerder* was, hy heeft daer mede willen lachen, want ick kenne hem van over langhen tydt. Met al dat hy is ons seer behulpsaem in verscheide gevallen, waer over wy in hem seer verbonden zyn. Wat wilt ghy? Daer en is niemant sonder eenich ghebreck. Ick ben seer blyde gheweest te verstaen, dat Mevrouw *Marie* met den oorlof, den welcken ick aen U ghesonden hebbe, seer voldaan is gheweest: seght haer van mynen t'weghen, al't ghene U sal goet duncken, om aen haer myne affectie uyt-te-druken, ende om dat't seer laet is, soo en schryve ick aen haer niet. Ghy sult haer segghen, dat, al-hoe-wel ick droeve ben, dat sy berooft is vande teghenwoordicheyt van Mevrouw de Hertoginne, ick my evenwel daer in ghetrootste, dat ick sien, dat onsen Heere wilt, dat sy geen ander gheselschap, noch anderen troost en soude hebben, al hem alleen.

10. Ick en wete van *Avila* niet anders, als het ghene U-E. my gheschreven heeft. Ick bidde Godt, dat hy doch die arme Religieusen soude by-staen. Ick bevele my aen *Casilda*, ende aen alle de andere van uwe Ghemeynte, ende boven al, doet myne ghebiedenisse aen mynen Pater *Dominicus*. Ick wenschte wel, dat hy syne reyle van *Avila* uyt-stelde, tot dat ick soude aen-ghekomen zyn; maer aengesien dat hy wilt, dat alle dinghen voor my souden Cruysen zyn, seer wel. En laet niet aen my te schryven: ende voor soo veel als aengaet die Dochter, de welke ghy seght soo bequaem te zyn om onder ons te komen, en wilt-se niet verwerpen. O dat sy wilde hier komen: want ick soude wel eenighe van die ghewesten hier willen hebben. Seght aen alle uwe Religieusen, dat'er teghenwoor-

dich, naer mijn goet-duncken, geene reden en is, om voor ons in pyne te zyn, want ick meyne dat alles wel sal uyt-vallen.

11. En vergeet desen Brief niet te fenden aende Eerw. Moeder Priorinne van *Medina*, ende belaft haer dien oock te fenden aende Priorinne van *Salamanca*: want ick hebbe hem gheschreven voor U-E. alle dry. Ick bidde Godt, dat hy u eene groote heylighe wilt maken. Ick belyde, dat'et volck van die ghewesten eyghentlijck niet en is voor my, ende dat ick wensche meer als oyt, van my te sien in het Landt van Belofte, is't dat'et Godt belieft, al-hoe-wel dat ick wiste; dat'et aen syne Majesteyt aenghenamer soude zyn, dat ick hier soude blyven, ick soude hier seer geerne blyven. Dat onsen Heere alles schicke naer syne beliefte. 't Is van daghe den Sondagh van *Beloken Paesschen*.

Van U-E. Eerweerde

THERESIA VAN JESUS.

Doet myne Ghebiedenisse aende Moeder Suppriorinne, ende aen Sufter *Marie van het Cruys*, myne Dochter, voor de welcke U-E. desen Brief sal lesen, ende beveelt ons altemael aen Godt.

B E M E R C K I N G H E N.

1. **D** Eten Brief, ghelijck oock den voorgaenden, is gheweest voor de Eerw. Moeder *Marie Baptiste*, Priorinne binnen *Valladolid*. In desen Brief doet sy een verhael vande vervolginghe van *Sivillen*, de welcke de eerste gheweest is, van die, de welcke dit H. Klooster onderstaen heeft, ende veroorsaect is gheweest door de swackheyt des geefts van eene *Novitie*, de welcke haer verstantd komende te verliefen, dede eenighe valsche over-draginghen, ende seyde vele sotternyen vande Religieusen van dit heyligh Klooster.

2. In't 2. ghetal seght sy, *Dat sy haer niet en meynde te schryven, doordien dat sy niet goets en hadde om te schryven*: ghelijck oft iemandt seyde: Wie is'er dogh, die quade tydinghen kan geven, ten zy dat den noodt sulckx verheyscht, ende namentlijck aende ghene, die men bemint? Door dese redinghe veroordeelt sy de sotternyen vande ghene, de welcke ghewoon zyn te schryven eenen seer langhen, ende seer qualijck gheschreven Brief, om iemandt sonder noodt te bedroeven.

3. Van het 2. ghetal af, doet sy een verhael van het lyden, het welck sy inde *Fondatie* van *Sivillen* onderstaen hebben, ende het welck, ghelijck wy op verscheyde plaetsen gheseyt hebben, seer ghevoelijck is gheweest: want den duyvel rechten alle syne batteryen op teghen de achtbaerheyt vande Religie, ende teghen de eere vande deught; maer door den selven middel, door den welcken desen al-ghemeynen vyandt trachten desen bouw ter aerden te worpen, heeft Godt syne sondeerselen voorder ghegraven, om dien noch hoogher te trecken. Daer en is niemandt als Godt alleen, die de schande in eere, ende de lasteringhe

in achttinghe kan veranderen : ende hierom segg' ick aende Religieusen van *Sivillen*, dat, is't by-aldien sy niet heyligher en zyn als d'andere, sy seer weynighe reden hebben, om diefwille dat hun Klooster ghesticht is niet veel meer arbeydts, ende swaricheyt, als de andere.

4. Vervolghens verhaelt sy de vervolginghen van haren goeden Broeder *Laurenzins de Cepeda*, die eerst ghekomen was uyt *Nieuw-Spanien*. Het moeste voorwaer een seer eerlijck man zyn, ghemerckt hy de ryckdommen, de welcke hy uyt de *Indien* ghebrocht hadde, ende de groote bequamicheyt van synen geelt bestede, om konincklijke Palleyfen te bouwen, de welcke de wooninghen van Godt souden wesen, ende de huysen van syne Bruyten.

5. Sy seght in desen Brief, *Dat hy sich vertrocken hadde in een Klooster, om dat hy sich met een soo heyligh werck bemoeyt hadde*. Men moet voorwaer belyden, dat de geestelijcke onderneminghen, de welcke de her-stellinghe der manieren aengaen, seer dier kosten in desen gheweldt-pleghenden wereldt, om tot een ghe-luckich eynde te komen. Op den selven tydt, alseenen godtvruchtighen Man ghevlucht was in een Klooster, waren daer onghetwyffelt twee-duylent quade, die door de straeten van *Sivillen* wandelden. Wel hoe! moeten dan de ghene, die vererghernisse geven, in zeghe-pracht gheleyt worden, ende den Rechtveerdighen met ketenen ghebonden? Den zedelijcken, ende heydenschen Philofooph *Seneca* en heeft noyt soo veel gheseyt, maer hy hiel sich te vreden met te segghen : *Parva scelera puniuntur, magna in triumphis feruntur*.

Maer den Christelijcken Philofooph sal alle daghen ondervinden, dat niet alleenlijck de onvolmaecktheyt van een eerlijck man, maer oock sijne hoogh-verheve volmaecktheyt sal vervolght, ende ghekaft ydt worden op den selven tydt, als de boofheyt vanden quaden sal toe-ghestemt, ende ghekroont wesen : ende hierom en is't niet sonder reden, dat onsen Heere de Rechtveerdighe heeft willen voorkomen, met te segghen aen syne Apostelen : (a) *Ecce ego mitto vos sicut oves in medio luporum*. Siet doch eens, wat quaet heeft het arm Schaecken bedreven, om alsoo vanden wolf vernielt te zyn? Onghetwyffelt dat'et niet met allen ghedaen en heeft; maer de wreedtheyt vanden wolf alleen, maect gheheel de schult van het Schaecken.

6. In't 4. ghetal vervolght sy de selve verhandelinghe, segghende : *Dat het vermaeck, het welck sy hadde inden teghenspoet, de droefheyt te boven gonck, de welcke de quellinghe haer konde veroorsaken*. Het is eene wonderlijcke sake, van te sien, dat'et inwendich vermaeck van eene ziele, die in den wille Godts is over-ghegeven, veel grooter is, als de uytwendighe pyne, de welcke sy lydt inde vervolginghe. Het is waer, dat'et eene vrende sake is, maer die seer licht om doen is, die seer redelijck is, ende in eenigher manieren nootfakelijck : want wat belanght daer aen, dat'et lichaem uytwendichlijck met pynen overvallen wort, is't dat de ziele van binnen met on-uytsprekelijcke genoechten vervult is? Wat be-

langht daer aen, dat 'et lichaem vanden *H. Laurentius* verbrandt wordt door de levende vlamme des viers, is't dat syne ziele inwendich brandt door het vier der liefde? Wel hoe! kan misschien desen wereldt Godt in het uytwendich verwinnen, den welcken is in het inwendich? Siet dan eens, oft dat dese *Heylighe* niet en moette te vreden zyn met haer lyden, aenghesien sy met soo groote begeerte wenschte vervolginghen te lyden, om de liefde van Godt? Siet eens, oft sy haer niet en moeste verheughen, van haer selven soo gelaftert, ende vervolght te sien, aenghesien sy haren Beminden, soo ghelastert, ende vervolght, met het Cruys op hare schouderen volghde?

7. De *Apostelen* en vonden geene vreught soo openbaerlijck inde *Verryffenisse* van onsen Heere, gelijk sy vonden in het *Mysterie* van sijn alder-bitterste *Lyden*: ende men siet dit klaerlijck in het ghene, dat de *Evangelisten* niet en segghen, dat de *Apostelen* hun verheught hebben, van hunnen Meester Verresen te sien; maer als den *H. Lucas* seght dat sy ghegeeffelt sijn gheweest, om dat sy het *H. Evangelie* verkondighden, soo hebben sy hun verheught: (a) *Ibant Apostoli gaudentes, quoniam digni habiti sunt pro Nomine JESU contumeliam pati.* Ick gheloove dat de reden hier van is, om dat de *Apostelen*, als wanneer sy hunnen Meester Verresen saghen, hem teghenwoordich hadden; maer sy en hadden hem niet binnen hun selven: maer als sy ghegeeffelt werden, soo hadden sy hem binnen hun selven; overfulckx als onsen Heere is in eene ziele, soo vertroost hy haer, ende hy verheught haer meer, dan als hy van buyten, ende haer alleenlijck maer teghenwoordich en is: ende om dese reden seght syne Goddelijcke Majesteit: (b) *Cum ipso sum in tribulatione.* Ick ben met hem inde quellinge, dat is te segghen, met hem, in hem, binnen hem.

8. Daer naer seght sy, *Dat de Novitte haer verstandt verloren hadde*; maer ick verwondere my, wat dat sy te verliefen hadde, die sonder verstandt soo vele fortornyen uyt-werckte: des-niet-teghenstaende sy hadde seer goede redē van het te verliefen: want ghelijck de *Heylighe* seght, *Sy heeft haer verstandt verloren, alleenlijck maer, om dat sy ghegaen is uyt het Klooster vande Carmeliteressen binnen Sivillen.* Wie is 'er doch, die sal konnen beletten van het verstandt te verliefen, is't dat hy gaet uyt de Have, om sy selven uyt-te-stellen aen den storm? Is't dat hy de ruste laet, om d'onruste te soecken? Is't dat hy gaet uyt eene plaette van versekerin-ghe, tot eene plaette van peryckelen? Vande help-middelen tot het quaet? Ende met een woordt, is't dat hy verlaeten Klooster, een Paradys, vergiert met wonderlijcke deughden, ghelijck alle de Kloosters der *Carmeliteressen* zyn, om te gaen in desen ellendighen wereldt?

9. In't 6. ghetal neemt sy oogherck op de goetheit, ende op de deughden vande *Religieusen*, de welcke waren in het Klooster van *Sivillen*. Sy seght, *Dat sy altemael goede Zielen zyn*: ende boven al pryft sy de *Priorinne*, de welcke was de *Moeder Marie vanden H. Joseph*, vande welcke wy veel op syne plaetse tullen

(a) *Actor. 5. v. 41.* [b] *Pf. 90. v. 15.*

tullen segghen : want den lof, die sy haer geeft, en is voorwaer van geen kleyn ghewicht; aenghesien sy seght : *Dat haer dunckt, dat sy meerdere moedicheydt heeft, als sy selver.* Het is eene wonderlijcke sake van te sien, dat sy haer niet en pryft over hare volmaecktheyt, oodtmoedicheyt, strengighey, ende over andere deughden; ende dat sy haer alleenlijck maeren pryft over hare moedichey. De **H. THERESIA** is op dese wereldt ghekomen, om eenen Capiteyn Generael te zyn, ende inder daedt sy is't oock gheweest inden Legher des Heeren, doende seer schoone ghewinnen inde wereldt, winnende voor hem eeuwighe Rycken, de welcke niet anders en zyn, als de zielen, waer in syne Majesteit eeuwichlijck heerscht. Hoe wel was sy de woorden van onsen Salighmaker indachtich, den welcken gheseyt hadde : *(a) Regnum Celorum vim patitur, & violenti rapiunt illud?* Voorwaer, het geestelijck leven is eenen ghedurighen strydt, ghelijck *Job* seyde : *[b] Militia est vita hominis super terram,* ende hierom en was't niet buyten reden, dat sy de moedicheyt vraeghde, om den vyandt te verwinnen.

10. Vervolghens voeght sy daer by met eene groote aerdicheyt : *Ick versekere u, dat dese Religieuse seer bequaem is voor Andalousia* : het is noodich dat die van *Andalousia* de reden trachten te vinden, waerom dat de **H. THERESIA** sulckx gheseyt heeft : want volghens myn ghevoelen dunckt my, dat sy ons hier door wilt te verstaen geven, dat men meerdere moedicheyt moet hebben, om sy selven saligh te maken in dese seer edele Provincie, als wel in't *Ondt Castillen*, het welck onghetwyffelt daer uyt komt, om dieswille dat dit vrachtbarich Landt soo overvloedich is in alle dinghen, ende hierom, om te gaen naer den hemel, den menschelijcken voorspoet te laeten, de banden, ende de ketenen vande wereldtsche wellusten te breken, moet men meerdere kloeckhey, kracht, ende moedichey hebben, als daer in te komen, als men vanden wereldt verlaten is, ende als men dien versmaet, om de quellinghen, de ellenden, ende om de armoede t'omhelsen, ende te volghen : ende alsoo sien wy, ghelijck den *H. Augustinus* seer wel bemerckt heeft, hoe dat *Adam* inde wellusten des *Paradys* ghevallen is, ende hoe dat *Job* standtvastich is gebleven sittende opeenen mest-hoop, naeckt, ende bloot, bedeckt met wonden : *(c) In stercore sedebat Job, cum flueret vermibus, atque putresceret; sed melior Job vulneribus plenus in stercore, quam Adam integer in Paradiso.*

11. In t 7. ghetal antwoordt sy aen hare Nichte over eenighe saken, die hare Vrienden raekten, daer sy haer over gheschreven hadde : ende de oodtmoedichey, ofte wel de bevallicheyt van dese *Heylighe* noemt die *Raeden*, waer van den eenen was, ghelijck het blyckt, dat men aen den Sone vanden Heere *Lanrentius de Cepeda* den eer-naem gaf van *Don Francisco*, ende gelijck dien eer-naem van *Don* in dien tydt niet ghegeven en wirt ten zy aen seer weynighe personen, ende vervolghens soo ghemeyn niet en was, ghelijck hy teghenwoordich is, too

(a) *Matth. II. v. II.* (b) *Job 7. v. 1.* [c] *D. Aug. Serm. 222. de Temp. in medio.*

hadden de Eerw. Moeder *Marie Baptiste*, ende dese *Heylighe* een misnoeghen, om dieswille dat men aen haren Neve desen eer-naem gaf; ende al-hoe-wel dat sy uyt een teer edel Gheslachte waren, soo wilden sy evenwel de oude eere van haer Gheslachte bewaren door de oude maniere, seer wel wetende, dat de ydelheyt geene meerdere eere en geeft, als de waerheyt, ende dat de grootste achttinghe, ende den waerachtighen edeldom niet en hanght van groote eer-namen aen-te-nemen, maer van die te verdienen.

Dese *Heylighe*, belydende dat sy 'et ghevoelde, seght met eene groote bevallicheyt: *Dat hier in niet meer te doen en is, doordien dat haren Neve eenen van syne Vrienden hadde, die den selven eer-naem aen-ghe-nomen hadde: dat men binnen Avila van geene andere saken en sprack, ende dat men-se binnen de Indien alsoo noemde, de welke aldaer Smal-beerschappyen, ofte Vassallen hadden.*

Men heetten de *Indianen* in dien tydt *Smal-heeren*, ofte *Vassallen*, de welke waren onder de bescherminghe vanden *Koninck van Spanien*, al-hoe-wel dat men over hun geene rechts-macht en hadde, sy waren alleenlijck maer verbonden Schattinghen, ofte Tribuyt te betalen; maer den Heere *Laurentius de Cepeda*, ter oorfaken van syne merckelijcke diensten, ende die van syne Broeders, was generalen Bevel-hebber gheweest van *Peru*; des-niet-teghenstaende dat hy van de gheheele wereldt voor een goet Edelman is ghekent gheweest, dat syne verdiensten seer groot waren, ende dat hy met eene soo verheve, ende soo eerlijcke weerdicheyt bekleedt is gheweest, ghelijckerwys is, *Al-ghemeynen Bevel-hebber* van dat *Koninckrijk*; toois't nochtans dat de oodtmoedicheyt van dese *Heylighe* niet en konde lyden, dat men de oude maniere soude veranderen, ende dat haren Broeder eene nieuwe soude in-brenghen, de welke tot dien tydt toe noch in't ghebruyck niet en was. O hoe wel redenen de Heylighen, als het gaet voor de zebaerheyt, ende voor de volmaecktheyt!

12. In't 8. ghetal pryft sy haren Broeder noch eens, den welken sy moeste beminnen, meer om dat 'et eenen soo eerlijcken man was, als wel, om dat 'et haren Broeder was, doordien dat 'et bondt-gheroodtschap vande gratie stercker verbindt, als dat vande nature.

13. Voorders seght sy in't 9. ghetal tot hare Nichte, dat sy geen ghelooven moete geven aen het ghene *Padilla* haer gheseyt hadde, ende dat hy met haer hadde willen lachen, als wanneer hy haer hadde willen wys-maken, dat hy *Visteerder* was ghestelt. Sy spreeckt vanden *Licentiaet Joannes de Padilla*, den welken voor eenen seer deughdelijcken Priester ghekent is gheweest, ende die soo ieverich is geweest voor de *Her-stellinghen der Religien*, dat den *Koninck Philippus den Tweeden*, hem daer vanden Last ghegeven heeft een weynich te voren eer de *H. THERESIA* de *Her-stellinghe vanden Bergh Carmelus* begonst hadde. De *H. THERESIA* versoect van hare Nichte, dat sy haer misnoeghen, het welck sy hier uyt soude konnen nemen, soude willen matighen, doordien dat de groote diensten, die hy bewesen hadde aande *Her-stellinghe*, wel verdienden, dat men hem

hem in eenighe dinghen soude verdragen. Al oft sy hadde willen segghen, desen weerdighen Man is seer gheneghen om ons dienst te bewyfen, syne liefde tot ons is oprecht: syne gheneghenthey is, om sy selven te vermaken, 't is dan redelijck, dat ghy de gheneghenthey, die hy heeft tot het lachen, vergeeft, om de lietde, die hy tot ons gheheel *Order* draeght.

14. Het is een ghemeyn ongheluck van eene ongherechte over-een-kominge, van thien weldaden te verliefen, om een misnoeghen alleen, dat men soude ghegeven hebben; maer om eenighe gelijk-matichey te houden, soó dunckt my, dat men die thien weldaden niet en behoorde te verliefen, ten zy door soo vele lasteringhen; maer het is, om dat de menschen meer gheneghen zyn tot de gramfchap, als wel tot de herkentenisse: sy laten hun lichtelijcker vervoeren tot die, als tot dese.

15. Vervolghens eyndicht sy dit ghetal met eene seer troostelijcke, ende vaste redinghe, segghende: *Niet teghenstaende syne lachernyen, hy dient ons grootelijck, ende wy zyn in hem seer verbonden: Wat wilt ghy hebben? daer en is niemant, oft hy heeft eenich ghebreck.* Al oft sy wilde segghen: Is't dat wy de ghebreken van onse Wel-doenders niet en moeten vergeven, ghelijck'er niemant en is sonder eenighe ghebreken, soó en sal't noyt ghevallen, dat wy de weldaden fullen herkennen, die wy ontfanghen, ende vervolghens fullen wy altydt ondancckbarighe, ende ongheruste zyn; ondancckbarighe, door het vergaten vande weldaden: ongheruste, door het misnoeghen, het welck wy fullen ontfanghen uyt de onvolmaecktheden. Hier mede leert sy hare Religieusen twee uytnemende deughden, de welcke sy moeten oeffnen: de eene is de liefde, voor het ghene dat goet is, ende d'andere is de lydtsaemhey, voor het ghene dat onvolmaeckt is: want is't dat wy met menschen willen leven, die geene onvolmaecktheden en hebben, soó moeten wy uyt de wereldt gaen, al oft sy wilde segghen: *Nemo sine crimine vivit*, wy zyn altemael fondaren, wy moeten malkanderen verdragen, op dat de liefde brande, ende niet uyt-ghebluft en worde, noch inden eenen, noch inden anderen.

16. Dese Vrouwe, de welcke de H. THERESIA heet *Mevrouwe Marie*, was *Mevrouw Marie de Mendoza*, Fondatersse van het Klooster binnen *Valladolid*. *Casilde*, was *Moeder Casilde vanden H. Enghel*, de welcke in dat Klooster was, ende begaeft met groote deughden. Den *Eerw. P. Dominicus*, was den *Eerw. P. Dominicus Bannez*, Biecht-vader van dese *Heylighen*, den welcken in dien tydt *Bestierder* was van't *Collegie vanden H. Gregorius* binnen *Valladolid*, ghelijck men kan sien inden *XIX. Brief*.

Sy seght daer naer: *Aenghesien dat Godt begeert, dat alle dinghen voor my Cruysen sonden zyn, dat'er alsoozy.* Sy wiste seer wel dat het Cruys de sekerste *Heyrbane* was, door de welcke men gaet naer den Hemel.

XLVIII. BRIEF

Aende Eerw. Moeder Priorinne, ende aen de Religieusen van het Klooster der Ontfanghenisse binnen Valladolid.

JESUS, MARIA, JOSEPH.

1. **** E gratie vanden H. Geest sy niet U-E. ende met alle myne beminde
 * D * Suiters. Ick wille U-E. indachtich doen worden, hoe dat ick, se-
 **** dert het stichten van u Klooster, van U-E noyt ghevraeght en heb-
 be, dat ghylieden eenighe Dochters soudt ontfanghen sonder Dote, noch iet dat merkelyckx is, verfocht hebbe: voor 't minsten, 't en komt my niet te voren, dat ick iet sulckx gevraeght hebbe, het welck alsoo niet en is gebeurt in d'andere Kloosters, alwaer men eenighe uyt liefde ontfanghen heeft, ende al-hoe-wel dat sy niet met allen en hebben in-ghebrocht, die Kloosters en zyn daerom niet armer, in teghendeel sy zyn 't beste gerenteert; maer nu wille ick U-E. eene sake gaen vraghen, de welcke ghylieden verbonden zyt my toe-te-staen voor het goet van't Order, ende om eenighe andere reden: ende al-hoe-wel dat 'et voor u lieden goet is, ick wil 'et nochtans nemen op myne rekeninge, indervoeghen, dat ghy 'et moet grootelijckx achten, van aen my het selven te geven: want ick vreesse grootelijckx, oft dat 'et niet en soude komen verloren te gaen, by ghebreck van gelt, het welck nochtans soo grootelijckx streckt tot den dienst van Godt, ende tot onse ruste.

2. Uyt dese Brieven van Roomen, de welcke ick U-E. sende, ende de welke aen ons gheschreven zyn van eenen van onse *Ongheschoende Paters*, den welcken Prior is van't Klooster van *Calvarien*, ende die aldaer is aen-ghekom, sullen U-E. sien, hoe dat hy ons praemt, op dat wy hem twee-hondert Ducaten souden senden: ende ghelijck U-E. weten, dat 'er onder onse Paters geen Opper-hoof en is, sy en kunnen niet uyt-rechten: ende inder daedt het is alsoo, want als men moeste gelt geven tot de *Reyse vanden Eerw. P. Joannes van JESUS*, ende vanden *Eerw. Pater Prior van Pastranen*, die oock naer Roomen ghegaen zyn, al-hoe-wel ick teghenwoordich noch niet en wete, oft dat sy aldaer sijn aen-gekomen, sy vermochten soo weynich, dat het Klooster van *Veas* ghenoodtsaeckt was aen hun hondert en vyftich Ducaten te geven, sonder het gelt, dat ick hun gaf. Het is eene besondere genade van Godt, dat 'er eenighe van onse Kloosters zyn, de welcke dese goede Paters inden noodt kunnen helpen: want het en is

maer

maer eens in het leven. Den Eerw. *Pater Nicolans* schryft my van *Madrid*, dat hy eene perfoone ghevonden heeft, de welke, om hem vriendtschap te doen, aen hem die twee-hondert Ducaten sal tellen, ende dat hy die sal nemen op de Dote van *Suster Marie vanden H. Joseph*, mits dat u Klooster aen hem eenen Quyt-brief, ofte quitantie fendt, waer mede hy te vreden is, wat verachteringhe dat'er oock soude kunnen komen in die te betalen. Ick hebbe dese aen-biedinge voor een groot gheluck ghehouden, overfulckx bidd' ick U-E. om de liefde Godts, dat ghy op't ghesicht van desen Brief eenen Notaris wilt ontbieden, die eenen Verseker-brief make, hoe dat dese Religieuse gheprofest is, ende dat et op die maniere gestelt zy, dat desen act niet onkrachtich en kan gemaect worden, sonder het welck wy niet en kunnen doen; ende als desen Verseker-brief sal ghemaect zyn, U-E. sal hem my datelijck over-fenden met de quitantie; maer wacht u wel van die samen te fenden: want elck stueck moet besonder ghesonden worden, ende dat sonder uyt-stel. U-E. siet wel door de Brieven van desen *Pater* datmen alle neersticheyt moet voorwenden, om het gelt op het spoedichste te fenden.

3. Is't dat u dunckt, dat'et veel is, ende dat alle d'andere Kloosters oock behoorden iet te geven, ick segghe, dat elck Klooster doet naer sijn vermoghen: de ghene, die niet en kunnen geven, ghelijck dit Klooster, die en geven niet. Wy draghen altemael het selven Habyt; op dat wy malkanderen soudent by-staen, doordien dat'et gene het welck aen een Klooster toe-behoort, het selven oock aen d'andere toe-behoort: ende den ghenen die al geeft, het ghene hy vermagh, dien geeft veel: behalven dat de onkosten, die men doen moet, soo uytnemende groot zyn, dat U-E. soudent verwondert staen, waert dat sy'et wisten: de *Suster Catharine van JESUS* kan daer van iet segghen, ende is't dat onse Kloosters daer in niet en voorsien, weet dat ick'et niet en kan winnen, doordien dat ick niet meer en kan wercken. Zyt versekert, dat ick eenen grooten teghen-strydte ghevoele, van hier en daer te gaen, om te vrighen, ende by-een te vergaderen: ende om de waerheyt te belyden, het is my een groot torment, het welck ick voor niemant en soude kunnen verdrighen, als voor Godt alleen.

4. Behalven het gelt, het welck ick van U-E. vraghe, moet ick noch Tweehondert Ducaten maken te vinden, de welke ick beloofte hebbe aen den *Canonick Montoya*, den welcken ons besondere diensten bewesen heeft in onse grootste noodtwendicheden, ende Godt geve, dat dit gelt magh ghenoeghsaem zyn, om te komen tot het eynde, het welck wy ons voorwenden: want ick versekere U-E. dat'et eene groote gratie is, die Godt ons doet, willende dat'et gelt bequaem zy, om voor ons eene soo groote ruste te bekomen, ghelijck die is, de welke wy hopen te bekomen, door het afscheyden van onse *Provincie*: het ghene ick U-E. kome te segghen, is eene fake, die in alle manieren noodtsakelijck is; maer aengaende het ghene, het welck ick U-E. nu gaen voorstellen, dat late ick in U-E. vryen wille, ende ick segg'et aen U-E. om dieswille dat my dunckt,

dat 'et eene redelijcke sake is, ende die aen Godt, ende aende wereldt sal aenghe-
naem zyn.

5. U-E. weten wel, als dat-ge Suster *Marie vanden H. Joseph* uyt liefde, ende bynaer sonder Dote in uw' Klooster ontfanghen hebt, ende dat ten opzicht vanden Eerw. *P. Gratiaen* haren Broeder: sedert heb ick verstaen, dat hare Moeder, zynde in eenen grooten noodt, het in-komen van hare Dochter in u Klooster uyt-ghestelt hadde, tot dat sy die vier-hondert Ducaten soude verhandelt gehad hebben, de welke sy U-E. belooft heeft; maer sy meynde, dat de liefde, de welke ghy lieden aenden Eerw. *P. Gratiaen* bewesen haddē, haer voorder soude uyt-ghetrckt hebben; ende dat-ge hare Dochter, sonder iet te willen hebben, soudt ontfanghen hebben, ende dat sy door desen middel haer selven van dat gelt verhoopte te dienen, in te voorfien in hare noodtwendigheden: want, ghelijck ick U-E. gheseyt hebbe, sy heeft 'et grootelijckx van doen, ende sy soude ghenoech vinden, waer in sy het soude besteden. Nu en verwondere ick my niet, dat sy 'et grootelijckx ghevoelt, siende haer selven van dat gelt berooft; des niet-teghenstaende, sy is eene soo goede Vrouwe, dat sy niet op-en-houdt van U-E. te bedancken over de liefde, de welke U-E. haer ghedaen hebben: hondert Ducaten moeten af-ghetrocken worden vande vier-hondert, volghens den Brief, den welcken ick U-E. onlanghs ghesonden hebbe vanden Eerw. *Pater Meester Gratiaen*, den welcken behelsde, dat syne Moeder wel soo veel verteert hadde op de reyse, die sy hadde aen-ghenomen, om hare Dochter te brengen binnen *Valladolid*, ende oock in vele andere dinghen, die sy voor haer gekocht hadde, soodat de quitancie, die U-E. fullen maken, moet wesen van dry-hondert Ducaten. Voor soo veel als aengaet het wettelijck deel van dese Dochter, en wilt dat niet veel achten, want alle hun goedt bestaet in Dienstgaven, die den Koninck hun geeft, soodat sy geene vaste Renten en hebben; indervoghen, dat, soo wanneer den Gheheym-schryver komt te sterven, alle de kinderen niet en fullen hebben; ende alwaert schoon dat 'er iet over bleve, de kinderen zyn in een soo groot getal, dat men daer op alleenlijck niet en moet peyfen. Het is hare Moeder, die my alle dese dinghen gheschreven heeft. Ick en wete niet, oft dat ick haren Brief bewaert hebbe, is 't dat ick hem vinde, sal hem aen U-E. over-senden. Soo dan, de quitancie moet wesen van dry-hondert Ducaten.

6. Maer my dunckt dat 'et veel beter soude zyn, waert dat U-E. eene volle quitancie souden van die vier-hondert Ducaten, de welke aen U-E. belooft zyn in het ontfanghen van dese Dochter: want hare Moeder en sal niet laten van aen U-E. die ander hondert Ducaten te senden, als sy die sal ontfanghen hebben; ende alwaert schoon dat sy die niet en sondt, sy heeft-se wel verdient, aengesien sy soo veel misnoeghen gehad heeft, van alle die vervolginghen te sien, de welke haren Sone gheleden heeft, de welke voorwaer overtollich gheweest zyn, behalven dat 'et wel het minsten is van onse plicht, die wy hebben ten opzicht van

wesen *P. Gratiannus*; ende is't dat wy soo vele Dochters in't Order ontfanghen hebben sonder iet in-te-brenghen, het is wel redelijck, dat wy soo veel doen t'sijnder opficht.

7. De Religieusen van *Toledo* hebben wel anders ghedaen: want als sy syne andere Suster ontfanghen hebben, sy en hebben van haer noch bedde, noch kleedtsel, noch iet anders ghevraecht, wat dat'et oock soude moghen wesen, soo dat sy niet met allen gehadt en hebben, ende met al dat, souden sy noch blyde gheweest hebben, de andere Suster op de selve maniere te ontfanghen, waert dat sy in haerlieden Klooster hadde willen komen: de reden is, om dat Godt aen dese Dochters soo goet verstant, ende eene soo goede imborst verleent heeft, dat sy haer op dese maniere veel liever souden ontfanghen, als wel eene andere met eene goede Dote. Ick hebbe U-E nu alreeds gheseyt, dat ghy-lieden daer in soudt doen, ghelijck ghy sult goet vinden, nopende die hondert Ducaten; maer voor soo veel als die andere dry-hondert Ducaten aen-gaet, daer in en is niet anders te doen, als ons daer over volle quitantie te senden, gemerckt dat den noot groot is.

8. Als de saken fullen ghe-eyndicht zyn, fullen wy eene rekeninghe maken van alle onkosten, die'er ghedaen zyn, ende volghens dese rekeninghe fullen wy alle de Kloosters ghelijck stellen, ende die meer gelt fullen geschoten hebben, men sal'et aen haer wederom geven, om alsoo de gelijk-maticheyt te houden, het welck oock sal gheschieden ten opficht van u Klooster. Laet ons nu malkanderen by-staen, soo veel als wy kunnen. Ick bidde de Eerw. Moeder Priorinne, dat men om haren t'wille, die goede begeerte, de welcke dese Religieusen hebben, niet en komt te verliezen: ick ben wel versekeret, dat sy niet min Dochters en zyn vande Religie, als alle d'andere, de welcke doen, al'et ghene sy kunnen. Godt wille U-E. altemael soo heyligh maken, ghelijck ick hem bidde. *Amen.*

In alle gheval, dat Suster *Catharina van JESUS* desen Brief lese voor alle de Susters: want ick soude wel droevich zyn, waert dat men oock het minste achterliete, ghelijck oock de Brieven van *Roomen*, die ick aen U-E. sende.

U-E. Dienaererse

THERESIA VAN JESUS.

B E M E R C K I N G H E N.

1. **H**et op-schrift van desen Brief luydt alsoo: *Aende Eerw. Moeder Priorinne ende aen myne Dochters, ende Susters vanden Bergh Carmelus, in het Klooster van Valladolid.* De Priorinne was *Marie Baptiste*, Nichte vande H. THERESIA, ende de twee-hondert Ducaten, de welcke sy van dese Religieusen vraecht op de Dote van Suster *Marie vanden H. Joseph*, de welcke de Suster was van den Eerw. *P. Hieronymus Gratiannus*, zyn besteedt gheweest inde saken vande *Herstellinghe*,

linghe, ende befonderlijck om de *Bulle* vande *Af-fcheydinghe* te bekomen, de welke den Eerw. P. *Petrus vande Engbelen*, Prior van *Calvarien*, beneerstich de binnē *Roomen*, ghelijck dese *Heylighe* daer van seght in't 2. ghetal.

2. In't vierde dient sy haer van eene seer goede reedinghe, als sy seght : *Dat'et eene seer besondere ghenade van Godt is, dat'er niet en ghebreeckt als gelt, om eene soo groote ruste te bekomen* : alsof sy seyde : Wel hoe ! is't moghelijck, dat ick met twee-hondert Ducaten myne ruste kan koopen ? En is'et niet, om de waerheyt te segghen, goeden koop, gelt te geven, daer my soo weynich aen belanght, voor de ruste, die my too noodtsfakelijck is ? En is'et niet eene goede sake, van my selven in eenen staet te stellen ; om Godt te moghen dienen met gherustheyt, door den middel van het gelt, het welck maer goet en is, als't men ghebruyckt ? En is't geenē goeden koop, gelt te geven aen de werelt, om my te geven aen Godt ?

3. Door desen Brief fiet men, dat dese *Heylighe*, de *Her-stellinghe den Onghe-schoende Carmeliten* dede, niet alleenlijck door hare *Leeringhe*, door hare godt-vruchticheyt, door haer exempel, door hare *Raeden*, en *Waerschouwinghen*, maer oock door den middel van het gelt, het welck de *Carmeliteressen*, ende hare *Kloosters* haer gaven ; inder oeghen, dat al is't faken sy hare *Vaderszyn*, sy van ghelijcken oock hare *Kinderszyn* : ende is't dat sy de sorghe hebben van haerte gheleyden, ende heylighlijck te bestieren, dat is eene sake daer sy toe verbonden zyn, soo dat sy daer in, niet als hunne plichten doen. Men fiet oock in desen Brief, dat dese *Heylighe* een mirakel ghedaen heeft, dat noyt ghehoort en is geweest, het welck daer in bestaet, dat sy door eenen wonderlijcken middel de saken in sulcker voeghen gheschickt heeft, dat de *Kindere* de *Vaderszyn* van hunne eyghe *Moeders*, ghemerckt sy, te samen met de *H. THERESIA* hun eerst in *Jesus-Christus* hebben voorts-ghebrocht, ende sy haer nu, als geestelijcke *Dochters*, soo heylighlijck leyden, leeren, ende bestieren, om haer tot Godt te brengen.

4. Het is oock eene bemerckelijcke sake, de maniere van handelen, ende de wel-sprekentheyt, met de welke sy hare *Religieusen* aen-port, op dat sy haer den bystandt souden doen, den welcken sy van haer versoekt : nu verhooght sy aen haer het ghemeyn goet, nu het besonder : nu stelt sy haer voor ooghen de eere van't *Order*, nude ruste, nu het exempel, nu de plicht, nu de verbintenisse, ende de herkentenisse, ende dat met sulcke wel-sprekentheyt, dat noch *Demosthenes*, noch *Cicero* oyt beter souden hebben kunnen spreken in diergelijcke saken. Men moet belyden, dat sy in alles heeft uyt-ghesteken.

5. In't 5. ghetal versoekt sy van dese *Religieusen*, dat sy de *Dote* van eene vande *Suffers* vanden Eerw. P. *Gratianus*, die syne *Moeder* beloofst hadde, souden willen verminderen, het welck sy met eene groote bevallicheyt, ende affectie seght.

Sy overweeght eerst de noodwendicheyt van *Mevrouwe Joanna de Anisco*, die eene

een feer edele, ende deughdelijcke Vrouwe was. Wanneer en is den edeldom, ende de deught in eenen grooten noodt niet geweest? Godt en stelt alle syne goederen niet in eene handt, de edele moeten hun ghetrooten met hunne eere, ende achtbaerheyt, de rycke met hun gelt.

THERESIA voeght daer by, *Dat dese edele Vrouwe overlast was met Kinderen,* al oft sy seyde, daer en is noyt goedt genoegh in een huys, daer vele kinderen zyn.

6. Sy seght daer naer: *Dat hare Religieusen het wettelyck deel van dese Novitie niet veel en moeten achten, doordien dat al et goedt van hare Ouders bestaet in Dienstgaven vanden Koninck,* Ghelijck oft sy wilde segghen, Is't dat den dienst komt ontbreken, de gaven, ende de lyf-renten ontbreken oock, ende de noodwendicheyt komt, ende blyft.

Dit ghebeurt feer lichtelijck, als de Koninghen goede Rechters zyn, ende de Dienaren rechtveerdich, ghelijck desen grooten *Gheheym-schryver* vanden Koninck *Philippus den II.* gheweest is, vanden welcken men seght, dat Syne Majesteit hem synen Enghel noemde te wesen, het welck niet alleenlijck en was om de groote deught, ende om den grooten geest, die hy hadde; maer om dat hy niet gelt-gierich en was, noch naer vleesch en bloedt en sagh inde bedieninghe van sijn ampt. Hy stierf gheheel jonck, ende door syne doot wirt alle hope van sijn huys af-ghefueden.

7. Sy vertooght oock de droefheden, die dese deughdelijcke Vrouwe geleden hadde ter oorsaken vande vervolginghen, de welcke haren Sone P. *Hieronymus Gratianus* onderstaen hadde, het welck sy daerom seght, op dat sy hier mede de Religieusen van *Valladolid* soude beweghen, dat sy de Dote van hare Dochter souden willen verminderen. Sy voeght oock daer by, *Dat de vervolginghen, die Pater Gratianus gheleden hadde, nytter maten groot waren:* al oft sy halde willen segghen, Den Sone lede voor de Religie, de Moeder was ghepynt, om dat sy haren Sone saghlyden: wel hoe! soo vele quellinghen geleden te hebben voor de Religie, en is dat geene goede Dote?

8. Vervolghens seght sy: *Al-hoe-wel dat dese Vrouwe eenen soo groote liefde niet en ontmoette binnen Valladolid, ghelijck binnen Toledo, sy was evenwel soo goet, dat sy haer ghedurich beloofde over de liefde, die men haer binnen Valladolid bewesen hadde.* Het blyckt wel, dat dese Vrouwe edel, deughdelijck, ende geestelijck was, aenghesien dat sy sulcke herkentenisse bewese over het ghene, daer een ander hem grootelijck x soude over beklaeght hebben.

9. Eyndelijck men siet in dit gheheel ghetal, de herkentenisse, die dese *Heylige* hadde, voor de groote dienften, de welcke den Eerw. Pater *Gratiac* haer ghedaen hadde. Hierom de *Vergaderinghe der Cardinalen* gaf inde *Heylich-makin-ghe*, ofte *Canonizatie* van dese *Heylige* een waerachtich oordeel, komende altemael over-een, naer dat sy haer leven overloopen hadden, dat de danckbaerheyt vande H. THERESIA, die sy hadde voor hare Wel-doenders, boven alle hare deughden, de welcke sy was besittende, uyt-schene; ende alsoo moghen wy gheruffe-

gherustelijck t'schepe gaen inde devotie van eene *Heylighē*, die soo danckbaer is: wy moeten haer beminnen, ende haer behulpsaem zyn inden perfoon van hare Kinderen, ende dat noch het beste van al is, wy moeten haer naer-volghen in hare deughden.

XLIX. BRIEF.

Aen de Eerw. Moeder Priorinne der Ongheschoende Carmeliterffen binnen Malagon.

J E S U S.

1. **D**E gratie vanden H. Geest zy met u, myne lieve Dochter. Godt sy gheloofst, dat ick hier van U-E. Brieven ontfanghen hebbe: zyt verfekert dat ick grootelijckx gewenscht hebbe van die te sien, waer door ick bemercke, dat ick U-E. meer beminne als vele andere, die van myne naeste vrienden zyn: my dunckt altydt, dat uwe Brieven veel te kort zyn. Ick ben gheheel ghetroofst gheweest van te verstaen, dat U-E. wel te pas is, Godt wille U-E. eene soo goede ghesondtheyt geven, ghelijck ick van hem versoecke. Ick ben seer bedroeft, dat U-E. aen die pynen altydt onderworpen is, behalven de pynlijckheden, de welcke den last van u ampt mede-brenghen. My dunckt dat dese ontseltenisse des lichaems U-E. soo ghemeynlijck bevanght, dat ick oordeele, dat-ge nootd'akelijck daer toe iet moet doen: ick bidde Godt, dat hem ghelieve aen U te geven, het ghene voor U-E. d'oorboorlijckste is.

2. Ach! Eerw. Moeder, hoe hebbe ick U-E. dese daghen by my gewenscht! Zyt verfekert dat ick, naer myn goet-duncken, ende sonder eenighe vergrootinghe, noyt betere daghen gehadt en hebbe in gheheel myn leven. Den Eerw. Pater *Gratianus* heeft in dese Stadt meer als twintich daghen ghebleven. Ick verfekere u, dat ick van dien tydt af, op den welcken ick met hem ghehandelt hebbe, de verdiensten van dien Man noch niet wel en hebbe konnen kennen: want het is eenen gheheel volkomen perfoon in myne ooghen, ende hy is beter voor ons, als dat wy van Godt soudē konnen vrighen. Het ghene dat U-E. ende alle onse Religieuſen teghenwoordich moeten doen, dat is, dat wy van syne Majesteit behoorden te vrighen, dat hy hem aen ons voor Overſten soude gelieven te geven: want door desen middel, soude ick my konnen ontlasten vande Bestieringhe van onse Cloosters. Noyt en heb ick sulcke volmaecktheyt vervoeght ghesien met eene soo groote foeticheyt. Ick bidde Godt, dat hy hem met syne handt ghelieft te ondersteunen, ende te bewaren. Ick en wilde niet, voor al dat'er inde wereldt is, oft ick hadde hem ghesien, ende met hem ghehandelt.

Hy

Hy heeft hier *P. Marianus* verwacht, ende wy waren seer blyde, dat hy vertoefde van te komen. *Julianus de Avila*, ende de gheheele wereldt beminnen hem uytterlijk, ende sy zyn sot naer hem: hy preeckt wonderlijk wel, ende ick gheloove vastelyck, dat hy seer toe-ghenomen heeft, sedert dat U-E. hem ge-
sien heeft. Het kan wesen, dat de groote vervolginghen, die hy geleden heeft, hem grootelijckx ghevoordert hebben. Onsen Heere heeft de taken in sulcken staet ghestelt, dat ick met syne gratie Maendagh toe-komende naer *Sivillen* sal vertrecken. Ick schryve aen *P. Didacus* meer in't besonder, op wat maniere ick dese reyfe sal aen-nemen, ende lanckx waer ick gaen sal.

3. De reden, de welcke my dese reyfe doet ondernemen, is, om dat het Klooster daer ick teghenwoordich in ben, gheleghen is inde *Provincie van Andalousie*, ende ghelijck den Eerw. Pater *Meeſter Gratiæn* daer van *Provinciael* is, soo heb ick my onder sijn ghebiedt bevonden, sonder dat ick't peysde, soo dat hy my hadde konnen ghebieden, als zynde syne onderdane, ende het ghene dat tot onse reyfe noch gheholpen heeft, is, dat wy ghereedt stonden om te gaen naer *Caravacca*; maer men heeft bevonden, dat het verlof, het welck den Raedt vande Ridders ons ghegeven hadde, van geender weerden en was, ende ghelijck wy om dese reden niet en hebben konnen gaen naer *Caravacca*, soo hebben wy besloten van te gaen naer *Sivillen*, om die *Fondatie* te gaen vol-trecken. Ick soude eenen grooten troost ghehadt hebben van U-E. met my te nemen; maer ick sien dat het 't verlies van u Klooster soude zyn, waert dat ick U-E. daer uyt trocke, behalven dat ick daer in noch andere ongevallen sien.

4. Ick geloove dat den Eerw. Pater *Meeſter Gratiæn* U-E. sal komen besoc-ken, voor ende al eer hy in dese ghewesten sal wederom komen. Den *Pauselijcken Ghesant* heeft hem ontboden, ende hy sal binnen *Madrid* al aen-gekomen zyn, als U-E. desen Brief sal ontfanghen. Ick bevinde my veel beter te pas, als ick wel pleeghte te zyn, ende soo langh als ick in dese gewesten gheweest ben, hebbe ick eene volkome ghetondtheyt ghenoten. Ick belyde dat ick den Somer veel beter soude over-brenghen zynde by U-E. als wel in dat vier, ende hitte van *Sivillen*. Beveelt my hertelijck aen Godt, ende dat alle de Susters het selven oock doen, aende welcke U-E. myne ghebiedenisse sal believen te doen.

5. Daer sal binnen *Sivillen* betere geleghentheyte zyn om dickwilder te schryven, ende altoo en segg' ick niet meer, ick versoecke alleenlijk maer van u, datge den Eerw. *P. Rector*, ende uwen Biecht-vader van mynen t'weghen ghelieft te groeten: U-E. sal hun segghen wat'er om-gaet, ende dat sy my aen Godt bevelen. Ick groete noch eens alle de Religieusen. Godt make U-E. eene groote Heylighe. Het is van daghe *Ons Heere Hemelvaert-dagh*. De Suster van *S. Hieronymus* beveelt haer, ick leyde haer naer *Sivillen* met noch vyf andere Religieusen, dier seer deughdelijck zyn, namentlijk die, de welcke met my gaet, om aldaer Priorinne te zyn: want sy is seer bequaem om desen last te draghen.

U-E. Dienaerſſe THERESIA VAN JESUS.

6. Ick en wete niet waerom dat U-E. haer soo haest, om dat *Joanna Baptista* hare Professie soude doen. Wacht noch een weynich tydts, daer en is niet dat praemt, ende sy is noch seer jonck; maer is't dat U-E van een ander ghevoelen is, ende in haer voldaeen is, dat sy-se doct; maer my en dunckt niet dat'et soude quaet zyn, waert dat-ge haer meerder beproefde: want als ick-se ghesien hebbe, dochte my dat sy sieckertierich was.

B E M E R C K I N G H E N.

1. **D**E H. THERESIA schreef deten Brief, zynde in't Klooster van *Veas*; alwaer sy den Eerw. *P. Hieronymus Gratianus* voor de eerste reyse ghesien heeft, ghelijck sy selver verhaelt inden Boeck van hare *Fondatien*. Hier staet alleenlijck maer te bemercken in't eerste ghetal, met wat groote liefde sy met hare Dochters handelt, de welcke is de heef-deegh vande gheheele bestieringhe, ende het smeir, die den waghén van het Kloosterlijck leven sonder eenich gerucht doet voort-gaen.

2. Het tweede ghetal behelst den lof, den welcken sy geeft aen den Eerw. *P. Hieronymus Gratianus*, behalven noch vele andere dierghelijcke pryfinghen, de welcke sy hem in andere ghevalen geeft.

3. In't derde ghetal handelt sy vande *Fondatie van Sivillen*, waer uyt soo vele quellinghen gesproten zyn, ende vervolghens soo vele verdiensten, en kroonen.

4. In't sesde ghetal, naer dat sy de ongevallen hadde voor-ghestelt, die daer konden voor-vallen, doordien dat men eene jonghe Novitie soo haest soude laten Professie doen, soo laet sy'et inde voorsichticheyt vande Priorinne, het welck sy met eene groote verstandicheyt doet: want men moet altydt betrouwen, dat de ghene die de stoffe voor ooghen heeft, altydt het besten verkiesen sal.

L B R I E F.

Aen de Eerw. Moeder Priorinne, ende de Religieusen van het Klooster vanden H. Joseph binnen Veas.

JESUS, MARIA, JOSEPH.

I. **** At sy de herten van myne lieve Dochters van het Klooster binnen
 * **D** * *Veas* onsteken. Sedert dat ick van daer vertrocken ben, en hebbe ick
 * * * * niet eenen ooghenblyck tydts ruste ghehad: Dat mynen Godt ghe-
 * * * * looft zy. Ick schryve desen teghen woordighen aen U-E. myne lieve
 Moeder Priorinne, om te ghehoorsamen aen het ghene dat-ge op my verfocht
 hebt,

hebt, ende oock tot trooft van myne Dochters, die in u Kloosterzyn. Ick late U-E. weten, dat ick, een wynich naer dat ick in het huys van Mevrouw *Marie Faxardo* ghekomen was, eene soo groote pyne ghevoelt hebbe door gheheel mijn lichaem, dat my dochte, datmen myne ziele uyt-ruckte; maer zijde in die uytterlijcke pynen, ben ick gheheel voldaan gheweest, siende neffens myne zyde den Glorieusen *S. Joseph*, die my trooste, ende aen-moedichde, op dat ick myne reyse soude vervoorderen, om te gaen, volbrengen, het ghene de ghehoorsaemheynt my gheboden hadde.

2. Myne lieve Dochters, ick sal morgHEN sonder uyt-stel vertrecken; al-hoe-wel dat ick wete, dat den duyvel ghelijck rasende is, om dat ick naer die plaetse gaen, die U-E. wel weten: want ick sal hem twee zielen ontrecken, die hy ghebonden houdt, ende die seer profytich fullen zyn voor den dienst van de Kercke.

3. Hierom; myne lieve Dochters, neemt uwen toe-vlucht tot Godt, ende tracht my in dese gheleghentheynt met uwe gebeden te helpen: ende ghy Eerw. Moeder Priorinne, doet al dat moghelijck is, op dat de Dochter vanden Medecyn-meeester het Habyt magh ontfanghen den toekomenden donderdagh: want hare deught sal't voldoen, het ghene in hare Dote ontbreeckt. Ick bevele U-E. oock, van goede sorghe te willen draghen voor de Siecken, die in u Klooster zyn, ende dat men haer wel by-staet, ende ghelooft my, Eerw. Moeder, dat u alles sal ontbreken op den dagh als u de Siecken fullen ontbreken. Gebiedt uwe Religieusen, dat sy dese gheheele maendt voor my willen Communiceren, soo dickwils als sy tot de H. Tafel fullen gaen, want ick ben seer quaet, ende is't dat U-E. anders oordeelt, dat is, om dat ick u bedrieghe.

Myne Mede-ghesellinghe heeft quade ooghen, het welck my seer bedroeft. Ick sende U-E. dit kleyn gheschenck van vruchten, op dat U-E. haer donderdagh wel souden verheughen met de nieuwe Sulster, de welcke U-E. *S. Marie vanden H. Joseph* sal heeten. Ick bidde Godt, dat hy U-E. altemael soo heyligh make, ghelijck ick wensche. Uyt het huys van Mevrouw *Marie Faxardo*, desen maendagh den 6. Augusti.

THERESE VAN JESUS.

BEMERCKINGHEN.

1. **D**esen Brief is wel aenmerckelijck, besonderlijck in het ghene sy seght in't eerste getal: *Dat den H. Joseph haer verghefselfchapte daer sy wilde gaen, het was naer Toledo dat sy gonck, ghelijck wy op eene andere plaetse sullen segghen. Sy seght vervolghens: Dat den duyvel ghelyck rasende was om dese reyse, doordien dat sy twee zielen uyt syne klauwen moeste verlossen, de welke by ghekent hiele, ende die by als de syne rekende. Maer ick geloove dat den duyvel rasende was, niet alleenlijck om dese twee zielen; maer oock om ontalijcke andere, de welke sy hem ontnomen hadde in alle de Steden van't Christendom, door den middel*

van het goet exempel, vande fichtinghe, ende vande godvruchticheyt, van alle de Kloosters der *Herstellinghe*.

2. Tot dit eynde vraeght sy de ghebeden van hare Dochters: want sy en zyn voor geene fake soo noodtfakelijck; als voor de bekeeringhe der zielen. Alles kan onderworpen zyn aen onse sorghe, ende neersticheyt, maer daer en is niemant, die de herten kan veranderen, ende die tot hem trecken, als Godt alleen, ende alsoo moeten wy bidden, om te verkryghen, ende vrighen, op dat het ons ghegeven worde.

3. Sy beveelt de Siecken aende Priorinne, ghelijck oft sy seker sieck hadde gheweest, ende ghelijck die, de welcke sieck was in elcke van hare siecken; indervoeghen, dat sy met den Apostel soude moghen segghen: (*a*) *Quis infirmatur, & ego non infirmor?* Ende sy geeft haer eenen uytnemenden grondregel, segghende: *Ghelooft my Moeder, dat op den dagh, als wanneer de Siecken ontbreken sullen, alles alsdan ontbreken sal.*

4. Dit en is vande lichtste faken niet om te verstaen; des-niet-teghenstaende is het seer wel gheseyt, aenghesien dat 'et de *Heilige* is, die het seght: want het is seer ghemeyn, ende seer natuerlijck, dat de menschelijcke lichamen seer dickwils aen sieckten onderworpen zyn; sy seght dan seer wel, *Dat alles sal ontbreken daer geene Siecken en zyn.* Al oft sy hadde willen segghen: De menschen ontbreken, is't dat'er geene siecke menschen en zyn inde Mans-kloosters: De vrouwen ontbreken, is't dat'er geene siecke Vrouw-perfoonen en zyn inde Vrouwekloosters. Ick en gheloove niet dat sy 'et op die maniere gheseyt heeft, al-hoe-wel dat'er op die maniere wel soude kunnen verstaen worden, ter oorfaken van onse swackheyt, ende ellenden, door de welcke wy onderworpen zyn aen verscheide sieckten; maer my en dunckt niet, dat dit den echten sin is, in den welcken de *H. THERESA* dit verstaen heeft.

5. Misfchien heeft sy alsoo ghesproken, dat sy, kennende de peryckelen der ziele, de welcke de ghesondtheyt by-brenght, liever hadde, dar hare Dochters eer naer het lichaem, als naer de ziele touden sieck zyn. Desen sin kan waerschynlijck zyn: want men seght, dat den *H. Bernardus*, een wonder van ghesondtheyt, ende wyfheyt, syne Kloosters in vochtighe plaetsen stichte, op dat hy by de ghewillighe penitentie, die vande sieckten, de welcke noodtfakelijck komen, soude voeghen. Het is ghelijck oft iemandt eenen Leeuw vast bondt met de vier-daeghsche kortse, gemerckt dat de sieckre eene keten is, die het lichaem vast bindt, ende den geest verheft om te verachten het ghene hier beneden is, en om te versuchten naer eeuwighe durende faken. My dunckt dat den *H. Paulus* naer de letter glorieerden in syne kranckheden, [*b*] *Libenter glorabor in infirmitatibus meis*: want hy sagh, dat onsen Heere sich meer behaegde met de Siecken te zyn, ende van hun wel ghedient te zyn, als wel met de ghelonde.

6. Nochtans ick en gheloove niet dat sy vermaeck nam in hare Dochters sieck

[a] 2. Cor. 11. §. 29. [b] 2. Cor. 12. §. 9.

te sien, maer wel dat sy fouden ghefondt zyn; ende de reden, waerom dat sy sulckx seyde aende Moeder Priorinne van *Veas*, was, om diesswille dat sy vele Siecken hadde in haer Huys. De armoede beklaeghde haer, om dat sy den middel niet en hadde, om de Siecken wel te koesteren, ende dat sy haer om dese reden in vele dinghen niet en konde verlichten, ende alsoo wilt de *Heylighe* segghen: *Is't dat'er geene Siecken en zyn, men heeft den middel oock niet om de liefde te oeffenen, ende is't dat de liefde ontbreect, de lydtfaemheyt, ende de oeffeninghe van alle andere deughden ontbreect, ende vervolghens alles ontbreect: want de deughden en groeyen niet, ten zy door de oeffeninghe.* Alsof sy wilde tegghen: Myne Dochter, oeffent de liefde tot de Siecken, ende neemt u vermaeck van die te hebben, op dat ghy dese Coninghinne van alle deughden mooght oeffenen. Myne Dochter, oeffent de lydtfaemheyt met de siecken, ende neemt u vermaeck, om dat'er Siecken zyn in u huys, op dat ghy reden soudt hebben, om dese uytnemende deught van lydtfaemheyt te oeffenen.

De arme Priorinne soude moghen segghen: Moeder, ick hebbe de liefde wel, maer ick en hebbe niet met allen, om de Siecken te helpen. Altdan soude de *Heylighe* haer andtwoorden: Aenghesien U-E. niet met allen en heeft om haerlieden by-te-staen, hebt patientie met de liefde; want om de liefde te oeffenen, en is't niet noodtsakelijck leekernynen te hebben: het is genoegh patientie te hebben, want met die, sal de liede ontfeken.

7. Daer naer sendt sy vruchten van hare liefde, ende sy geeft den Naem van *Maria*, ende *Joseph* aende nieuw-ghekleede. Sy betaelt den *H. Joseph* seer haest, over den bystandt, den welcken hy haer ghedaen hadde, gelijk sy inden Brief verhaelt, ende oock de Alderheylighste Maghet, gevende aen haer seer goede Dochters, om hun te dienen in dit *H. Klooster*.

LI. BRIEF

*Aende Religieusen Ongheschoende Carmeliterssen
in't Klooster vanden H. Joseph binnen Sivillen.*

U. C. A. S. J. E. S. U. S.

1. **D**E gratie vanden H. Geest zy met U-E. myne lieve Dochters; ende Susters. Weet, dat ick U-E. noyt soo bemint en hebbe, ghelijck teghenwoordich; noch U-E. en hebben oyt soo goede ghelegentheyth ghehadt om onsen Heere te dienen, ende te behaghen, als nu, gevende U-E. eene loo groote gratie, dat sy iet konnen smaken van sijn Cruys,

ende iet van die groote verlatentheyt, daer syne Majesteit van klaegde, eer dat hy synen geeft gaf. (a) Gheluckich is den dagh, op den welcken U-E. in dese Stadt ghekomen zyn, aenghesien dat'er voor U-E. eenen soo lchoonen, ende geluckighen tydt bereydt was. Voorwaer ick benyde U-E. dit gheluck, ende om U-E. de waerheyt te belyden, als wanneer ick alle die veranderlijckheden, de welke in u Huys ghebeurt zyn, verstaen hebbe, de welke my seer getrouwelijck, ende met vergrootingh verhaelt gheweest zyn, ende boven al, als men my seyde, datmen U-E. uyt het Klooster wilde jaghen, met noch eenighe andere besonderheden; verre van my dat ick daer door bedroeft wurde, maer in teghendeel ghevoelde ick inwendich eene seer groote vreught, siende dat onsen Heere, sonder U-E. over de zee te doen gaen, aen U-E. eenighe Mynen van eeuwighe schatten heeft ghelieft t'ontdecken, de welke U-E. met groote ryckdommen sullen vervullen; ende ick verhope in syne Goddelijcke Majesteit, dat U-E. ons al-te-mael, die hier zyn, deelachtich sullen maken: want ick ben wel versekert dat de barmherticheyt Godts U-E. sal bystaen, ende de sterckte geven, om alle desen arbeit te verdragen sonder hem te vergrammen, waer in dat'et oock soude moghen wesen. En wilt u niet bedroeven, al is't dat de quellinghen, die U-E. lyden, soo groot zyn; dat-ge niet meeren kont: want daer door wilt onsen Heere u te kennen geven, dat gy-lieden soo kloeck, ende soo sterk niet en zyt om soo veel te verdragen, ghelijck ghy meynden, als ghy u soo begeerichtoonde om voor syne liefde te lyden.

2. Schept moet, myne lieve Dochters, schept moet. Zyt indachtich, dat Godtaen niemant meer quellinghen en geeft, als hy kan verdragen: [b] *Fidelis autem est Deus, qui non patitur vos temari supra id quod potestis*. Ende zyt oock indachtich, dat Godt altyt met de ghene is, die in quellinghe zyn, (c) *Cum ipso sum in tribulatione*. Aenghesien dat'et alsoo is, daer en is geene reden om te vreesen; maer men moet hope n in syne barmherticheyt, dat de waerheyt van geheel dese sake sal ontdeckt worden, ende datmen eyndelijck eenighe listicheden, ende eenighe bedriegheryen sal kennen, die den duyvel tot noch toe verborghen heeft ghehouden, om dese beroerte te veroorsaken, het welck my meer bedroeft heeft, als alle de quellinghen, die U-E. teghen woordich lyden.

3. Bidt myne lieve Susters, bidt, laet nu uwe ootmoedicheyt, ende uwe ghehoorsaemheyt blycken, ende dat'er geene en zy, die ootmoedigher zy, ende meer onderworpen aende nieuwe Overste, de welke sy ghestelt hebben, als U *Cariteyten*, ende namentlijck de Moeder Priorinne, die af-ghestelt is. O wat eenen gheluckighen tyt, daer ghy-lieden in zyt! O hoe eyghen is hy, om de vruchten te vergaerden vande goede voor-nemingen, de welke U-E. altyt ghehadt hebben, om onsen Heere te dienen! Peyft dat Godt de zielen dickwils wilt beproeven, om te sien oft dat de wercken over een komen met de goede begeerten, ende met de schoone woorden. Treckt de Kinderen van onse Lieve Vrouwe,

Vrouwe, de welcke U-E. Broeders zyn, met eere uyt dese vervolginghe, ende is't dat-se malkanderen helpen, den goeden JESUS sal-se helpen: (a) want al-hoe-wel dat hy schynt te slapen op de zee, hy doet de winden op-houden, als het onweder op het hooghsten is. Hy wilt dat wy hem aen-roepen, ende hy bemint ons in sulcker voeghen, dat hy sich dient van alle middelen, om ons te doen ver-voorderen. Dat synen heylighen naem altyt ghebenedyt zy. *Amen. Amen. Amen.*

4. Alle de Religieusen van onte Kloosters, bidden Godt sonder op-houden voor U-E.; ende alsoo verhope ick, dat alles haest door syne bermherticheyt sal ghemiddelt, ende gheflist worden: ende hierom tracht altyt vrolijck te zyn inden geest, ende peyst, dat, alsmen alles wel insiet, alles weynich is, het ghene men lydt voor eenen soo goeden Godt, die voor ons soo veel gheleden heeft: want ghy-lieden hebt u bloet voor hem noch niet vergoten: ghy zyt onder uwe Susters, ende niet binnen *Algiers*. Laet uwen *Bruydegom* doen, ende ghy sult sien, dat de zee binnen korten tyt die sal inslcken, de welcke ons den oorlogh aen-doen, ghelijck hy den Koninck *Pharao* heeft versmoort, syn volck vry blyvende, (b) ende ghy, myne Dochters, sult grootere begeerten ghevoelen, als oyt, om nieuwe quellinghen te lyden voor uwen *Bruydegom*, ter oorfaken vande groote voordeelen, daer ghy u mede sult verryckt vinden door de quellinghen, die ghy nu al-reeds gheleden sult hebben.

5. Ick hebbe U-E. Brief ontfanghen, ende ick wenschte wel, dat ghy-lieden niet verbrandt en hadde, het ghene ghy-lieden gheschreven hadde: want dat soude ons kunnen dienen in dit gheval. Het was ghenoech gheweest om u te ont-schuldighen, waert dat ghy de myne ghegeven hadde, volghens het ghevoelen van wyse mannen van dit Landt, maer daer belanght wynich aen. Godt gave datmen alle de schulden op my leyde, al-hoe-wel dat de quellinghen vande ghe-ne, die sonder schult geleden hebben, my ghenoech overlast hebben.

6. Het ghene my seer ter herten gegaen heeft, is gheweest, dat ick in het proces van ondersoeck, het welck den Provinciael dede houden, eenighe dinghen te voorichyn hebbe sien komen, de welcke ick wete gheheel valsich te zyn: want ick was alsdan op die plaetse. Om de liefde Godts ondersoeckt u selven wel, oft dat'er iemandt is onder U-E. die door vreete, ofte wel door eenige ont-steltenisse dat geseyt heeft: want als men Godt daer door niet en heeft vergramt, alle de reste en is niet met allen; maer leughenen te segghen, de welcke zyn tot achterdeel vanden naesten; dat is't, het welck my het herte doorsneden heeft. Ick en kan my sulckx niet in-beelden: want alle de Susters weten seer wel, met wat eene oprechtheyt, ende deughtden *Eerw. P. Gratianns* met ons gehandelt heeft, ende wat een groot profyt dat wy uyt syne t'samen-spraken ghetrocken hebben, om ons selven inden dienst van onsen Heere te vervoorderen. Dat al-foozynde, soo is't een groote boofheyt van hem te beschuldighen, al-hoe-wel dat'er

(a) *Matth. 8. v. 26. Marc. 4. v. 39. Luc. 8. v. 14. [b] Exod. 14. v. 28.*

dat 'et faken zyn van een kleyn ghevolgh. Waerschouwt dit uyt liefde aen dese Religieusen, ende blyft met de H. Dryvuldicheyt, de welcke U-E. in hare be-warenisse ghelieft te houden. *Amen.*

7. Alle onse Sufters bevelen haer selven uytter herten: ende sy hopen dat de Sufter vanden *H. Franciscus* aen haer-lieden alles sal verhaelen dat daer om-gegaen is; naer dat de donckere wolcken fullen verdwenen zyn. Ick bevele my aende goede *S. Gabriël*, ende ick bidde haer, dat sy doch in ruste soude leven, want ick en twyfele niet, oft sy is grootelijckx bedroeft gheweest, ghesien hebbende op wat maniere datmen ghehandelt heeft met de Moeder vanden *H. Joseph*. Ick en hebbe geen medelyden met de Sufter vanden *H. Hieronymus*, mits dat de begeerten, die sy te voren ghehadt heeft om te lyden, waerachtich zyn: want anderfints soud' ick met haer meer medelyden hebben, als met alle d'andere. r'Is morghen onse Lieve Vrouwe Licht-mis avont.

8. Ick soude wel eene meerdere vreught ghehadt hebben, van myn Heere *Garcias Alvarez* te spreken, als aen hem te Ichryven; over-sulckx en schryve ick aen hem niet, door dien ick 'et hem niet en kan segghen door brieven, het ghene ick hem gerne soude segghen. Doet myne ghebedenisse aen alle de Sufters, aende welcke U-E. desen Brief kan mede-deelen.

De onweerdighe Dieneresse van u Cariteyten

THERESIA VAN JESUS.

BEMERCKINGHEN.

Desen Brief is vande Heylighste, vande beste gheschreven, vande jonstichste, vande welsprekenste, ende vande geestelijckste, de welcke in deten Boeck begrepen zyn, indervoeghen, datmen synen luyfter soude nemen, waert datmen op alle syne Deelen Bemerckinghen wilde maken: ick en sal dan geene doen, aenghesien hy overal seer bemerckelijck is, soo dat hy alle Bemerckinghen te boven gaet.

2. Des niet teghenstaende sal ick hier alleenlijck maereene om-standicheyt verclaren, de welcke is, dat de H. THERESIA desen Brief schreef, als wanneer den *Provinciael der Geschoende Carmeliten*; de Eerw. Moeder *Maria vanden H. Joseph* af-stelde, de welcke Priorinne was in't Klooster van *Sivillen*, in wiens plaetse hy eene Overste stelde volghens syne ghesintheyt, ende een onder-foeck dede nemen teghen den Eerw. *P. Gratiaen*, teghen dese *Heylighe*, ende teghen noch veel andere Religieusen, van het welck men ghesproken heeft inden eersten Brief. *num. 1.*, ende inde Bemerckinghen *num. 1.* Inden derden Brief, *num. 5. 6. & 7.* ende inde Bemerckinghen *num. 5.* Inden 17. Brief *num. 4.* ende in syne Bemerckinghen *num. 3.* welck onderfoeck vol valscheyt was: ende inder daedt, men ondervondt dat de in-ghenomentheyt gheheerscht hadde in al 'et ghene, het welck in dese fake ghehandelt wirt, ende ten lesten heeft de waer-
heyt

heydt d'overhandt ghehadt over alle die lasteringhen, ende eer-roovinghen, ghe-lijck de *Heylighe* in desen Brief voorteyt hadde.

3. Onder alle andere wonderlijke redenen, die sy by-brenght, om dese ver- volghde Religieusen te troosten, dient sy haer van eene uytnemende, seggende: *Dat sy noch geen Bloedt vergoten en hadden voor haerlieden Bruydeghom.* Met de weegh-schale vande quellinghen van onsen Salighmaker, moeten wy d'onse wegghen.

4. Ghequelde ziele, waer van beklaeght ghy u? Hebt ghy kinneback-sla- ghen ontfanghen voor CHRISTUS? Hebt ghy aende Colomne ghebonden ge- weest, om daer aen meer als vyf-duysent geestel-slaghen t'ontfanghen? Hebt ghy met doornen ghekroont gheweest? Hebt ghy aen't Cruys ghenaghelt ghe- weest? Maer al dat en soude niet met allen zyn, alwaert dat ghy't dede, ende lede om de liefde vanden ghenen, die al dat om uwe liefde gheleden heeft: want ghy en soudt maer doen, daerghy toe verbonden zyt, het welck hy nochtans voor u ghedaen heeft sonder eenighe verbintenisse, waer toe ghy alleen verbon- den waert. Ghy waert schuldich alle dese pynen te lyden, ende fiet, Godt heeft alle die pynen uyt-ghestaen, ende door sijn lyden heeft hy voldaan voor de sonden van een ander. Godt heeft door eene beweginghe van eene volmaecte liefde voor u ghedaen, het ghene ghy voor vwe sonden moeste doen, door eene beweginghe van een leedt wesen, van oodmoedicheyt, ende van herkentenisse.

5. Eyndelijck, oft wy moeten geheele boecken vol schryven om desen Brief uyt-te-legghen, oft wy en moeten t niet raken, ende ghemerckt dat onse Be- merckinghen geene gheheele boecken en konnen behelsen, soo is't noodtsake- lijck, dat wy hêreerste daer laten, ende het tweede verkiesen, het welck is, de- sen Brief daer te laten ghelijck hy is.

LII. BRIEF.

*Aen de selve Religieusen van't Klooster van den
H. Joseph binnen Sivillen.*

J E S U S.

1. **D**E gratie vanden H. Geest zy met U-E. myne lieve Susters, ende Dochters. Ick hebbe eene groote vertroostinghe ontfanghen uyt eenighe linien te lesen, die U-E. my gheschreven hebben, ende ick soude wenschen, dat ick elcke in't besonder konde andtwoorden; maer den rydt ontbreeckt my, ter oorsaken vande menighvuldighe bekommer-
nissen.

nissen, die ick hebbe; overfulckx bidd' ick U-E. van my believen te vergeven, ende van mynen goeden wille te willen ontfanghen. Ick soude eene groote voldoeninghe hebben van die te kennen, de welcke teghenwoordich hare Professie ghedaen hebben, ende de welcke nu in't Klooster ghekomen zyn. Ick wensche haer veel gheluckx, om dat sy met eenen soo grooten Koninck verbonden zyn; dat syne Majesteit haer soodanighe ghelieft te maken, ghelijck ick wensche, en van hem vraghe, op dat sy inde gheluckighe eeuwichheit sijn goddelijck Wesen moghen ghenieten.

2. Seght aen Sufter *Hieronyma*, de welcke haer selven onderteeckent heeft, *Mest-hoop*, dat sy wel toe siet, dat dese oodmoedicheit niet alleenlijck in woorden en komt te bestaen, maer oock inde daedt: ende aen Sufter *Gabriel*, dat ick het Beeldt vanden *H. Paulus* ontfanghen hebbe, het welck sy my ghesonden heeft, ende seer schoon is, ende ghelijck et haer in kleynheit seer wel gelijckt, heb ick vermaeck ghenomen in het selven t'aenmercken. Ick hope in Godt, dat hy haer eens groot sal maken in syne teghenwoordicheit: ende om de waerheit te belyden, het schynt dat syne Majesteit wilt, dat ghylieden volmaeckter soudt zyn, als wel onse Religieusen, de welcke in dese ghewesten zyn, aengesien hy U-E. soo groote quellinghen heeft over-ghesonden; maer siet wel toe, dat ghylieden eene soo schoone geleghentheit om te verdienen, door uwe schult niet en komt te verlieten. Ick love Godt, dat U-E. soo wel gheluckt hebben in het verkiesen van eene Priorinne, het welck my eene seer groote vertroostinghe is gheweest.

3. Wy bevinden hier doord'ondervindentheit, dat et schynt, dat onsen Heere de eerste besonderlijck by-staet, de welcke hy in eene nieuwe *Fondatie* stelt voor Overste, ende wy sien, dat syne Majesteit haer meer liefde geeft voor hare Religieusen, ende meer sorghe voor het goet van't Huys, als aende ghene, die daer naer komen, ende door desen middel is't, dat de zielen meer vervoorderen onder de bestieringhe van dese eerste Overste, als wel onder de bestieringhe van d'andere, die naer haer volghen, het welck my doet ghelooven, dat men de eerste Overste vande nieuwe *Fondatien* soo lichtelijck niet en behoorde te veranderen, ten ware, dat men in haer eenighe merckelijcke ghebreken quam te bemercken: want dese veranderinghe brengt meer ongevallen, als wy ons souden kunnen in-beelden. Ick bidde Godt, dat hy U-E. in sulcker voeghen ghelieft te verlichten, dat ghylieden altydt wel mooght ghelucken in synen heylighen wille in alles te doen. *Amen*.

4. Ick bidde Sufter *Beatrix vande Moeder Godts*, ende van ghelijcken oock Sufter *Margarite* te vergeten, ghelijck ick U-E. altemael nu alreeds ghebened hebbe, het ghene dat'er ghebeurt is, ende daer van noyt meer te spreken, ten zy met onsen Heere, oft met den Biecht-vader, op dat sy, is't dat sy bedroghen zyn gheweest in hare ghetuyghenisse te geven, de saken niet verklaert hebbende met de waerheit, noch met liefde, tot de welcke Godt ons verbindt, op dat sy

[segg'

[segg'ick] wel louden letten op het ghene, het welck sy voortaan sullen segghen, haer selven wel ondersoeckende, om de saken met klaerheyt, ende met liefde te segghen, oft sy sullen verbonden zyn voldoeninghe te geven; oversulckx soude ick haer raeden, dat sy 'et doen souden, andersints en sullen sy noyt gerust zyn: want den duyvel en sal niet op-houden van haer te quellen. Ende by alsoo verre dat sy onsen Heere voldoen door hare boetveerdicheyt, sy en moeten haer niet in pyne stellen met het ghene dat'er ghebeurt is: want den duyvel heeft soo vele listen, en laghen ghebruyckt, dat hy was rasende, ende al te weghe brochte, dat hy kondt, om te beletten, dat dese heylighe beginselen geenen voortganck en souden ghehadt hebben, doordien dat hy voorflagh, wat schade dat hy door het stichten van dit Klooster soude komen t'ontfanghen; soo dat'et niet te verwonderen en is, dat hy hier meer quaet ghedaen heeft, als in alle de andere Kloosters.

5. Godt laet dickwils eenen val toe, op dat de ziele oodmoedigher soude zyn, als sy op-staet door de kennisse van haer misdaedt, ende met eene oprechte meyninghe van daer naer eenen grooteren voortganck te doen inden dienst van onsen Heere, ghelijck wy sien gheschiedt te zyn in vele Heylighen. Hierom, myne lieve Susters, aenghesien dat ghyliden altemael Ghetusters zyt, ende onder de selve bescherminghe vande Alderheylighste Maghet, tracht malkanderen weder-zyts lief te hebben, ende vergeet al dat'er ghebeurt is, al oft'er noyt iet geweest en ware. Ick spreke aen U-E. altemael in't ghemeyn.

6. Ick hebbe eene besondere sorghe ghehadt, van die aen Godt te bevelen, de welcke meynen dat ick teghen haer gram ben; maer ick ben meer bedroeft gheweest, ende ick sal'et noch zyn, is't dat sy'et niet en doen om de liefde des Heeren, het ghene ick teghenwoordich van haer vraghe. Ick hebbe myne lieve Suster *Joanna vanden Cruysse* altydt voor ooghen ghehadt, ende ick hebbe my altydt in-ghebeeldt, dat sy veel verdient heeft, ghedurende dese vervolginghe: ende is't dat sy in hare kleedinghe den naem van het Cruys heeft aen-ghenomen, sy heeft een goet deel ghehadt in het lyden. Ick bidde haer dat sy my aen Godt ghelieft te bevelen, ende te gheloooven, dat, waer het saken dat'er maer geschil gheweest en hadde om hare sonden, ende om de myne, die veel grooter zyn, men aen altemael in't ghemeyn geene penitentie en soude ghegeven hebben. Ick bidde U-E. altemael van het selven ghevoelen te willen zyn, ende my niet te vergeten in uwe ghebeden, doordien dat ghyliden meer verbonden zyt Godt voor my te bidden, als onse Susters, de welcke in dese ghewesten zyn. Syne Majesteit wille U-E. soo heyligh maken, ghelijck ick wensche. Amen. 't Is het Jaer 1580.

Dienaerersse van u Cariteyten

THERESIA VAN JESUS.

1. **D**E H. THERESIA heeft desen Brief gheschrevert twee Jaren voor hare doodt, naer dat het leste onweder binnen *Sivillen* ghestilt is gheweest, ghelijck men siet uyt het Jaer, het welck sy stelt onder den Brief, te weten het Jaer 1580. ende sy is overleden inden Heere in't Jaer 1582.

2. Sy wenscht haer lieden veel gheluckx, over de goede verkiefsinghe vande Priorinne, de welcke was de Moeder *Marie vanden H. Joseph*, die her-stelt is gheweest in haer Ampt, naer dat de vervolginghen ghe-cyndicht zyn geweest.

3. In'teerste ghetal geeft sy te verstaen, dat alle de Religieusen van *Sivillen* haer in't ghemeyn schreven, ende elcke in't besonder schreef haren reghel, ende alsoo de Suster *Hieronyma* uyt oodtmoedicheyt onderteekende *Hieronyma vanden Mest-hoop*, soo seght sy in't 2. ghetal, *Dat sy Godt bidt, dat hare oodtmoedicheyt niet alleentijck en soude bestaen in haren naem*, het welck sy daerom seyde, op dat sy uyt een soo groot-dadich werck, geene ydelheyt en loude trecken.

4. Maer kan men dogh eenighe ydelheyt hebben in sy selven te veroodmoedighen? onghetwyffelt jae: want eenen Religieus, eene Religieuse, eenen Bischop konnen hun vernederen tot der aerden toe, ende den mest-hoop omhelsen, ende sy konnen hun vanden mest-hoop op-heffen, op-gheblasen van hooverdye. Eylacen mynen Godt, kan het quaet dan voorts-komen uyt den heel-middel? Men moet daer aen niet twyffelen: want onse ellende is soo groot, dat waer het faken Godt ons niet en ondersteunde met syne handt inde oeffeninge vande oodtmoedicheyt, wy souden de hooveerdicheyt inde selve oodtmoedicheyt konnen onderhouden, ende voeden, ende zyn oodtmoedighe hooveerdighe: want is't dat ick my late voorstaen, dat ick meer oodtmoedich ben als d'andere, ick soude op dese maniere redenen: Ick ben oodtmoedigher, overfulckx ben ick oock heyligher als d'andere: ben ick heyligher? soo gaen d'andere den wegh in van hun verlies. Siet eenen oodtmoedighen *Publicaen* in het beginfel, den welcken ten lesten eenen *Pharisé* wort vol ydelheyt, ende vermetentheyt. Siet hier eene ziele, die haer vernodert, zynde oodtmoedich tot den mest-hoop toe, ende de welcke haer verheft vanden mest-hoop, zynde gheworden eenen mest-hoop. Siet eene oodtmoedicheyt, die niet en is, als eenen mest-hoop, ende hierom heste dese *Heylighe* hare oodtmoedighe Dochter vanden mest-hoop door haren verheven geest, haer noodende tot goede wercken, uyt vreesse dat sy niet hooveerdich en soude blyven op den selven mest-hoop, waert dat hare onderworpinghe nieren soude blycken door hare wercken.

5. Sy seght daer naer met eene groote aerdicheyt, dat Suster *Gabriel* haer een seer kleyn af-beeldtsel vanden *H. Paulus* ghetonden hadde, ende sy moeste van ghelijcken oock seer kleyn zyn, ghemerckt sy haer van dese bemerckinge dient, maer sy vraeght datelijck van Godt, dat hy haer in deughden groot soude ghelieven te maken, gaende vande aerdicheyt tot de gratie vande ziele, ende ten is geene

geenen quaden middel om groot te zyn inde eeuwicheyt, dat men kleyn is in dese wereldt.

6. Sy aen-maent de Priorinne met eene groote voorfichticheyt, dat sy eene groote liefde soude willen hebben voor hare Susters, op dat d'andere Oversten, die haer in dit Ampt fullen volghen, door haer exempel verweckt zynde, van ghelijcken eene groote liefde voor hare Dochters souden hebben.

7. Om eene Priorinne volmaect te maken, 't is gheuoegh dat sy liefde heeft voor hare Dochters: hierom, als ontent Heere den *H. Petrus* het hoofd van syne Kercke wilde maken, ende den Myter op sijn hoofd stellen, hy en onderfoeckt hem niet in het Gheloove, noch inde Hope, noch inde Lydtfaemheyt, noch in eenighe andere deughden; maer alleenlijck inde deught van Liefde, segghende ende vraghende: *(a) Amas me plus his? Bemint ghy my meer als dese?* Want als hy de liefde hadde, ende beminde, soo hadde hy het Gheloove, de Hope, de Lydtfaemheyt, ende alle andere deughden, de welcke ghemeynlijck de Liefde vergheselschappen.

8. Hier naer verweckt de *Heylighe* haerlieden, dat sy malkanderen souden lief hebben, ende vergeten, het ghene dat'er ghebeurt was, ende waert dat de eene van d'andere eenich misnoeghen soude ontfanghen hebben, sy'et malkanderen souden vergeven, voeghende daer by: *ICK spreke aen altemael. Omnibus dico.* Sy sprack aen altemael, om dieswille dat sy altemael hare Dochters waren: aen altemael, om dieswille dat sy-se altemael beminde, ghelijck hare Kinderen: sy aen-maende haer altemael, om dieswille dat sy eene ghelijcke, ende brandende liefde hadde voor haerlieden altemael, al-hoe-wel dat sy altemael niet ghelijckelijck en handelden.

9. Sy seght daer naer, *Dat sy alles behoordente vergeten, dat'er ghebeurt was, ende dat sy daer over met niemant en souden handelen, als met Godt, ende met haerlieden Biecht-vader*: al oft sy hadde willen segghen: *Drinckt, myne lieve Dochters, de wateren van vergetentheyit, de welcke men dronck inden ouden tydt, als de verschillen eyndichden, ende den vrede ghevesticht wirde*: ende is't dat de Heydenen sulckx deden, met meerdere reden moeten de Christenen sulckx doen: ende is't dat de Christenen daer toe verbonden zyn, hoe veel te meer en moeten de Bruyten van eenen bermhertighen Godt sulckx niet doen?

LIII. BRIEF.

*Aende Eerw. Moeder Maria vanden Heylighen
Joseph binnen Sivillen.*

J E S U S.

1. **D**E gratie vanden H. Geest zy met U-E. O hoe gerne soud' ick U-E. in't lanck schryven! maer ick en hebbe den tyt niet, ter oorfaken dat ick ghenootsaect ben andere Brieven te schryven. Ick hebbe aenden Eerw. *Pater Gratianus* belast, dat hy aen U-E. onse reyfe in't wyt, ende breedt soude overschryven; t'is waer, dat'er wynich te schryven valt, doordien dat wy dese ryfe gheluckelijck ghedaen hebben, sonder veel onghemack te hebben vande hitte der Sonne. Wy zyn, Godt lof, den tweeden Paesch-dagh in goede ghesontheyt over-ghekomen: Ick hebbe de Eerw. Moeder Priorinne in eene betere gheseltenisse ghevonden; maer sy en is evenwel noch niet gheheel ghenesen, hebt goede sorghe van haer aen Godt te doen bevelen: wy zyn seer ghetrooft gheweest in onse famen-sprake. Ick versoecke U-E. uyt liefde, van my door alle weggen, ende middelen te schryven, op dat ick altyt magh weten, in wat staet dat de taken zyn. Doet myne ghebedenisse aen *Garcia Alvarez*, ende geeft hem kennisse vande twist sake, die U-E. heeft, ende van al'et ghene dat'er omgaet, ende boven al van onsen Eerw. *P. Gratiaen*, is't dat'et waer is, dat hy daer aen-ghekomen is.

2. Ick belaste U-E. grootelijckx, dat-ge niet en soudt toe-staen, dat'er iemand in u spreck-huys etc. Siet wel toe, dat ghy de eerste niet en zyt, die sulckx soude inbrenggen, ten ware aen onsen Eerw. *P. Gratiaen*, als hy'et sal noodich hebben: want dat soude konnen gheschieden, sonder datmen sulckx weet; ende alwaert schoon, datmen het quaem te weten, men weet wel dat'er een groot verschil is tuschen den Oversten, ende den Onderstaet, behalven dat syne ghesontheyt ons soo noodtsaeckelijck is, dat al'et ghene wy voor hem doen konnen, seer weynich is. De Eerw. Moeder Priorinne sal aen U-E. tot dien eynde een wynich gelt senden, door den Eerw. *P. Gregorius*: sy sal U-E. oock al geven, het ghene onsen Eerw. *P. Gratiaen* soude konnen van noode hebben: want sy bemint hem voorwaer grootelijckx, ende hierom sal sy hem seer geerne bystaen. Het is goet dat hy dit weet: want ick verskere U-E., dat ghy in dese Stadt geene groote aelmoessen en sult kryggen, ende dat'et soude konnen wesen, dat ghy niet en soudt hebben om te eten, is't dat ghy'et aen andere geeft. Ick wenschte wel, dat U-E. geene ongherusticheyt en soudt hebben, waer in dat'et oock soude moghen

ghen wesen; maer in teghendeel, dat ghy-lieden onsen Heere soudt dienen. Godtgeve, dat'et alsoo magh wesen, ghelijck ick van hem versoecke. Seght aende Suster vanden *H. Franciscus*, dat sy eene goede Historie-schryftere zy, ende dat sy, al'et ghene dat'er omgaet, wel onthoude.

3. Ghelijck ick van u Klooster quam, heeft my ghedocht dat dit het armste was, soo dat onse Religieusen daer in grootelijckx lyden. *Theresia* heeft ghedurende dese reyse seer droef gheweest, ende namentlijck op den eersten dagh van ons vertreck: sy seyde dat sy bedroeft was, om dat sy uwe Religieusen moeste verlaten; maer soo haest als sy haer selven in dit Klooster sagh, sy is soo wel te vreden gheweest, dat sy, op den selven avont, als wy aenquamen, niet en heeft konnen eten van blyfchap, de welcke sy hadde van onder dese Religieusen te zyn, met de welcke sy handelde, al oft sy met haer-lieden altyt ghewoont hadde, het welck my seer genoeght heeft: want ick gheloove dat'et haer seer natuerlijck is, soo tot onse Religieusen geneghen te zyn. Ick sal wederom schryven door den Eerw. *P. Gregorius*, ende hierom en segghe ick U-E. voor als nu niet meer, dan ick bidde Godt alleenlijck, dat hy U-E. beware, ende heyligh make, op dat alle uwe Dochters oock heylighe moghen wesen. *Amen.* t'Is van daghe Vrydagh naer Paesschen. Geeft desen Brief in eyghen handen van onsen Eerw. *P. Gratianus*, ende is't dat hy binnen *Sivillen* niet en is, en sendt dien aen hem niet, ten zy met eenen getrouwen vriendt, want daer belanght veel aen. t'Is het iaer 1576.

Van U-E. Eerweerde.

THERESIA VAN JESUS.

THERESE en schryft U-E. niet, want sy is belet: sy seght dat sy Priorinne is, ende sy beveelt haer seer aen U-E.

BEMERCKINGHEN.

1. **D**E H. THERESIA heeft desen Brief uyt het Klooster van *Malagon* gheschreven in't jaer 1576. al waer sy, wederom komende van *Sivillen*, passeerde, om te gaen naer *Toledo*: het was doen, als wanneer het *Capittel Generael* vande *Gheschoende Carmeliten* haer verbode voort te gaen in het slichten der Kloosteren, ende haer ghebode, dat sy haer in een Klooster soude vertrecken, het welck sy soude kiesen. Sy heeft dan het Klooster van *Toledo* verkoten met eene groote voorfichticheyt, doordien dat sy in dat Klooster naerder was by alle hare *Fondatien*.

2. Synoemt in desen Brief eenighe personen, ende het is goet te verclaren wat dat'et voor personen waren. *P. Gregorius* hadde voor synen toe-naem *Nazianzenus*: het was eenen *Ongheschoenden Carmeliet*, ende hy verghefeltschapte de *Heylighe* in dese reyse. *Garcia Alvarez* was eenen werelijcken Priester van *Sivillen*. den welcken de H. THERESIA in dese *Fondatie* grootelijckx gheholpen heeft: hy was haer seer toe-gheneghen, ende oock haer Klooster. *Theresse* was de

de Nichte vande *Heylighe*, Dochter van haren Broeder *Laurentius de Cepeda*, ende van Mevrouw *Joanna de Fuentes* ende *Gufman*, syne huys-vrouwe. Als den Heere *Laurentius de Cepeda* uyt de *Indien* is wederom gheco men, heeft hy syne Vrouwe verloren, ende de *H. THERESIA* nam hare Nichte in't Klooster van *Sivillen*, ende sy leyde-se met haer naer *Toledo*. Sy is daer naer *Ongheschoende Carmeliterse* gheworden in't Klooster van *Alva*, ghelijck wy ghefeyt hebben inde *Bemerckingen* op den 45. Brief in't eerste ghetal.

3. In't 2. ghetal waerschouwt sy de Eerw. Moeder *Marie vanden H. Joseph* met eene groote voorfichticheyt, ende voorhoedinghe, ende sy belast haer, *Dat syniet en soude ghedooghen, dat er iemandt in't Spreek-huys soude eten, gevende voor reden, Dat et een beginsel soude zyn, waer door de verflappinghe soude kunnen in-dringen*, ende alsoo, als eene groote Meestersse van het geestelijck leven, sluyt sy de poorten aende beginselen, uyt vreesse, dat sy daer naer niet en souden ghevolght zyn van beweelijcke cynden.

4. Maer sy seght oock, ende sy voeght daer by: *Ten ware dat et soude wesen voor den ghenen, die in eenen grooten nootd soude zyn, ende het soude kunnen ghesobieden, sonder dat men't soude weten.* Al oft sy seyde: waert dat onsen Eerw. Pater *Gratianus*, ofte wel eenen anderen persoon vande selve weerdicheyt, soo grooten nootd hadde, dat hy ghenoodtfaeck soude zyn de *Cariteyt* te vraghen, in sulck gheval soude men het Ghebodt kunnen matighen, het welck ick gegeven hebbe, met daer over te gaen; maer soo nochtans, dat men alle middelen soude voorwenden, op dat et niemandt en kome te weten. Maer ghy sult segghen, is't dat het een goet, ende heyligh werck van liefde is, en is't niet beter dat men het weet? Neen, ten is niet gevoeghlijck dat men het weet: want het soude kunnen wesen, dat de ghene, die het souden weten, ende het selven souden bestraffen, noch goet, noch heyligh, noch medelydende en souden zyn: want het is noodich, dat wy ons wachten, niet alleenlijck van vererghernisse te geven, maer oock van iet te doen, daer een ander vererghernisse kan uyt nemen, hebbende medelyden met de swackheyt van onse broeders, hun geene oorfake gevende om daer van te spreken, niet alleenlijck sonder noodtfakelijckheyt, maer oock met schade.

Dat de zielen, de welcke verbonden zyn goet exempel te geven aen andere, hier uyt leeren, dat sy haer niet alleenlijck en verborghen, als sy quaet doen, maer oock als sy iet doen, dat goet is, het welck men in't quaet soude kunnen nemen: want sy zyn ghehouden hare goede achtinghe te bewaren, de welcke als sy-se verliefen, doen eene groote schade. Het en is niet sonder reden, dat den *H. Geest* seght tot de eere van het goet: *Hebt goede sorghe van uwe eere, ende van uwe goede achtbaerheyt, [a] Curam habe de bono nomine*: want de goede achtbaerheyt is den troost der goeden, ende den toom, die de quade, ende boose wederhoudt.

[a] *Eccle. 51. v. 152*

LIV. BRIEF.

Aende selve Moeder Priorinne van Sivillen.

1. **** ESUS zy met U-E. Ick verlekere U-E. dat ick de eenicheydt, * J * daer ick in ghestelt ben, zynde berooft van u gheselschap, wel be- * * * * * tale, ghelijck U-E. seght te hebben door myne af-wesenthey. Ick hebbe uwen Brief ontfanghen, naer dat ick desen gheschreven hadde, den welcken ick sende met desen teghenwoordighen, ende ick hebbe my soo grootelijckx verheught over den in-houdt vanden uwen, dat ick daer door in myn herte gheraect, ende verweckt ben gheweest tot teericheydt: boven al heeft et my seer wel bevallen, dat U-E. van my soo dickwils vergiffenisse vraegde. Indien ghy my soo seer bemint, ghelijck ick u beminne, ick vergeve u al dat-ge ghedaen hebt, ende dat-ge noch sult doen. De grootste klachte, de welke ick U-E. teghenwoordich te doen hebbe, is, dat U-E. te voren soo weynighe voldoeninghe hadde van met my te wonen. Ick wete wel dat et u schult niet en is, ghelijck ick aende Eerw. Moeder Priorinne van *Malagon* geseyt hebbe, maer dat et Godt is, den welcken gheschickt heeft, dat ick vanden troost soude berooft geweest hebben, den welcken ick soude konnen ontfanghen hebben uyt de groote vervolginghen, de welke ick daer lede.

2. Ick segghe u voor de waerheyt, dat ick alle die quellinghen voor wel besteedt houde, alwaert dat sy veel grooter gheweest hadden, mits dat U-E. met hare Religieusen daer door een weynich ruste soude hebben. Zyt versekert, dat ick eene groote liefde voor u hebbe, by alsoo verre dat ick de selve liefde in U-E. sien, alle de reste en is maer kinderagie, daer men geen wercken moet van maken. Als ick binnen *Sivillen* zynde, bekommert was met alle uwe saken, soo hadde ick eenighe pynlijckheyt van te sien, dat-ge my niet en spraeckt met openherticheyt, noch uwe liefde my te kennen en gaest, al-hoe-wel dat ick met U-E. handelde, ghelijck met myne alderlieffte Dochter; maer nu heeft uwen Brief my uyt de pyne ghetrocken, ende hy heeft my alles doen vergeten dat'er ghebeurt is; indervoeghen, dat'er in my niet ghebleven en is als de liefde, de welke ick u draghe: ende voorwaer sy is soo groot, dat et te wenschen ware, dat ick nu alle die dinghen, die daer ghepasseert zyn, indachtich wirde, op dat de liefde soo groot niet en soude zyn.

3. Ick hebbe my uytter maten seer verblydt van te verstaen, dat uwe saken eenen soo goeden uyt-val hebben. Hebt sorghe dat het verdragh, het welck U-E. aengaet, voltrocken, ende wettelijck ghesloten worde, al-hoe-wel dat'er geene groote versekeringhe en is voor het tockomende: want het is eene verdri-
telijcke

telijcke sake, in rechts-pleginghen te moeten leven, ende namentlijk in't beginsel van eene *Fondatie*. Houdt altydt voor seker, dat het verdragh, ofte eene vriendelijcke scheidynghe u voordeeligher sal zyn, als het winnen van uwe sake, ende wat goet recht dat men oock heeft, 't is evenwel eene harde sake, altyt te moeten twilten.

4. Wy sullen met den eersten mynen Broeder trachten te voldoen, over het gelt, het welck hy voor ons verschoten heeft om de heerlijcke rechten te betaelen van het Huys, het welck wy ghekocht hebben. Ick hebbe eene groote sorghe van hem ten vollen te betaelen, hy heeft nu alreeds iet ontfanghen: hy heeft eene besondere voldoeninghe ghehadt van uwe Brieven te lesen: hy en kan niet ghenoech van uwe voorfichticheyt spreken. Uwe Brieven waren wel ghekomen; maer sy waren met eene seer quade letter gheschreven, ende my dunckt, dat, als U-E. op haer beste wilt schryven, de letter alsdan het slechste is. Ick en spreke u niet voorder van mynen Broeder, noch van *Therese*, want sy schryven U-E. oock met dese gheleghenthey.

5. Voor ende al eer uwen Brief ontfanghen te hebben, hadde ick geschreven aen mynen Pater *Prior de las Cuevas*, ende van daghe moet ick naer *Malagon* schryven over sekere saken, ende oock aen onsen Eerw. *P. Gratiaen*, ende alsoo sal het veel zyn, is't dat ick aen onse Dochters kan antwoorden, want ick ben overvallengheweest met besoeckinghen.

6. Ick en twyffele niet vande goede diensten, de welcke den goeden *Garcia Alvarez* ons doet, ick wete dat syne liefde groot is, groet, ende bedanckt hem van mynen t'weghen. Ick ben seer blyde gheweest met den Brief vanden Eerw. Pater *Prior* te ontfanghen, ende te sien, dat myne vrienden my de gratie doen, dat sy U-E. soo vriendelijck zyn om mynen t'wille, hebt sorghe van die t'onderhouden, ende is't dat de gheleghenthey voorvalt, doet iet voor *Marianus*, ende voor Broeder *Antonius*, maer dat het zy met maticheyt: want ick en soude niet gerne hebben, dat sy met U-E. souden qualijck staen. Godt wil't hem vergeven, want hy konde wel myden van een soo groot gherucht te maken, gelijk hy ghedaen heeft onder de *Gheschoende Religieusen*, ende hy konde dese sake lichtelijck eyndighen door eenen anderen middel: onsen Eerw. *Pater Gratiaen* heeft daer in een groot misnoeghen, hy is wel te pas, ende het heeft aenden *Pauselijcken Ghesant* seer goet ghedocht, dat hy niet en is weder-ghekeert naer *Andaloufie*.

7. En seght dat niet, dat ick U-E. dickwils schryve: doet oock het selven, op dat ick geene redenen magh hebben, van my te beklagen: want ick verheughe my altydt, als ick van uwe Brieven sien. Ick en wiste niet, wat aldaer om-gonck, doordien dat onsen Eerw. *P. Gratiaen* my seer kort schryft, ick ghelooove, dat hy den tydt niet heeft ghehadt om meer te schryven. Godt zy met U, ende dat hy U seer heyligh make. Naer dat ick seer ghevoordert was in desen Brief te schryven, heb ick den Brief van *Suster Gabriel* gelesen, de welcke my schryft, dat sy niet wel te pas en is, ter oorsaken van eene pyne inde maghe, die

lylydt : Godt geve dat 'et geen groot quaeten magh zyn; ick en wete niet aen wie dat ick laft ghegeven hadde in myn vertreck, om van u forghe te draghen, ick verftaen dat 'et de Moeder Suppriorinne is. Siet wel toe, dat ghy niet en ontbreeckt van aen haer te ghehoorfamen, ende om de liefde van my, hebt dogh forghe voor uwe ghesondtheyt : want ick soude inde meefte pyne vande werelt zyn, waert dat U-E, quam t'ontbreken. Godt wille u die geven, ghelijck ick van hem verfoecke. Doet myne hertelijcke ghebiedeniffe aen de Moeder van *Beatrix*, ende aen *Delgado* : de Priorinne van dit Klooster groet U-E. Alle de Religieufen hebben haer verheught over den goeden staet van uwe faken. Godt geve dat 'et altydt soo magh duren. Ick meyne dat ick gheseyt hebbe, dat 'et van daghe den Feest-dagh is vande *Befoekinghe van onse Lieve Vrouwe*.

8. Den Priester, die my uwen Brief ghegeven heeft, is in ons Klooster ghekomen, terwylen dat ick de Miffè hoorde, ende als hy de fyne ghelefen hadde, is hy vertrocken : ick hebbe met hem feer weynich gefproken, ende waert dat hy inde Stadt ghebleven hadde, ick soude hem eenighe gracie ghedaen hebben; maer hy leyde my, dat hy gheliefchap hadde, ende om die gheligenheyt niet laten voor-by te gaen, is hy vertrocken. 't Is het Jaer 1576.

9. Ick hebbe U-E. vergeten te segghen, dat *Gabriel* my fchryft, als dat U-E. het Huys gheheel verciert, ende feer wel in oorden ghefelt heeft. Ick soud'et feer gerne sien. Tot noch toe en hebbe ick niet konnen besien, van wie de Brieven zyn, die-ge my ghesonden hebt. Dien van myn Heere *Garcia Alvarez* heeft my feer ghetrooft. Ick fal hem feer gerne andtwoorden, ende ick bidde myne Dochters van *Sivillen*, dat sy 'et my willen vergeven, is't dat ick haer niet en fchryve, om diefwille dat ick aen iemandt moet fchryven, die haer soo veel goets doet.

U-E. Dienaeresse

THERESIA VAN JESUS.

BEMERCKINGHEN.

1. **A**L-hoc-wel dat defen Brief gheheel ghemeenfaem is, hy en laet daerom niet feer verftandich te zyn, vol van geest, vol van beleeftheyt, ende vol van eene wonderlijcke godtvruchticheyt.

2. Sy seght in't eerfte ghetal aende Priorinne van *Sivillen*, dat sy haer bemint, ende my dunckt dat sy fulckx seght, om de vreesse te weiren uyt hare ziele, de welcke sy hadde, van haer te laten voorftaen, dat sy niet wel en stondt in den geest van dese *Heylighe*, om diefwille dat sy niet openhertich gheweest en was, als dese *Heylighe* noch binnen *Sivillen* was, maer haer ghelijck onbemerckt hadde laten gaen, het welck men klaerlijck fiet uyt het tweede ghetal, alwaer de *Heylighe* belydt, *Dat sy eenighe pynlijckheyt hadde, van te sien, dat sy met haer met alle openherticheyt niet en handelde, ende geen vermaeck en nam van altydt met haer te wesen, daer sy haer nochtans beminde ghelijck hare Dochter; maer men moet sich*

daer over niet verwonderen : want als de Moeder Overste is, dese weerdicheyt van Overheyt, beneemt ons ghemeynlijck de vryheyt, ende de ghemeynsaemheyt, de welcke die van Moeder ons geeft.

Ick en wete niet waer van dat 'et komt, dat 'er nauwelijckx eenen onderfaet is, ott hy is verschrickt vande schaduwe van synen Oversten; maer ick gheloove dat de Rechts-dwanck, ende de macht van een ander, de vryheyt des mensche altydt weerhoudt. Siet de kinderen selver zyn by-naer altydt benauwt, ende ghepynt, is't dat men-se by hunne Ouders doet blyven, het welck daerom is, om dieswille dat de menschelijcke nature niet gerne bedwonghen en is door de teghenwoordicheyt, ende door't ghesagh van eenen Oversten.

3. De reden hier van is dese, want over al zijn't de beste Oversten, de welcke hun ampt ghe-cyndicht hebbende, sijn wegh-ghegaen, ende die, de welcke hun moeten volghen : want de teghenwoordighe zyn seer pynlijck. Dat komt daer uyt, om dieswille dat de ghene, die nu ghedaen hebben, eene vreught laten aen hunne onderdanen met wegh-te-gaen, ende de ghene die moeten beginnen hebben ten minsten dat goet, dat sy veranderen, ende dese veranderinghe is aenghenaem : ten zyn maer die alleen, de welcke teghenwoordich in dienst zyn, de welcke die quellen, die-se bestieren.

Het schynt dat de *Heylighe* dese redinghe selver toe-stemt, als sy seght : *Voorwaer ick ben blyde gheweest, als ick uyt u Klooster ben vertrocken, ende my op de reyse begeven hebbe, op dat U-E. ende alle de Religieusen met meerdere ruste souden ghebleven hebben.* Ten was niet dat een soo heyligh Gheselschap eenighe pynlijckheyt gaf aen dese goede zielen, want het waren Enghele, soo dat sy hier mede niet en wilt segghen, dat die Religieusen in dese menschelijcke kranckheyt gevallen waren; maer sy verklaert alleenlijck het ghene ghemeynlijck aen de menschen ghebeurt, volghens d'ellende van hunne conditie : ende sy geeft te verstaen, dat de Susters haer meer beminden, oft ten minsten haer meerdere liefde toonden in hare af-wesentheyt, als wel, doen sy teghenwoordich was. Ende inder daedt men sagh, dat dese Heylighe Religieuse, de welcke aen de *H. THERESIA* schreef, haer sochte, zynde nu af-wesende, wiens teghenwoordicheydt haer mischien eenighe wederhoudentheyt toude kunnen ghegeven hebben.

4. In't 3. ghetal geeft sy eenen uytmunten den raedt, als sy seght : *Dat men inde beginselen vande Fondatsien te twist-saken moet vlieden, soo veel als men kan* : al oft sy seyde : 't Is genoegh sorghe te hebben vande *Fondatie*, het welck geen kleyn ghedingh en is, ende sy voeght daer by : *Daer 'et eene harde sake is te moeten twisten, wat goet recht dat men oock heeft.* Ach! hoe wys, hoe voorsichtich is dese Alderheylighste Maghet! Want wat zyn toch de twist-saken anders, als ongherusticheyt der zielen, ende quellinghen des lichaems! Zyn-se iet anders als de verderffenisse der-Huyfen, ende vande eere te verliefen?

Als dien Evangelischen Mensch onsen Heere quam bidden, dat hy een seker verschil soude ghelieven te vonnissen, het welck hy hadde met synen Broeder,

lyne Goddelijcke Majesteit andt woorde hem : (a) *Homo, quis me constituit iudicem inter te, & Fratrem tuum? O mensch, wie heeft my rechter ghestelt tusschen u, ende uwen Broeder? Voeghende daer by : Ei, qui vult tecum in iudicio contendere, & tunicam tollere, dimitte ei & pallium : Den ghenen, die u in't recht soude willen roepen om u onder-kleedt te willen hebben, geeft hem oock uwen mantel.* Al oft hy hadde willen segghen : Ghy wilt hebben dat ick dese fake soude wyfen nopende het tydelijck goet, ick, die in dese wereldt ghekomen ben, om de menschen het aerdtich goet te leeren verachten? Ghy wilt hebben, dat ick Rechter soude zyn van eene tydelijcke fake, ick, die uyt den hemel ghekomen ben, op dat men het tydelijck soude versmaden, om het eeuwich te bekomen? In teghendeel ick raede u, *Dat ghy oock uwen mantel soudt geven aenden ghenen, die u onder-kleedt vraeght, uyt vreesse, dat uwen mantel u oock geene twist-fake en veroorsake, ghelijck ghy om u onder-kleedt ghehadt hebt.* Godt heeft fulck eenen af-keer vande twist-faken, namentlijck als men die kan vlieden, oft wel, als men in't vriendelijck kan over-een komen, dat hy door den raedt, den welcken hy gaf aen desen Twist-maker, de geleghentheden, daer sy konden uyt-spruyten, heeft willen voorkomen, ghenesende met de armoede, de twistinghen van de giericheyt.

5. In't 4. en in't 5. ghetal handelt sy van eenighe faken; maer in't 6. ghetal seght sy met eene besondere bevallicheyt aende Priorinne, *Dat sy iet soude doen voor Mariannus, ende voor Broeder Antonius :* want sy en sochte niet, dat sy met haer souden qualijck staen, ende sy voeght datelijck daer by : *midts dat'er gheschiedt met de middel-mate :* het moeste onghetwyffelt zyn, dat dese twee Religieusen hun beklagghden van dese Priorinne, ende de Heylighe wilde, dat sy aen hun soude geven, het ghene hun noodtlakelijck was, maer oock niet meer : want men moet voldoeninghe geven aen den krakeelder met mate, ende met gewicht. O hoe voorsichtich was dese Heylighe!

6. In't 7. ghetal seght sy : *Dat sy niet indachtich en is, aen welke Religieuse sy den last ghelaten heeft van sorghe te draghen voor de Priorinne,* ende volghens dat sy daer naer seght, het was, om diesswille dat sy niet en wilde, dat de Priorinne al te vele penitentie soude doen, op dat sy daer door hare ghesondtheyt niet en soude komen te krencken. Voorwaer de bestieringhe van dese Heylighe was seer wonderlijck. Sy stelde eene Priorinne in't Klooster van *Sivillen*, ende op den selven tydt noemde sy eene andere Religieuse, op dat sy in sekere ghefallen Overste soude zyn vande Priorinne : al oft sy gheseyt hadde : de ghene, die niet en weet te ghehoorsamen, en sal noyt konnen gebieden; den besten middel om wel te moghen ghebidden, is, wel weten te ghehoorsamen. Eene Priorinne, die aen eene andere Priorinne niet onderworpen en sal zyn, sal eene seer vrye Priorinne zyn. Eenen wille, die aen eenen anderen wille niet onderworpen en is, sal vol van eyghen liefde zyn. Eene Priorinne moet de bitterheyt vande ghehoorsamheyt beproeven, om de soeticheyt, die'er is in't ghebidden, te moghen smaken.

7. Hier in toonde de *Heylige* hare wyf heyt; maer sy toonde oock hare liefde daer in, dat sy, fiende dat *Marie vanden H. Joseph* soo groote penitentien dede, dat sy hare ghesondtheyt daer door soude hebben kunnen hinderen, niet te vreden en was met haer daer over te schryven, ende door Brieven te waerschouwen; maer sy stelde de Suppriorinne, op dat sy eene wakende ooghe soude hebben op hare strengigheden, ende haer die soude doen matighen, haer vertooghende het quaet, het welck die in haer souden kunnen veroorlaken. Het is met dese wyf heyt, ende met dese liefde, dat de Oversten hunne ondersaten moeten beflieren.

LV. BRIEF.

Aende selve Moeder Priorinne.

J E S U S.

1. En H. Geest zy met U-E. myne lieve Dochter. Ick hebbe uwen Brief vanden derden November geschreven, wel ontfanghen. Ick versekere u, dat U-E. Brieven my noyt en verdrieten, in teghedeel sy verlichten my grootelijckx in andere verdrietelijckheden. Het heeft my seer wel bevallen, dat-ge den dagh, opden welcken U-E. desen Brief gheschreven heeft, in't lanck, ende met letters ghestelt heeft; maer Godt geve, dat U-E. sulckx niet ghedaen en heeft, om u selven niet te veroodmoedighen, vanden selven in't cyffer te stellen.

2. Voor, ende al eer ick 'et vergete, moete ick U-E. segghen, dat den Brief, den welcken men schreef aenden Eerw. *P. Marianus*, seer schoon, ende aenghenaem soude gheweest hebben, waert dat daer in geen latyn en hadde gheweest: ick bidde Godt, dat hy alle myne Dochters wilt bewaren van dese ydelheyt, van latyn te schryven, ofte te spreken. Dat sulckx noyt meer en ghebeure, ende en ghedoogh'et niet in eenigher manieren: ick wensche veel meer, dat sy eenvoudich trachten te schryven, ende onwetende, ghelijck vele Heylighen ghedaen hebben, als wel-sprekende te willen verichynen; siet wat ghy wint, van uwe Brieven aen my open te senden; maer ghelijck U-E. nu alreeds aen onsen Pater ghebiecht heeft, soo sal U-E. in't toekomende meer veritorven wesen. Seght aen hem, dat ick den anderen dagh by-naer eene generale Biechte gesproken hebbe aenden ghenen, den welcken ick van hem ghevraecht hebbe, ende ick en hebbe het twintichste deel soo vele moeyelijckheyt niet ghehadt van het selven te doen, als ick wel hadde van aen sijn Eerweerdicheyt te Biechten. Siet eens, wat eene vremde quellinghe dat 'et is.

3. Beveelt

3. Beveelt aen Godt den Biecht-vader, den welcken ick teghenwoordich hebbe, hy troost my grootelijckx, het welck voorwaer geene kleyne sake voor my en is, die soo qualijck kan voldaan zyn. O hoe wel heeft U-E. ghedaen van dien niet te roepen om uwe Biechten te hooren, die my aldaer soo seer ghequelt heeft, op dat ick in die plaetsē geene voldoeninghe en soude ghehadt hebben, waer in dat'et oock soude moghen gheweest hebben: want U-E. weet wel dat die, de welcke ick kreghe van onsen Pater, met groote vreesē, ende kloppinghen des herten ghemenghelt waren: ende U-E. die my eenighe verghenoe-ginghe soude hebben konnen geven, waert dat ghy'et hadde willen doen, om diefwille dat ghy naer myn herte waert, en heeft sich niet gheweerdicht van het selven te doen; maer ick ben blyde, dat ghy niet en weet, hoedanich de liefde is, die ick u draghe; maer wat sal ick segghen van die andere Religieuse van *Caravaca*? Godt wil'et haer vergeven: sy ghevoelt'et nu seer wel; maer de waer-heynt heeft het vermoghen, van alle de werelddt tot de kennisse van syne ghebre-ken te doen komen.

4. Men heeft my van daghe een Habyt van grof laken ghesonden, het welck my soo wel bevalt, dat ick sulck noyt ghedraghen en hebbe, doordien dat'et seer grof, ende licht is. Ick heb-se daer over seer bedanckt, doordien dat myn habyt seer versleten was, ende teghen den kauwe niet en diende. Sy hebben my oock lynwaert voor hemdens ghesonden, het welck sy selver gemaeckt hebben; maer Godt lof, wy en draghen hier geene, jae selver, men peyft hier niet, van die in den Somer te draghen; maer men vast hier veel. Nu kenne ick eerst, wat dat het is Religieuse te zyn, bidt Godt, dat'et magh duren.

5. De Moeder Priorinne van *Malagon* bevindt haer qualijcker als sy wel pleeghe-de, al-hoe-wel dat ick een weynich meer ghetroot ben, doordien dat sy my schryft, dat de wonde inde long her niet en is, ende vervolghens niet uyt en teert: ende sy voeght daerby, dat *Anna vande Moeder Godts*, de welcke hier in dit Klooster gheprofeest is, de selve sieckte ghehadt heeft, maer sy geneest daer van. Ick en wete niet wat segghen van soo vele quellinghen, de welcke Godt aen dat Klooster over-sendt: want behalven de sieckten, die daer zyn, lyden sy groote noodt wendicheden, sy en hebben noch graen, noch gelt, en dat'et erghiten is, sy zyn over al schuldich. Onsen Pater heeft gheordonneert, dat men aen haer de vier-hondert ducaten, de welcke die van *Salamanca* haer lieden schuldich zyn, soude senden: Godt geve, dat sy daer mede uyt den noodt moghen gheholpen worden. Ick hebbe nu alreeds een deel daer van doen haelen: sy hebben groote onkosten ghedaen, ende dat op veerderley manieren; ende hierom soud' ick wel wenschen, dat de Priorinnen vande Kloosters, die gerenteert zyn, soo mildt niet en souden zyn in onkosten te doen: want daer door is t, dat de Kloosters ge-heel ten onderen ghebrocht worden. De arme *Beatrix* heeft gheheel den last op haer ghehadt, doordien sy by-naer de eenichste was, die wel te pas was. Sy heeft de sorghe van het Huys, het welck de Moeder Priorinne haer bevolen heeft, by gebreck

ghebreck van goede menschen, ghelijck men seght. Ick bidde Godt, dat hy u ghelieft te bewaren, ende U-E. altemael heyliche maken. Ick eyndighe, doordien ick noch vele Brieven te schryven hebbe. t Is van daghe den 19. Novemb.

U-E. Dienaererse

THERESIA VAN JESUS.

6. Ick ben seer blyde, om dieswille dat-ge de armoede van u Huys soo ghewillichlijck verdraeght, ende om dat Godt u voorstet in uwe noodtwendicheden, op de maniere, ghelijck U-E. my schryft: dat hy inder eeuwicheyt ghebenedydt zy. Aengaende het gheue dat-ge my schryft van lyn, en wolle t'samen te mengelen voor de hemdens der Siecken, ick segghe, dat ick veel liever hebbe, dat sy lynwaert draghen, als't den noodt sal vereyschen: want ghelijck U-E. my seght, dat is eene poorte open doen, om de *Statuten* noyt wel t'onderhouden, de welcke men niet en overtreedt, als men inden noodt lynwaert draeght. Het gheue dat-ge foeckt te maken van lynwaert, en wolle te samen ghemenghelt, sal bynaer soo veel verwerpen, ghelijck de Saye, ende alsoo en suldy noch d'een, noch d'ander doen, dat wel sal zyn, om de *Statuten* t'onderhouden: zyt dan daer mede te vreden.

BEMERCKINGHEN.

1. **D** Esen Brief is vol van aerdicheyt, ende van discretie. In't eerste ghetal her-neemt sy de Eerw. Moeder *Marie vanden H. Joseph* met eene groote bevallicheyt, om dieswille dat sy in haren Brief, den welcken sy aen dese *Heyliche* gheschreven hadde, den dagh, ofte *datum* in't lanck, ende niet in't cyfferghetal en hadde ghestelt, het welck sy daerom seght, om dieswille dat dese *Priorinne* haren Brief misschien in't cyffer niet wel en wiste t'onderteecken: ende ick gheloove dat'et altoo inder daedt is: want ghelijck sy geene groote rekeningen te maken en hadde, soo en moet men sich niet seer verwonderen, is't dat sy niet wel en konde cyfferen; ende alsoo heeft sy de cyffer-konste daer ghelaten, ende den dagh in't lanck ghestelt, uyt vreesse, dat sy in't cyfferen soude ghesaelt hebben, het welck sy niet al te wel en wiste; maer de *Heyliche*, die dat wiste, en heeft haer niet willen sparen, ontdeckende met eene wonderlijcke aerdicheydt haer ghebreck van oodtmoedicheyt, het welck sy hadde, in hare onwetentheyte te willen bedecken. Dese heyliche Zielen maecken onder haer van alle dinghe eene heyliche Cluchte, om door desen middel met vreught te kunnen dienen aen de gratie des Heeren, die haer door dese vermakelijckheden tot hem trock.

2. In't 2. ghetal seght sy seer wyselijck, dat sy die Brieven ghelesen hadde, de welcke dese *Priorinne* haer open ghesonden hadde, ende dat gheheel den inhoudt haer seer verghenoeght hadde, behalven het latyn, dat daer in stondt. O wat eene schoone bemerckinghe! Dese *Heyliche* was van ghevoelen, dat het latyn inden mondt van een *Nonneken*, was eene vermetentheyte, ofte eene al te groote

groote verwaenthey, jae selver een teecken van eene groote ydelhey inde ghene, die fulckx voorts-brocht. De heylighe Eenvoudicheyt is de Moeder vande oodmoedichey, ende als een *Nonneken*, die de belydenisse doet van eenvoudicheyt, haer wilt moeyen met latyn te spreken, dat is een teecken, dat sy, noch den geeft vande eenvoudicheyt, noch vande oodmoedichey en volght.

3. De wereltsche menschen, die seer verstandich zyn, is't dat sy hun willen moeyen met de Godts-geheerthey, worden vande ghene, die hun daer van hooren spreken, eer voor ydele, ende voor vermetelijcke, als voor verstandelijcke ghehouden. De reden hier van is dese: want den geeft en moet niet alleenlijck ge-gelijck maticht zyn aende vernuftthey vande redinghe; maer het is oock noodich, dat den persoon zy vande selve belydenisse van het ghene, daer hy van redent. Ende inder daet het is alsoo: want en soud'et niet onbetaemelijck zyn voor eenen Priester, waert dat hy sich wilde bemoeien met de maniere van eene Stadt te belegheren, ende met het gheschut te schieten, alwaert schoon, dat hy daer over behoorlijck soude weten te redenen? Het soude oock seer qualijck staen voorenen Soldaet, waert dat hy eenighe Leeringhe vande Godts-geleerthey wilde geven, al-hoe-wel dat hy sich daer in wel soude komen te quytten, doordien dat een ieghelijck moet redenen volghens syne belydenisse, ende volghens het ghene synen staet aengaet. Den Diamant en heeft ghene over-een-kominghe met het slyck: men vergult het yser niet wel met het gout: het grof laken en komt niet wel over-een met fluweel, noch het fijn met het grof laken; ende volghens desen grondt-reghel, hadde dese *Heylighe* goede reden van dese Religieuse te berispen, de welcke Latyn sprack; ghelijck oft sy tot haer ghefeyt hadde: ten staet niet wel, dat de ghene, die beleydenisse doet van een grof, ende slecht kleedtsel te draghen, haer dient van een Habyt van Syde, ende van wel ghemaecte woorden, om haere reden uyt-te-drukken.

4. In't 3. ghetal spreeckt sy van hare Biecht-vaders, waer mede sy hare Dochter onderhoudt: ende men moet sich daer over niet verwonderen, is't dat sy van geene andere saken en handelen, als vande Biechte: want is't dat de ghene, die eene groote sorghe draghen voor de ghesontheyt van hunne lichaemen, niet en spreken als vande Medecyn-meesters, waer van fullen die anders handelen, de welcke niet anders en peyten, als op de ghesontheyt van hare zielen, als vande Biecht-vaders?

5. In't 4. ghetal teght sy, *Dat sy, niet teghenstaende alle hare sieckten, een Hemde van Saeye draecht, ende dat sy nu eerst begonste Religieuse te zyn.* Om dat sy alle daghen begonste Religieuse te zyn, daerom is sy eene soo groote Heylighe gheworden. Op dese maniere is't, datmen Godt moet dienen: Men moet alle daghen beginnen, al oft dat elcken dagh den eersten; jae den lesten ware, om hem te dienen, ende alle daghen van het jaer op dese maniere over-brenghende, en fullen wy geene reden hebben, van den lesten dagh van ons leven, ende van onse jaren te vreesen.

6. In't 5. ghetal toont sy, *Dat sy niet gerne en heeft, dat de Priorinnen van hare Kloofsters al te mildt fouden zyn, uyt vreesse, dat sy de Kloofsters niet en fouden komen ten achteren stellen.* Sy hadde reden van haerte wederhouden, ende hare mildtheyt te matighen: want zynde hare lietde soo groot, moelsten sy in hare aelmoesien wederhouden worden, ende ghelijck sy gheneghen zyn om iemandt wel te doen, soo is dese maticheyt haer in alle manieren noodtfakelijck, behalven dat'et oock veel lichter is te geven van het ghene ons niet toe en komt, als dat'et wel redelijck, ende betaemlijck is.

7. In't 6. ghetal verworpt sy eene sekere menghelinghe, die de Eerw. Moeder Priorinne ghevonden hadde, bestaende in saeye, en lynen te samen gheweven, het welck ly de Siecken in hare sieckten dede draghen. Sy verworpt dat met eene groote moedicheyt, doordien dat'et beter is, oft lyne, oft wolle te draghen, als eene mengelinghe van d'een, en d'ander. Hierom seght den H. Geest, dat ghy den Os, ende den Esel niet te samen en sult voeghen in eenen ploegh om te ackeren: (a) *Non arabis in bove simul, & asino.* Ick en wille niet hebben dat ghy dinghen doet, die anders schynen, als sy inder daedt zyn: want ick en sien niet gerne dat de dinghen die schynen, niet en toonen het ghene sy zyn. De stoffe die noch saeye, noch lynen en is, al-hoe-wel dat-se van d'een en d'ander ghemaeckt is, en kan aen Godt niet behaghen: want is't dat men meynt dat'et lynwaert is, men bevindt dat'et saeye is, ende is't dat men meynt dat'et saeye is, men bevindt dat'et lynwaert is.

8. Dit is't, het welck gheschiedt is aen die leelijcke beeste de vlier-muys met den Leeuw, den welcken rustende in sijn hol, ende siende de vlier-muys wandelen, vraeghde, *Waerom dat sy hem den thol niet en betaelde, ghelijck de andere dieren, aenghesen dat sy een aerds dier was?* De Vlier-muys sulckx hoorende, begonste te vlieghen, ende seyde tot den Leeuw, dat hy bedroghen was, doordien dat sy eenen voghel was, ende vervolghens den thol betaelde aen den Arent: nauwelijckx en was sy uyt het hol vanden Leeuw ghevloghen, oft sy ontmoette den Arent, den welcken van haer vraeghde, *Waerom dat sy hem den thol niet en betaelde, aenghesen sy eenen voghel was?* Sy dat hoorende, liet haer selven datelijck op d'aerde vallen, segghende tot den Arent, *Siet myne borste, ende myne ghesteltenisse, de welke is die van een muys, geene pluzymen hebbende, maer hayr; ghy en kondt niet anders segghen, oft ick ben een aerds dier:* waer mede de Vlier-muys haer bevryde van den thol te betaelen, soo aenden Arent, als aen den Leeuw. Het is eene ghevaerlijcke sake, zynde maer eene, ende twee schynende te zyn: want Godt heeft daer van eenen schroom: ende den H. Geest wilt dat men gheheel werm, oft gheheel koutzy, ende niet lauwy: (b) *Utinam frigidus esset, aut calidus; sed quia tepidus es, incipiam te vomere:* Och oft dat ghy gheheel kout, oft werm waert, maer om dat ghy lauwy zyt, sal ick u beginnen uyt-te-spouwen.

9. Dese Heylighe heeft dit gheleert van haren alder-ieverichsten Vader *Elias,*

(a) *Deut. 22. v. 10.* [b] *Apoc. 3. v. 16.*

als hy tot de *Israëlieten* seyde: (a) *Ufquoquo claudicatis in duas partes? Si Dominus est Deus, sequimini eum: si autem Baal sequimini illum.* Hoe langh sult ghy van twee kanten hellen? *Volgt Baal, oft volgt Godt.* De H. THERESIA en wilde niet, dat het Habyt van hare Dochters in sulcker voeghen soude geweest hebben, van lynen, ende van saeye. Niet alsoo, myne Dochters, oft van lynwaert, oft van saeye, ende niet te samen ghemenghelt. Eene sake te zyn, ende eene andere schynen te zyn, dat brenghet met hem het bedrogh in't inwendich, ende in't uytwendich: de waerheyt, ende Godt lydt liever het ghene opentlijck quaet is, als het ghene dat gheveynst is, ende goet in waerschynlijckheyt; ende alsoo heeft dese *Heyligh*e liever, dat men inden noodt niet opentlijck toe-laet, als eene gheveynsde verflappinghe.

Godt bemint de waerheyt grootelijckx, ende hy is eenen grooten vyant vande menghelinghe: de sonde die ghekent is, wort dadelijck verfoeyt, ende de waere deught is dadelijck bemint, ende ge-eert; maer de menghelinghe vande sonde, ende vande deught, die de leelijckheyt, ende de quaetheyt der sonde op het voorhoofd draeght, ende de deught maer inde waerschynlijckheyt, is eene seer boose, ende seer quade menghelinghe.

10. Den Hemel, ende de aertsche welluften, ghelijck sommige segghen, kunnen wel samen ghevoeght worden, ende alsoo kan, en magh men sich wel verheughen, ende het is seker dat ghy, al-hoe-wel dat ghy u grootelijckx verheught in dese werelt, u saligheyt kont bekomen. Hier op antwoorde ick, dat, is't by-aldien ghy soodanichlijck in dese werelt u vermaeck neemt, ende dat ghy dese ydelheyt niet en beweent, ghy u selven oock wel kont verliefen, ende verdoemt zyn. Het is veel quader de sonde met de deught te menghelen, als de sonde opentlijck te bedryven, sonder de deught daer onder te menghelen.

11. Den quaden, al-hoe-wel dat hy quaet, en boos is, kennende nochtans sijn quaet, kan door dit licht, met de hulpe Godts, sich uyt sijn quaet trecken, ende alsoo sou'et konnen wesen, dat hy sijn quaet kennende, het selve soude laten, ende vervolgens goet, ende heyligh wesen; maer is't dat den ghenen, die quaet zijnde, voor goet, ende voor heyligh foeckt ghehouden te worden, doende quade wercken, ende trachtende sijnen ellendighen staet voor-te-staen, ende te doenghelooven, dat'et quaet goet is, ende alsoo eene webbe weeft van goet, ende quaet, dat is seer ghevaerlijck, om diefwille dat hy het quaet, het welck inden wille was, in't verstant doet komen. Soo danighe waren de *Agapetes*, de *Verlichte*, ende andere sinlijcke, ende bedorve Kettters, de welke door den geest begonst hadden, ende voleyndicht hebben door het vleesch. Sy hebben begonst met den schyn van heyligheyt, ende van voorschickinghe, ofte *Ghepredestineerde*, ende voor-staende hunne sonden, zyn sy ellendelijck in het vier der verdoemnisse ghevalen.

Dat het saeye dan alleen gheweven worde, ende vanden anderen kant oock

het lynwaert, ende dat-men't geenfints en menghelt. Dat de Reghelen claer, rechtveerdich, ende Heyligh zyn, ende dat'et leven soo goet zy, als het kan wesen; ende is't dat'et quaet is, het heeft voor't minsten goede Reghelen, waer door dat'et sy selven kan herstellen.

De ghene, die de Reghelen vande deught vervalschen, ende bedorven, zyn valsche munt-flaghers: want ghevallen zynde, en hebben niet, waer aen sy hun soudene konnen houden, om hunne remedie te soecken. De boetveerdicheyt behoedt ons, de wellusten verliesen ons: En laet ons niet peysen, dat de wellusten konnen bestaen met de boetveerdicheyt, het gaet met het quaet, Godt met *Belial*, de aertsche vermaeckelijkheden, met de Croonen vande eeuwighe glorie.

LVI. BRIEF.

Aende selve Moeder Priorinne.

1. **J**ESUS zymet U Eerw. myne Dochter, ick en kan de vreught niet uyt-spreken, de welcke ick ontfanghen hebbe uyt den Brief, den welcken U-E. my gheschreven heeft, siende hem vervult met soo goede tydinghen soo van uwe volkome ghesondtheyt, als van de ghene die geerne soude ontfanghen worden, de welcke voor'ons een soo goet werck doet, dat sy te vreden is het huys te betalen, daer ghy-lieden in woont. Godt geve, dat'er geen beletsel en kome: ick bidde syne Goddelijcke Majesteyt daerover sonder op-houden: want het soude my een groot ghenoeghen geven, waert dat ick U-E. in ruste moghte sien. Is't dat sy binnen komt, wilt haer doch soo veel verlichten, ende troosten als't u moghelijk sal wesen, handelt haer met toeticheyt, want sy verdient, datmen haer grootelijckx trooste. Ick soude den tyt wel willen hebben van U-E. breeder te schryven; maer ghelijck ick van daghe naer *Avila*, naer *Madrid*, ende naer verscheyde andere plaetsen geschreven hebbe, soo is myn hooft gheheel ontfelt. Ick hebbe alle de brieven ontfanghen, daer U-E. my van schryft. Aenghesien U-E. geen vermaen en maect vanden Brief, den welcken ick gheschreven hebbe aen mynen Pater, den Prior van't Klooster *de las Cuevas*, ende den welcken ick U-E. open ghesonden hadde, op dat U-E. dien eerst ghelesen hebbende, soude sluyten, ende aen hem senden, soo is't dat ick vreesse, oft dat hy wel moghte verloren zyn. Ick ben droeve, dat U-E. de eenighste zyn, die vande teghenwoordicheyt van onsen goeden Pater berooft zyn gheweest.

2. Seght aen mijn Heere *Garcia Alvarez*, dat hy nu meer verbonden is onsen VADER te zyn, als hy oyt te voren gheweest is: ick ben seer blyde gheweest te verstaen, dat syne Nichte in ons *Order* ghekomen is; doet hem myne oodmoedighe ghebiedenisse, van ghelijcken oock aende Religieusen van't Klooster *De Paterna*,

Paterna, aende welcke ick gerne soude schryven, waert dat ick tydt hadde : sendt aen haer desen Brief, op dat sy weten, dat ick wel te pas ben, ende dat ick seer blyde gheweest ben van haerlieden Brief te ontfanghen, ende te verstaen, dat *Margarita* wel staet met haren Biecht-vader : dat sy haer niet en verwonderen, is't dat sy soo haest niet en zyn ghelijck wy, dat ware eene sotternye, van haer sulck eene volmaecktheyt te vrighen : dat sy soo nauwkeurich niet en zyn van malkanderen niet te spreken, ende van andere dinghen te doen, die van hun selven geene sonde en zyn : want zynde ghewoon die dinghen te doen, souden sy meer sonden doen, als sy wel die souden vlieden. Daer toe moet'er tydt zyn, ende wachten dat Godt werckt. Wy bidden hier Godt daerom seer veel.

3. En ghedooght niet, dat men u lastert in uwe teghenwoordicheyt, ten ware dat ghy'et in sulcker voeghen konde doen, dat ghy u alsoo soudt kunnen ghelaten, al oft dat ghy'et niet en hoorde. Het is noodich dat de ghene, die bestieren, weten, dat, naer dat-se haer selven in't Klooster hebben besloten, Godt alles doet, ende toe-laet, ende dat de Oversten met groote lydtsaemheyt, ende soeticheyt het selven verdragen. Onten Heere sy met u, myne lieve Dochter, ende dat hy u, met alle de Religieusen wille bewaren, aende welcke U-E. myne ghebiedenisse sal ghelieven te doen.

4. Seght aende Priorinne van *Paterna*, dat sy in alle hare Brieven soo weynich werck maect vande Suster vanden *H. Hieronymus*, al oft sy daer niet en ware, ende misschien is die Dochter daer meer dienstich als sy selver; U-E. sal haer oock belasten van my laten te weten, hoe dat sy al vaert, ende U-E. sal aen de Suster vanden *H. Hieronymus* belasten, dat sy'et aen my schryve, ende U-E. sal haer alle beyde verwecken van mynen t'weghen, dat sy alle haer betrouwen op Godt souden stellen, op dat sy in alles wel souden moghen ghelucken, ende dat sy haer niet en laten voorstaen, van niet te kunnen doen van haer selven.

5. Ick ben wel te pas : de Priorinne van *Malagon* is, ghelijck sy pleeghe te zyn. Laet my weten, oft dat onsen Pater gelt ghebrocht heeft, om syne reyse te doen : want ick hebbe hooren segghen, dat hy geen en hadde, ick bidde u van hem desen Brief datelijck toe-te-schicken; maer dat'et sy met eenen persoon, daer men op magh betrouwen. Ick ben seer droef, dat den *Procureur Fiscal* van *Sivill* gaet vertrecken. Het schynt dat Godt wilt, dat men klaerlijck siet, dat hy'et alleen is, die alles doet. Doet myne ghebiedenisse aenden *Prior der Carmeliten*, ende aen mynen goeden Broeder *Gregorius*, den welcken ick bidde, dat hy my wilt schryven. 't Is van daghe den 17. van't Jaer 1577. Ende ick ben

De Dienaersee van U-E.

THERESIA VAN JESUS.

6. Ick hebbe een groot vermaeck ghehad in te lesen, het welck U-E. my schryft van u *Mettenen* : ick hebbe altydt ghemeynt, dat de Religieusen veel liever souden ghegaen hebben, als men-te in die plaetse soude segghen : want on-

fen Heere helpt altydt inden grootsten noodt. En laet niet van my te fchryven, al-hoe-wel dat onfen Pater binnen *Sivillen* niet en soude zyn. Voor my, ick en fal U-E. foodick wils niet fchryven, al en waer'et maer om den brengh-loon van de Brieven te fparen.

B E M E R C K I N G H E N.

1. **D** Efen Brief is voor de felve Moeder Priorinne van *Sivillen*; defe *Heylighe* heeft dien ghefchreven voor de tweede vervolginghe, die dat Klooster onderftaen heeft. Sy toont eene groote vreught over het inkomen van eene Dochter in het Klooster, de welcke met haer foo veel gelt brochte, dat'et ghenoeghfaem was om het Huys te betalen, daer fy in woonden, waer door het blyckt, dat fy wel wilde, dat hare Dochters arm fouden wesen, maer dat fy niet en fochte, dat fy schulden fouden maken; waer in fy voor waer feer goede reden hadde: want de armoede is eene vreughtaende Heylighen, maer de schulden zyn eene quellinghe. De armoede geeft de vryheyt aenden mensch, maer de schulden maken hem eene slave. Den armen finght met vreught inde teghenwoordicheyt vande Roovers, *Cantabit vacuus coram latrone viator*; maer den schuldenaer weent, ende bedroeft fy felven, ende als hy niet en betaelt, als hy kan, ende oock dick wils als hy niet en kan, wort hy voor eenen dief ghehouden.

2. De blyde armoede is eene eerlijcke fake, seght den zedelijcken Philofooph *Seneca*, daer by voeghende, dat den Armen niet arm en is, is't dat hy blyde is: *Honesta res est lata paupertas, imo non est paupertas, si lata est*. Den schuldenaer en gheniet dit voordeel niet, om diefwille dat hy geen en blyden Armen en is, maer eene droeve, ende ongheluckighe slave vanden ghenen, die hy fchuldich is.

3. Om defe reden was't, dat *Salomon*, noch ryckdommen, noch armoede van Godten wilde vragen: (a) *Divitias & paupertatem ne dederis mihi, sed tantum vitæ meo tribue necessaria*. Al oft hy wilde segghen: Heere, ick en wille niet arm zyn, noch schulden hebben, geeft my alleenlijck maer, het ghene my noodich is tot myn onderhoudt: ick en foecke geene ryckdommen, maer ick en foecke oock geene schulden te hebben: ick en wensche niet overvloedicheyt te hebben, maer ick wensche oock, dat het ghene, het welck my noodich is, my niet en ontbreke.

4. Aengaende het Klooster van *Paterna*, van het welck fy hier fpreekt, ick en wete niet dat'er een is, het welck alsoo ghenaemt wort: het kan wesen, dat dit Klooster te niet ghedaen is gheweest, ofte wel dat sy'et op eene andere plaetse ghesticht heeft.

5. Defe *Heylighe* geeft hier dry feer uytnemende grondt-reghels. Den eerften is, *Dat de Overfte niet en magh ghedoogen, dat men haer lastert, oft iet verwyrt in hare teghenwoordicheyt*: want defe oodtmoedicheyt soude feer fchadelijck wesen, door-

dien

dien dat men, die willende oeffenen, het ghebodt, ende het ghesagh onder de voeten soude komen te treden, ende dit leste is noodtfakelijcker als het eerste tot de geestelijcke bestieringhe der zielen. 't Is de redinghe vanden *H. Gregorius* (a) *Ne dum immoderatus custoditur virtus humilitatis, solvantur jura regiminis*: Het ghesagh vande bestieringhe en magh sich niet verliefen, door de oodtmoedicheyt vanden Oversten.

6. Den tweeden grondt-reghel, *Dat'er goet is, dat den Oversten door de vingeren siet, ende sich ghelaet, als hy weet, dat men hem lastert in syne af-wesensheyt*: al oft sy seyde, Men moet somwylen laten segghen, mits dat men ons laet segghen. Alsoo seyde den Paus *Xistus den V.* als men van hem morreerden: *Laet hun segghen, mits dat men ons laet doen*: want den achterklap te willen gaen onderfoecken, den welcken ghesproken is in d'af-wesentheyt, ende de ghebreken der tonghe nauwkeurichlyck te gaen soecken, belet inden Oversten, dat hy niet en kan arbeiden, om te verbeteren, het ghene dat'er qualijck gheseyt is.

7. Den derden grondt-reghel is beter als de twee voorgaende: *Dat de Oversten niet al te gretich en moghen zyn in hunne bestieringhe: noch dat sy alles willen verbeteren, ende bestieren*: want het is noodtfakelijck, dat men binnen de palen van de bestieringhe, ende sonder te gaen uyt de palen vande ghehoortaemheyt, de zielen laet in hare vryheyt; opdat de Religieuse met verghenoeginghe, ende met eenen goeden wille volbrenghe, het welck sy met misnoeghen soude doen, waert dat sy daer toe ghedwongen wirt.

8. Ende alsoo sal'et toe-gheschreven worden aende gratie, het welck de elendicheyt van onse nature haer selven wilt toe-eyghenen. Souden wy willen, dat onse onderdanen alleenlijck maer goet en souden zyn, om diesswille dat wy'et hun ghebidden? Voorwaer het is veel beter, dat sy soodanighe zyn, om diesswille dat Godt hun ghebedt, ghemerckt dat'et door ons is, dat hy ghebedt, ende hy sich alsoo van ons dient. Somwylen nemen wy meer ghemerck op het ghebidden, als op het verbeteren, ende men is seer blyde dat men Godt dient, om dat men aen ons ghehoorsaemt. Ten is niet alsoo dat men doen moet; maer men moet wenschen, dat men ons alleenlijck maer en ghehoorsaemt, om diesswille dat men Godt dient.

't Is Godt, die'et al doet in het Klooster, ende niet de Priorinne. 't Is Godt, die'et al moet doen in het *Bisdoms*, ende niet den *Bischop*: want alles is goet, het welck wy doen inden naem van Godt, ende voor Godt. 't Is Godt die *Bischop* is, ende den *Herder* vande Schapen des *Bisshops*, ende des *Bisdoms*. Laet ons de alghemeyne Reghelen geven.

9. Laet ons voor het meeste, ende 't voornaemste stellen, dat de saken ghedaen worden ghelijckformelijck aen het ghene, het welck de *Statuten* gebieden, ende voor het min voornaemste, de bestieringhe: ten is de Overste niet, noch oock den Oversten, die elcke sake, ende elck werck doen; maer het is Godt,

door

[a] *D. Greg. in Pastoral. 2. p. c. 6.*

door de hulpe van syne gratie. Het ghene den Oversten doet, is Godt bidden; met Godt handelen, Godt naderen, op dat hy hem de gratie soude ghelieven te doen, om wel te moghen bestieren, het welck 't minste is, ghelijck wy geseyt hebben, soo dat 'et Godt alleen is die het voornaemste doet inde bestieringhe, het welck den Oversten niet en kan doen. Het ghene hy vermagh, ende doen moet, is, dat hy in syne bestieringhe eene sachticheyt, eene minsaemheyt, eene wackerheyt, eenen iever, ende eene voorsichticheyt moet toonen, ende dat met liefde: ende alsoo sal hy haest sien, al-hoe-wel dat 'et schynt dat hy bestiert, dat het Godt is, die alles bestiert.

LVII. BRIEF.

Aen de selve Moeder Priorinne.

J E S U S.

1. **** E gratie vanden H. Geest zy met U-E. Myne lieve Dochter, het
 * D * soude redelijck zyn, dat ick u in't lanck schreve, ghemerckt uwen
 * * * * Brief soo vol is van goede tydinghen, ende verghelischapt met soo
 * * * * schoone giften, ende schencken, die U-E. my ghesonden heeft, ende die nu kome t'ontfanghen; voor 't minsten soud'et my eenen grooten troost wesen, waert dat ick in't wyt, ende breedt konde schryven, om U-E. te bedanken; maer het is ghenoegh, dat ick u gisteren geschreven hebbe, ende vanden anderen kant de menighvuldighe Brieven, de welcke ick desen winter geschreven hebbe, hebben myn hooft foodanichlijck vermoeyt, ende ontfelt, dat ick daer door seer qualijck te pas ben geweest. Ick bevinde my teghenwoordich veel beter ghestelt: des-niet-teghenstaende ick en schryve bynaer selver geene Brieven, om dieswille dat de Medecyn-meesters segghen, dat ick my daer van moet wachten, tot dat ick gheheel herstelt sal wesen.

2. Ick ben seer voldaan over de maniere van u Ghebedt; ende ten is geen gebreck van oodtmoedicheyt, te kennen, dat Godt u de gratie doet, van aen u het selven te geven, mits dat-ge ghelooft, dat dese maniere, op de welcke ghy dat oeffent, van u niet en komt, maer van Godt, het welck hy u te verstaen geeft, als het Ghebedt van Godt is. Ick love Godt sonder ophouden, siende dat U-E. sulcken voortganck doet in het geestelijck leven. Ick sal voor u trachten te besorghen, tot eene vergeldinghe van uwe goede tydinghen, het ghene dat-ge van my vraecht; maer bidt Godt, dat ick foodanighe magh wesen, dat ick van hem verhoort worde.

3. Aengaende het Ghebedt van *Beatrix*, ick en vinde daer in niet, oft het is goet;

goet; maer belet soo veel als't u sal moghelijk wesen, dat men daer van in geender manieren en spreke, ende en gedoocht niet, dat men daer van handefe, noch sich daer mede onderhoude; weet, dat daer aen veel belanght voor de Priorinnen. De Suster vanden *H. Hieronymus* en heeft hier daer van niet gehandelt: want al-hoe-wel dat sy begonst heeft daer van iet te willen segghen, de Priorinne heeft haer wederhouden, ende bekeven, indervoeghen dat sy ghedwonghen is gheweest te swyghen: ende U-E. weet wel, dat als wanneer ick binnen *Sivillen* was, sy daer van niet veel en heeft derven spreken. Ick en wete niet, oft dat wy niet qualijck en hebben ghedaen, als wy haer uyt ons Klooster hebben laten gaen: Godt geve, dat'et wel magh uyt-vallen. Peyst eens, wat dat'et soude gheweest hebben, waert dat de andere Religieusen het briefken ghevonden hadden, het welck sy schreef aende Priorinne? Godt wil'et hem vergeven, die haer dierghelijcke dinghen gheboden heeft te schryven. Waert dat onsen Pater wilde, hy soude haer hier over met strafficheyt kunnen hernemen: leeft desen Brief, den welcken ick aen haer schryve, ende is't dat'et u goet dunckt, ghy mooght hem aen haer senden. Ghy doet seer wel, dat-ge niet en ghedoocht, dat uwe Religieusen met iemandt spreken.

4. De Priorinne van *Veas* schryft my, dat hare Religieusen alleenlijck maer hare sonden te kennen geven aenden Biecht-vader, sonder hem van eenighe andere inwendighe saken te spreken, ende alsoo hebben sy haer altemael Gebiecht op den tydt van een half ure. Sy schryft my, dat men in alle onse Kloosters alsoo behoorde te doen, daerby voeghende, dat, ghelijckerwys sy van die saken aen niemandt anders en spreken, als aen haer, sy seer ghetroot leven, ende voor haer eene grooteliefde hebben. Ghy soudt haer können segghen, dat, aenghesien ick in saken, die het *Ghebedt* aengaen, eenighe onderwindentheyt hebbe, sy die niet en behoorden te gaen soecken, de welcke misschien soo groote niet en hebben; maer dat sy aen my moesten schryven: ende men behoorde sich van dese voor-houdinghe meer te dienen in die ghewesten, als wel in andere plaetsen. ende haer te verbieden van met iemandt anders te spreken. Beveelt aende Suster vanden *H. Franciscus*, dat sy sorghe draghe van vleesch te geven aen die Religieuse, als den Vasten sal uyt zyn, ende en laet haer niet vasten. Ick soude wel willen weten, wat sy daer door verstaet, als sy seght, dat Godt haer een soo groot ghewelt doet: want sy en geeft haer selven niet te verstaen. Wat pynlijckheyt en moet dat niet wesen voor U-E. van haer altyt te sien kryten inde teghenwoordicheyt van d'andere Religieusen, die haer alle stonden sien ichryven. Tracht dat te bekomen, het ghene sy geschreven heeft, ende send'et aen my. Beneemt haer de hope, van voortaan met iemandt te moghen handelen, met wie dat her oock soude moghen wesen, ten zy met onsen Pater alleen, aengesien dat de ghene, met de welcke sy gehandelt heeft, haer verloren hebben.

5. Dat sy wete, dat dese tale in uwe Stadt noch veel minder verstaen wort, als ghy wel peyst: nochtans, als men daer van inde Biechte spreeckt met den Eerw.

Pater Aosta, daer en kan geen quaet van komen; maer ick wete wel, dat dit mijn ghevoeghlijck is aen dese Religieuse, als wel aen eene andere. Ick stemme toe, dat men bevolen heeft iet meer toe-te-staen aende Religieusen van *Paterna*, al-hoe-wel dat 'et beter soude gheweest hebben, dat men niet en soude begonst hebben, ten sy door het ghene, het welck noodtsakelijck was t'onderhouden, sonder verbonden te zyn van daer naer eenighe toe-latinghen te geven. Ghy hebt seer wel ghedaen, van haerlieden te waerschouwen, dat sy de Reghelen vande Gemeynthe souden onderhouden.

6. Ghelijck ick desen Brief niet op eenen keer en schryve, en wete ick niet, oft dat ick iet sal vergeten van op alle de punten van uwen Brief te andtwoorden. Ick sende u dese grendelen, sy zyn ghelijck aen die, de welcke wy hier hebben aende traille vanden Choor: icken meyne niet, dat 'et noodich is, dat sy netter ghemaect zyn, al-hoe-wel dat ick sien, dat-ge daer mede niet te vreden en sult zyn; maer voeght u naer de Religieusen van dit Klooster, die haer niet voor plomperen houden, als d'uwe, ende met al dat, zijn dese kleyne grendelkens beter, ende ghemackelijcker, als iet anders: want ick en verstaen niet, wat sloten dat het zyn, die ghy vraeght. Men is besigh met de Cruysen te maken, de welcke ghy van my versoect, ick gheloove dat elck eenen Patacon sal kosten.

7. Ick sende u de Andtwoorden over de vraghe, de welcke ick ghedaen hadde aen mynen Broeder, vande woorden uyt-te-legghen, die ghy hier sult sien, ende de ghene, die dese antwoorden ghegeven hebben, zyn over-een-gekomen van die te senden in't Klooster vanden *H. Joseph*, ende dat sy hun sullen houden aen het ghene, het welck de Religieusen van aldaer sullen oordeelen, alwaer den *Bisschop* teghenwoordich was, ende ghebode, dat men die aen my soude senden, op dat ick myn ghevoelen daer over soude geven; maer myn kranck hooft en was niet in staet van die te lesen. Toont die aenden Eerw. P. Prior, ende aen *Nicolaes*; maer U-E. moet hun waertchouwen over het ghene dat 'er om-gaet, ende dat sy het Ghevoelen niet en lesen, voor ende al eer sy de Andtwoorden gelezen hebben, ende is't dat U-E. kan, sendt my die wederom: want onsen Pater sal sijn vermaeck nemen van die te sien, ende die van *Avila* hebben my van ghelijcken ghebeden, dat ick hun die soude over-senden, al-hoe-wel dat 'et hier den wegh niet en is vanden Bode.

8. Ick sende u desen Brief, den welcken mynen Broeder aen my heeft gheschreven, op dat ghy de groote gratien soudt sien, die Godt hem doet. Hy heeft my noch vele andere dinghen gheschreven, waer door hy my de gratien te kennen geeft, waer mede syne Goddelijcke Majesteit hem daeghlijckx voorkomt. Dese is de eerste gheweest, de welcke my inde handt ghevallen is. Ick geloove dat U-E. daer uyt eene vreught sal scheppen, ghemerckt ghy hem bemint. Scheurt desen Brief, soo haest als ghy hem sult ghelesen hebben, ende blyft met Godt: want ick en soude noyt eyndighen, ende ick bevinde my onpasselijck met soo veel te schryven. Ick bidde syne Goddelijcke Majesteit, dat hy u heyligh
make.

make. 't Is van dagheden 2. Meert in't Jaer 1577.

V-E. Dienaerexse THERESIA VAN JESUS.

Bedanckt my, dat ick u desen met myne handt schryve, het welck ick niet gedaen en hebbe, selver voor het Klooster vanden *H. Joseph* binnen *Avila*.

BEMERCKINGHEN.

1. **D**E H. THERESIA spreeckt in't eerste ghetal van desen Brief van hare onghesteltheden, ende namentlijk vande vermoeytheyt des hoofts, de welcke de menichvuldicheyt der Brieven, die sy gheschreven hadde, haer hadde veroorsaect. Maer den Staet-kundighen, ofte Polyticken sal segghen, waerom is't dat sy soo veel schreef, aenghesien dat'et hare ghesondtheyt soo grootelijckx hinderde, die soo nootd'akelijck was, om hare Religieusen wel te moghen bestieren?

2. Ick andtwoorde hier op, dat sy'et dede, om dieswille dat sy hare Dochters meer beminde, als hare ghesondtheyt: ende de ghesondtheyt inde Heylighen moet wesen ghelijck het gelt, het welck ghebruyckt, ende niet bewaert en moet worden: want de ghesondtheyt, is't dat sy bewaert, ende niet ghebruyckt en wort, sal schadelijck zyn aen de ziele, al-hoe-wel dat sy dienstich is voor het lichaem; maer als men die ghebruyckt, soo is sy voordeelich aende zielen, ende oock aen syne eyghe ziele, die sich daer van dient: want is't dat men eyndelijck moet sterven, 'tzy dat men die voor ons selven bewaert, 'tzy dat men die besteedt ten dienste van Godt, soo is'et veel beter dat men die waeght voor Godt, ende die besteedt tot synen dienste.

Maer ghelijck men sich van het gelt moet dienen, sonder het selven te verquisten, oft qualijck te besteden; alsoo moet men sich in sulcker voeghen dienen vande ghesondtheyt, dat men-se onnuttelijck niet en komt te verderven: want is't dat'et soo schadelijck is voor de luyarts, al te groote sorghe te hebben voor de ghesondtheyt; soo is't oock seer schadelijck voor de ieverighe, geene sorghe te hebben, ende die in sulcker voeghen te misbruycken, dat sy die geheel komen te verliefen.

3. In't 2. ghetal houdt sy het Ghebedt van dese Priorinne voor goet, ende sy waerschouwt haer, dat sy'et voor geene quade sake en soude houden, vande gratie te kennen, die Godt haer doet, mits dat sy hem daer over bedanckt: ende de reden hier van is dese: want het is eene seer onvolmaecte oodtmoedicheyt, aen Godt de danck-segginghe te weygheren over het weldaet, het welck hy ons ghedaen heeft, vluchtende syne weldaden te herkennen. Godt weet teer wel, als men ontbreekt, van hem over de gratien te bedancken, die hy ons doet: ende als hy de thien Melaetsen ghenesen hadde, ende dat'er maer eenen van die en was, den welcken wederom keerde, om hem te bedancken, seyde hy: [a] *Nonne decem mundati sunt? Et novem ubi sunt? En zynder geen thien ghesuyvert?*

III. DEEL.

Z z

Waer

[a] *Luc. 17. v. 18.*

Waer zyn die andere neghen? Daer en is maer desen vremdelinck, die wederom gekeert is om Godt te bedancken: *Non est qui rediret, & daret gloriam Deo, nisi hic Alienigena.*

4. In't derde ghetal spreeckt sy van eene sekere Religieuse, aende welcke haeren Biecht-vader gheboden hadde, dat sy de gratien soude beschryven, die Godt haer ghedaen hadde, het welck dese *Heylighe*, ende de Priorinne grootelijckx ghevoelden: ende hierom seyde sy aen dese, ende aen d'andere, dat sy van dierghelijcke dinghen buyten het Klooster niet en souden handelen, namentlijck in dien tydt, als wanneer sy eene soo groote vervolginghe maer eerst geleden hadden: want door desen middel liepen sy in peryckel, van noch eene andere over haer te trecken. Den raedt is seer profytich voor de bestieringhe, doordien dat het eene seer ghevaerlijcke sake is voor alle soorten van menschen, sijn eyghen leven te beschryven.

5. Eenen heydenschen Keyser hadde syne eyghe daden beschreven; maer hy wirt soo eer-gierich, dat syne eer-giericheyt hem, van eenen slechten Borgher, ghelijck hy was, eenen Tiran maecte. Den *H. Joannes Evangelist*, die de oodtmoedicheyt selver was, en dede alsoo niet: want als hy van sy selven iet moeste segghen, het welck tot syne eere streckte, too en wilde hy sy selven niet noemen; maer hy seyde: (a) *Dien Discipel, den welcken JESUS beminde*: hy en seyde niet, *ick, Jan, den welcken JESUS beminde*, maer hy seyde alleenlijck, *Dien Discipel*. Dat andere soecken, welcken desen Discipel was: want voor soo veel als hem aengaet, hy en noemde sy selven niet.

De *H. THERESIA* is dooreen uytdruckelijck ghebodt van Ghehoorsaemheyt ghedwonghen gheweest haer eyghen Leven te beschryven, ende ghelijck men sien kan uyt den *XV. Brief*, den welcken sy aen haeren Biecht-vader schreef, sy hadde een groot ghevoelen van alle die groote gratien te schryven, die Godt haer ghedaen hadde, als wel hare sonden.

6. In't 4. ghetal geeft sy eenen goeden raedt aen hare Religieusen, haer waerschouwende, dat sy hare sonden aenden Biecht-vader souden te kennen geven, maer voor soo veel als aengaet de inwendighe saken des geests, dat sy die aen hem niet en souden te kennen geven, is't dat hy die taele niet en verstaet, maer dat sy daer over met andere perloonen souden handelen, die daer van d'ondervindentheyte hebben: want anderfints soude haer overkomen, het ghene den *H. Paulus* seyde: [b] *Sinesciens virtutem vocis, ero ei, cui loquor, barbarus*. Is't dat die hunne taele niet en verstaen, die sy spreken, dat is eene belachelijcke sake. Godten geeft de Gave vande geesten t'onderscheyden aen alle menschen niet: want men moet eenen seer verheven geest hebben, om de geesten te kunnen onderkennen.

7. In't 5. ghetal verhandelt sy noch de selve sake, ende sy seght, *Daer bare Religieusen over haer Ghebodt met den Eerw. P. Acosta sonden moghen handelen*, dese welcken eenen seer geestelijcken Religieus was uyt de *Societeit van JESUS*.

Ende

(a) *Joan. 13. v. 23. & cap. 21. v. 20.* [b] *1. Cor. 14. v. 11.*

Ende vervolghens sprekende vande Religieusen van *Paterna*, seght sy: *Dat men wel ghedaen heeft, van aen haerlieden eenighe versoetinghe te geven; maer dat men't haer op haerlieden versoeck niet en hadde bebooren toe-te-staen, maer dat't hadde moeten komen vande goetheyt vande Priorinne, de welcke het selven aen haer te voren hadde moeten geven, eer dat sy't ghevraeght hadden: want het is seker, dat als wanneer men aenden onderlaet geeft, het ghene hy ghevraeght heeft, men betaelt hem; maer als't men hem geeft, sonder dat hy't gevraeght heeft, aldan is't, dat men't hem waerachtelijck geeft: ende hy acht't veel meer, het ghene men aen hem geeft, sonder dat hy't vraeght, als dat men't hem met gheweldt toe-staet; ende hierom raedt hier dese *Heylighe*, dat men op't versoeck vande onderlaeten niet met allen en soude toe-staen, maer dat men hunne vraghe soude voorkomen.*

8. In't 6. ghetal sendt sy grendels voor de traillen aen dese Priorinne, ende sy seght met eene bevallicheyt, *Dat sy niet schoon, ende niet te wel ghemaeckt en waren; maer dat sy haer daer mede moest te vreden houden, aenghesien dat de Religieusen van haer Klooster, die haer van dierghelijcke dienden, niet plomper en waren; als die van Sivillen.* Den *H. Hilarion* en lochte de netticheyt niet inde hayre kleederen, noch dese *Heylighe* inde grendels. Sy sendt aen dese Priorinne oock *Crucifixen*, ofte af-beeldtsels vanden ghekruyften *JESUS*, de welcke sy menghelt onder de traillen, ende de grendels, doordien dat *JESUS* den eenighen troost is, om de traillen, ende de sloten met lydtiaemheyt te verdragen, ende als men alles doet om de liefde vanden ghekruyften *JESUS*, soo en zyn de traillen, ende de sloten niet met allen te achten.

9. Den *H. Benedictus* nam van eenen heylighen Eremyt eene yfere keten, aen de welcke hy ghekleeft was, segghende tot hem, dat hy sich eenen Dienaer des Heeren soude maken, zynde meer ghekleeft aende keten van *JESUS-CHRISTUS*, de welcke syne liefde is, als wel aen eene yfere keten. *Si seruus Dei es, teneat te catena Christi, & non catena ferri*: al oft hy hadde willen segghen: Wat keten is'er doch van noode, om den Wille des Heeren te doen, als die vande liefde van *JESUS*? Maer inde *Vrouwe-kloosters* houden de sloten, de traillen, ende de ketenen de lichaemen besloten, maer de liefde Godts, de zielen.

10. In't 7. ghetal, alwaer sy seght, *Ick sende u dese Antwoorden*, sy spreeckt van die, de welcke den Salighen Vader *Joannes vanden Cruyffe*, ende de dry andere Heeren ghegeven hadden, op dese geestelijcke woorden: *Soeckt u in my*, de welcke in't wyt ende breedt verhandelt worden inden *Vyfden Brief*, ghelijck ick inde *Bemerckinghen* op dien *Brief* verhaelt hebbe.

LVIII. BRIEF.

Aen de selve Moeder Priorinne.

J E S U S.

1. **D**E gratie vanden H. Geest zy met U-E. Myne lieve Dochter, ick hebbe meerdere liefde, als oyt, voor alle de Religieufen van u Klooster, ende namentlijck voor U-E. om diewille dat ghy die ge weest zyt, de welcke het meesten gheleden heeft; maer zyt versekert, dat als wanneer ick verstaen hebbe, dat men U-E. berooft heeft van alle macht om uwe voofte te geven, om te kiefen, ofte gekofen te worden, ende dat men u van uwe overheyte heeft af-ghestelt, soo hebbe ick eenē besondere vertroostingē gevoelt: want al-hoe-wel dat ick gheloove, dat ghy, mynē Döchter, eenē grootē sondaererste zyt, soo ben ick evenwel versekert, dat ghy Godt-vreesende zyt, ende dat ghy niet ghedaen en hebt teghen synē Majesteit, het welck eenē soogroote straffe soude verdient hebben.

2. Ick hope, dat synē Goddelijcke Majesteit alles soo wel sal schicken, dat de waerheyt eens ontdeckt sal worden, ende dat men alsoo uwe onnooselheyt sal kennen. Men heeft in dit gheval met geene oprechticheyt voort-ghegaen; maer de leughen-tale heeft hier d'overhandt gehadt, het welck my teer bedroeft heeft, ende namentlijck, als ick de ghetuyghenissen van het mondelijck Proces, het welck men hier ghebrocht heeft, gheweten hebbe, waer in dinghen waren, de welcke ick seer wel wiste valsche te wesen: want ick was alsdan binnen *Svillen*. Nu dat ick ghesien hebbe, het ghene dat'er om-gaet onder die Susters, heb ick onsen Heere grootelijckx bedanckt, dat hy niet toe-gelaten en heeft, dat sy meer souden ghedaen hebben. Die twee zielen geven my grootē pynlijckheyt, ende hierom is't noodich, dat wy altemael voor haerlieden een besonder Gebedt storten, op dat Godt haer licht believe te geven. Van dien tydt af, als ick sagh dat den *Herw. P. Garcia Alvarez*, op die maniere handelde, soo vreesde ick, het ghene ick teghenwoordich sien.

3. Het heeft my teer wel bevallen, het ghene U-E. my schryft, nopende de eere, die men u geeft, over het bouwen van uwen Toren: U-E. heeft reden van daer over voldaan te zyn, is't dat hy soo schoon is, gelijk ghylieden seght. Ick hope in Godt, dat u Klooster grootelijckx sal voorderen, doordien dat ghylieden grootē vervolginghen gheleden hebt. U-E. weet haer selven soo wel te verklaren, in al'et ghene dat-ge my schryft, dat waer het faken men van myn ghevoelen ware, men soude U-E. voor Fondaterste kiefen naer myne doot; ja ick wilde wel uyt gansch mynder herten, dat ghy het waert, oock in myn leven:

want

want U-E. weet veel meer, als ick, ende U-E. is beter, als ick: het ghene ick segghe, is de lautere waarheyt. 't Is wel waer, dat ick een weynich meer ondervindentheyt hebbe als ghy; maer men moet van my voortaan geen groot werck meer maken: want ghy soudt verwondert staen, van my soo oudt, en soo swack te sien, zynde nieverans meer toe nut. Doet myne ghebiedenisse aen alle de Religieusen, ick bidde Godt, myne Dochter, dat hy u ghelieft te bewaren, ende eene groote heylighe maken. *Amen.*

Van nu' Eerw.

THERESIA VAN JESUS.

B E M E R C K I N G H E N.

1. **D**E H. THERESIA heeft desen Brief gheschreven, voor ende al-eer de vervolginghe van *Sevillen* ghe-eyndicht is gheweest, aenghesien sy in't 2. ghetal seght: *Dat sy hoopt in Godt, dat de waarheyt eens sal ondeckt worden: ende in't eerste ghetal seght sy, Dat de groote liefde, die sy voor hare Dochters hadde, verdobbelt was, om dieswille dat sy soo veel gheleden hadden,* het welck licht om te gelooven is, want het verbondt der quellinghen is veel grooter, ende vaster, als dat van het bloedt. Tot dien tydt toe, waren sy Dochters van hare liefde gheweest; maer naer dat sy gheleden hadden, hebben sy de Dochters van hare pyn gheweest, ende de kinderen vande pynen zyn soo veel te meer bemint, hoe sy meer ghekost hebben.

2. Dit is eene vande reden vande groote liefde, die *Jesus-Christus* voor de zielen heeft, de welke hy met sijn eyghen Bloedt verlost heeft: want hoe soud't wesen, dat de zielen, die hem soo veel bloedts ghekost hebben, van hem niet en souden bemint wesen?

3. Sy seght met eene groote aerdicheyt, *Dat, al-hoe-wel hare Dochter eene groote sondaerersse is, sy evenwel noyt ghelooft en heeft, dat sy eene soo groote straffe verdiem heeft, dat men haer van haer ampt soude af-setten.* Door de eerste woorden vooedmoedicht sy haer, ende door de leste aen-moedicht sy haer. Alsoo is't dat men sich moet draghen ten opzicht vande onderdanen: men moet-se in sulcker voeghen prylen, dat sy hun niet en komen te ver-ydelen, ende men moet-se in sulcker voeghen berispen, dat sy niet en vallen in kleynmoedicheyt.

De H. THERESIA houdt het voor een mirakel, dat dit Klooster soo gheluckelyck gheracckt is uyt dese schrickelijcke vervolginghe, ende die verwonnen heeft, ende niet sonder reden: want het is eene seer besondere gratie van Godt, alswanneer in desen boosen werelt, de on-nooselicheyt de lasteringhe te boven gaet, die overwint, ende die komt t'overleven.

4. In't derde getal spreeckt sy haer met eene groote bevallicheyt over de eere, die sy behaelt heeft, om dat sy den Toren van't Klooster ghebouwt hadde, het welck sy doet, om den bedruckten geest van hare Dochter te vermaken, haer

ver-

verfekerende, dat dit Klooster in deughden sal uyt-schynen, ende vervolghens voeght sy daer by met eene seer groote soetichey: *U-E. weet hare dinghen soo wel te segghen, dat, waer het saken men van mijn ghevoelen ware, men U-E. naer myne doot voor Fondaterse soude kiesfen, ende ick wilde wel uyt gansch mynder herten, dat ghy'et waert, jaesvelver teruylent dat ick leve, want U-E. weet veel meer als ick.* O ootmoedicheyt, ende als sy volmaect is, wat en doet sy niet segghen, het welck nochtans soo verre van daer is, van het ghene dat'et inder daet is, al-hoe-wel dat'et is sonder de waarheyt te quetsen! Wie is'er dogh, die soo veel ghe-weten heeft, ghelijck dese *Heylighe*, ende het selve niet en heeft willen weten, ghelijck dese *Heylighe* hier ghedaen heeft?

Dese Religieuse was mitroostich, ende verstandich, ende dese *Heylighe* om haer te verheffen uyt dese quellinghe, maeckt haer selven onwetende, ende dese Religieuse seght sy eenen grooten geest te hebben, ende om dat'et konde wesen, dat dese Priorinne niet droef en was, dat men't wiste, dat sy'et wel wiste te segghen, het ghene sy begrepe, seght sy haer: *U-E. weet alles soo wel te segghen, dat men u, naer myne doot, soude Fondaterse konnen maken,* het welck veel meer is, als Priorinne te zyn.

5. Men kan hier ooghmerck nemen, dat dese *Heylighe* de gratie gestelt heeft van Kloosters te stichten, in sy selven wel weten te verstaen te geven door de woorden, al-hoe-wel dat'et schynt, dat-se soude behooren te bestaen in het wercken; maer ten is dat niet, de *Heylighe* heeft'et beter verstaen: want al is't schoon dat'et wercken 't eerste is om te stichten, ende om zielen voor Godt te winnen, soo is't nochtans dat de woorden daer toe oock veel helpen.

Al-hoe-wel dat onsen Heere tyne Kercke heeft beginnen te stichten door het werck, soo is't dat hy sy selven daer toe oock heeft willen dienen vande gratie in het segghen, predickende, ende leerende, ghelijck den *H. Lucas* seght: [a] *Capit 7. ESUS facere, & docere:* ende op dat dese Kercke voort-ganck soude doen, sondt hy den *H. Geest* inde ghedaente van vierighe Tonghen. Voorders, alle de Christelijcke Leeringhen zyn de uytwerckinghen vande Predicatie der *Apostelen*: want men soude niet wel eene leeringhe konnen vestighen, ten zy door de tonghe, door de aen-maninghen, ende door de onderrichtinghen.

6. Ende alsoo, om te stichten, te bewaren, ende om te her-stellen, zyn den geest, de tonghe, ende de wel-sprekentheyt daer toe noodich. Om dese reden is't dat den *H. Gregorius* seght, sprekende vande tonghe vanden Bisschop, dat sy moet bewaren, herghene dat goet is, verbeteren, het ghene dat quaet is, de hooeverdighen verootmoedighen, de grammoedighen wederhouden, de traghe aen-wackeren, de rauwe menschen versachten, ende de bedruckte vertroolten: [b] *Lingua nostra bonis fomentum sit, pravus aculeus, tumidos retondat, iratos mitiget, pigros exacuat, desides hortari succendat, refugientibus suadeat, asperis blandiatur, desperatos consoletur.*

(a) Act. 1. 7. 1. (b) D. Greg. 1. 7. Epist. 113. qua est a Regio Episc.

Jae selver in natuerlijke saken, verwint de gratie van wel-sprekentheyt alles. Men fiet dat in het *Roomse Ryck*, dat de tonghe de Schepters, ende de Croonen ter aerden gheworpen heeft, ende *Cicero*, die den Sone was van eenen armen werck-man, is doof syne wel-sprekentheyt eenen vande Borghmeesters van *Roomen* gheworden, die aldan meesters vanden gheheelen wereldt waren.

7. Het schynt dat dese *Heylighe* haer dit in eenen anderen sin seght, *Dat synaer hare doot, soude konnen voor Fondaterse ghekosen worden*, gelijk oft sy wilde segghen: als ghy aen uwe eyghe gheneghentheden sult gestorven zyn, werckende ghelijck eene doot aen de wereldt, ende als ghy sult spreken zynde doot aende wereldt, ende levende voor Godt, van goddelijcke saken, ende vande gratie met goede reden, aldan sult ghy, niet alleenlijk *Priorinne*, maer oock *Fondaterse* konnen wesen.

LIX. BRIEF

Aen de selve Moeder Priorinne.

1. **J**ESUS zy met U-E. Ick segghe u inder waerheydt, dat ick sulck eene vreught ontfanghe in uwe Brieven te lesen, dat ick die ghedurichlijck wensche te hebben. Ick en wete niet, waer van dat het komt, dat ick eene soo besondere liefde draghe tot u Klooster, ende tot alle de Religieusen, die daer in zyn, misschien is, om dieswille dat ick aldaer veel gheleden hebbe. Godt zy ghedanckt, ick ben nu redelijck wel te pas, ende myne kortsen zyn verandert in eene groote verkoutheyt.

2. Ick wiste wel dat ghy iet te lyden soudt gehad hebben door den achterklap, ende door den quaden dienst, die de *Gheschoende Carmeliten* souden doen, sy hebben ons aldaer ghenoech ghequelt; maer ghelijck Godt ons verlost heeft uyt de handen van *P. Tostatius*, soo hope ick in syne Majesteyt, dat hy ons in alles sal jonstich zyn. Wy moeten Godt sonder op-houden bidden, op dat hy ons gelieve te verlossen van hunne vervolginghen, ende in die saken een eynde te stellen: want terwylent dat onsen *Eerw. Pater Generael* op ons niet wel ghesint en is, weet seker, dat de gheleghentheden ons niet en sullen ontbreken van te verdiēnen. Ick en spreke u nu van onse saken niet, want onsen *Pater* sal U-E. van alles volkomentlijck onderrichten; ick bidde u alleenlijk maer om de liefde Godts, goede sorghe te willen hebben, van my alles over-te-schryven, het ghene aldaer omme-gaet, als onsen *Pater* den tydt niet en sal hebben van het selven te doen: U-E. sal oock sorghe draghen van aen hem myne Brieven te geven, ende de syne my ghetrouwelijck over-te-senden: want ghy weet de moeylijkheden ghenoech, die wy hebben met onse Brieven, al-hoe-wel dat hy by u is; wat sal et dan zyn, als hy soo verre van u sal wesen?

3. Den Post-meeſter van deſe Stadt is den Neve van eene van onſe Religieuſen binnen *Segovien*; hy heeft my komen beſoecken, ende beloofte alles te doen dat hy vermaght'haerder opſicht. Hy is ghenaeamt *Figueredo*: wy zyn over-een gekomen nopende de betalinghe der Brieven, ende hy heeft my gheſeyt, dat is het ſaken men ſorghē heeft binnen *Sivillen* vande Brieven te geven inde Poſteryē, dat ick bynaer alle daghen van u Brieven kan hebben. Siet eens, wat eene groote ſake dat dit ſoude weſen. Hy ſeght daer-en-boven oock, dat waert by-aldien wy onſe Brieven wilden ſenden op den naem van *Figueredo* Poſt-meeſter binnen *Toledo*, hy de in-gheloten Brieven onſter handt ſoude ſtellen, ende alſoo niet eenen en ſoude verloren gaen. Dit en is al niet, als arbeydt voor U-E. maer ick wete wel, dat-ge voor my gerne meerderen arbeydt ſoudt ondernemen, ghelijck ick voor u ſoude willen doen. Weet, dat ick dick wils ſoo groote begeerten hebbe om U-E. te ſien, dat'et ſchynt, dat ick niet anders te doen en hebbe. Dat is de rechte waarheyt. Onderſoeckt eens, oft dat men hem den eer-titel van *Grootdadighen* moet geven, ofte wel, hoe dat men d'opſchrift vanden Brief moet ſtellen. Het ghene ick wete te ſegghen, is, dat hy ſeer ryck is: ende om het ghemack, het welck hy my aen-biedt, heb ick nu vaſt gheſtelt hier in dit Klooster te blyven: want binnen *Avila* en hebben wy ſoo goede gheleghentheyte niet, om te ſchryven naer *Sivillen*, noch oock voor andere ſaken. Ick ben alleenlijck maer droeve om mynen Broeder, dat ick daer niet en ben, het welck ick grootelijckx ghevoele. U-E. heeft ſeer qualijck ghedaen, van aen hem ondertuffchen niet te ſchryven. U-E. ſal ſien uyt den Brief, den welcken hy my ſchryft, hoe qualijck dat hy ſich bevindt; maer ick dancke Godt, dat hy geene korten en heeft.

4. Ick en ben noyt indachtich vande Brieven te bewaren, die men my ſchryft van *Therese*. Alle de Religieuſen ſegghen, dat ſy verſtelt ſtaen, ſiende haere groote deught, ende volmaecktheyt, ende hare gheneghentheyte om oodtmoe-dighe wercken te doen. Sy ſeght, dat ſy niet en moeten peyſen, dat ſy haer meer moeten achten, om dieſwille dat ſy de Nichte is vande *Fondaterſe*; maer in teghendeel dat ſy haer daerom minder moeten achten. Sy is ſeer bemint van alle de Religieuſen, de welcke duyſent andere dierghelijcke dinghen van haer ſegghen. Ick ſchryve dit aen U-E. op dat-ge Godt daer over ſoudt loven, aengeſien U-E. haer dit goet beſorghē heeft. Ick verheughe my grootelijckx, dat-ge haer aen ſyne Goddelijcke Majesteit beveelt.

5. Ick beminne haren Vader grootelijckx; maer ick belyde u met de waarheyt, dat ick ſeer ghetrooft ben van hem verre te zyn. Ick en verſtaen de reden hier van niet, ten zy dat'et is, dat de ghenoevinghen van dit leven voor my niet en zyn, maer het verdriet, ende arbeydt, het welck moet voorts-komen vande vreeſe, die ick hebbe, van my aen eenighe ſaken deſer wereldd te hechten, ende alſoo is't beter, de gheleghentheyte te vlieden; al-hoe-wel dat ick teghenwoordich by hem wel ſoude willen weſen, om hem myne danckbaerheyt te toonen, over de vriendſchappen, die hy ons bewezen heeft, ende ick ſoude aldaer wel willen

willen blyven, tot dat hy eenighe faken soude effen gheftelt hebben, waer toe hy oordeelt myne teghenwoordicheyt noodich te wesen, het welck hem doet wachten, tot dat ick daer sal komen.

6. Al-hoe-wel dat ick die Dochter wederom hadde ghesonden, de welcke den Eerw. P. *Nicolaus* U-E. hadde voor-gheftelt; des-niet-teghenstaende, om dat hy my desen Brief, den welcken ick u sende, andermael daer over gheschreven heeft, soo hebbe ick dese sake voorder willen ondersoecken: ende al-hoe-wel dat onsen Pater seght, dat sy niet dienstich en is tot ons *Order*, soo en hebbe ick haer voor de tweede reyse evenwel niet willen wederom senden: want ghy soudt u selven in sulcken nootd kunnen sien, dat-ge goet soudt vinden van haer te beproeven, mischien sal sy eene goede Religieuse wesen. Handelt daer over met onsen Pater, is't dat ghy u selven in nootd siet, ende bericht u vande gebreken, die sy heeft: want voor my, ick hebbe haer seer weynich ghesproken, ende luttel kennisse ghenomen van haer leven. Ick raede u dit, want ick sien, dat ghy uwe nootwendigheden niet en hebt, waer in ghy soudt kunnen eenige verlichtinghe hebben, door het in-komen van dese Dochter.

7. Ick hebbe seer blyde gheweest te verstaen, dat U-E. Caussen maect, ende door dien middel iet wint, om te kunnen leven: ende gelijk ghy u selven helpt, sal u Godt oock helpen. Om te andtwoorden op het ghene, het welck U-E. my schryft, te weten, dat ghy de Renten soeckt te verkoopen, die men u moet betalen, om aen die te voldoen, de welcke U-E. schuldich is, het is klaer, dat'et veel beter soude zyn, u selven daer van r'ontlasten. Nopende de reste, daer-ge my van schryft, ick andtwoorde, dat'et wel eene harde sake is voor u Klooster, het welck soo arm is, nu eene Dochter in-te-nemen, die niet met allen mede en brenghet; maer scheidt moedt myne lieve Dochter, de liefde van Godt alleen, moet u verbinden om die te ontfanghen: want ghy en hebt noch niet een, sonder iet in-te-brenghen, ontfanghen: ende is't dat ghy dese alsoo ontfanght, Godt sal u helpen, ende hy sal mischien andere doen komen, die ryck zyn, ende voor haer sullen betalen, is't dat ghy'et doet om syne liefde: ende ghy sult het doen, als men onsen Pater soo lastich sal vallen, dat hy U-E. daer over sal komen spreken: want ghy en moet u daer mede niet moeyen. Let'er alleenlijck maer wel op, myne lieve vriendinne, dat ghy u niet te seer en haest, om Religieusen te ontfanghen, want het gaet'er voor het leven, die te kennen, die eyghen zyn voor ons. Ick gheloove, dat alle het ghebreck van die Dochter, de welcke den Eerw. P. *Nicolaes* voor-stelt, is, dat sy al te plomp, ende te eenvoudich is.

8. Het ghene dat-ge my schryft vande Nichte van *Garcia Alvarez*, is niet dan te seker, volghens myn ghevoelen, behalven dat *Cavaillar* my'et geseft heeft. Ick en gheloove niet dat'et *Jouffrouw Clementia* is, maer d'andere. U-E. magh vrijlijck segghen aen *Garcia Alvarez*, dat men u gheseyt heeft, dat sy seer onderworpen is gheweest aende swaer-geesticheyt; *Cavaillar* seght my opentlijck, dat sy sot gheweest is, ende om dese reden en sprack ick haer niet meer, ende alwaert

ſchoon dat dit niet en ware, ten is nu niet noodich het huys te beſwaren; maer in teghendeel te peyſen, hoe dat men't ſal ontlaſten van ſyne ſchulden, ſoo haect als men ſal kunnen. Laet onſeen weynich patientie hebben: want ick en verwondere my niet, dat'er niemandt onder ons en wilt komen, met het gherucht, het welck onſe *Gheſchoende Paters* maken.

9. Stelt'et by gheſchrift, al'et ghene U-E. voor de Brieven ſal geven, op datge door deſen middel mooght voldoen aen die veertich Pattacons, de welcke onſe Religieuſen van't Klooster van *Avila* aen u gefonden hebben. Hebt ſorghen van te doen, het ghene ick u ſegghe: want is't dat ghy anders doct, het ſoude eerder eene eenvoudicheyt, als eene beleeftheyt zyn; ten is niet ſonder reden, dat ick u deſen raedt geve. Hoe derft ghy my alreeds gelt ſenden? Voorwaer ghy hebt my doen lachen, als ick uwe mildtheyt gheſien hebbe, zynde hier in pyne vande ſwaricheyt te ſien, die U-E. heeft om te leven. Wat dat'et is, dit gelt is my ſeer wel gekomen, ende 't ſal my dienen, om de vracht vande brieven oock te betalen; Godt wil'et U-E. loonen: ick bedancke U-E. oock over het water van *Araenie-bloemen*, het welck U-E. my ghelieft heeft te ſenden, het is ſeer goet, ende wel ter handt ghekomen; ick bedancke oock *Joanna vanden Cruyſſe* over den weyl, waer mede ſy my vereert heeft; maer met al dat, wacht u wel van ſulckx. voorders noch te doen; als ick iet ſal van noode hebben, zyt verſekert, dat ick'et U-E. met alle vryheyt ſal laten weten, ſoo my dunckt; oft ten minſten met ſulcke vryheyt, ghelijck oft ick'et vraeghde vande ghene, op de welcke ick my d'aldermeest betrouwe: want ick late my voorſtaen, dat ghy'et my met een ſeer goet herte ſoudt toe-ſtaen, het ghene ick van U ſoude vrighen, het ſelven ghevoelen hebbe ick oock van alle uwe Religieuſen.

10. Die Dochter, de welcke ſo goede ſtemme hadde, en is niet meer wederom ghekeert. Ick draghe alle moghelijske ſorghen, om eene Dochter te vinden, die U-E. ſoude kunnen helpen, ende is't dat ick eenighe vinde, ſy ſal voor U-E. zyn. Ick hebbe eene ſoo groote begeerte, dat men u dat weynich water, het ghene ghy vraeght, toe-ſtaet, dat ick altydt vreeſe, dat ghy'et niet en ſult bekomen; des-niet-teghenſtaende heb ick eenich betrouwen, dat den Eerw. *P. Marianus*, oft onſen Pater eenich vermoghen ſullen hebben op den geeſt van *P. Bonaventura*, die den Overſten is vande Religieuſen vanden *H. Franciſcus*, vanden welcken ghy dit water vraeght. Godt geve, dat dit magh gheſchieden, het ſoude voorwaer een groot ghemack voor u Klooster weſen. Ghy en ſult niet twyffelen, nu onſen Pater naer *Avila* gaet, dat ick blyder ben van hier te zyn, als daer, al-hoewel dat'er iet ſal om-gaen met den Biſſchop, het welck niet wel en ſal weſen. Ick ſtaen gheheel verſtelt, van U ſoo bly-geeſtich, ende ſoo wel te vreden te ſien: Godt heeft de ſaken beter geſchickt, als wy wel peylden: dat hy inder eeuwichheit ghebenedydt zy, over alle de weldaden, die hy ons ghedaen heeft, ende ick bidde hem, dat hy U-E. langhen tydt ghelieft te bewaren.

11. Om U-E. geene pynlijckheyt te geven, en ſoud' ick u de droefheyt niet willen

willen te kennen geven, die ick ghevoele over de sieckte van onse Priorinne van *Malagon*, al-hoe-wel dat Godt, die haer van niet gheschapen heeft, wel soude kunnen ghenesen. Daer latende de liefde, die ick voor haer hebbe, de foute, die sy doet aen ons Order in sulck eenen tydt, is seer groot. Ick soude haer hier doen komen hebben, maer onsen Medecyn-meeſter heeft my gheseyt, dat is't by-al-dien sy noch een Jaer te leven heeft, sy hier geene maendt en soude leven. Ick bidde Godt, dat hem daer in ghelieft te voorsien, bidt doch hertelijck voor haer, want sy is vande Medecyn-meeſters verlaten, de welcke segghen, dat sy uyt-teert. Wacht u wel van Sals te drincken, al-hoe-wel dat 'et goet is voor de quade maghe. Onse Moeder Priorinne, ende onse Susters groeten U-E. hertelijck. Ick ben seer bedroeft gheweest over de sieckte van onsen heylighen Prior van't Klooster *De Grottes*, wy bevelen hem besonderlijck aen Godt. Laet my weten, hoe dat 'et met hem gaet, ende oock, hoe dat 'et met *Delgado* is af-gheloopen. Groet van mynent' weghen alle de ghene, die U-E. sal ghelieven, ende blyft met Godt. Ick hebbe hier seer wyt, ende breedt ghetchreven, ende ick hebbe my seer verheught, te verstaen, dat alle uwe Religieusen wel te pas zyn; ende boven al heb ick blyde gheweest te verstaen uwe goede ghestelteniſſe: want ick vrees seer, dat onse Priorinnen ons fullen komen t'ontbreken, U-E. weet wel, hoe noodich dat wy die hebben. Godt beware u, myne Dochter.

12. Van *Caravaca*, ende van *Veas* ontfanghe ick hier ondertusschen Brieven: binnen *Caravaca* en ontbreken geene quellighen; maer ick hope dat Godt daer in sal voorsien. 't Is van daghe den 7. van September in't Jaer 1578.

U-E. Dienaererse

THERESIA VAN JESUS.

13. Wy fullen malkanderen nu dickwilder schryven. Wat wilt dat segghen, dat ghy my niet met allen en schryft van *P. Gregorius*? Doet hem myne ghebiedenisse, ende geeft hem uwe saken, ende den staet van u huys te kennen. Is't dat-ge my niet en schryft al'et ghene dat daer om-gaet, daer en is niemandt, die de pyne wilt nemen van het selven te doen. Laet my weten, hoe dat 'et gaet met den Eerw. *P. Antonius van JESUS*. Ick en sal niet andtwoorden aenden Eerw. *P. Nicolaus*, voor ende al eer dat-ge my sult ghewaerschouwt hebben. Als het pacxken van dry oft vier Brieven sal zyn, soo moet U-E. voor de vracht vier stuyvers stellen op het op-schrift: zynder meer, stelt oock meer. Gelyck ick door d'ondervindentheyt wete, wat ellende dat 'et is, van sy selven inden nootd te sien, ende ghelijck ick wete, dat men seer qualijck gelt vindt binnen *Sivillen*, soo en heb ick den Eerw. *P. Nicolaus* in geender manieren derven wederom senden. Nopende die Dochter, de welcke verfoeckt in't Klooster te komen, 'tis noodich dat onsen Pater de reden van d'een en d'ander met staey aenhoort, als ghy van hem sijn ghevoelen sult vrighen over eenighe swaricheden: want het soude kunnen wesen, dat hy op alles niet welen soude letten, om de menichvuldighe bekommernissen, die hy heeft.

1. **D**E H. THERESIA heeft desen Brief gheschreven in dien tydt, als wanneer dien geestelijcken strydt noch niet ge-eyndicht en was, den welcken men dede aen dit Klooster vanden *H. Joseph* binnen *Sivillen*. Sy verweckt dese Priorinne tot de lydtsaemheyt, daer sy haer van moeste dienen, om te lyden, het welck de af-jonsticheyt teghen haer seyde, ende dede, doordien dat de lydtsaemheyt den schilt is, die alle de slaghen vande vervolginghe moet ontfanghen; ende sonder dese deught, en zynder geene verdiensten in het lyden, noch Croone voor de ghequelde: ende het is voor waer eene seer pynlijcke sake, groote quellinghe te moeten onderstaen, sonder eenighe voordeelen daer uyt te trekken.

2. Ende de lydtsaemheyt en is niet alleenlijck voordeelich inde quellinghen; maer sy is oock de vrucht vande vervolginghe. Hierom seght onsen Heere vande Heylighen, die vervolght zyn: [*a*] *Et fructum afferunt in patientia*, sy fullen de vruchten vergaderen, dat is te segghen, de verdiensten inde lydtsaemheyt, en sy fullen de vergeldinghe ontfanghen inde eeuwichheyt, de welcke is de waerachtighe vrucht vande lydtsaemheyt.

3. Vervolghens voeght sy daer by: *Soo langh als onsen Eerw. P. Generael teghen ons sal verbelghz zyn, sullen wy veel lyden*. Godt wilt ons bewaren vande gramschap van eenen verbelghden Oversten, al-hoe-wel dat hy heyligh is: want den erm, die kastydt, en ghevoelt de pynlijckheyt niet, de welcke het lichaem lydt, het welck de kastydinghe ontfanght, ende alsoo worden de slaghen gemeynlijck ghegeven sonder medelyden, ende het ghene eene verfoetinghe, ende verlichtinghe aende handt schynt te wesen, is eene bitterheyt, ende eene pynne voor de schouderen, die de slaghen ontfanghen, namentlijck als Godt de handt, die hy geeft, perst, om die in syne liefde te voorderen, de welcke hy wilt quellen. Ende hierom beklaeghe sich *Job* aen Godt, als hy tot hem seyde: (*b*) *Nec caro mea aeneo est*. Wel hoe, mynen Godt! is myn vleesch misschien van koper ghemacckt, om soo vele slaghen, ende quellinghen te verdraghen?

Daer zyn Heylighen, die de goetheyt Godts maect met den steeck-bytel, ende met den hamer: daer zyn andere, die Godt maect met het pinceel, ende met de schilderye: de eerste worden volmaectt door de pynen, door de vervolginghen, door de quellinghen, ende door de lasteringhen: de andere worden heyligh ghemaectt door de jonsten, door de soeticheden, ende door de weldaden. De H. THERESIA heeft deel ghehadt van dese twee Heyligheden: de gratien, die Godt haer dede, waren het pinceel, de welcke haer heyligh maectten; maer het lyden, ende de quellinghen, waren den hamer, ende den steeck-bytel, de welcke haer bereyden, om heyligh te wesen.

4. In't 4. getal spreeckt sy vande deught van hare Nichte *Therese van JESUS*,
Dochter

(a) *Luc. 8. v. 15.* (b) *Job 6. v. 12.*

Dochter van haren Broeder *Laurentius de Cepeda*, ende sy seght : *Dat sy arbejde in het Klooster, ende dat sy alle de Religiouſen diende met eene diepe oodtmoedicheyt, ende dat sy aen alle de Religiouſen ſeyde, dat sy haer niet en moeſten in-beelden, dat al-hoe-wel ſy de Nichte was vande Fondaterſſe, ſy niet minder en moeſte doen, als alle d'andere.*

O goede Nichte ! O deughdelijcke Dochter ! Ach, hoe wel verdiende sy de Nichte te wesen van eene ſoo groote *Heylighe*, aengheſien sy haer niet en wilde dienen vande weerdicheyt van hare Moeye, als om hare wonderlijcke deughden naer te volghen, ende niet, om eenighe gratien, otte voordeelen te ontfanghen. Den *H. Carolus* was den Neve van *Pius den IV.* ende hy was eenen leer heylighen Neve. Eenen grooten Canoninck vande Kercke van *Palença*, ghenaemt *Don Hieronymus de Reynoso*, vanden welcken de *H. THERESIA* ſpreeckt in hare *Fondatien*, ende die den Neve was vanden doorluchtighen Heere *Don Francisco Reynoso*, her-ftelde ſynen Oom, ende hy maeckte hem eenen vande grootſte Prelaten die'er gheweest zyninde Kercke van *Cordova*. [a] Den *H. Ambroſius* hadde eenen heylighen Broeder, die ſijn huys beſtierde. Daer zynder noch vele andere, die ſulcke gehadt hebben, maer deſe, daer wy van komen te ſpreken, zyn aenmerckelijck.

5. Maer ick en wete niet, oft men die ſoo lichtelijck ſoude kunnen ſtellen, de welke, om vrienden gehadt te hebben in verheve weerdicheden, hun ſelven verloren hebben. De *H. THERESIA* voor't minſten in dit ghetal betoonende, dat ſy affectie heeft voor haer Nichte *Therese*, ſeght in't naer-volghende ghetal, *Dat ſy vreeft haer ſelven te hechten aen deſe affectie*; inder voeghen, dat ſy aen haer geeft hare affectie, maer ſy weyghert aen haer, haere liefde, geene aen-ghekleventheyt willende hebben aen het bloet, maer willende leven in vryheyt. Sy ſeght wonderlijck wel : want daer en is geen twyffel aen, dat de liefde die men draeght aende ſchepſelen, inde waer-ſchynlijck heyt eene liefde is, maer de welke inder daet eenen Kercker is, aen-ghelien dat'et eerſte, het welck ſy doet, is de ziele te berooven van haere vryheyt : jae ſelver oock in eene goede, ende gheoorlofde liefde, kan eenighe aen-ghekleventheyt weten, die de volmaecte liefde Godts ſoude kunnen beſchadighen : ende hierom, deſe ziele van Godt, deſe groote *Heylighe*, ſegh' ick, en wilde ten deele niet zyn aen hare Nichte, noch aen haren Broeder, om gheheel en ganſch aen Godt te zyn; ſy beſchermdde haer vande gheoorlofde liefde, die ſy mochte hebben voor hare Nichte, op dat deſe aen-ghekleventheyt, ſich verkeerende in eene liefde, van Godt ſoude ontnomen hebben, het ghene de liefde aen hare Nichte ſoude gegeven hebben. Voorwaer de Prelaten behoorden hier op wel acht-te-nemen : want al is't ſchoon dat hunne Neven hun niet en beletten, noch af-keeren van hun ſelven welke quyt in het ghene ſy doen moeten, voor't minſten belemmeren ſy hun grootelijckx.

6. Het ghene deſe *Heylighe* ſeght in't 7. ghetal van de *Kauffens*, de welke hare Dochtersmaeckten, dat moet verſtaen worden, dat deſe Dienarers des Heeren

Heeren werckten om haren kost te winnen, doordien dat sy een wynich beneden spreeckt vande noodwendicheden van dit Klooster, ende raet de Priorinne, dat sy geene Religieusen en soude ontfanghen sonder Dote; des-niet-teghenstaende schynt sy te versoecken, dat men eene uyt liefde soude willen ontfanghen, ende dat alleenlijk maer, om Godt meer te behaghen: want is't dat de liefde u van eene handt den middel beneemt om te leven, de goddelijcke voorsichticheyt aenbiedt u dien met een andere; en de hierom pryft dese *Heylighe* het handt-werck van hare Dochters, het welck sy deden om te leven: want sy selven t'onderhouden met het werck sijnder handen, en is niet alleenlijk eene goede, ende loffelijcke sake, maer het is oock de *Apostelen* naer te volghen in het ghene sy ghedaen hebben, volghens het ghene den *H. Paulus* geseyt heeft: (a) *Nam ad ea, qua mihi opus erant ministraverunt manus istae*: Myne handen hebben my den kost besorght, ende mynen arbeydt, om te leven; behalven dat dese maniere van synen koit te winnen eene bekommernisse is, die het Ghebedt niet en belet; in teghendeel het is eene Oeffeninghe, die seer aenghenaem is aen Godt, ende die het Ghebedt veel profytigher ende voordeeligher maeckt.

7. Op het eynde van't 7. getal, sprekende vande Religieuse van den Eerw. *Pater Nicolaus*, de welcke eene Dochter was, die door den middel vanden Eerw. *P. Nicolaus van Jesus-Maria* verfochte *Carmeliteresse* te zijn binnen *Sivillen*, seght sy met eene wonderlijcke aerdicheyt: *Ick gheloove dat de Dochter vanden Eerw. P. Nicolaus niet meer en heeft, als dat sy fraey is*, dat is, dat hare fraeyheyt eene dwaefheyt was: al oft sy hadde willen segghen, *Sy is Fraey*, maer sy en heeft niet anders, als dat sy *Fraey* is: *Sy is Fraey*; maer ick soude wel willen dat myne Religieusen goet, ende niet *Fraey* en soude wesen, dat is, dat sy goet, standvastich, moedich, ieverich, ende sterck souden wesen: [b] *Mulierem fortem*: Standvastich om den Heere te dienen, ende niet alleenlijk *Fraey*. Dese wyse, ende heyliche Maghet, met soo vele gratien, ende heylicheyt vervult, seyde alle dese dinghen met eene wonderlijcke aerdicheyt.

8. Het schynt dat sy in't 8. ghetal handelt van het ontfanghen van eene Nichte van *Garcia Alvarez*, *Capellaen* vande de Religieusen binnen *Sivillen*, de welcke swaermoedich van geest was: ende sy seght, *dat men haer verhaelt heeft, dat sy sot was*. Ick belyde, dat, is't by-aldien sy haer liet vervoeren vande swaermoedicheyt, soo dat sy die niet en konde versetten, sy meer van sotticheyt, als van swaermoedicheyt hadde.

Daer is wel een groot verschil, te ghebieden aende swaermoedicheyt, ende aen die te ghehoorsamen; ende is't dat dese onvolmaecktheyt soodanichlijk over my heerscht, dat ick die van my niet en kan weiren, 't is een groot ongheluck voor my, doordien dat ick niet en wete, waer aen my houden, 't zy dat dit ghebreck zedelijck, 't zy dat 'et natuerlijk is.

9. Daer-en-boven, dese *Heylighe* hadde haer selven soo qualijck bevonden met de swaermoedigheinde sake van *Sivillen*, dat sy die aen-sagh met duysent

ooghen. Ende voor my, ick gheloove (ghelijck ick elders gheseyt hebbe) dat dese *Heylighe* de swaermoedicheyt uyt gheheel haer *Order* ghebannen heeft door haer Ghebedt: want het kan wel wesen, dat de Dochters, die daer binnen komen, swaermoedich zyn van het in-komen; maer soo haest als sy daer binnen gekomen zyn, moeten sy bly van geest zyn, oft sy en sullen hare *Professie* niet doen.

10. In dien tydt, als ick den last hadde van Kloosters te bestieren, de welcke vele gheweest zyn, en maecté ick niet veel werckx van dry soorten van bekoringhen, die ick inde *Novitien* kende. De eerste was, de bekoringhe van te lachen: want dat is een teecken, dat den geest vry is van alle sorghe, ende dat sy de saken, die van buyten zyn, niet indachtich en zyn, noch en peylen op de potten van *Egypten*. De ghene, die dese bekoringhe lyden, sullen ghemeynlijk tot hare *Professie* komen.

De tweede is, de bekoringhe van hongher: want dat is een teecken, dat hare ghelondtheyt goet is, oft voor 't minsten, sy en hebben geen onghemack, ende sy en zyn in geen peryckel van lichtelijck sieck te vallen. De derde is, de bekoringhe van te slapen: want dat is een teecken, dat sy seer wacker gheweest zyn, om de oeffeninghe van 't *Order* te doen.

11. In 't naervolghende ghetal seght sy aen dese Priorinne, *Dat sy haer soude quytten in op-te-schryven het ghene sy haer schuldich is over het betalen der Brieven, ende waert dat sy anders dede, dat 't eer eene slechticheyt, als eene beleeftheyt soude wesen.* Ick en gheloove niet, dat 'er oyt eene vrouw-perfoone soo staet-kundich, soo beleeft, ende soo geestelijck is gheweest, ghelijck de H. THERESIA. Het was veel redelijcker te betalen, als niet te geven. Ende ten soude niet redelijck gheweest hebben, dat dese Priorinne de mildtheyt soude gheoeffent hebben, ende dat sy haer niet en soude ghequeten hebben in eene schult aen-te-teecken, ende alsoo de H. THERESIA, die mildt, ende wys was, wilt, dat sy gevende, haer selven soude quytten.

12. Maer met verlosf vande Eerw. Moeder *Marie vanden H. Joseph*, ick gaen hier haer misdaedt ontdekken, ende den oorspronck daer van. Ick vraghe dan de reden, waerom dat sy gaf, schuldich zynde, ende niet en betaelde? Indervoeghen, dat sy wilde, dat 't gelt, het welck sy verteerde, eer een uytwerckfel van hare mildtheyt, als van hare verbintenisse soude gheweest hebben, het welck aen vele perfoonen ghebeurt.

De reden hier van is klaer, al-hoe-wel dat sy niet te rechtveerdich en is, maer seer ghelijckformich nochtans aen onse nature, ende is dese: als wanneer wy geven, onsen wille die werckt, ende als wy betalen, 't is den wille van een ander, die ons daer toe praemt. Als ick geve, ick make schuldenaren, als ick betale, ick en verbinde niemant: ende hierom hebben wy liever te geven, om de voordeelen, die wy daer uyt trecken, als niet te betalen, al-hoe-wel dat wy uyt onse schulden gaen; ende alsoo, het ghene schynt eene mildtheyt te wesen, en is niet, als eene eyghe lietde, ende dit is 't, het welck de H. THERESIA soo heyligh-

heylighlijck berispte inden persoone van dese Priorinne?

13. In t 12. ghetal spreeckt sy vande Priorinne van *Malagon*, de welcke was de Eerw. Moeder *Brianda vanden H. Joseph*, die eene soo ghevaerlijcke Sieckte hadde, dat sy bloedt spouwde, ter oorsaken van een ader, die in haer lichaem gheborsten was: ende de Jaer-schriften van't Order melden, dat sy dese Sieckte ghekregghen heeft, van te veel ghearbeydt te hebben, zynde eerst in't Klooster ghekomen: ende sy seghtaende Religieusen van *Sivillen* met eene seer goede gracie, *Dat sy haer sonden wachten van Sals te drincken*, ende sy vermaent haer sorghe te draghen voor haerlieden ghesondtheyt, ghelijck de ghene, die haerlieden de doot voor-stelt inden persoon vande Priorinne van *Malagon*.

LX. BRIEF

Aen de selve Moeder Priorinne.

J E S U S.

1. **D**E gracie vanden H. Geest zy met U-E. myne lieve Dochter. Ick en wete niet, waerom dat ghy soo langh swyght, ende dat in eenen tydt, inden welcken ick soo begeerich ben den staet van uwe saken te weten. Zyt verlekert, dat ick hier het selven niet en doen, sprekende ghedurich van het ghene, het welck 't goet van u Klooster aengaet. Weet, dat den Eerw. P. *Nicolans*, die teghenwoordich Prior is van't Klooster binnen *Pastrana*, my heeft komen befoecken. Ick hebbe eene seer groote vertroostinghe ontfanghen uyt syne befoeckinghe, hebbende onsen Heere ghelooft, ende ghedanckt, dat hy aen ons *Order* eenen Persoon van soo groote, ende verheve deught, ghegeven heeft. Het schynt dat syne Majesteit hem verkoren heeft als een instrument, voor het goet van u Huys, aenghesien dat'et hem soo veel arbeydts, ende moeylijckhedenghekoft heeft. Beveelt hem grootelijckx aen onsen Heere, want ghylieden zyt het schuldich te doen.

2. En wilt niet weder-strevich zijn, myne lieve Dochter, onder den schyn van eene dwaese volmaecktheyt, ende en wederstaet niet aenden last, die men U-E. wilt op-legghen, van wederom Priorinne te zyn. Wy wenschen't altemael, ende wy doen daer toe ons beste, ende U-E. van haren kant en stelt ons niet voor als beuselryen, ende het is alsoo inder daet: want al'et ghene U-E. bybrenght, en is niet anders. Ten zijn uwe saken niet, maer die van gheheel het *Order*, ende den dienst des Heeren vereysch'et soo grootelijckx, dat ick wel wilde, dat'et nu alreeds ghedaen ware, soo voor d'eere van u Huys, als voor die vanden Eerw. P. *Gratsaen*. Ende al waert schoon, dat uwe achinghe daer aen niet

en honck, dat U-E. her-ftelt foudē wēfen in dit Ampt, ſoo is't evenwel noodlich, dat U-E. her-ftelt foudē zyn, ſoo veel te meer, dat by gebreck van goede menſchen, ghelijck men ſeght, &c. Is't dat Godt ons deſe gratie ghelieft te doen, bereydt u om te ghehoorſamen, ende onderworpt u aen al't ghene, het welck men u ſal op-legghen, ſonder een woordt daer teghen te ſegghen. Siet wel toe, wat ghy doet, want anderſints ſoudt ghy my grootelijckx verbelghen. Het geneick gheſeyt hebbe, is ghenoegh, om u te verſtaen te geven, dat wy wel weten, dat U-E. dit Ampt niet en ſoeckt: 't is wel waer, dat 'et een ſeer ſwaer Cruys is, want ick kan daer van ſpreken door d'ondervindentheyt. Godt ſal u helpen, ende ick ſien van nu af, dat de vervolginghe ſal een eynde nemen.

3. Ick ben ſeer begeerich om te weten, oft dat die Religieufen, die-ge weet, hare ſchult kennen, oft dat ſy U-E. ieverans in wederspannich zyn; met een woordt, ick ſoudē wel willen weten, hoe dat ſy gheſtelt zyn: want ick en ben voorwaer in geene kleyne pyne, nopende het ghene haerlieden zielen aen-gaet. Ick bidde u om de liefde Godts, ſchryft my doch eens in't lanck van alles dat daer om-gaet: U-E. kan hare Brieven ſenden aen *Rochus de Huerta*, door den middel vanden *Aerts-Biſſhop*: want hy ſal my die ſenden, daer ick ſal wēfen. Sufter *Iſabella vanden H. Paulus* ſal u ſchryven wat hier om-gaet, nopende uwe ſaken, want voor my, ick en hebbe daer toe geenē tydt. Doet myne gebiedeniffe aen myne Dochter *Blanca*, ſeght haer, dat ick van haer ſeer voldāen ben, ende dat ick aen hare Ouders grootelijckx verbonden ben, over de groote dienſten, die ſy aen U-E. ghedaen hebben, overfulckx bedanckt-ſe van mynen t'weghen.

4. Ick verſekere u, dat 'et eene historie is, die in ons Klooster gebeurt is, waer over ick noch verſtelt ſtaen, de welcke my begeerich maect om al te weten, wat daer om-ghegaen is; overfulckx en laet niet van my alles over-te-ſchryven met klaerheyt, ende waerheyt: ende laet my datelijck weten, ende dat ſeer beſonderlijck, hoe dat deſe twee Religieufen al maken: want ghelijck ick nu alreeds gheſeyt hebbe, ick ben daer mede ſeer in pyne. Doet myne gebiedeniffe aen alle de Religieufen, ende boven al aen myne *Gabrielle*, ende aen de Sufter vanden *H. Franciscus*. Seght aende Moeder Vicariſſe, dat ſy delen Brief houdt, al oft hy voor haer gheſchreven ware.

5. Men komt my ſoo op-ſtaende voet roepen, om aenden Eerw. *P. Nicolaus* te gaen ſpreken. Ick vertrecke morggen naer *Valladolid*, volghens het gebodt, het welck onſen Eerw. *P. Vicarius Generael* my ghelonden heeft, ghebiedende my daer naer toe te gaen, ſoo haeft als ick ſoudē kunnen. Van daer ſal ick gaen naer *Salamanca*. Ten was geenē grooten noodt om naer *Valladolid* te gaen; maer Mevrouw *Marie*, ende den *Biſſhop* hebben't verſocht. Nopende *Salamanca*, het is ſeer noodtſakelijck, dat ick daer gaen, doordien dat de Religieufen in een Huys zyn, het welck ſeer ongefondt is; daer-en-boven dat ſy eene groote moeylijckheyt hebben met den ghenen, die 'et aen haer verkocht heeft, die haer ſeer quelt, ende alle daghen duyſent moeylijckheden aen doet, indervoeghen, dat ſy

van hem veel gheleden hebben, ende noch daeghlijckx lyden. Bidt Godt, dat wy voor die Religieusen een goet, ende ghemackelijck huys moghen koopen: daer-en-boven bidd' ick Godt, dat hy U-E. ghelieft te bewaren, ende dat ick u noch eens magh sien, eer ick sterve. 't Is van daghe den 24. Junius.

6. Ghelijck ick U-E. gheseyt hebbe, dat ick morghen sal vertrecken, soo beviende ick my selven met soo vele bekommernissen, dat ick aen myne Dochters van *Sivillen* niet en kan schryven, noch aen U-E. meer segghen. Laet my weten, oft dat sy eenen Brief ontfanghen hebben, den welcken ick haer gheschreven hebbe.

U-E. onweerdighe Dienaererse

THERESIA VAN JESUS.

B E M E R C K I N G H E N.

1. **D**E H. THERESIA heeft desen Brief gheschreven in dien tydt, als wanneer de vervolginghe van lasteringhen, waer mede men het Klooster van den *H. Joseph* binnen *Sivillen* wilde beschilderen, begonste een eynde te hebben. Sy beklaeht haer minnelijcker-wyse vande Eerw. Moeder *Marie vanden H. Joseph*, de welcke van het ampt der Priorinne af-ghestelt was, om dietwille dat sy haer niet ghedurich en schryft, het ghene dat'er in haer Huys om-gact, doordien dat'et herte van dese *Heylighe*, al-hoe-wel dat'et gheheel over-ghegeven was in den wille Godts, in groote pynen was, om het ghene, het welck hare Dochters waren lydende: want de over-gevinghe inden wille Godts, en neemt de vreesen niet wegh, die de liefde in-geeft; maer het ghene sy doet, dat is, dat sy den vrede geeft aende ziele inden teghenpoet, ende dat sy haer ghelijckformich maect aenden wille Godts, in't midden vande forghvuldicheden.

2. De liefde is ongedurich, ende forghvuldich; indervoeghen, dat als wanneer sy haer selven eens Meesterse gemaeckt heeft vande ziele, sy haer niet eene ure tydts in ruste en laet: sy is altydt jalours, oft vrees-achtich, vol achterdencken, ende forghvuldich, over het ghene sy tot haren last heeft, volghens het segghen vanden *H. Bernardus*: (*a*) *Mens, quam semel affecerit Caritas, sui juris esse non sinitur: meluit quod nescit, dalet, quod non oportet: sollicitatur plusquam voluerit, & undenoluerit: compatitur nolens, miseretur invita.* De liefde, die de overhandt eens ghenomen heeft over eene ziele, maect dat sy van haer selven geene meesterse meer en is: sy vreesst, het ghene sy niet en weet: sy heeft pyne over het ghene, daer sy geone reden toe en heeft: sy is sorghvuldigher al sy wel soude willen: sy heeft medelyden teghen haren wille, ende sy is barmhertich teghen haren danck. Hare Dochters leden binnen *Sivillen*, hoe moeste de Moeder binnen *Avila* gestelt zyn? Boven al als men haer niet en schreve, noch liet weten, wat daer al om gonck? Men kan hier uyt wel mercken, dat hare pynlijckheyt uytnemende groot was.

3. Den

[a] *Bern. Epist. 54. qua est 3. ad Ramaldum Fusniacensem Abbatem.*

3. Den Eerw. P. Nicolaes, vanden welcken sy hier spreekt, was dien voornamen persoon, ende eersten Generael vande Ongheschoende Carmeliten, genaemt P. Nicolaes van Jesur-Maria, van het seer doorluchtich Huys van Doria binnen Genua, den welcken zynde werelijcke Priester, heeft het Habyt der Ongheschoende Carmeliten binnen Sivillen aen-ghenomen, door het Ghebedt vande Heylighe THERESIA, de welcke hem eenighe saken bevolen hebbende, heeft sich daer in seer wel ghequeten, ende tot eene vergeldinghe van synen dienst, heeft sy van Godt voor hem de gratie verkregghen van eenen soo verheven Roep. 't Is desen Religicus, vanden welcken sy gheseyt heeft tot de Eerw. Moeder Eleonore vande Bermberichheit, ghelijck ick gheseyt hebbe inde Bemerckinghen op den 44. Brief in't 2. ghetal. Siet wat sy aen haer seght: *ICK bevele bem myne saken, ende by beval my syne ziele, ende eer het jaer ten eynde was, maecke ick hem Ongheschoenden Carmeliet.* Dese woorden hadden sulck een vermoghen op de ziele van dese Religieuse, die aldan noch inden werelddt was, dat sy in haer selven vast beslote, van haer selven Carmeliterse te maken, ghelijck sy oock dede. Desen Man was seer geestelijck, seer wys, ende seer ieverich voor de onderhoudinghe van den Reghel, ende vande Statuten; indervoegghen, dat hy, om syne Onderdanen aente-moedighen tot de Kloosterlijcke onderhoudinghen, tot hun seyde: *Weet, dat naer myne doot, myne beenderen teghen malkanderen sullen slaen in myn graf, roepende Kloosterlijcke onderhoudinghe, Kloosterlijcke onderhoudinghe.* Dese heylighe Herstellinghe heeft dese stamme van haren eersten Generael wel ghehoort, aengesien sy niet alleenlijck en schynt onderhoudende te zyn van haren Reghel, ende Statuten, maer oock d'onderhoudinghe selver.

4. De Eerw. Moeder Marie, aende welcke de H. THERESIA desen Brief schryft, ende de welcke vande Gheschoende Carmeliten binnen Sivillen van haer Ampt af-ghestelt gheweest was, en wilde in haer Ampt van Priorinne in geender manieren herstelt wesen; maer dese Heylighe seght haer met eene seer wonderlijcke gratie, *Dat dit eene seer slechte volmaecktheit is, van sulckx in't verstandt te laten vallen:* want al is't schoon dat sy voor haer in't besonder om hare eere, de bedieninghe van dat Ampt konde ont-seggghen, 'soo was't evenwel, dat de eere van het Klooster sulckx niet en konde toe-laten. Jae, daer zyn ghefallen, waer in dat'et niet gheoorloft en is, dat men syne eyghe eere soude af-gaen, te weten, als synen naesten daer door soude beschadicht wesen, ende als het de eere raeckt van een ander. Als eene Priorinne hare achtbaerheit verloren heeft met hare Religieusen, soo blyft het Klooster oock ont-eert. Dat alsoo zynde, het was de eere van het Klooster, dat sy in haer Ampt her-stelt soude wesen, ende vervolghens als sy sulckx weygherde, waer door de eere van het Klooster te kort ghedaen wirt, soo schynt'et dat sy een werck van oodtmoedicheyt dede, het welck inder daedt niet en was, als eene dwaefheit, aenghesien dat dese oodtmoedicheyt belette, dat eene heylighe Ghemeynthe hare eere, ende hare achtbaerheit niet en konde wederom kryghen, die men genomen hadde, door het af-stellen vande Priorinne.

5. Hier op legt de *Heylighe* seer wel : *Wy hebben ons uytterste beste ghedaen, om U-E. te doen her-stellen, ende nu wilt ghy onsen arbeydt vruchteloos maken, soeckende den arbeydt van het Ampt t'ontvlieden?* En is dat niet eene groote dwaefheydt? *Wy hebben ghearbeydt, om de eere van het Klooster, die nu alreadyt verloren was, te her-stellen, ende nu, wilt ghy dat'et Klooster door eene waerschyndlijcke oodmoedicheyt blyft sonder eere, ende sonder achtbaerheyt? En is dat niet eene slechticheyt, ende eene dwaefheydt?*

6. Sy voeght daer by seer voorfichtelijck : *Ende alwaert schoon, dat uwe eere hier door geenints beschadicht en werde, daer en is evenwel niet soo noodtsakelijck voor die van u Klooster, doordien dat U-E. desen last niet alleenlijck en soude aennemen om Priorinne te zyn, maer oock om de eere vande Gemeynthe te her-stellen, de welke bestondt in dese her-stellinghe.*

7. Men kan niet loochenen, dat de eere vande Ghemeynthen de vesten zyn vande onderhoudinghe; indervoeghen, dat is't by-aldien die onder de voeten light, dese van ghelijcken ter aerden ghevelt light : ende op den selven tydt, als de eere, ende de achtbaerheyt van eene Ghemeynthe verloren zyn, soo en sal daer oock geene onderhoudinghe meer zyn, ende de verflappinghe sal daer in gedronghen worden : want eene Ghemeynthe sonder eere, en is niet anders, als eene verflapte Ghemeynthe : want is't dat sy verflapt is, sy sal haest sonder eere wesen, ende is't dat sy sonder eere is, dat is een tecken, dat sy verflapt is.

De onghereghelde begeerlijckheyt heeft twee teughels, ofte toomen, waer door sy wederhouden wort, dat sy in het quaet niet en loopt : den eersten is de rechte reden, ende den tweeden is de eere. Ondertusschen ghebeurt'et, dat den teughel vande reden komt te breken, soo dat'er niet en is, als den teughel vande eere, die haer weder-houdt; maer is't dat sy alle beyde komen te breken, soo loopt sy met alle gheweldt tot haer uytterste verlies. Ende hiërom waerschouwt ons den H. Geest tot ons voordeel, dat men voor onse eere, ende achtbaerheyt soude sorghe draghen : (a) *Cuxam habe de bono nomine.*

8. In't 4. ghetal geeft sy de pynlijckheyt te kennen, die sy hadde van twee Religieusen, de welke groote quellinghen moesten lyden; ofte die mislichien oorsake waren vande vervolginghe, die men teghen het Klooster van *Sivilen* ghedaen hadde. Sy wenschte grootelijckx dat sy daer over alle moghelijcke volderinghe aende Ghemeynthe souden geven. Godt wille ons bewaren van ons selven te wickelen in eenighe dwaelt heden. O wat eene groote moeylijckheyt heeft men, van sy selven daer uyt te trecken, is't dat men ghedwonghen is van ons woordt te her-roepen, ende ons ghevoelen af-te-gaen! Hierom behoorden wy met alle forghvuldicheyt op ons selven te letten, ende geene andere eere te willen soecken, als die van Godt. Al'et ghene dat'er inden Brief volght tot het eynde toe, raect eenighe besondere saken.

(a) *Eccl. 41. v. 15.*

LXI. BRIEF.

Aen de selve Moeder Priorinne.

J E S U S.

1. **D**E gratie vanden H. Geest zy met U-E. myne lieve Dochter. Ten is niet sonder groote reden, dat ick u alsoo magh noemen: want alhoe-wel dat ick U-E. altydt feer bemint hebbe, soo is't nochtans, dat ick teghenwoordich voor U-E. eene soo groote liefde hebbe, dat sy my verftelt maectt, ende my eene seer groote begeerte geeft, om u te sien, ende te omhelsen. Godt, die den oorspronck is van alle goet, zy ghebenedydt, ende ghelooft, die U-E. soo lofsijck uy teenen soo hertneckighen, ende ghevaerlijcken frydt ghetrocken heeft. Ick en schryf'et niet toe aen uwe deught, maer wel aende vierighe ghebeden, de welcke alle onse Kloosters van dese gewesten voor u Klooster gestort hebben. Godt geve, dat wy hem weerdichlyck moghen bedancken over de gratie, die hy ons ghedaen heeft.

2. Den Eerw. P. *Provinciael* heeft my den Brief ghesonden, den welcken de Religieusen aen my gheschreven hebben, ende den Eerw. P. *Nicolaes* heeft my den uwen toe-ghesonden, inde welcke ick gheleten hebbe, dat U-E. nu wederom her-stelt is in haer voorich Ampt, het welck my eenen seer grooten troost by-ghebrocht heeft, doordien dat al het ghene men andersints soude gedaen hebben, niet en soude ghedient hebben, om de zielen in ruste te stellen. Hebt een weynich patientie, ende aenghesien Godt ons soo vierighe begeerten ghegeven heeft om voor hem te lyden, zyt blyde van die in't werck te stellen in u Ampt, waer in, ghelijck ick verstaen, geen en kleynen arbeyden is. Waert dat wy die quellinghen wilden gaen kieser, die wy soecken te lyden, ende d'andere daer laten, dat en soude niet zyn onsen Bruydeghom naer-te-volgen in syne groote anxten, de welcke hy in't Hof ken in sijn Ghebedt lede, gevende sy selven geheel over inden wille van synen Vader, segghende: *Fiat voluntas tua*. Dese wille moeten wy volbrenghe, ende doen, het ghene hy van ons begeert.

3. Ick hebbe vanden Eerw. P. *Nicolaes* versocht, dat hy aen U-E. de waersfchouwinghen soude geven, de welke hy weet oorboorlijck te zyn: want hy is seer wys, ende voorsichtich, ende ghy kent hem; ende alsoo ghedraghe ick my aen het ghene hy U-E. sal schryven. Het ghene ick van u alleenlijck maer vraghe, is, dat ghy'et alsoo soudt schicken, dat uwe Dochters soo weynich met andere, als met onse *Ongheschoende Paters* alleen, souden handelen, als't wesen kan: Ick verstaen dat uwe Religieusen, noch U-E. souden handelen, het ghene uwe zielen aengaet. En bekommt u niet, dat sy somwylen komen t'ontbre-

ken, om uwe Biechten te hooren, ende dat ghylieden soo dick wils niet te Communie en gaet. Ick segg'het U-E. noch eens, dat ghy u selven daer mede niet en soudt bekommeren: want daer belanght meer aen, dat sulckx gheschiedt, als u wederom in die pynlijckheyt te sien, daer ghy u selven te voren in ghevonden hebt.* Ende is't dat'er eenighe Religieusen van Biecht-vader soecken te veranderen onder onse Paters, ende dat sy'et van U-E. vraghen, staet het haer toe. Ick hebbe soo weynich tydt, dat ick aen U-E. niet en hebbe meynen te schryven. Doet myne ghebiedenisse aen alle de Religieusen, ende bedanckt haerlieden van mynen t'weghen, om dieswille dat sy, door de kennisse, die sy gehad hebben van myn ghevoelen, aen my de voldoeninghe hebben willen geven in U-E. verkiesinghe. Ick bidde de H. Maghet, dat sy'et haer wilt vergelden, aen haerlieden hare benedictie geven, ende haer heylighe maken.

4. My dunckt dat U-E. niet en sal kunnen ontsegghen, vande oudtste Dochter van *Henricus Freyle* t'ontfanghen, doordien dat wy aen hem grootelijckx verbonden zyn. U-E. sal daer in doen, het ghene den *Eerw. P. Nicolans* u sal segghen, want ick ghedraghe my aen hem. Aengaende de jonghste Dochter, ten is in geender manieren ghevoeghlijck, dat men-se teghenwoordich ontfanghe, eens-deels om dat sy nocht jonck is: anders-deels, om dat'et noyt wel en is, dat'er dry Susters in't selve Klooster zyn, ende boven al in onse Kloosters, alwaer het ghetal der Religieusen soo kleyn is. Hier-en-tusschen sal'et goet zyn, dat-ge haren Vader met goede woorden tracht te paeyen: U-E. kan segghen, dat ghy uyt-stelt van haer t'ontfanghen, om hare groote jonckheyt, ende doet het in sulcker voeghen, dat ghy hem geen misnoeghen en geeft, noch hem en bedroeft.

5. O dat ghy wiste, wat groot ghevoelen mynen Broeder ghehadt heeft, van U-E. soo veel te sien lyden! Ick bidde Godt, dat hem de ruste aen u ghelieve te geven, die voor U-E. het besten is, op dat hy daer uyt eenighe vertroostinghe magh ontfanghen. Schryft my in't lanck, al'et ghene dat daer om-gaet, ende besonderlijck van die twee arme Dochters, die my eene groote pynlijckheyt veroorsaken. Toont haer alle vriendschap, ende tracht haer door alle middelen, die-ge sult oordeelen oorboorlijck te zyn, te brenghen op den rechten weg, op dat sy tot de kennisse van hare schult souden moghen komen. Is't dat het Godt belieft, ick schicke van hier te vertrecken op den dagh vande *H. Anna*. Ick sal eenighen tydt binnen *Salamanca* blyven, sonder van daer te gaen. U-E. magh hare Brieven senden aen *Rochus de Huerta*. Alle de Religieusen van dit Klooster bevelen haer hertelijck aen U-E. ende aen alle de Susters, die aen haer veel schuldich zyn.

6. Alle de Kloosters van dese ghewesten zyn in soo goeden staet, dat wy grooter reden hebben, van Godt daer over te dancken, ende te loven. Beveelt de sa-

ken
* Dese Heylighe schryft dese vervolginghe, die hare Dochters gheleden hebben binnen *Sivillen* toe, om dat sy haer Ghebiecht hebben aen andere als aen hare Ongheschoende Paters, ende sy verbiedt haer van het selven niet meer te doen.

ken van *Malagon* aen syne Goddelijcke Majesteit, ende oock die, de welke my verbinden te gaen naer *Salamanca*, ende en vergeet niet, namentlijck in dese tyden, alle de ghene, aende welke wy verbonden zyn. 't Is van daghe den Feest-dagh vande *H. Magdalene*. De bekommernissen, die ick hier hebbe, zyn soo menichvuldich, dat ick niet en wete, hoe dat ick desen teghenwoordighen Brief aen U-E. hebbe konnen schryven. Ick hebbe hem in verscheyde reysen gheschreven, ende om dese reden en schryve ick niet aenden Eerw. *P. Gregorius*, al-hoe-wel dat ick't voor my hadde genomen. Schryft aen hem myne oodtmocdighe ghebiedenisse van mynent'weghen, ende laet hem weten, dat ick seer voldaan ben, dat hy een soogroot deel ghehadt heeft inde vervolginghe, die men u aen-ghedaen heeft, ende verskert hem van mynent'weghen, dat hy om dese reden deelachtich sal wesen van den roof. Laet my weten, hoe dat et met onsen Eerw. Pater Prior *Delas Cuevas* algact, op dat ick magh weten, hoe dat ick hem moet schryven, nopende dese saken. 't Is het Jaer 1579.

U-E. Dienaererse

THERESIA VAN JESUS.

BE MERCKINGHEN.

1. **D**esen Brief is gheschreven naer de her-stellinghe, die men ghedaen heeft vande Eerw. Moeder *Marie vanden H. Joseph* in haer Ampt van Priorinne, de welke den Eerw. Pater *Angelus de Salazar*, *Vicarius Generael* vande *Ongheschoende Carmeliten*, ghedaen heeft, die vanden Pautelijcken Ghesant last hadde van sulckx te doen, naer dat de waerheyt van alle de saken ontdeckt is geweest, ghelijck men sien kan in syne open Brieven, die ghegeven zyn binnen *Madrid* den acht-en-twintichsten Junius, in't Jaer 1579.

2. Sy seght in't eerste ghetal aen dese Priorinne, *Dat sy haer seer wenschte te sien, endet'omhelsen, naer eene soo gloriense victorie*. Alsoo is't, dat de Soldaten malkanderen omhelsen, naer dat sy door hunne moedicheyt, ende door het storten van hun bloedt, eene groote victorie behaelt hebben. Alsoo moet de *Coninginne der Enghelen* haren beminden Sone, naer syne Verryssenis om-helst hebben. Alsoo moet de *H. Magdalena*, naer de *H. Maghet*, haer selven voor syne voeten in't Hof ken gheworpen hebben, om die t'omhelsen, ende te kussen. Ende het is op de selve maniere, dat Godt de zielen inde glorie sal omhelsen, naer dat sy de vervolginghen, ende de quellinghen in dit ballinckschap sullen verwonnen hebben.

3. In't 2. ghetal seght sy tot haer, *Dat sy seer wel ghedaen heeft, dat sy den last van d'Overheyt ontfanghen heeft*: daer naer verweckt sy haer dat sy dit Cruys met vreught soude draghen, ende dat sy haer in alles soude over-geven aenden wille Godts: daer en is niet, als dese over-gevinghe alleen, de welke het Cruys van onsen Saligmaker kan licht maken: want het swaerste Cruys vande ziele, is,

dat

dat sy niet wel over-ghegeven en is in synen heylighen Wille; ende hierom, volghens het ghene ick hebbe hooren segghen, her-haelde sy dese woorden seer wyselijck aen hare Dochters: *Wel aen, myne Dochters, laet ons in alles den wille Godts doen: want op wat maniere dat'et zy, synen wille sal evenwel altydt volbrocht worden.*

Dit is eenen teer uytnemenden grondt-reghel, het is, alsof sy hadde willen segghen: Is't dat wy door nootd ghedwonghen zyn te lyden, laet ons door deught lyden: Is't dat wy moeten lyden als Dienaererslèn, laet ons lyden als Dochters van onsen hemelschen Vader: Is't dat wy door eene ghevoelinge van vreesse moeten lyden, laet ons lyden door eene beweginghe van liefde. Is't dat Godt sekerlijck sal doen, het ghene hy van my sal willen, waerom en sal ick'et niet doen om de liefde Godts, het ghene hy wilt dat ick doen soude? Is't dat hy doen moet in my, al'et ghene hy sal willen, waerom en sal ick'et in my selven niet doen, ghelijckformelijck aen het ghene hy van my wilt schicken?

4. Den *H. Bernardus* seght seer wel, dat als wanneer men het Cruys draeght met eene volmaecte liefde, ende met eene oprechte over-gevinghe aenden wille Godts, niet alleenlijck niet en weeght, maer het draeght oock den ghenen, die het draeght. 't Is eenen seer wonderlijcken last, dat hy den ghenen op hem draeght, die den last in sijn herte draeght. Het is ghelijck de pluymen der voghelen, welckers gewicht hun niet en beletten te vlieghen, in teghendeel sy en souden niet kunnen vlieghen sonder dat ghewicht. Siet eens, hoe dat desen heylighen Vader spreekt: (*a*) *Num vere leve est, quod portantem non gravat sed levat? Occurrit mihi de pennis avium, qua & corpulentiores reddunt substantiam, & agiliores. Hoc plane in pennis Christi oneris exprimit similitudinem, quod & ipse ferunt a quibus feruntur.* Ende alsoo lieve zielen, men moet vermaeck, blyfchap, ende vreught hebben in het lyden: want door desen middel zyn de quellinghen eer Croonen, als pynen.

5. In't 3. ghetal seght sy aen haer, *Ick bidde U-E. dat ghy niet toe en laet, immers soo weynich als't wesen kan, dat men met andere, als met onse Ongheschoende Paters alleen, en handelt van het inwendich der zielen: ende sy voeght daer by: Dat is't byaldien sy ondertusschen gerne souden veranderen, ende soscken te handelen met eenen anderen van onse Religieusen, sy'et soude toe-staen.* Het was de sorghe, die sy hadde vande vertroostinghe van hare Religieusen. Dit zyn twee seer heylighe Grondt-reghelen, vande welcke den tweeden aenden eersten niet en moet wycken. De wyse, ende de voorsichtighe doen het door d'ondervindentheyt: want al-hoe-wel dat men eenighe schade komt te lyden, d'ondervindentheyt brenghet altydt veel profyt by.

6. De Religieusen spraken eene geestelijcke tale, ende sy werckten ghelijck sy spraken. Voor de ghene, die dese tale niet en wisten, was het *Arabs*, ende alsoo hadden sy haer beschuldicht van het ghene, over het welck sy haer hadden moeten

[a] *D. Bern. Evisf. 72. qua est 1. ad Ramal. Fusniac. Abb.*

moeten pryfen, foo dat fy de berispinghen der fouten, ende de beschuldighen, de welcke fy van haer selven deden, selver oock in't Cabittel, namen voor Sacramentele Biechten. Ende hierom en wilt dese *Heylighē* niet, dat fy haer aen andere fouten Biechten, ten zy aen hare *Ongheſchoende Paters* alleen, die dese geestelijcke tale wel verſtonden.

7. Daer naer voeght fy daer by: *Dat men haer onder onse Paters niet en soude verbinden, om aen eenen Biecht-vader alleen te Biechten*, doordien dat'er geenen Reghel soo strenghen is, die eenighe bepalinghe niet en verheyscht, ten opſicht vande vryheyt des menſche, de welcke soo vry is, dat fy haer beklaeght, ende wanhoopt, als fy haer ghepraemt ſiet tuſſchen de berghen: ende hierom moet men den wegh verbreden, selver oock inde enghſte plaetten, oft den wille ſal ſonder dat weder-ſtreven.

Hierom heeft *Clemens den VIII.* ende andere *Pausen* gheboden, dat men van vier tot vier maenden haer nieuwe Biecht-vaders soude geven: want ſedert dat Godt den menſch met lynen vryen wille ghelaten heeft: (*a*) *Reliquit Deus hominem in manu consilii sui*, is't dat men hem die vryheyt wilt benemen, hy ſal wederſtreven: maer met al dien moet men eenighe vryheyt laten aende vrywillighe, ende wel-gheschickte ghehoorſaemheyt, ende aengheſien dat ick moet Biechten aende *Religieuſen* van't *Order*, dat men ſom wylen de Biecht-vaders, selver die van't *Order* zyn, verandere, ghelijck de *H. THERESIA* ſeght.

8. In't 4. ghetal geeft fy eenen anderen grondt-reghel, die ſeer dienſtich is voor de beſtierrege, als fy ſeght: *Dat men eene vande Dochters van Henricus Freyle soude ontfanghen om Religieuſe te zyn, maer niet hare Suſter*: want fy hadden nu alreeds eene in het ſelve Klooster, ende waert dat fy die jongſte oock ontfanghen, soo ſouden dry Suſters in't ſelve Klooster welen, het welck niet gevoeghlijck en soude zyn, dat'er dry in't ſelve Klooster der *Carmeliterſſen* ſouden zyn; maer waerom dat? Om dieſwille dat'et ſeer ſchadelijck, ende ghevaerlijck is in den tydt vande verkieſinghen, ende oock voor de beſtierrege van het Huys. Het is wel eene vremde ſake, dat men soude konnen voordiencken, dat'er eenighe verſchillen onder heylighe *Religieuſen* ſouden konnen voor-vallen! Ten is geene vremde ſake; maer in teghendeel 'tis ſeer wyſſelijck ghedaen, dat men ſich in dierghelijcke ſaken voor-houde, niet teghenſtaende dat de *Religieuſen* heylighe zielen zyn.

9. Onder de *Apoſtelen* en waren maer twee Broeders, te weten, den *H. Jacobus*, ende den *H. Joannes*, die groote Heylighen waren, des niet-teghenſtaende ſtonden fy naer de twee eerſte plaetsen in het Ryck des Heeren; indervoeghen, dat hunne Moeder ſelver niet en wilde, dat den *H. Petrus* neffens de zyde van onſen Heerē soude ſitten; wat en ſouden dan dry Suſters in een kleyn Klooster niet doen, het welck soo heyligh niet en was, als de Vergaderinghe der *Apoſtelen*? O hoe wel redent dese *Heylighē* in alle dinghen!

Desen *Henricus Freyle*, daer dese *Heylighe* van spreekt, was eenen seer rycken *Portegies*, die binnen *Sivillen* woonde, ende die ghetrouwt was met *Me-vrouwe Eleonora Valera*, vanden welcken de *Religieusen* van dit Klooster in hare aldergrootste noodwendicheden sulcken by-standt ontfanghen hebben, dat sy met reden het selven over-weeght in desen Brief. Godt en heeft een soo goet werck niet on-ghelooft ghelaten, roepende sijne Dochters tot het *Order vande H. Theresia*, vande welcke d'een ghe-naemt wiert *Blancka van JESUS*, vande welcke sy vermaen maect inden voor-gaenden Brief in't 3. ghetal, de welcke eene van die gheweest is, die dese *Herstelde Order* in't Ryck van *Portugael* hebben verbreyt.

LXII. BRIEF

Aen de selve Moeder Priorinne.

J E S U S.

1. **D**E gratie vanden H. Geest zy met U-E. myne lieve Dochter. In den Brief vanden *Eerw. Pater Nicolaus* hebbe ick sekere saken in't wyt, ende breedt ghehandelt, vande welcke ick hier niet en sal spreken, om dieswille dat U-E. die sal lesen. Den Brief, den welken U-E. aen my gheschreven heeft, is soo goet, ende soo ootmoedich, dat hy eene langhe antwoordt wel soude verdienen; maer U-E. heeft versocht, dat ick door desen Bode soude schryven aen den goeden *Rodrigues Alvarez*, het welck ick oock doen, ende myn hooft en laet et niet toe, dat ick veel meer soude schryven. *Steven* belooft my, dat hy dese Brieven in handen sal stellen van eenen persoon, die se sekerlijck sal brenghen, ende U-E. in handen stellen. Godt geve dat et alsoo zy. Ick hebbe my seer verheught van hem te sien; maer het misnoeght my, dat hy uyt *Sivillen* ghegaen is. Ick bevinde my soo grootelijckx verbonden aen hem, over het ghene, het welck hy voor ons ghedaen heeft inden tyt van onse aldergrootste noodt-wendicheyt, dat et niet noodich en was, van my het selven indachtich te maken. Ick sal myn besten doen, op dat hy wederom naer *Sivillen* soude keeren: want het is wel, aldaer eenen vriendt te hebben, op den welcken men magh betrouwen.

2. Ick en bevinde my hier soo qualijck niet, ghelijck eldert. Ick ben seer droef gheweest, over de tydinghe, die *Suster Gabriel* my ghetreven heeft, nopende uwe wynighe ghesontheyt. U-E. heeft soo veel gheleden, dat, al-hoe-wel ghy een steenen herte ghehadt hadde, die quellingen U-E. even wel souden beschadicht hebben. Ick wilde wel, dat ick daer toe niet gheholpen en hadde: U-E. wil et my vergeven: want ick ben on-verdraeghlijck ten op-sicht vande

vande ghene, die ick t'meeſte beminne, om dieſwille dat ick wel loude willen, dat ſy nieverans in en ſouden falen. Het ſelven is my gebeurt met de Eerw. Moeder *Brianda*, aende welcke ick wonderlijke Brieven ſchreve, al-hoe-wel dat ſy my weynich baetten. Voorwaer, ick houde ten deele voor quader, ende ghevaerlijcker, het ghene den duyvel begonſt hadde in dit Huys, daer ick ben, als het ghene dat'er gebeurt is in't uwe. Teneerſten, om dat'et langher gheduert heeft: ten anderen, om dat de verergherniſſe van die van buyten aen ons een groot achterdeel veroorſaecht heeft, ende ick en wete niet, oft dat deſe ſchade ſoo wel ſal kunnen her-ſtelt worden, ghelijck d'uwe. Ick vreeſe dat neen; al-hoe-wel dat alles binnen 'sHuys gheſtelt, ende gevredicht is, ende in goede oordre. Onſen Heere heeft alle de beroerten, ende mis-verſtanden doen verdwynen: dat hy inder eeuwicheyt ghebenedydt zy. De Religieuſen hadden daer in weynighe ſchult. De ghene, die my aldermeest verbelght heeft, is *Beatrix van JESUS* gheweest, om dieſwille dat ſy my noyt een enckel woordten heeft willen ſegghen, van het ghene dat'er om-ghegaen is; jae tot deſer ure toe, houdt ſy haer gheſloten voor my, al-hoe-wel dat ſy fiet, dat alle de andere my alles ſegghen, ende dat ick't al wete. Ick hebbe daer uyt gheoordeelt, dat ſy ſeer weynighe deught, ofte weynighe wyſheyt hadde; maer om klaerlijck te ſpreken, ten is niet anders, als eene al te groote aen-ghekleventheyt van hare eyghe liefde, ende eene ghevaerlijke hertneckicheyt: want de waerachtighe vriendſchap en beſtaet niet van verborghen te houden, het ghene men lichtelijck ſoude hebben kunnen middelen, ſonder eene ſoo merckelijke ſchade te veroorſaken.

3. Ick bidde u toch om de liefde Godts, dat ghy wel wilt toe-letten van iet te doen, het welck gheweten zynde, verergherniſſe ſoude kunnen geven. Laet ons ſelven ontblooten van deſe goede meyninghen, die ons ſoo dier ſtaen. En wilt niet peyſen, dat ick weynich ghearbeydt hebbe, om het ghemoedt vanden *Rector* te verſachten, ende van alle d'andere, ende die van alhier, zyn altemael van't ſelve ghevoelen: ick en hebbe niet achter-ghelaten van daer in te arbeiden, jae ſoo verre, dat ick naer *Roomen* gheſchreven hebbe, van waer, ghelijck ick gheloove, onſen help-middel is ghekomen. Inden Brief, den welcken ick ſchryve aen dien H. Man *Rodriguez Alvarez*, hebbe ick aen hem eene groote her-kentenisse betoont, over de verbintenissen, die ick hem hebbe, van gelijken oock aen *Pater Soto*, den welcken ghy van mynen t'weghen ſult groeten, en aen hem ſegghen, dat my dunckt, dat hy veel beter ſal doen blycken, dat hy eenen waerachtighen vriendt is door tyne wercken, als door de woorden, aengheſien hy my noyt gheſchreven en heeft, noch gheſonden, oft dat hy my iet wilde beſtaen.

4. Ick en wete niet, hoe dat U-E. kan ſegghen, dat den Eerw. *Pater Nicolaus* umet my qualijck gheſtelt heeft, ghemerckt ghy hier op d'aerde geen groo-teren *Befchermer* en hebt, als hem: hy en heeft my noyt iet gheſeyt, als de rechte waarheyt; op dat ick, komende te weten het quaet, het welck u Huys ſoude

konnen overkomen, daer in niet bedroghen en soude zyn. O myne lieve Dochter, hoe weynich is't noodich, van soo veel tyds by-te-brenghen, nopende het ghene, dat my aengaet! Ick segghe u inder waerheyt, dat ick'er niet om en geve, oft dat men van my eenich werck maeckt, oft niet, als ick maer en wete, dat de Religieusen haer wel quyten in te volbrenghen; daer sy toe verbonden zyn. Maer ick kan my selven bedriegghen daer in, dat ick, naer myn ghevoelen, het ghene haerlieden aengaet, met sulcke forghvuldicheyt, ende met soo groote liefde ter herten nemende, my selven late voorstaen, dat sy haer niet en quyten, in het ghene sy doen moeten, ende dat ick my te vergeefs vermoede, is't dat sy geen gheloove en geven aen het ghene ick haer segghe: ende dat is't, het ghene in my, zynde binnen *Sivillen*, een soo groot verdriet veroorsaecte, dat ick alles soude daer ghelaten hebben: my selven latende voorstaen, gelijk ick segghe, dat, aenghesien men my niet en ghelooft, ick gheheel en gansch onnut was, gelijk et waerachtich was; maer de liefde, die ick voor myne Dochters hebbe, is soo groot, dat, waer het saken ick haer ieverans in nut soude kunnen wesen, ick my met vernoeghen gheheel tot haren dienst soude besteden; ende alsoo, is't dat ick, binnen *Sivillen* zynde, in sulcker voeghen ghehandelt hebbe. Men moet daer van niet meer spreken.

5. *Serrano* heeft my gheseyt, dat ghy over weynighen tydt eene *Novicia* ontfanghen hebt: ende gelijk hy ghelooft, dat'er teghenwoordich twintich Religieusen zyn in u Klooster, soo moet het ghetal vervult zyn; ende is't dat et alsoo is, niemandt en magh verlof geven van meerdere t'ontfanghen, jae selver den *Herw. P. Vicarius* en vermagh sulckx niet te doen* want hy en kan niet doen teghen de Ordonnantien, noch teghen de Bulle vanden *Paus*. Ick bidde om de liefde Godts, dat men hier op wel soude letten: want ghy soudt verstaen staen, waert dat ghy wiste, wat peryckel dat'er in gheleghen is, vele Religieusen te zyn in een Klooster, al hoe wel dat et ryck, ende wel beset is. Ick en wete niet, waerom dat ghy alle jaren soo vele Renten betaelt, aenghesien U-E. die wel kan af-loffen. Ick ben seer blyde gheweest te verstaen, dat ge het gelt, het welck nyt de *Indien* ghekomen is, ontfanghen hebt. Den Heere sy daer over ghelooft.

6. Aengaende het ghene, het welck U-E. my seght vande *Suppriorinne*, ick waerschouwe U-E., dat, aenghesien U-E. soo weynighe ghesontheyt heeft, ghy den *Choor* niet en sult kunnen volghen, ende alsoo moet et iemant zyn, die et wel verstaet. Daer belanght weynich aen, dat *Gabrielle* noch jonck schynt te zyn, sy heeft langh in Clooster gheweest, ende men moet oogh-merck nemen op de deughden, die sy heeft, ende niet op hare iaren: ende waert dat sy eenighe soude soude komen te doen, sprekende met die van buyten, de *Suster vanden H. Franciscus* soude met haer in't Spreeck-huys kunnen gaen; ten minsten sy is seer ghchoorsaem, sy en sal niet doen, als het ghene U-E. begeert: daer en boven, sy is seer schadelijck voor de Kloosters van daer in vele Religieusen te hebben.

fy is seenghesont; het welck seer noodich is, om niet tontbreken inden *Choor*; maer de Suffer vanden *H. Hieronymus* en heeft soo veel ghesontheyt niet. Naer *Conscientie* ghesproken, men kan desen last niemant beter op-legghen, als haer: ende aenghesien sy al-reedts den *Choor* bestiert heeft, ghedurende het leven vande arme *Vicarie*, sy saghen wel, oft dat sy haer wel quete, het welck sal maken, dat de Religieusen haer lichtelijcker sullen begeven, om aen haer de voesen te geven: ende om eene Suppriorinne te maken, siet men meer naer de behendicheyt, als naer den ouderdom.

7. Nopende het ghene, het welck U-E. my schryft vande Meesterse vande *Novitien*, ick schryve daer van aenden Eerw. *P. Prior van Pastrana*. O hoe goet vind' ick u ghevoelen, als ghy my seght, dat ghy wel wilde, dat'er weynighe souden zyn: want ghelijck ick kome te segghen, het is voor alles eene groote onbetamelijckheyt, ende daeren is niet, waer door de Kloosters hun selven komen te verliezen, als door desen middel, te weten, door al te groot ghetal der Religieusen.

8. De aelmoeffe van broodt, de welcke dien *H. Prior De las Cuevas* doet, is seer merckelijck, daer mede, waert dat u Klooster oock soo veel hadde, soudy konnen leven: want andersints en wete ick niet, wat ghy sult maken, niet anders ghedaen hebbende, als Dochteren in-te-nemen, die niet en hebben ingebrocht. Nopende de *Fondatie van Portugael*, daer U-E. my van schryft, den *Aerts-Bisschop* praemt ons seer, ende ick ben van sin, van my niet te seer te haesten, van daer naer toe te gaen. Is't dat ick den tydt hebbe, ick sal hem schryven, ende U-E. sal sorghe draghen, van hem den Brief datelijck te senden, ende dat met versekertheyt.

9. Ick wilde wel, dat *Beatrix* hare schult kende, op dat sy door desen middel mochte her-roepen, het ghene sy geseft heeft aen *Garcia Alvarez*, nopende den staet van hare ziele; maer ick vreesse grootelijckx, dat sy niet en weet, wat sy doet, indervoeghen, dat'er niemandt en is, als Godt alleen, die haer kan verlichten, om haer hare doringhe te doen sien. Ick bidde syne Majesteit, dat hem gelieve U-E. eene soo groote Heylighete te maken, ghelijck ick van hem alle daghen versoecke, van ghelijcken oock, dat hy U-E. vele jaren beware: want soo quaet als ghy oock zyt, ick wilde evenwel vele andere te hebben, ghelijck U-E. is: want ick en wete niet wat doen, waert dat men nu een Klooster moeste stichten, doordien dat ick niet eene Religieuse en vinde, die eyghentlijck dient, om Priorinne te zyn; daer zynder nochtans; maer ghelijck sy noch gene ondervindetheyt en hebben, ende dat ick sien wat hier al om-gegaen is, soo vreesse ick grootelijckx van my selven te bedrieghen in myne verkielinghe: ende dit is't, daer den duyvel sich van dient van onse goede meyningen, ende ons betrapt, om syne saken te doen; ende hierom moet men altydt met vreesse leven, ende aen Godt ghebecht zyn, ons selven seer weynich betrouwende op ons verstandt: want al is't schoon dat wy verstandt hebben, is't by-aldien nochtans dat wy onsen roe-

vlucht

vlucht niet en nemen tot Godt, hy sal ons verlaten, ende laten faelen in het ghene, waer in wy 't beste sullen meynen gheluckt te hebben.

10. U-E. kan het sien door d'ondervindentheyt, in het ghene dat'er in dit Huys, daer ick ben, gheschiedt is. Ick gheloove dat ghy'et alreeds gheweten hebt. Voorwaer ick segghe u, dat den duyvel hier eene groote rooverye heeft meynen te doen, ende dat ick gheheel verfelt bleve over sekere saken, die U-E. my schreve, makende eenich werck daer van. Waer was u verstant? Maer wat sal ick segghen vande Suster vanden *H. Franciscus*? Eylaes mynen Godt! wat voor sotternyen en warender niet in desen Brief! ende dat altemael, om tot haer eynde te gheraken. Ick bidde Godt, dat hy ons licht geve: want is't dat men daer van berooft is, daeren is'geene kracht, noch behendicheyt, ten zy voor het quaet.

11. Ick ben blyde, dat U-E. het bedrogh nu soo wel kent, want dat sal u dienen voor vele andere saken: het sal u seer voordeelich zijn ghesaelt te hebben, om daer naer te ghelucken: want op dese maniere is't, dat men d'ondervindentheyt verkryght. Godt beware u. Ick en meynde niet, dat ick my soo soude hebben konnen verbreyden. De Priorinne, ende de Susters bevelen haer leer aen U-E.

U-E. Dienaererse

THERESIA VAN JESUS.

BEMERCKINGHEN.

1. **D**E H. THERESIA heeft desen Brief gheschreven in't beginfel van't jaer 1580. ghelijck men kan bemercken uyt den inhoudt. Sy was binnen *Malagon*, alwaer sy Priorinne ghekosen was, gheweest, door oorden vanden *Eerw. Pater Angelus de Salazar*, *Vicarius Generael* der *Ongheschoende Carmeliten*, ghelijck sy seght inden 25. Brief in't derde, ende in't vyfde ghetal, het welck breeder verclaert is inde *Bemerckingen* in't 6. ghetal, al-hoe-wel men niet en weet, oft sy dit Ampt aldaer bedient heeft.

2. Maer het schynt, volghens het ghene, het welck sy in desen Brief ghelijck vast-stelt, dat den duyvel wederom eene nieuwe vervolginghe soude gaen beginnen te verwecken, teghen dit Klooster der *Ongeschoende Carmeliteressen* van *Sivillen*, sich dienende vande quade bestieringhe van eene van hare *Religieusen*, nopende haer Ghebedt, ende hare geestelijcke oeffeninghen; jae het schynt, volghens den inhoudt van desen Brief, dat'er moeste wesen in materie van *Veropenbaringen*, de welke seer ghevaerlijck zyn: want is't dat men-se houdt voor waerachtighe, sy en zyn niet altyt profytelijck; in teghendeel, sy doen dickwils meer quaet als goet: ende is't dat men achterhaelt dat sy valsch zyn, soo wort de eere, ende de achtighe van die *Religieuse*, als van het Klooster benomen. Men moet belyden, dat Godt dit Klooster van *Sivillen* wel grootelijckx moeste beminnen,

aenghefen den duyvel het felven soo swaerlijck vervolght, ende haet. De Religieufen van dit Klooster moeten eene groote forghē hebben, van haer felven in de volmaecktheyt te voorderen, aenghefen dese *Heylighe* daer voor eene soo groote affectie ghehadt, ende soo veel gheleden heeft: ende men magh segghen, dat is het saken alle andere Kloosters van haer *Order* Kinderen geweest zyn van hare liefde, soo is dit een Kindt gheweest van hare liefde, ende van hare smerte.

3. Desen Brief is vervult met verscheyde uydruckingen, zynde ghemenghelt met strafficheyt, ende met soeticheyt, ghelijck sy ghewoon was te doen in hare berispinghen, ende sonder eenighe omhanghsels, geeft sy haer gevoclen net te kennen aende Eerw. Moeder Priorinne van *Sivillen*.

4. In't eerste ghetal bereydt sy den wegh tot de berispinghe, met den wille te winnen vande ghene, die sy wilt berispen: want om eenen persoon voor goet te bekyyen, ten is niet noodich dese voorhoudinghe te ghebruycken; maer om den ghenen aen-te-raden, den welcken men wilt verbeteren, op dat hy sich soude onthouden van eenich quaet, soo moet men sijn herte te voren maken te winnen, ende hem alsoo brenghen tot syne plicht, eerst door soeticheyt, ende daer naer door strafficheyt, op dat hy sich niet en soude konnen in-beelden, dat den iever vanden ghenen, die hem berispt, eene uytwerckinghe is van syne vyandschap, ende van syne in-ghenomentheyt, uyt vreesē dat hy kome te gheloooven, dat men hem eer berispt door zydicheyt, als door liefde.

Vervolghens beschuldicht sy haer selven met eene groote voorsichticheyt, legghende de schult vande berispinghe op haer selven, segghende, *Dat sy onverdraeghlyck is, ten opsicht vande ghene, de welcke sy 't meeste bemint*: ende door desen middel verheft sy den Botw vande heylighe onthoudinghe op de sondeerselen vande liefde, ende de berispinghe, die sy doet, schryft sy toe aenden uytganck van hare affectie.

Daer naer vertooght sy haer het groot peryckel daer sy in gheweest zyn, met krachtighe woorden, op dat sy door het peryckel, de schade soude sien, ende dat sy door de schade, het profyt soude trecken uyt de ondervindentheyt: want alle het goet, het welck wy konnen trecken uyt de schadelijckheden, is, op onsen kost te leeren van niet meer te her-valen in het ghene, het welck sy ons veroorsaect hebben.

5. Naer alles overwoghen te hebben, voeght sy daer by in't derde ghetal: *Laet ons nu ons selven ontblooten van dese goede meyninghen, die ons soo dier staen*. Sy seght dit: want wy zyn in sulcker voeghen ghemaect, dat al-hoe-wel de goede meyninghe zy gheheel het beginfel van ons gheluck, ende remedie, ist byaldien nochtans wy die een weynich vanden anderen kant keeren, sy ghewoon iste zyn den oorspronck van alle ons verlies, ende van ons ongheluck. Door dese woorden *Goede meyninghen* verstaet sy hier te spreken van sekere onvoorsichtighe meyninghen, de welcke voorts-komen van eene valsche liefde, de welcke vruchten van verwoeckinghe voorts-brenghet, ghelijckerwys is, dat men alles

voor goet houdt, al-hoe-wel dat 'et gheheel quaet is. Het is eene medooghent-
heyt die men heeft, de welke maect, dat sy hun selven altemael verliefen door
de meyninghe, die de Oversten hebben, dat hunne onderfaten geen quaet en
doen, indervoeghen, dat sy altemael goet zyn, om dies wille dat men hun laet
quaet te zyn. O wat eene vermaledyde meyninghe! O wat eene helsche be-
koringhe!

6. Ick hebbe hooren segghen van eene sekere Overste van een Klooster der
Religieusen, dat sy soo goet was, ende dat hare meyninghe soo heyligh, ende
oprecht was, dat als wanneer de ghene, die met hare Religieusen handelden
[de welke men haer lieden *Devotos* noemde] teghen haar eenighe moeylijk-
heyt hadden, sy die dederoepen, ende den poys tusschen malkanderen maecte,
te, ende sy ded 'et insulcker voeghen, dat sy wederom quamen tot hunne voo-
righe over-een-kominghe, ende onder-handelinghe. Siet eens, wat eene goede
meyninghe! Voorwaer sy is soodanighe, dat waer het saken den duyvel de meyn-
ninghen inde zielen konde stellen, hy geene quadere in eene Overste soude kon-
nen stellen: want aenghesien dat dierghelijcke soorten van besoekinghen, ende
t'samen-handelinghen, de peste zyn vande Kloosters, het verderf der zielen,
d'on-eere vande Bruyten van *Jesus-Christus*, pylen, die men schiet recht naer den
appel van syne ooghen, de Overste, de welke verbonden was die te beletten,
die te vernietighen, ende ievorich te zyn, om die niet te ghedooghen, was soo
verblindt, dat sy die voedde, ende haer selven Pastoor maecte van dese duyvel-
sche houwelijcken: ende alsoo siet men, dat dese meyninghen, de welke goet
schenen te zyn, d'alder-quaetste zyn, ende de welke vol liefde schynen te zyn,
zyn inder daedt volfenyn, ende namentlijck, als sy in eene Overste zyn.

7. Het is niet dan te seker, dat de reden vande klachte vande *H. THERESIA*
niet en was over eenighe van dese dinghen, doordien dat de Eerw. Moeder *Marie*
vanden H. Joseph eene seer ieverighe, seer nauwkeurighe, ende seer geestelijcke
Overste was; indervoeghen, dat sy uyt-licheen in vrome deughden; daer-en-
boven, dat 'er inde Kloosters der *Carmeliteressen* dierghelijcke ellenden, ende soo
schadelijcke verkeeringhen niet en zyn, noch te vinden zyn gheweest; maer aen-
gesien dat dese *Heylighe* haer beklaegde over de goede meyninghe van dese Pri-
orinne, dat en was niet sonder reden, soo dat de Eerw. Moeder *Marie vanden*
H. Joseph eenich kleyn ghebreck, in eenighe van hare Religieusen moeste ghe-
dooghen, ende ghelijck 'et waerschynlijck is, dat 'et geene groote sake en moe-
ste wesen, soo sagh sy 'et door de vingheren; maer zielen van eene verheve vol-
maecktheyt, en vinden geene onvolmaecktheyt, die aen haer schynt kleyn te
wesen, ende alsoo her-neemt *THERESIA* haer op dese maniere: want ghe-
lijck den *H. Gregorius* seght, den Oversten moet eenen *Argos* zyn, vool ooghen,
soo van binnen, als van buyten: hy moet vele ooghen van binnen hebben, om
sy selven te besien, ende om syne meyninghe wel t'ondersoecken: ende door
de ooghen van buyten, moet hy op andere acht nemen, ende voor syne onderda-

nen forghe draghen, trachtende door desen middel, de Dieren van *Ezechiel* naer te-volghen: (a) *Admonendi sunt, qui praesunt [seghyhy] ut per circumspeditionis studium oculos pervigiles intus, & in circuitu habeant; & caeli animalia fieri contendant. Dignum quippe est, ut cuncti qui praesunt, intus, atque in circuitu oculos habeant, quatenus & interno judici in semet ipsis placere studeant, & exempla vitae exterius praebentes, caetiam, qua in aliis sunt corrigenda, deprehendant.*

8. Daerzyn dry faken, de welcke goet schynen te zyn, de welcke ick voor altydt soude gerne bannen uyt de Kloosters der Religieusen; indervoeghen, dat ick wel wilde, dat alle Oversten eene betondere forghe fouden hebben, van die uyt-te-bannen, ende hunne Kloosters daer van te verlossen. De eerste is, de welcke men in't Spaens Devotie noemt, ende is eene soorte van vryagie: want is't dat de devotie, die men heeft, tot Godt is, sy is seer heyligh; maer is't dat sy haer stryckt tot die van buyten, 'tzy dat'et eenen geestelijcken, 'tzy werelijcken persoon is, sy is seer quaet. Ende is't dat dese valsche devotie uyt het Klooster ghebannen wort, too sal de waerachtighe, ende de heylighe daer in alleen maer blyven.

De tweede is, het *Punt van Eere*: want al is't dat'er eene eere is, die goet is van die te bewaren voor Godt, des-niet-teghenstaende is'er eene andere, die valsch, ende werelts is, met de welcke eene Religieuse bevanghen zynde, en wilt niet ghehoorsamen, noch haer selven versterven, noch berispt wesen, noch hare schult belyden, noch selver dat men haer ghebedt, doordien dat sy edelder is als d'andere, oft dat sy ouder is van Religie, oft om dat sy ouder van jaren is; indervoeghen dat sy alle oogheblicken hare eere stelt voor al'et ghene men haer seght, sprekende in deser voeghen: *Wel hoe! aen eene persooone ghelyck ick ben? aen eene persooone van soo edelen stam? aen eene persooone, die soo oudt ben in't Order? aen eene persooone, die soo oudt ben van jaren?* Door dese quade redinghe is't, dat men haer niet en magh segghen, noch bestieren.

9. De derde is *De Vriendtschap*: want al is't dat de oprechte, ende de natuerlijcke over-een-kominghe, ende vriendtschap heyligh, ende noodich is in een Klooster, niet te min, als de Religieusen een vast verbondt, ende eene besondere vriendtschap te samen hebben, sy en kunnen noyt in vrede leven, doordien dat d'eene sonder d'andere niet en kan leven, ende dat men-se niet en kan scheidend; indervoeghen, dat'er geenen middel en is van die te bestieren, ter oorfaken vande partyen, die sy maken: waer uyt de vyandtschap voorts-komt, die haer voedt door de vriendtschap selver, soo dat'et Klooster vervult is, met vriendtschappen, ende vyandtschappen. Is't dat men eene Priorina moet kiesen, elcke seght: *ICK verstaen dat myne vriendinne het sal wesen*: ende is't dat men eene Religieuse komt te berispen, d'andere sal segghen: *Men moet met myne vriendinne in sulcker voeghen niet handelen*. Is't dat het Klooster ten onderen gaet, ende de eere van het Huys benomen wort, door den quaden handel, ende wandel van

eenighe Religieusen, de vriendinne sal'tet bedecken, ende alles verborghen houden; ende als't men komtt'ondecken, soosal sy hare vriendinne voorstaen, ende eene partye maken: waer uyt volght, dat sy, om vriendinne te zyn van hare vriendinne, vyandt is van Godt, ende van haer selven, ende van haer Klooster.

Ende al-hoe-wel dat dese dry waerschouwinghen, ende grondt-reghelen onse Moeders *Onghefchaende Carmeliteressen* niet aen-en-gaen, de welcke dienen voor een voorbeeldt aende gheheele wereltd inde waerachtighe devotie, in de eere Godts alleen in alles te soecken, ende in malkanderen, als Ghesusters, te beminnen met eene suyvere liefde, sonder eenighe zydicheyt, die schadelijck is; desniet-teghenstaende hebbe ick goet ghevonden van die hier in-te-voeghen om twee redenen, waer van d'eerste is, dat waert by-aldien eenich Klooster besmet ware met dese dry gebreken, het selven sich van desen raedt soude kunnen dienen, den welcken ick hier geve, van die uyt-te-bannen. De tweede reden is, op dat de heylighe, jac oock de alderheylighste Kloosters, hun door dese raden, die ick hier geve, souden voorhoeden: want het kan wesen, dat het ghene 't welck teghen woordich niet en gebeurt, in eenē anderen tydt soude kunnen gebeuren door de medooghentheyt, ende door de onachtsaemheyt vande Oversten.

10. In't 4. ghetalandt woordt sy op het ghene, het welck dese Priorinne haer gheschreven hadde, te weten, dat den Eerw. *P. Nicolaus* haer qualijck gestelt hadde met de *H. THERESIA*, welcken Religieus sy voorstaet, ende seght tot haer, *Dat by haer altydt meer voor-ghestaen heeft, als wel eene andere.* De ghebrekken stellen den geest altydt in mistrouwen, ende al-hoe-wel dat sy niet groot en zyn, sooblyft'er eyenwel inde verbeeldinghe vanden ghenen die-se bedreven heeft, dat alle menschen hem beschuldighen. De schult, die dese Priorinne hadde, moeste van dese nature zyn: het moeste onghetwyffelt eenighe sonde van achterlatingh zyn, die seer licht was; ende men moet sich niet verwonderen dat dese heylighe Religieuse daer in ghevallen was, doordien dat 'et eyghentlijck ghebrekken zyn van onse natuerlijcke swackheyt, ende is't dat Godt in ons niet eenen grooten iever en verweckt tot het goet, ende eene nauw-keurighe bestrafinghe van het quaet, wy sullen alle oogheblicken daer in komen te vallen.

11. Vervolghens betoont dese *Heylighe* haer het weynich gevoelen, het welck sy heeft, van dat sy hare raden niet en volghen, ende dat sy haer niet en beminnen, mits dat sy de waerachtighe vriendinnen van Godt zyn. Dese groote *Heylighe* en wilt niet dat de liefde van hare Dochters voor haer zy, maer voor Godt: want wy en moghen onse kinderen niet beminnen, ten zy om Godt.

Men siet op'ereynde van dit ghetal, hoedanich het ghevoelen was, het welck sy in desen Brief toont, ende hoe sy haer beklaegde, dat hare Religieusen hare raden niet en wilden volghen, waer op sy seght: *Dat, aenghesen men geen geloove en gaf aen het ghene, het welck sy haer aen-raede, haer misnoeghen soo groot was, dat sy alles wel soude verlaten hebben.* O wat al droef heden en lyden de Heylighen

niet.

niet, om te voorfien in ghevaerlijcke faken! Wat ghevoelen en hebben fy niet, van te fien, dat men hare raden mis-acht, die fy voor-ftellen om alles ten rechte te brengen! Hierom en berispte onfen Heere fyne *Discipelen* noyt too straf, dan over het weynich gheloove, dat fy ghegeven hadden aen fyne woorden. *O stulti & tardi corde ad credendum! Et exprobravit incredulitatem eorum.* [a]

12. In't 5. ghetal vertooght fy haer, hoe veel daer aen belanght, dat'er in hare Kloosters niet meer als een-en-twintigh Religieufen en fouden zyn, ende fy voeght daer by, dat den Eerw. *P. Vicarius Generael* geen verlot en kan geven, om dit ghetal te buyten te gaen, doordien dat den *Paus* door fyne Bulle anders gheboden heeft. Wy kunnen hier dry faken bemercken:

13. De eerste is, dat al-hoe-wel d'eerste voorworp van dese *Heyligh*e geweest is, dat'er maer derthien Religieufen in elck Klooster fouden gheveelt hebben; des-niet-teghenstaende Godt, ende d'ondervindentheyt hebben haer daer naer in-ghegeven, dat'er in elck Klooster een-en-twintich noo dich waren; inder volghen, dat het licht des Heeren inde Heylighen toe-neemt, door den middel vande ondervindentheyt, ghelijck de ondervindentlijcke wetenschap in Godtmench selver heeft toe-ghenomen, ghelijckformelijck aen d'uyt-legghinghe, die de uyt-legghers der *H. Schrifture*, geven op dese plaetse van het *Heyligh Evangelie*: [b] *JESUS proficiebat sapientia & aetate, & gratia apud Deum, & homines.*

14. De tweede is, datmen dit ghetal inde Kloosters der *Carmeliteressen* noyt en behoorde te buyten te gaen, ghelijck men oock niet en doet, doordien dat dese *Heyligh*e in dit ghevoelen ghebleven is, naer dat sy't gheploeghen hadde door het Ghebedt, ende door d'ondervindentheyt.

15. De derde is, hoe ghevaerlijck dat'et is, een al-te-groote ghetal der Religieufen in een Klooster te ontfanghen, soo datmen kan segghen, het ghene den *Profeet Isaias* gheseyt heeft: (c) *Multiplicasti gentem, & non magnificasti letitiam*. Ghy hebt ons ô Heere! het ghetal der Religieufen vermeerderd, maer niet de vreught. Het soude kunnen wesen, dat ick hier van breeder sal spreken op eens andere plaetse.

15. In't 6. ghetal houdt fy voor beter de verkiefinghe van eene Jonghe *Suppriorinne*, als die van eene andere Religieufe die ouder is; het kan wesen, dat die gheestigher, ende yverigher was, ende dese swaer-moedigher, ende min-verstandigher, soo dat fy daer in trachte te voorfien volghens den staet van het Klooster, ende alfoo begaf fy haer rechtelijck tot eene verkiefinghe, die door de deught ondersteunt soude wesen, ende daer latende den ouderdoen, verkose fy die, de welcke met geeft, met wyfheyt, ende met bequaemheyt begaest was.

Den *H. Carolus Borromeus* en was maer dry-en-twintich jarē oudt, als hy *Aerts-Bisschop van Milanen* ghemaect wirt, het welck niet belet en heeft, oft hy heeft een alder-klaerste licht van de Kercke gheweest. Den *H. Ludovicus Aerts-Bisschop van Thouloufe* en heeft tot die jaren niet gheraect, ende nochtans siet men

D d d 2

dat

dat hy heyligh verklaert is door syne wonderlijcke deughden. De *H. Agnes*, die vanden *Bergh Politianns*, en hadde noch geen twintich jaren, ende sy hadde alreeds dry Kloosters gesticht. De andere *H. Agnes Martelaeresse* zynde derthien jaren oudt, heeft den duyvel met alle syne af-godisten verwonnen. Als de deughden de jaren te boyen gaen, men moet aldan naer de jaren niet sien, maer men moet de deughden kiefen, te meer, als'er niet veel te kiefen en is.

17. Op het eynde van't achtste ghetal seght sy, hoe dat den Heere *Tenton de Braganca* haer praemde, om eenighe Kloosters binnen *Portugael* te gaen stichten, ende sy seght, *Dat sy in dese sake seer traegh te werck gonck.*

In't 9. ghetal raectt sy noch eens de verhandelinghe vande goede meyninghen, ende sy bestrydt die krachtelijck, waer door men kent, dat dese Heylighe Priorinne konde falen, sonder Godt te vergrammen; maer het is noodich dat alle de Oversten weten, dat sy selden kunnen falen sonder plichtich te zyn: want ghelijck sy niet alleenlijck verbonden en zyn te voorsien in het quaet, maer het selven oock te voorkomen, soo is't dat Godt hun soo wel aen-rekent het ghene sy moeten weten, als het ghene sy weten, is't dat sy daer in niet en voorsien, oft is't dat sy niet vooren gaen; indervoeghen, dat Godt ons belast met het ghene, het welck wy hadden moeten gheopenbaert hebben, is't dat wy 'et niet en doen, ghelijck oock, waert dat wy 'et gheopenbaert hadden, het selven nochtans niet herstelt, ende verbetert en souden hebben.

18. Ende op den selven tydt seght sy tot haer, *Dat sy soude beven, dat sy soude bidden, dat sy haer voor de voeten van onsen Heere soude worpen, dat sy alles in syne handen soude stellen, ende dat sy op haer seluen niet en soude berouwen.* Dit is eene aen-maninghe, de welcke alle de Prelaten vande Kercke recht staende behoorden t'aenhooren: want het is 't *Evangelie* selver, oftten minsten is het ghetrocken uyt de leeringhe van't *Evangelie*: ende daer naer versterft sy haer, ende sy berispt haer, met noch eene andere Religieuse, met name *Isabella vanden H. Franciscus*, ende sy doet dat met sulcke wys heyt, ende sookrachtelijck, dat den Heylighen *Franciscus* selver geene betere en soude kunnen doen.

19. Ten lesten in't elfste ghetal, ghelijck sy ghewoon is te doen, om haer te laten tusschen de mistroostinghe ende den troost, tusschen de vreught ende de droefheyt, seght sy haer, *Dat sy haer soude verblyden, om dat sy door hare eyghen schade het bedrogh ontdeckt heeft, ende dat sy daer door d'ondervindeneyt bekomen heeft, de welcke haer in't toekomende sal dienen, hoe dat sy haer moet draghen, het welck de grootste vrucht is, die men uyt het quaet treckt, ghelijck wy ghewaerschouwt hebben.*

LXIII. BRIEF.

Aen de selve Moeder Priorinne.

J E S U S.

1. **D**E gracie vanden H. Geest zy met U-E. myne lieve Dochter. Ick hebbe van daghe, zynde den avondt vande *Presentatie* van onsen Heere, uwen Brief, ende die van myne Sufters, die in u Klooster zijn, ontfanghen. Ick hebbe my teer verheught, niet wetende, welck dat de reden daer van is: want al is't dat U-E. my groot misnoeghen geeft, desniet-teghenstaende en kan ick niet laten van U-E. grootelijckx te beminnen, doordien dat ick alles lichtelijck vergete, het ghene U-E. my ghedaen heeft, maer nu besonderlijck, om dies-wille dat ick sien, dat u Huys inde deught seer toe-ghenomen heeft door het lyden, ghedurende die beroerten die daer ghebeurt zyn, soo is't dat ick 'et meer beminne. Godt zy ghelooft, dat alles soo wel is uytgevallen. Ick peyte, dat U-E. haer selven een weynich beter moet bevinden, aenghesien dat uwe Religieusen u niet en beklaghen, gelijk sy gewoon zyn te doen.
2. Aengaende het Onder-kleedt, het welck U-E. draeght inden somer, is't dat ghy my eene aenghename sake wilt doen, soo sult ghy 'et dadelijck afleggen, soo haest als ghy desen Brief sult ontfanghen, wat weder-spannicheyt, ende wat verstervinghe ghy daer door oock soudt kunnen ontfanghen; ende gemerekt dat alle de Religieusen den noodt wel weten, die U-E. heeft van lynwaert te draghen, sy sullen daer door niet qualijck ghefticht zyn. Sulckx doende, sult ghy Godt behaghen, aenghesien ghy 'et voor my sult doen. En wilt niet wederspannich zyn aen het ghene ick u ghebiede: want ick wete door d'ondervindentheyt, hoe groot dat de hitte aldaer is; ende het is beter dat uwe Dochters bequaem zyn om de Ghemeynte te volghen, als die al-te-mael sieck te hebben. Ghy kont u daer van oock dienen, het ghene ick segghe voor de ghene, de welcke ghy sult sien sulckx noodich te hebben.
3. Ick hebbe onsen Heere ghedanckt, van dat de verkiefsinghe soo wel is ghedaen: men seght, dat, als het op dese maniere gheschiet, den H. Geest daer tusfichen komt. Verheught u over de moeylijckheden, de welcke dit Ampt bybrenght, ende en ghedooght niet, dat den duyvel onderneme van u t'ont-rusten, u inghevende een misnoeghen tot dit Ampt. Het is voorwaer eene vermakelijcke sake van te segghen, dat ghy blyde soudt zyn te weten, oft dat ick u aen Godt bevele, daer het nochtans meer als een jaer is, dat ick 'et ghedaen hebbe; jae dat meer is, ick hebbe laft ghegeven aen de Religieusen van alle onse Kloosters, dat sy U-E. in hare ghebeden niet en souden vergeten; indervoeghen dat ick geloove,

dat

dat de goede uyt-komfte van dese faken een uytwercklief is van hare ghebeden. Ick bid de syne Majesteit, dat hy-se tot een gheluckich eynde wilt brengen.

4. Ick was wel verzekert, dat alles wel soude ghegaen hebben, soo haest als den Eerw. P. *Nicolaes* binnen *Sivillen* soude aen-ghelucken zyn; maer een weynich te voren eer dat U-E. hem ghevraecht hadde, ende dat men u geboden hadde desen last t'aenveerden, wierpt ghy ons altemael in ons verlies, doordien dat U-E. niet en sagh, als naer u eyghen profyt alleen; maer den Eerw. P. *Nicolaes* sagh naer het profyt van het gheheel *Order*, wiens eere honck van u wen persoon in het aenveerden van het Ampt van Overheyt. Golt heeft daer in eenen slagh ghedaen van sijne goetheyt, ende van syne al-moghentheyt. Ick wenschte wel dat dien goeden *Pater* konde binnen *Sivillen* zyn, ende oock hier, tot dat hy eene sake van soo groot ghewicht soude ghe-eyndicht hebben: ende ick soude noch veel meer ghewenscht hebben, dat hy in dien tyt soude ghelucken hebben, als wy malkanderen soudent konnen ghelproken hebben; maer dat en sal nu niet konnen wesen.

5. Ick late U-E. weten, hoe dat den Eerw. P. *Vicarius* van over 5. daghen aen my open Brieven ghelonden heeft, om een Klooster te gaen stichten binnen de *Nieuwe Stadt de la Xara*, de welcke gheleghen is ontrent *De la Roda*: het is ontrent de vier jaren, dat wy van den Raet van dese Stadt, ende van andere perfoonen, namentlijck vanden *Ondersoecker Guenca*, dien den selven is, den welcken *Procureur Fiscael* was, verlicht zyn gheweest, om dese *Fondatie* te gaen doen. Ick vonde vele swaricheden, om het selve niet te doen; maer den Eerw. P. *Antonius van Jesus*, ende den Eerw. P. *Prior de la Roda*, hebben daer gheweest, ende sy hebben de sake soo verre te weghe ghebrocht, dat ick 'et hebbe moeten toe-staen, van daer naer toe-te-gaen; het is acht-en-twintich mylen van hier. Ick soud'et voor een groot gheluck houden, dat 'et den wegh konde zyn om lanck *Sivillen* te gaen, om alloo de gheleghentheden te moghen hebben van U-E. te sien, ende met U-E. seer te kyven, oft om beter te segghen, om my selven met U-E. in't lanck te onderhouden; want ick late my voorstaen, dat de quellingen U-E. nu eene gheheel volmaecte perfoone ghemaect hebben. Ick moet voor Paesschen hier wederom zyn, is't dat 'et Golt belieft; want ick en hebbe maer verlof om daer te blyven tot den dagh vanden *H. Joseph*. Seghtaenden Eerw. Pater *Prior*, dat is by-al-dien hy op dese ghewesten moet komen, dat 'et my aen-genaem sal wesen van my te komen besoecken. Ick hebbe hem gheschreven door den wegh van *Madrid*, ende ick soude hem lanck daer dick wilder gheschreven hebben, ghelijck oock aen U-E. maer ick en heb'et niet deryn doen, doordien dat ick vreesse, dat de Brieven niet bestelt en werden.

6. Ick hebbe my seer verheught om dies wille dat myne Brieven niet verloren en zyn ghegaen: want ick schreve U-E. daer in mijn ghevoelen, nopende de verkiefinghe vande *Suppriorinne*, al-hoe-wel dat U-E. beter weet als ick; het ghene dat oorboorlijck is voor u Huys; maer ick segghe u, dat 'et een groot on-
gheval

gheval is, dat de Priorinne, ende de Supriorinne van het selve Klooster wyninghe ghesontheyt hebben, ghelijck het oock een ander onghewal is, dat de Supriorinne niet welen kan lesen, noch den Choor bestieren, het welck teghen de Statuten is. Wie sal U-E. beletten van die in het Spreek-huys te fenden; die U-E. sal willen fenden, als'er van eenighe saken met werelijcke persoonen moet gehandelt worden? Ende wat soud'et zyn, waert dat U-E. gheheel sieck ware? Ick ben wel verfekert dat *Gabrielle* buyten u oordens niet en sal gaen, maer dat sy sal doen, het ghene U-E. haer sal segghen; ende is het saken dat U-E. haer macht geeft, ende inde achtighe stelt van uwe Religieusen, sy heeft deught ghenoech, om ghene quade stichtinghe te geven, ende alsoo hebbe ick my verheught van te sien, dat U-E. tot haer gheneghen is gheweest. Ick bidde Godt, dat hy alles ten besten wilt schicken.

7. U-E. doet my lachen, als ghy my seght, datmen niet en moet ghelooven, al het ghene de Suster vanden *H. Hieronymus* seght. En hebbe ick u niet dick wils ghenoech gheschreven, dat ick daer aen gheen ghelooft en gaf? U-E. weet wel, dat ick in eenen Brief, den welcken ick gheschreven hadde aen *Garcia Alvarez*, ende den welcken U-E. ghescheurt heeft, vele dinghen gheseyt hadde, datmen de uyt-spooricheyt van haeren geest niet en soude ghelooft hebben. Des-niet-teghenstaende ick verfekere u, dat'et eene goede ziele is, ende is't dat sy niet gheheel verloren en is, U-E. heeft onghelijck van die te verghelijcken met *Beatrix*: want sy en sondicht niet, als door ghebreck van verstant, ende niet door boosheyte: het kan wesen, dat ick my selven bedrieghe. [a] Is't by-aldien datge niet toe en laet, dat sy haer aen andere biechte als aen onse *Paters*, sy sal tot haer selven komen: ende is't by-aldien dat sy haer ondertusschen komt te biechten aen *Rodrigo Alvarez*, geeft hem het ghevoelen te kennen, het welck ick van dese Dochters hebbe; ende doet aen hem myne hertelijcke ghebiedenisse.

8. Ick ben seer ghetroost gheweest, van te sien inde Brieven, de welke de Religieusen my schryven, de liefde, die sy U-E. draghen, het welck my seer wel bevallen heeft; maer den uwen heeft my grootelijckx vermaeckt, ende hebbe daer uyt eene on-gheemeene vreught ontfanghen. Godt gave, dat ick my selven oock soo wel konde ghetroosten in het misnoeghen, het welck ick ghehadt hebbe uyt den Brief vande Suster vanden *H. Franciscus*, den welcken sy my gheschreven heeft. Ick gheloove dat'et gheweest is, om dat ick uyt den in-houde van haren Brief bespeurt hebbe, dat sy seer weynighe ootmoedicheyt, ende ghehoorsaemheyte heeft. Daerom hebt goede sorghe van haren voortganck inde deught: want het is seker, dat sy iet quaets gheleert heeft in't Klooster van *Paterna*; verbiedt haer, dat sy haer soo veel niet en soude verbreyden in iet te vergrooten in hare Brieven: want al-hoe-wel dat sy haer laet voorstaen, dat sy met alle hare kromme-spronghen niet en lieght: des-niet-teghenstaende is dese ma-

niere

(a) Tot ruste van hare Dochters verbiedt sy, dat sy haer niet en souden biechten als aen onse Ongheschoende Paters.

niere van schryven strydyck aende volmaecktheyt van eene Religieuse, als sy schryft aen personen, aende welke sy met klaerheyt, ende met oprechticheyt moet spreken: want anderints soude eenen Oversten in duysent ongevallen konnē vallen. (a) Seght haer dat van mynen t'weghen, ende het sal dienen voor antwoordt op haren lesten brief, den welcken sy aen my geschreven heeft, ende U-E. kan haer oock segghen, dat als wanneer sy haer daer in sal ghebetert hebben, ick van haer sal voldāen wesen.

9. Maer boven al soude ick veel liever hebben dat sy aen Godt soude voldoen, als aen my, waer aen seer weynich ghelegghen is. O myne lieve Dochter, Godt gave, dat ick tydt hadde, ende het hooft iterck ghenoech, om my selven in desen teghenwoordighen Brief te verbreyden over de saken, die ghebeurt zyn in dit Huys, daer ick teghenwoordich ben, om U-E. door sooklare exempelen te onderrichten, ende om van Godt vergiffenisse te vrāghen, van my niet gewaerschouwt te hebben van alles, want ick hebbe gheweten, dat U-E. daer teghenwoordich was. (b) Misschien sal de meynighe sommighe Religieusen van het feyt behoeden; maer voor d'andere, die plichtich waren, en sal sy niet ghenoeghsaem zyn. Wort wys door d'ondervindentheyt, myne lieve Dochter, ende ghemerckt dat ghy soogrootten iever, ende liefde hebt voor de Statuten, houdt u daen aen, ende volght-se altydt, is't dat ghy niet weynich en wilt winnen met de wereltd, ende alles met Godt verliezen.

10. Daer en is teghenwoordich niet eene vande Religieusen, oft sy herkennden quaden staet, daer sy in waren, ende sy belyden dat sy den wegh des verlies in-volghden; daer en is maer *Beatrix van JESUS*, die door eene valsche liefde soodanichlyck ghekleeft is van hare Sulters t'onderiteunen, dat al-hoe-wel sy de sake ontdeckt fiet, sy my evenwel noyt en heeft willen waerschouwen, jac teghenwoordich en wilt sy niet segghen, blyvende altydt in hare hertneckicheyt, waer door sy alle de goede achinghe, die ick van haer hadde, verloren heeft. Sedert myne aen-komste, en heeft den Biecht-vader, die alle de Religieusen Biechte, haer niet ghebiecht, ende ick gheloove, dat hy haerlieden Biechten niet meer en sal hooren: want hy heeft dat moeten doen, om het volck te stillen, het welck teghen het Klooster seer beroert was: ende voorwaer het is eenen Man, die tot dese bedieninghe seer dienstich is, waert dat hy met personen te doen hadde, die redelijcker souden wesen. Godt wil'et hem vergeven, die d'oorfakē is, dat hy uyt dit Huys heeft moeten scheyden: hy soude sy selven hier vervoordert hebben, ende dienstich gheweest hebben aen andere.

11. Hy weet seer wel dat wy reden hebben van te doen, het ghene wy doen: hy komt my somwylen besoecken, ende ick hebbe hem eene groote danckbaerheyt betoont, want het is ghevoeghlyck alsoo te doen; voorwaer syne oprechticheyt

[a] *Hoe verre is't vande volmaecktheyt der Onderstaten, van met oprechticheyt niet te spreken met hunne Oversten!*

(b) *De Wetten moeten den Noordt zyn vande ghene die bestieren.*

heyft staet my wel aen. De weynighe jaren, ende de weynighe ondervindent-
heydt doen veel quaet: och! myne Moeder, hoe vol boofheydt en is de wereldt
niet, daer men niet in't goet en neemt! Is't dat wy op onse hoede niet en zyn, ons
selven dienende vande ondervindentheydt, die wy ghehadt hebben, alles sal van
quaet in ergher gaen. Maeckt u selven van nu af oudt, acht-nemende op alles,
ghemerckt u een soo merckelijck deel vande bestieringhe van ons *Order* gevallen
is; ick bid'et u om de liefde van onsen Heere, ende ick sal het selven doen.

12. Ick ben verwondert gheweest, dat men aen my geene geestelijcke Liedekens
ghesonden en heeft: want ick en twyffele niet, oft men heeft'er verscheyde
gemaect in uwe Verkiefinghe: ende ick ben blyde, dat men sich verheught
in u Klooster met maticheydt, ende is't dat ick daer teghen iet gheseyt hebbe, dat
is gheweest om eenighe reden: myne lieve *Gabrielle* is daer van d'oorfakke ghe-
weest: doet haer myne hertelijcke ghebiedenisse, ick soude haer seer gerne
schryven.

13. Voor de nieuwe *Fondatie* neme ick met my voor Suppriorinne de Suster
vanden *H. Engbel*, ende van *Toledo* de Priorinne, al-hoe-wel ick noch niet vast-
ghestelt en hebbe, wie dat'et sal wesen. Bidt Godt hertelijck, op dat dese *Fon-
datie* hem aenghenaem magh wesen. Ick bevele u oock *Beatrix*, en vergeet haer
niet in uwe ghebeden, want men moet met haer een groot medelyden hebben.
Ick ben voldaan over het ghene *Margarite* van my vraeght, is het saken dat het
ghene, het welck sy aldaer doet, over-een komt met het ghene sy my seght.
Met'er tydt sal alles gheslist worden, is't dat de Religieusen sien, dat ghy haer
bemint.

14. Ick staen verstelt over de groote liefde, die den goeden Prior *de las Cuevas*
ons betoont: sendt aen hem myne hertelijcke ghebiedenisse, hem betoonende
myne herkentenisse. Beveelt aen alle uwe Religieusen, dat sy Godt voor my
willen bidden, ende en vergeet oock niet het selven te doen: want ick ben ge-
heel krachteloos, ende seer oudt. Ten is niet seer te verwonderen, dat den Eerw.
P. Prior my seer toe-gheneghen is, want hy en doet daer in niet, als de affectie te
betalen, die ick hem draghe. Ick bidde Godt, dat hy hem wilt bewaren, want
wy hebben in synen persoon eenen seer grooten schat; ende U-E. is wel verbonden
van hem indachtich te zyn in uwe gebeden. Ick bidde syne Majesteyt oock,
dat hy met u magh wesen, ende u bewaren. *Amen.*

U-E. onweerdighe Dienaerersse

THERESIA VAN JESUS.

15. Door de lanckheydt van desen Brief, sal U-E. sien de begeerte, de welcke
ick ghehadt hebbe van u te schryven. Desen Brief is wel vier Brieven weert, ten
oplicht vande ghene die ick gheschreven hebbe aende Priorinnen van d'andere
Kloosters, aende welcke ick seer weynich schryve met myn eyghen handt. Ick
ben seer blyde gheweest over de goede oordre, die den Eerw. P. Prior ghegeven
heeft, nopende het ghene, het welck 't goet van u Klooster aengaet, op dat het

ghene het welck men schuldich is aen mynen Broeder, niet verloren en gaet, wat noodwendicheyt ghy oock soudt hebben. Alle de Religieusen zyn hier seer wel te vreden: de Priorinne is foodanich, dat sy meer als redelijck is. Ick verfeckere u, dat sy vande beste is die wy hebben, ende het welck 't meeste is, sy is wete pas, het Klooster is ghelijck eenen lust-hof. Doet aen *P. Gregorius* duysent groetenissen, ende vraecht van hem, waerom dat hy my vergeten heett. En vergeet niet myne ghebiedenisse te doen aen *P. Soto*, syne vriendtschap heeft u grootelijck xghedient.

BEMERCKINGHEN.

1. **D**ie desen Brief, den welcken gheschreven is aende Eerw. Moeder *Marie vanden H. Joseph*, met aendachticheyt sal lesen, sal hem seer schoon vinden, ende vol wyfheyt, ende alwaert schoon dat men hem sonder aendachticheyt soude lesen, is het faken nochtans dat men eenichsints geestelijck is, soo sal hy evenwel schoon schynen, ende seer wel gheschreven.
2. In't eerste ghetal geeft sy aen dese Priorinne de groote liefde te kennen, die sy haer draeght, ende sy seght haer met eene groote bevallicheyt, dat sy haer selven niet en kan wederhouden van haer te beminnen, al-hoe-wel dat sy van haer soo vele misnoeginghen ontfanght, ende door desen middel maticht sy de misnoeginghen door de liefde, indervoeghen dat sy uyt de misnoeginghen liefde doet voorts-komen.
3. In't 2. ghetal ghebedt sy haer, dat sy een hemde van lynwaert soude draghen: *Want alle de Susters* [seght dese Heylighe] *weten ghenoech, dat sy'et van noode heeft.* Want het is beter, dat sy de Ghemeynte volght met lynwaert te draghen, als met saeye de Celle te moeten houden. De teghenwoordicheyt vande Priorinne, is de remedie, ende de verbeteringhe vande Ghemeynte, ende t'ontbreken inden Choor, is eene al-ghemeyne foute, ende geen saeye te draghen, is maer een heymelijck ghebreck.
4. In't 3. ghetal verfoeckt sy van haer, dat sy haer aen Godt soude bevelen, ende sy pryst den goeden uyt-val van hare verkiepinghe, die toe-schryvende aenden Eerw. *P. Nicolaes*, vanden welcken sy ghesproken heeft inde Bemerckinghen op den 60. Brief in't 3. ghetal: ende vervolghenstoont sy dat'et haer behaeghlijck is, dat sy haer onderworpen heeft in desen last t'aenveerden, ende daer is't, alwaer de oodtmoedicheyt gherustelijck, ende in vrede blyft.
5. In't 5. ghetal spreeckt sy vande *Fondatie* binnen de Stadt *Villa-nueva da la Xara*, de welcke seer aenmerckelijck is, ghelijck men sien kan inden Boeck van hare *Fondatie*. Sy seght daer naer aende *M. Marie vanden H. Joseph*, *Dat sy seer wenscht naer Sivillen te gaen, ende met haer hertelijck te kyuen, ende dat sy nu alreeds eene persone moet zyn van groot ghewicht, naer dat sy voor Godt gheleden heeft.* O hoe veel lichten en ontdekt sy niet door dese aenghename spotteryen? Sy ontdeckter

deckt'er soo vele, als de wyfste inde waerachtighe. *Ghy sult gheworden zyn* [seght sy] *eene volmaeckte persoone door u tyden.* De persoonen maken hun aen- sijnlijck door de pynen, ende lyden. Den Palm-boom hoe dat hy meer ghela- den wort met 't ghewicht, hoe dat hy meer wast, ende sich verheft; alsoo oock de zielen worden vervoordert door de quellinghen.

6. In't 6. ghetal en kan sy niet ghedooghen, dat de Priorinne, ende de Sup- priorinne van een Klooster geen ghesondtheyt en hebben: al oft sy seyde, het is een weynich min te segghen, dat'et Huys sieck is, is't dat sy sieck zyn, die het bestieren. Is't dat de Suppriorinne wel te pas is, ende de Priorinne sieck, aldan voldoet d'eene, het ghene aen d'andere ontbreeckt; maer als sy alle beyde sieck zyn, soo valt de gheheele bestieringhe van het Huys in't bedde.

7. Alle dese Ampten van *Priorinne*, ende van *Suppriorinne*, van *Guardiaen*, en- de van *Vicarius*, van *Bisschop*, ende van *Officiael*, moeten in sekere faken teghen ghestelt wesen. Is't dat de Priorinne sachtsinnich is, soo moet de Suppriorinne aldan een weynich heftich zyn: is't dat de Priorinne heftich is, soo moet de Sup- priorinne aldan een weynich sachtsinnich zyn: want is't dat sy alle beyde slap, ende sachtsinnich zyn, de bestieringhe sal in't slaep zyn; ende is't dat sy alle bey- de heftich, ende veerdich zyn, soo sal de bestieringhe ongherust zyn.

Het selven is oock te bemercken inde wereldtlijke persoonen, ende in alle an- dere ghevallen, sood'at'et noodich is alle de ghesteltenissen te weten, ende te matighen, indervoeghen dat'er geene quade gheneghentheyten zy, die d'over- handt kryghe, ende die inde bestieringhe eenighe pynlijckheyten, ende ongheval soude kunnen veroorsaken.

8. In't 7. ghetal spreeckt sy van eene Religieuse, de welcke men in alles geen gheloove en moet geven, ghelijck dese *Heylighe* seght, ende sy geeft datelijck de remedie voor haer quaet, ghebiedende aende Priorinne, dat sy haer niet en soude toe-laten, dat sy aen iemandt anders soude Biechten, als aende *Ongeschoen- de Carmeliten*. Daer naer spreeckt sy van eene andere Religieuse, de welcke met seer groote om-spronghen seyde dinghen, die niet waerachtich en waren. Dese *Heylighe* bedroeft haer, siende dat'et lieghen eenen soo grooten arbeydt kost aen die Religieuse, ende dat haer naer allen arbeydt niet en bleve als eene leughen, de welcke hare alder-grootste pyne was.

9. In allesen was sy niet alleenlijck wys, ende voorsichtich, maer de voor- sichtigheyt selver, ende namentlijck, als sy eenen soo uytnemenden Grondt-re- ghel leert, den welcken is, dat'er niet gevoeghlijcker en is, als de waerheyt te segghen, claerlijck te spreken, ende met oprechticheyt te handelen: want met kromme spronghen om-te-gaen, bedeckende de valscheyt, ende die met de waer- heyt bekleedende, en is niet alleenlijck lieghen, maer het is oock met lieghen te willen bedrieghen; behalven dat diergelijcke persoonen haer selven belemmert ende omvanghen vinden met duysent swaricheden, ende altydt in vreesen zyn, doordien datmen haer alle stonden in hare leughenen betrapt. Hierom seyde

Christus tot syne Discipelen: [*a*] *Sit sermo uester, est, est, non, non.* In alle uwe antwoorden seght opentlijk, *jae, jae, neen, neen*; want *Neen* te segghen voor *jae*, ende *jae*, voor *Neen*, dat is eene quade maniere van spreken, te antwoorden, ende te lieghen.

10. Naer dat sy eene Religieuse in het 7. ghetal onderricht hadde in het ghene dat sy moete spreken, gact sy tot het 10. ghetal, waer in sy handelt vande vervolginghe van *Malagon*, ende sy berispt d'eene Religieuse om dat sy te weynich sprack, d'andere om dat sy te veel sprack: dete, om dat sy niet ghenoech en sprack, doordien dat sy eenighe dinghen niet en openbaerde, waer in dese *Heylighe* soude hebben kunnen voor sien, ende middelen, waert dat sy 'et gheseyt hadde; maer dese arme Dochteren heeft 'et haer niet derven te kennen geven, om de liefde, die sy voor hare Susters hadde, om haer niet te beschuldighen, ofte wel, om haer geen misnoeghen te geven.

O wat eene quade liefde, de welcke dit Enghelken hadde: *Ve mihi, quia taci*: seyde den Heylighen Profeet! (*b*) *Weemy om dat ick ghesweghen hebbe*, als ick moeste waerschouwen, ende vermanen, ende hy voeght daer by: *Quia vir pollutus labiis ego sum, Ick hebbe myne lippen besmet*. Maer hoe kan 'et wesen, dat hy syne lippen besmet hadde, is 't dat hy niet en sprack? Het was nochtans alsoo: want te swyghen, als het noodich is te spreken, besmet de lippen soo wel, als te spreken, het welck niet oorboorlijk en is. Eene quade stillwygentheyt besmet onse lippen soo veel, als eene morreringhe.

11. Den Heere seght dat sy stomme honden zyn, die verbonden zyn te spreken, ende nochtans swyghen: (*c*) *Canes muti, non valentes latrare*, bemerckt hier, dat hy niet en seght, dat sy niet en spreken, maer dat sy niet en kunnen spreken, *Non valentes*: want ghelijck eenen hondt, die eenen brock heeft in syne strote, oft die eet, niet bassen en kan; alsoo oock den ghenen, die voorkomen is vande in-ghenomentheyt, oft vande eer-giericheyt, ofte vande liefde, oft van eenighe andere onghereghelde herts-tochten; indervoeghen, dat synen iever, ende syne forghvuldicheden ghelijck op-gheschorft zyn, soo dat hy niet en kan, alwaert schoon dat hy wilde spreken, den schrick geven, verjaghen, byten, noch in stucken breken het ghene dat quaet is.

12. Dese soo ghedooghlijcke stillwygentheyt van dese Religieuse, is oorfsake gheweest vande onvolmaecktheden, die de eere van hare Moeder ende van haer Klooster in perykel stelden; ende het ghene noch merckelijcker is, sy stelde het leven, ende den voortganck van dese *H. Herstellinghe* in een groot ghevaer met dese, ende met die schrickelijcke vervolginghe, de welcke binnen *Sivilien* opgestaen was. Siet eens, wat medooghlijcke stillwygentheyt!

Dat dese Onderfaten leeren, ende wyfer worden door dese ondervindentheyt. Sy moeten ieverich zyn, ende forghvuldich inde Oversten te vermanen door eene beweghinghe der liefde, over het ghene, het welck oorboorlijk is, dat 'et ghemiddel

[*a*] *Matth. 5. v. 37.* [*b*] *Isa. 6. v. 15.* [*c*] *Isa. 56. v. 10.*

middelt worde: ende dat sy 'et voor beter houden, ghelijck dese *Heylighe* seght, van de Overste te vermanen door hunnen iever, over het ghene dat 'er quaets ghebeurt in het Klooster, als daer van te morren, ende het selve in't besonder te bestraffen, sonder eenigh profyt.

13. Op het eynde van't eerste ghetal seght dese *Heylighe*: *Dat sy haer oudt sonde maken*, al oft sy haer leyde, het is noodich dat ghy ieverich zyt, ende met ghesagh, want den werelt is seer boos, ende ten is niet ghenoech Godt te vernoeogen met de waerhey, maer men moet oock den wereltd voldoen, ende te vreden stellen door de wederhoudentheyt, het welck sy seght met eene groote aerdicheyt, ende met eenen Godtvruchtighen, wyten, ende Heylighen geest.

14. Hebbende haer tot hier toe onderricht met waerachtighe leeringhen, vermaect sy hier in't 12. ghetal noch eens haren geest door eene seer aenghename onderhoudinghe, vraghende van haer Liedekens, *Dulcis, & rectus Dominus*, ghelijck wy op andere reyfen gheseyt hebben. Alsoo was de H. THERESIA: in elcket Brief, in elcke volkome reden, schynt dat sy de strafficheyt met de soeticheyt menghelt. Sy heeft aen hare Dochter eene seer straffe berispinghe ghedaen, ende datelijck singht sy haer een liedeken, ende vraecht een van haer: want sy soeckt de zielen te verbeteren, ende te ghenesen, ende niet te quellen, noch te bedroeven.

15. Ten lesten sendt sy groote ghebiedenissen aenden Eerw. P. Prior vande *Cartuyfers*, het was den Eerw. P. *Pantoja*, eenen vande beste vrienden, die sy ghehadt heeft in hare vervolginghen, ende in dien tydt, als sy van al de wereltd verlaten was, waer uyt klaerlijck blyckt, dat men die meer moet bedancken, en beminnen, die inden tydt van droefheydt meer vriendtschap betoont hebben. Alsoo siet men in't *H. Evangelie*, dat onsen Heere sich naer syne Verryssnisse vertoont heeft aende *Marien*, voor ende al eer hy 'et ghedaen heeft aen syne Discipelen: want het zyn sy gheweest, die haer syne waerachtighe vriendinnen ghetoont hebben in het bitterste van sijn lyden, soodat 'et redelijck was, dat sy de eerste souden gheweest hebben, die door de stralen, ende door het licht van syne glorieute Verryssnisse souden verlicht gheweest hebben.

LXIV. BRIEF

*Aende selve Moeder Marie vanden H. Joseph,
Priorinne van Sivillen.*

J E S U S.

1. En H. Geest zy met U-E. Eerw. Moeder, het schynt dat onsen Heere niet en begeert, dat ick langhen tydt sonder quellinghen blyve. Ick late u weten, als dat hy synen goeden vriendt, ende dienaer *Laurentius de Cepeda* tot hem heeft willen roepen. Hy heeft den rooden loop soo sterck ghekregghen, dat hy min als op den tydt van Ies uren daer in ghebleven is: hy hadde twee daghen te voren tot de Tafel des Heeren geweest, ende hy is met sijn volle verstandt ghestorven, sich met alle godtvruchticheydt bevelende inde handen des Heeren. Ick hope in syne goddelijcke bermherticheyt, dat hy syne teghenwoordicheyt is gaen ghenieten inden hemel: want hy leefde in sulcker voeghen, dat hy geene andere sorghe en hadde, als hem te dienen, alle andere saken vielen hem moeylijck, ende hierom hadde hy sich verdrocken buyten op sijn goedt, het welck eene ure buyten *Avila* gheleghen was: want hy seyde dat hy beschaemt was, van altydt te zyn inde dienst-biedinghen vande wereldt.

2. Hy dede ghedurich Ghebedt, want hy was altydt inde teghenwoordicheyt Godts, ende syne Majesteyt voorquam hem met soo vele gratien, dat ick somtydts daer over verstelt stonde. Hy was seer gheneghen tot boetveerdicheyt, ende hy dede meer, als ick wel ghewilt hadde. Hy gaf my rekeninghe van geheel sijn inwendich, ende het was eene vremde sake te sien, wat werck dat hy maecte, van al't ghene ick hem seyde, het welck voorts-quam vande groote liefde, die hy my was draghende. Ick vergelde hem de selve liefde, my verheughende dat hy uyt dit soo ellendich leven ghescheyden is, ende dat hy nu inde plaetse van verlekertheyt is. En peyft niet dat ick dit segghe by maniere van spreken: want zyt verskert, dat ick eene sekere vreught gevoele, als ick op sijn geluck peyse. Ick hebbe een groot medelyden met syne kinderen; maer ick hope dat Godt hun sal by-staen, door de voorprake van hunnen Vader.

3. Ick hebbe U-E. eene soo nauwkeurige rekeninghe van syne doot gegeven, want ick wete wel, dat-ge daer over bedroeft sult zyn. Maer dit sal U-E. tot troost kunnen dienen. Voorwaer hy verdient wel beklaeght te zyn van U-E. ende van alle uwe Religieusen: want het was eene wonderlijcke sake, van de pynlijckheyt, ende het gevoelen te sien, het welck hy hadde van u te sien lyden,

ende

ende de groote liefde, die hy hadde voor alle de Sufters. Nu is't tydt, van hem met ghelijcke liefde te vergelden, fyne ziele aen Godt bevelende; maer met dit bespreeck, dat is't by-aldien hy die ghebeden niet van noode en heeft, ghelijck ick gheloove, ende volghens dat ons geoorloft is het selven te oordeelen door de omftandicheden van sijn leven, dese Ghebeden sullen wesen voor de zielen, die se d'aldermeest sullen van noode hebben, op dat sy daer door souden moghen verlicht worden.

4. Weet, dat hy een weynich voor syne doot, aen my eenen Brief geschreven hadde in't Klooster vanden *H. Joseph* binnen *Segovien*, alwaer ick teghenwoordich ben, welcke Stadt elf uren ghelegghen is van *Avila*, waer in hy my te kennen gaf sekere saken, nopende de kortheyt van sijn leven; indervoegghen dat het scheen, dat hy wel wiste, het weynich dat hy noch hadde om te leven, het welck my seer verwondert heeft. Ick sien, myne lieve Dochter, dat alles too haest voorby-gaet, dat wy de maniere, hoe wy moeten sterven veel eer in ons gepeys behoorden te hebben, als wel te peysen op de middelen om te leven. Godt geve, aenghesien ick hier noch blyve, dat'et zy om eenighen dienst aen syne Majesteyt te bewyfen. Ick was vier jaren ouder als hy, ende ick en kome noch niet te sterven; in teghendeel ick ben teghenwoordich van myne sieckte, die ick ghehadt hebbe, ghenefen, al-hoe-wel dat ick noch myne ghewoonlijcke ontsteltentissen hebbe, ende bovenal soo ben ick altydt onderworpen aende pynen in't hoof.

5. Laet weten aenden *Eerw. Rodriguez Alvarez*, dat synen Brief ter gelegen-der tydt aen-ghekomem is, aenghesien dat hy niet anders en sprack als van het goet, het welck de quellinghen ons by-brenghen. Laet hem oock weten, dat'et schynt, dat Godt door hem in sijn leven mirakelen doet, wat sal'et dan sijn naer syne doot?

6. Men seght my soo aenstondts dat de *Morisicos*, ofte *Christene Mooren* van *Sivillen* hadden over-een-ghekomem om teghen den Koninck op-te-staen, ende om hun selven meester te maken vande Stadt. Ghy hadde daer eene schoone ghelegghentheynt om Martelaerers te sterven, onderfoeckt eens oft dat'et waerachtich is, ende ghebidt aende Moeder Suppriorinne my te schryven, hoe dat alles gebeurt is. Ick hebbe my verheught over hare ghesondtheynt, maer ick hebbe my seer bedroeft over de weynighe die U-E. heeft. Ick bidde u om de liefde Godts, dat ghy doch op u selven wel wilt letten. Men seght my dat'et eenen goeden help-middel is voor de quale van het water te maken, die U-E. heeft: ghy moet eenighe *Negelentieren* doen plucken*, als sy wel ryp zyn, ende droogh, men moet-se foolangh stampen tot dat sy in poeder zyn, neemt die alle morghen in het ghewicht van eenen halven pattacon, ondervraeght u vandē Medecyn-meester, om te weten, oft dat dese remedie goet is, ende ick bidde u om de liefde

Godts.

* Noteert, Dat'et roode besien zyn, de welke nyt de hands-roosen voorts-komen, de welke tusschen de doornen wassen.

Godts, en wacht niet langhe van my te schryven.

7. Ick groete alle uwe Religieusen, sonder te vergeten de Suster vanden *H. Franciscus*. De Moeder Priorinne, met de Religieusen van ons Klooster bevelen haer aen U-E. Het moet U-E. eene schoone sake schynen te wesen, te zyn onder die standaren, ende die op-roerders, is't dat ghylieden u profyt daer mede weet te doen, ende uyt soo vele nieuwicheden, ghelijck ghy in die Stadt siet, den geestelijcken voorganck te trecken; het is seer noodlich, dat ghylieden wel op u hoede zyt, op dat ghy niet en verstroeyt wort in uwe geestelijcke oeffeninghen: Ick hebbe eene groote begeerte van U-E. al-te-mael heyligh te sien.

8. Maer wat soude ghy segghen, dat de *Fondatie van Portugael* gheschiede? Den Hooghwaardighen Heere *Don Tentonio Aerts-Bisschop van Eborá* schryft my, dat'et maer veertich uren van hier tot daer en zyn: voorwaer, het soude voor my eene groote vertroostinghe zyn. Weet, dat aenghesien Godt my laet in desen werelt, ick meer wensche alsoyt, niet te doen voor synen dienst, ende aenghesien ick niet langh meer te leven en hebbe, ick en wille dien weynighen tyt, die my noch blyft om te leven, soo qualijck niet besteden, ghelijck ick dese jaren ghedaen hebbe, in welcken tytick niet anders ghedaen en hebbe, als te lyden in myn inwendich, ende voor soo veel als aengaet het uytwendich, ick en hebbe niet ghedaen, het welck verdient datmen daer van soude spreken. Bidt Godt dat hy my sterckte ghelieft te geven, op dat ick my selven in eenighe dinghen magh besteden tot synen dienst.

Ick hebbe u nu al-reeds gheseyt, dat ghy desen Brief soudt toonen aen mynen *Pater Gregorius*. Ick bidde hem, dat hy dien wilt ontfanghen, al oft hy aen hem gheschreven ware: want ick belyde, dat ick hem grootelijckx inden Heere beminne, ende ick hebbe eene groote begeerte van hem te sien. Mynen Broeder is ghestorven op den Sondagh naer *S. Jans*. Ick bidde syn Goddelijcke Majesteit, dat hy U-E. ghelieft te bewaren, ende dat hy U-E. soodanigh make, ghelijck ick wensche. t'Is van daghe den 4. Julius in't Jaer 1579.

U-E. Dienaererse.

THERESIA VAN JESUS.

BEMERCKINGHEN.

1. IN desen Brief geeft de *H. THERESIA* eene nauwkeurighe rekeninghe vande doodt van Myn Heere *Laurentius de Cepeda* haren Broeder, aende Eerw. Moeder Priorinne van *Sivillen*, het welck sy doet met eene groote moedicheyt, met eene wonderlijcke godtvruchticheyt, ende oprechticheyt: sy en hadde niet kleyns, noch middelbaers, sy was groot in alles.

2. Sy seght in'teerste ghetal, dat hy haestelijck ghestorven is vanden rooden loop; maer sy voeght daer by, dat hy sich van langher handt tot de doodt bereyt hadde, het welck geene haestighe doodt en was, maer eene doodt, die hy langh

te voeten voorſien, ende voor-ghedacht hadde; Hierom, als de Kercke van Godt vraeght, dat hy ons van eene quade doot ſoude ghelieven te verloſen, ſy en ſeght niet alleenlijk. *A ſubitanea morte libera nos Domine*: Heere, verloſt ons van een haefſtighe doot, maer ſy voeght daer by, *Et improvifa morte*: *Subitanea, & improvifa*: want eene haefſtighe doot naer het lichaem, maer voorſien, ende voor-ghedacht naer de ziele, en is vande Kercke niet af-ghefstemt, doordien dat'et kan weſen, dat in tekere ghefallen deſe foorte van doot veel beter, ende meer verſtekerder is voor de ziele, alſeene langh-durighe ſieckte, ter oorſaken vande perycelen, die'er zyn inde eyfelijcke bekoringhen, waer mede den duyvel de zielen komt beſtormen in het ſterven.

3. Den eenen vande Heylighe *Simeones* ghenaemt *Stylites*, is verſlaghen gheweef vanden blixem, ſtaende op eene Colonne, alwaer hy ſoo langhen tyt penitentie ghedaen hadde. Den Salighen *Jordaens*, eerſten Generael der *Predick-Heeren Order*, is verdroncken gheweef in een Rivier, den welcken ſich daer naer vol onſterffelijcke glorie ver-toont heeft.

4. Eenen anderen Patriarch van eene doorluchtighe Religie, is in onſe tyden bynaer ſubietelijck gheſtorven. Het ſelven is ghebeurt aenden weerdighen Pater *Meester Rojas* Religieus van't Order vande *H. Dryvuldicheyt*, ende Biecht-vader van *Iſabella de Bourbon Coninginne van Spanien*, den welcken, al-hoe-wel dat hy ſeer devoot was aende Alderheylichſte Maghet, ende ſeer ieverich om hare Devotie te vermeerderen inde herten der Gheloovighe, hebbende binnen *Madrid* in dat wyt-beroemde Klooster van ſijn Order, op-gherecht, ende gheveſticht dat uytnemende, godtvruchtich, ende minnelijck *Broederschap* vanden *Ave Maria*, waerin ſoo menighe *Grooten van Spanien* zyn in-ghefchreven, is nochtans deſen grooten, ende gheluck-ſalighen Man, die de eere van ſijn Order, ende van ſyne *Natie* gheweef is, ſoo haeftelijck gheſtorven, dat men eer ſyne doot, als ſyne ſieckte geweten heeft. Ick ſoude noch vele andere dierghelijcke exempelen te voorſchyn konnen brenghen, des-niet-teghenſtaende moeten de Chriſtenen hun ſelven wel bereyden, om wel te ſterven, ghelijck deſen Heylighen Man, Broeder vande *H. THERESIA*, gedaen heeft, ende aen Godt den tydt, ende de foorte van doot laten, die hy ons ſal ghelieven te geven, mits dat hy ons de gratie geve van te ſterven, om eeuwichlijk te leven.

5. In't derde ghetal ſeght ſy, *Dat ſy ghelooft, dat haren Broeder geene ghebeden van noode en heeft*, ende al-hoe-wel dat ſy ſeght, *naer myn ghevoelen*, ſoo moet men evenwel godtvruchtelijck ghelooven, dat den goeden ſal Saligh weſen, ende den quaden verdoemt, is't dat hy geene penitentie en doet: haeren Broeder was bekend voor eenen ſeer goeden, ende deughdelijcken Man. Het is ſeker dat ſy eene Veropenbaringhe ghchadt heeft, dat hy ſeer weynighen tydt in het Vaghevier gheweef was: want ſijn leven, ſyne penitentie, ende ſijn Gebedt zyn ſoodanich gheweef, dat men ſulckx wel magh ghelooven.

6. In't 4. ghetal geeft ſy eenen wonderlijcken grondt-reghel, den welcken

verdient, dat men hem nacht ende dagh voor ooghen heeft, ende goet is, dat men daer mede in slaep valt: *Ick sien, myne lieve Dochter, seght sy, dat alles soo haest voor-by gaet, dat wy meer beboorden te peysen op de maniere, op de welke wy moeten sterven, als wel op de middelen, hoe wy sullen leven. O wyte, ende voorfichtighe redinghe! Wat is de wereld met alle syne onderstandicheyt, is't dat hy op eenē ooghenblick tydts eyndicht, ende vergaet? Wat is het al dat'er inde wereldt is, is dat gheheel het leven gaet al loopende tot de doot? Wat is het al, is dat alles hanght van eenen kleynen draet des levens, die de doot elcken dagh dunder, ende swacker maeckt? Wat is het anders, als een ghedurich sterven, het welck men een leven noemt?*

Wat is't al, alwaert dat'er al Myters, Croonen, ende Schepters waren, is't dat alles hanght van eenen draet, die soo fyn, ende reer is, dat hy nauwelijckx vastghemaect is, oft hy breeckt, ende verdwynt? Wie soude konnen peysen om altydt te leven, is't dat men soo haest bloopt naer de doot? De doot verrascht het leven al vlieghende, ende het leven gaet al vlieghende tot de doot. Het is seker dat sy malkanderen haest ontmoeten, de welke door eene rechte linie vlieghende, malkanderen soecken.

7. Hoe wel doen de Pausen van Roomen, van eenen vloek werckx voor hunne ooghen te doen branden, als wanneer sy gekroont worden, om te toonen, dat hunne Croone niet langher en duert, als de vlamme van dit werck. O hoe schoon was die ghewoonte, die men eertydt onderhiel in't *Greecke-landt*, als sy hunne Keyfers Croonden, als wanneer men vier a vyf steen-houders dede komen, de welke aen hun verscheyde Steenen van *Jaspis* toonden, ofte wel eenich metael, op dat sy eenen van dese Steenen souden verkiesen, op den welcken dat sy souden begeeren, dat men hun graf soude uyt-draeken! Hoe wel dede den *H. Joannes den Aelmoessenier*, die sijn graf dede beginnen te maken, sonder het selven te laten vol-maken, op dat men hem alle daghen soude komen vrighen, wanneer dat hy sijn graf soude willen laten vol-trecken, op dat men hem door dese vraghe in-dachtich soude maken van syne doot!

8. Laet ons peysen, seght dese *Heylighē*, hoe dat wy moeten sterven, om te leven. Laet ons peysen hoe dat wy moeten leven, om wel te sterven. Alle de glorie, ende het gheluck vande doot bestaet daer in, dat men se ghedurende ons leven altyt voor ooghen heeft. Alle haer gheluck bestaet, niet in het gaen, maer in het stille-staen met aendachticheyt op het eynde. Alle de glorie van het leven bestaet in eene doot te maken van het leven, om een levē te maken vande doot; soo dat alle ons gheluck bestaet in eenen seer gheluckighen door-ganck te maken vande doot, om te gaen tot een gloriens, ende eeuwich leven.

9. In't 5. ghetal toonende de kracht van haren geest om dese droefheyt te lyden, sendt sy hare ghebiedenissen aenden *Eerw. Pater Rodrigo Alvarez*, vanden welcken wy ghesproken hebben. Ende in't 6. ghetal spreekt sy vanden oproer vande *Moriscos* binnen *Sivilla*, ende sy noot hare Dochters tot de *Martelic*, wel wetende

wetende dat sy 'et wenschften. Sy en laet niet van haerlieden te waerschouwen, op dat sy haer souden (chryven, wat nieuws dat 'er is van dese sake, doordien dat de Opper-hoofden vande ghemeynen [gelijck de H. THERESIA eene doorluchtighe *Fondateresse* was, ende de voornaemste Vrouwe van dien tydt) moeten weten al wat 'er om-gaet, om Godt voor het ghemeyn goet te bidden, ende om door hunne gebeden, door hunneraden, ende door hunne stercyte te middelen aen het al-ghemeyn goet vande Rycken, ende Landtschappen.

10. Vervolghens raedt sy haerlieden, dat sy haer souden dienen vande aenmerckingen van soo vele ellenden, aende welcke dit leven onderworpen is, ende sy aen-maent haer, dat sy Godt souden dancken van dat sy den oorlogh sien van eene plaetse des vrede, ende van ruste. Eyndelijck verweckt sy haer, dat sy haer gheluck souden herkennen, siende het onweer, zynde inde have.

LXV. BRIEF.

Aen de Eerw. Moeder Priorinne, ende aen de Religiosen van het Klooster vanden H. Joseph binnen Granada.

JESUS.

1. **D**E gratie vanden H. Geest zy mer U-E. al-te-samen. Het gherucht heeft my wel bevallen, het welck U-E. maken van haer te beklagen van onsen Eerw. *P. Provinciael*, hebbende soo weynighe sorghe ghehadt van hem te laten weten, hoe het aldaer gaet, sedert den eersten Brief, inden welcken U-E. hem lieten weten, dat sy de nieuwe *Fondatio* gedaen hadden, ende met my hebben U-E. oock het selven ghedaen. Syn Eerweerdicheyt was hier op den dagh van 't H. Cruys, ende hy seyde my, dat hy van U-E. niet meer ghehoort en hadde, als ick hem seyde, het welck was, het ghene ick verstaen hadde uyt eenen Brief, den welcken de Priorinne van *Sivilien* my gheschreven hadde, inden welcken sy my liet weten, als dat U-E. over-een ghekomen waren van een Huys te koopen van twelf-duysent Ducaten, volghens het ghene U-E. aen haer gheschreven hadden.

2. Ick en vindet niet vreemt, dat U-E. soo rechtveerdighe open Brieven ont-fonghen inden tydt van eenen soo grooten voorspoet; maer met al dat, men ghebruyckt aldaer soo goede behendicheyt om niet te gehoorsamen, dat de Oordres, die U-E. ghesonden zyn gheweest, my geene weynighe pyne ghegeven en hebben, ter oorfaken van het quaet exempel, het welck sulckx aen gheheel het Or-

der soude konnen geven, jae oock om de ghewoonte, die de Priorinnen soudē konnen in-brenghen vande vryheyt te hebben, van die te weygheren, want de ontschuldighen, ende de uyt-vluchten en sullen haer niet ontbreken.

3. Is't dat'et waerachtich is, ghelijck U-E. segghen, dat die Heeren, by de welcke U-E. wonen, soo scherp, ende nauw-siende zyn, soo is't eene groote onvoorsichticheyt gheweest van aldaer soo vele Religieusen hebbē doen komen, ende van die arme Dochters soo verre wederom ghefonden te hebben, die maer aen-ghekomen wāren. Ick en wete niet hoe dat men het herte ghehadt heeft, van die soo verre reyse te doen aen-nemen. Sy hadden konnen wederom keeren naer *Veas*, die van daer ghekomen waren, ende oock andere met haer: want men heeft seer qualijck ghedaen, van in een soo groot ghetal te blyven in dat huys, besonderlijck als ghylieden saeght, dat die Heeren daer door een groot onghemack leden: ende ghy hebt daer-en-boven oock qualijck ghedaen van dese Religieusen van *Veas* te doen komen, aenghesien ghylieden wel wisten, dat-ge geen eyghen Huys en hadden. Voorwaer ick verwondere my, hoe de Heeren soo groote verduldicheyt ghehadt hebben.

Soo dan, dese sake is seer qualijck beleyt gheweest van het beginsel af, ende aenghesien U-E. geenen anderen middel en hebben, als den ghenen, den welken U-E. ons voorstellen, ick vinde gheradich, dat U-E. haer daer van soudē dienen: want is't dat U-E. soo wel toe-sien, ende haer voorhoeden om eene Religieuse t'ontfanghen, het is wel noodsakelijcker dat ghylieden wel acht neemt op dese sake, daer ghy ons van spreeckt; maer my dunckt, dat'et eene al te groote voorhoedinghe is voor eene soo groote Stadt.

4. Ick hebbe hertelijck ghelachen met de vreesse, die ghylieden ons wilt aenjaghen, segghende dat den *Aeris-Bisschop* het Klooster sal te niet doen: hy en heeft daer in teghenwoordich niet te segghen, ende ick en wete niet waerom dat ghy vreesst, al oft hy onte sterckste partye ware: hy sal sterven, eer dat hy sijn voornemen soude konnen uytwercken, ende is't dat sulckx soude wesen, dat daer door eenich ghebreck van ghehoorsaemheyt in't *Order* soude ghebrocht worden, het soude veel beter zyn, dat daer geen Klooster en soude geweest hebben, doordient dat onse winninghe niet en bestaet in veel Kloosters te hebben, maer daer in heylighe Religieusen te hebben.

5. Ick en wete niet wanneer dat'et is, dat men aen onsen Eerw. *P. Provinciael* de Brieven sal konnen fenden, de welcke U-E. aen hem gheschreven hebben, ick vreesse dat'et van nu af in ses weken niet en sal kōnne zyn, ende als dan en wete ick niet, oft dat men de gheleghentheyt sal vinden, van die aen hem sekerlijck te konnen bestellen: want van hier is hy ghegaen naer *Sorie*, ende van daer is hy syne Vaderlijcke Befoekinghen gaen doen in soo vele verscheyde plaetsen, dat men niet sekerlijck en weet, waer dat hy is, noch wanneer wy van hem tydinge sullen konnen hebben. Volghens myne rekeninghe, ick gheloove dat hy was ende *Nieuwe Stadt*, als de arme Susters daer aen quamen, ende ick ben in eene

feer groote droef heyt gheweest, aenmerckende die, de welcke hy ontfanghen sal hebben, ende de schaemte, de welcke hy ghehad sal hebben, van haer op sulcke maniere te sien wederkeeren : want die Stadt is soo kleyn, dat'er niet verborghen en sal gheweest hebben, ende ten sal voor ons geene kleyne schade wesen, van sulck eene uytsporighe sake ghesien te hebben : want men konde haer naer *Keas* ghesonden hebben, ende hier-en-tusschen ons waerschouwen, wat dat men behoorde te doen; daer-en-boven sy en hadden geen en oorlof om daer te gaen, alwaer sy zyn weder-ghekeert, zynde alreeds door syne oordens gheschickt om in dit Klooster te wonen. Men hadde veel beter ghedaen, als die wederom te senden voor syne ooghen; ick late my voorstaen, dat de middelen niet en ontbraken, hier-en-tusschen leght men gheheel de schult op U-E. van hem niet ghewaerschouwt te hebben van die, de welcke U-E. van *Keas* hadde mede-ghenomen, ende oft dat U-E. eenighe Leecke-suster ontfanghen hadde, ten lesten, my dunckt dat men van hem oock niet meer werckx ghemaect en heeft, al oft hy in geen en dienst en hadde gheweest.

6. Volghens het ghene hy my gheseyt heeft, van hier vertreckende, ende volghens de saken, die hy in handen heeft, is het onmogelijck, dat hy U-E. voor den winter kan komen besoecken. Godt geve, dat den Eerw. *P. Vicarius Provinciael* in staet zy, om dese reyse te doen : want ick ontfanghe soo aenstondts Brieven van *Sivillen*, van waer de Priorinne my schryft, dat hy de pestte heeft (de welcke in dese Stadt is, al-hoe-wel dat men t'noch verborghen houdt) van ghelijcken oock *Pater Bartholomeus van JESUS*, het welck my seer bedroeft heeft. Is't dat'et U-E. noch niet verstaen en hebben, ghy lieden sult hun aen Godt bevelen, want 'iOrder soude veel verliesen. Den Eerw. *P. Vicarius* schryft in het op-schrift vanden Brief, dat'et met hem beter gaet, al-hoe-wel dat hy noch niet buyten het peryckel ghestelt en is. Die arme Religieusen zyn wel ghequelt, ende met reden, doordien dat sy al-te-mael Martelaerers sijn, die in dat Klooster wonen, ende zyt verskert, dat sy veel grootere quellinghen lyden, als wel die zyn, de welcke men in u Klooster lydt, al-hoe-wel dat sy soo seer niet en klagen. Ten is soo groote pyne niet, een weynich nauw ghehuyst te zyn, ende gheperst, is't dat vanden anderen kant noch de ghesondtheyt, noch den noodtrufft en ontbrecken; ende is't dat ghy lieden in eene seer groote achtinghe zyt by verscheyde Heeren, ick en wete niet waer van dat men klaeght : want alles en kan niet wesen naer onsen wensch.

7. De Eerw. Moeder *Beatrix* schryft aenden Eerw. *P. Provinciael*, dat men den Eerw. *P. Vicarius* verwacht, om de Religieusen van *Keas*, ende van *Sivillen* naer hare Kloosters wederom te senden : men is binnen *Sivillen* in geen en staet om die t'ontfanghen, behalven dat'et eene plaetse is, die seer verre is geleghen, ende daer-en-boven dat'et in geene manieren en betaemt. Als den noodt soo groot soude wesen, onsen Eerw. *P. Provinciael* sal aldan sien, wat daer in te doen staet.

8. Voor soo veel als aengaet de Religieusen van *Veas*, het waer alsoo wel van die wederom te senden, ende waert dat ick niet en vreesde te helpen van Godt te doen vergrammen door eenighe onghehoortemhey, ick soude een uytdrukkelijck ghebodt tenden aen U-E. : want ick doen de selve bedieninghen, die onsen *Provinciael* doet, voor soo veel als aengaet de *Ongheschoende Carmeliteressen*, en inde cracht van dese macht segg' ick, ende ghebiede, dat alle de ghene die uyt het Klooster van *Veas* ghegaen zyn, aldaer met de eerste gheleghenthey fullen weder keeren, uyt ghenomen de Eerw. Moeder Priorinne *Anna van JESUS*, alhoe-wel dat men in een eyghen Huys soude ghegaen zyn, ten waer dat men ghe-noeghtsamen Renten hadde, om sy selven uyt den noodt te trecken : want voor geene saken en is het goet, eenighe *Fondatien* te beginnen met eene soo groote gemeynte, ende het is ghevoeghlijck om vele andere reden, dat die Religieusen wederom keeren.

9. Ick hebbe alle dese daghen dese sake aen Godt bevolen [want ick en hebbe soo haest op die Brieven niet willen antwoorden] ende ick bevinde dat 'et den wille Godts is, dat sulckx gheschiet, ende hoe ghy daer in meerder wederspannicheyt sult ghevoelen, hoe Godt oock meer wilt, dat ghy 'et loudt doen : want het is seer verre vanden Geest der *Ongheschoende Carmeliteressen*, van eenighe besondere aenghekleventhey te hebben, alwaert oock aen hare Priorinne, ende ten is oock den middel niet, van sy selven oyt inde deught te verwoorderen. Godt wilt dat zyne Bruyten vry zyn, ende aen hem alleen ghekleeft. Ick en wille niet, dat dit huys in syne beginfelen den selven wegh in-gaet, ghelijck dat van *Veas*: ick en hebbe noyt eenen Brief vergeten, den welcken men my uyt dat Klooster schreef, als U-E. het Amptliete. Het is 't beginfel vanden op-roer, ende van andere seer groote onghewallen; maer het quaet is, dat men 't inde beginfelen niet en bemerckt, ende hierom bid' ick u voor dese reyle om de liefde Godts, dat ghy geen ander ghevoelen en wilt hebben, als het myn: want als ghy eens beter sult gheset zyn, ende de Religieusen meer onthecht, sy fullen aldan moghen wederom keeren, is 't dat men 't goet vindt.

10. Inder waerheytick en wete niet, wie dat 'et zyn, die U-E. ghevolght zyn, want ghy hebt dat voor my, ende voor onsen *Pater* wel verborghen ghehouden, ende ick en had 'et noyt ghelooft, dat U-E. een soo groot ghetal met haer soude ghenomen hebben; maer ick late my wel voorstaen, dat 'et die zyn, die d' aldermeest aen U-E. ghehecht zyn. O waerachtighen geest van ghehoorsamheyt, den welcken maeckt, dat men geene wederspannigheyt en heet van die te beminnen, diemen siet de plaecte van Godt te houden! Ick bidde u om de liefde vanden selven Godt, van te willen peysen, dat ghy zielen op-brenghet, om Bruyten vanden Ghekruyften te wesen, ende om dese reden moet ghy haer in sulcker voeghen versterven, ende Cruyssen, dat sy geen eyghen wille en hebben, ende haer selven niet en verwyffelen men beuselryen. Aenmerckt dat ghy begint in een gheheel nieuw Ryck, ende dat U-E. ende de andere Religieusen soo veel te

meer verbonden zijn, van u selven te draghen ghelijck vrome, ende moedighe Mannen, ende niet ghelijck Vrouwkens.

11. Wat is daer aen gheleghen, Eerw. Moeder, oft dat den Eerw. *P. Provinciael* u noemt *Overste* oft *Priorinne*, oft *Anna van JESUS*? Men fiet wel, dat, waer het saken U-E. geene *Overste* en ware, men geene reden en soude hebben van U-E. meerte noemen, als alle de andere, al-hoe-wel dat sy *Priorinnen* gheweeft hebben. Men heeft hem soo weynich laten weten wat daer om-ghegaen is, dat 'er niet te verwonderen is, is't dat hy niet en weet, oft dat ghylieden de verkiefinghe ghedaen hebt, oft niet. Om de waerheyt te belyden, het heeft my soo ghevoelick gheweest, te sien, dat de *Ongheschoende Carmeliteressen* haer selven soo haest beginnen te begeven tot die kleynheden, ende daer aen niet alleenlijck en kleven, maer dat sy die te voorfeyn brenghen, ende daer gherucht van maken, ende dat de Eerw. *M. Maria de Christo* daer van fulck een werck maect, oft het moet wesen, dat de pynlijckheyt haer vande sinnen berooft heeft, oft dat den duyvel in dese *Order* quaede, ende helse beginfelen ghevesticht heeft: ende hier naer pryft sy U-E. als seer moedich zynde, al oft dese sake U-E. den moedede verliesen. Godt geve, dat myne Dochters seer ootmoedich, ghehoorsaem, ende onderworpen moghen wesen aen myne *Ongheschoende Carmeliten*: want alle andere vromicheyt sonder dese deughden, en is niet anders, alseen beginsel van vele onvolmaeckheden.

12. Ick wordē nu indachtich, datmen my in eene vande *Brievē*, die ick om-lanckx ontfanghen hebbe, gheschreven heeft, dat eene vande *Religieusen*, die van *Veas* ghekomen waren, vrienden hadden binnen *Granade*, ende dat 'er seer profytich, ende dienstich was van die mede ghenomen te hebben; is't dat 'er om dese reden is, dat men-te daer houdt, ick laet 'er aende *Conscientie* vande Eerw. Moeder *Priorinne* van haer daer te laten, is't dat sy 'er oordeelt noodich te zyn, maer niet alle d'andere.

13. Ick wille wel ghelooven, dat u geenen arbeydt en sal ontbreken in dese beginfelen; maer en zyt daer over niet verwondert: want een soo groot werck en kan sonder arbeydt niet ghedaen worden; maer men seght dat de vergeldinge groot is. Godt geve, dat de onvolmaecktheden, met de welke ick dierghelijcke wercken doen, niet en verdienen eer ghestraf, als gheloot te worden, het welck maect, dat ick altydt in dese vreesse ben.

14. Ick schryve aende *Priorinne* van *Veas*, op dat sy de on-kosten vande reyse van dese *Religieusen* soude willen helpen betalen, midts dat 'er nu by U-E. soo weynighe gheleghenthey is. Ick segghe u, dat, waer het saken *Avila* soo haer by ware als *Veas* is, ick seer blyde soude zyn van myne *Religieusen* sien wederom keeren; maer dat kan wesen met 'er tydt, met de hulpe Godts, ende alsoo kan U-E. haer segghen, dat, soo haest de *Fondatie* voltrocken sal wesen, ende dat myne *Religieusen* sal ontfanghen hebben, indervoeghen dat sy aldaer niet meer nood-sakelijck en fullen zyn, sy naer hare *Kloosters* fullen weder-keeren.

15. Ten is niet langh gheleden, dat ick aen U-E., aende Moeders, die in u Klooster zyn, ende aenden Eerw. P. *Joannes* in't wyt, ende breedt gheschreven hebbe, wat dat hier om-gaet, ende hierom heeft'et my goet ghedocht van niet meer te schryven, als desen Brief alleen voor hun al-te-mael. Godt geve, volghens dat de saken gaen, dat sy haer niet en beswaren, ghelijck sy ghedaen hebben, ter oorfake dat onsen *Pater U-E. Presidente*, ofte Overite ghenoecht heeft: wy noemen-se hier oock alloo, ende niet Priorinne, tot dat wy de verkiefinghe ghedaen hebben in d'aen-komfte van onsen *Pater*, met al dat, 'tis al het selven.

16. Ick vergete altydt, het ghene ick U-E. gaen segghen. Men heeft my gewaerschouwt, dat de Religieusen van *Veas* uyt het *Sloot* gaen, om de Kercke te vergieren, selver oock naer het Capittel. Ick en kan niet begrypen, hoe sy sulckx kunnen doen, aenghesien den Provinciael selver desen oorlof niet en kan geven: want het is een *Moin proprio* vanden *Paus*, die groote *Excommunicatiën* ghegeven heeft teghen de ghene, die het niet en fullen onderhouden; behalven dat de *Statuten* het selve wel uyt-druckelijck verbieden. In het beginsel waren die uytganghen ons seer pynlijck; maer nu zyn wy seer blyde: jae ten is ons oock niet toe-ghelaten uyt-te-gaen, om de poorte te sluyten, die op de strate komt. De *Susters* van *Avila* weten seer wel, dat sulckx niet en magh wesen, ick en wete niet, waerom dat sy'et my niet en hebben laten weten. Houdt de handt daer aen om de liefde Godts: want Syne Majesteit sal iemant verwecken die de Kercke sal vergieren, behalven dat'er middelen zyn tot alles.

17. Soo dickwils als ick peyle op het onghemack, het welck ghy de Heeren aen-doet, in welckers huys ghy u vertrocken hebt, ghevoele ick in my eene sekerere misnoeghinghe: ick hebbe U-E. omlanckx gheschreven, dat ghy alle u beste soudt doen, om een huys te vinden, al-hoe-wel dat'et vande beste, noch vande ghemackelijckste en soude wesen: want wat onghemack dat ghy daer in oock soudt ontfanghen, ghy en sult daer soo niet ghepraemt zyn, ende alwaert schoon dat'et alsoo ware, het is beter dat ghy lydt, als wel die, de welcke u soo veel goets doen. Met dese ghelegentheyd schryve ick aen Mevrouw *Anna*, ende ick wille wel, dat ick bequame woorden hadde om haer te bedancken, over de weldaden, die sy ons ghedaen heeft, sy en sal haren loon niet verliefen by onsen Heere, die het al is in dese sake.

18. Is't dat ghy iet begeert van onsen *Pater*, maect u rekeninghe dat ghy hem niet en hebt gheschreven: want ghelijck ick nu alreeds gheseyt hebbe, ick en soude uwe Brieven niet kunnen senden, ten zy gheheel spacy: ick sal't nochtans soo haest trachten te doen, als't my moghelijck sal wesen. Hy moet gaen vande *Nieuwe Stadt* naer *Daymiel* om aldaer een Klooster t'aenveerden, het welck men aldaer wilt stichten: van daer sal hy gaen naer *Malagon*, ende naer *Toledo*, ende vervolghens naer *Salamanca*, ende naer *Alva*: daer naer moet hy gaen doen, ick en wete niet, hoe vele verkiefinghen van Priorinnen: hy seyde my in sijn vertreck, dat hy niet en ghelooft, dat hy voor de maendt van Oost naer *Toledo* soude

foude konnen komen. Het is my seer pynlijck van hem door soo heete Landen te sien reysen. Bidt voor hem, ende tracht door den middel van uwe vrienden, oft ghelijck U-E. sal konnen, een huys voor U-E. te vinden.

De Susters konden daer wel blyven, tot datmen onsen *Pater* foude ghewaertichouwt hebben, ende sien wat datmen behoorde te doen, ghemerckt datmen hem nieverans van kennisse gegeven heeft, ende dat niemandt hem de reden heeft gheschreven, waerom datmen die Religieusen daer niet en moghte houden. Godt wilt ons licht geven, sonder het welck men inde saken niet wel en kan ghelucken. Ick bidde syne Goddelijcke Majesteit, dat hy uwen Leydts-man ghelieve te zyn. *Amen.* 'tIs van daghe den dertichsten Mey.

U-E. Dienaererse

THERESIA VAN JESUS.

19. Ick schryve aende Eerw. Moeder Priorinne van *Veas* over het wederkeeren van de Religieusen, ende ick hebbe haer belast, dat sy die soo heymelijck foude ontfanghen als sy foude konnen, ende alwaert schoon dat men't quam te weten, daer belanght wynich aen. Geeft desen Brief te lesen aende M. Suppriorinne, ende aen hare twee Medeghesellinnen, ende aenden Eerw. *Pater Joannes vanden Cruysse*: want myn hooft en laet'et niet toe meerder te schryven.

B E M E R C K I N G H E N.

1. **D** Esen Brief is uytnemende goet, ende hy besluyt in sy selven eene wonderlijcke bereydinghe van leeringhe: want al'et ghene sy gheschreven heeft, 'tzy in droefheyt, 'tzy in liefde, is van het sijn, ende van het alder-sijnste vande Kercke.

Sy schreef desen Brief, zynde verbelght teghen de Religieusen van *Granada*, die de Eerw. Moeder *Anna van Jesus*, hare alderlieftste Dochter, voor hare Overste hadden, de welcke daer naer een voorbeeld van volmaecktheit inde werelt is gheweest, ghelijck men sien kan uyt haer leven, het welck met eene seer gheleerde, ende verheve penne gheschreven is, door den Hooghweerdighen *Pater Meester Angelus Manrique*, Bisschop van *Badajoz*, die te vooren den eersten *Leeraer* vande *Godts-gheleertheit* inde *Universiteit van Salamanca* gheweest was, Religieus, ende Abt vande wyt-beroemde, ende Konincklijcke Abdye *De Huerta* van't *Order vanden H. Bernardus*, welcke Ghemeynte soo deughdelijck leeft, dat ick blyde foude zyn, de Kloosterlijcke onderhoudinghe, ende de deughden daer van uyt-te-beelden.

2. Siet hier de reden van desen Brief: De **H. THERESIA** zynde op haer verreck om het Klooster van *Burgos* te gaen stichten, quam men haer spreken van het stichten des Kloosters binnen *Granada*, het welck sy belaste aende Eerw. *Anna van Jesus*, de welcke aldan binnen *Veas* was, sendende haer twee Religieusen van *Avila*, om haer in dese *Fondatie* by-te-itaen, vande welcke de eene was

ghenaemt *Maria de Christo*, vande welcke sy in desen Brief spreeckt, ende het Ampt van Priorinne bedient hadde, ende d'andere was ghenoecht *Antonette vanden H. Geest*, een vande vier eerste, die sy in hare *Herstellinghe* ontfanghen hadde. Den Eerw. P. *Provinciael* vanden anderen kant ghebode haer de andere Religieusen met haer te nemen uyt het Klooster van *Veas*, ende volghens dit bevel heect 'et konnen wesen, dat'er eenighe, meer als't van noode was, mede ghegaen zyn, het welck de H. THERESIA dede ghelooven, dat'et eene uytwerckinge van eyghen liefde was vande Religieusen van *Veas*, die de Eerw. M. *Anna van Jesus* uytterlijk beminden, die haer op-ghebrocht, ende onderricht hadde, federt het sichten van dit Klooster.

3. Daer-en-boven en hadden dese Religieusen, noch aende H. THERESIA, noch aenden Eerw. P. *Provinciael*, rekeninghe ghegeven, van het ghene sy binnen *Granada* uyt-gheverckt hadden. Vanden anderen kant hadden sy bemerckt, dat den Eerw. P. *Provinciael*, schryvende aende Eerw. Moeder *Anna van Jesus*, haer den naem van Priorinne niet en gaf. Siet dit zyn de ghebreken, de welcke dese arme Religieusen bedreven hadden, de welcke ons voorwaer seer licht schynen te wesen, maer die nochtans eene soo harde berispinghe verdienen, ghelijck die is, de welcke dese *Heylighe* haer geeft in desen Brief, vier maenden, ende vier daghen voor hare gheluckighe af-lyvicheyt, waer in sy laet, ghelijck door Testament, aen hare heylighe *Herstellinghe*, het kostelijck gout der deughden, namentlijk vande ootmoedicheyt, ende vande ghehoorsaemheyt, hier in naer-volgende onsen Heere JESUS CHRISTUS, die in d'ure synder doot, liet dese deughden ghedruckt in herten vande gheloovige door syne leeringe, en door syn exempel: want willende syn af-scheyt nemen van syne Discipelen naer syne verryssenisse, gaf hy aen hun eene straffe berispinge, de welcke de kercke met *Martelare* vervult heeft, ghelijck den H. *Hieronymus* leer wel bemerckt heeft: (*a*) *Exprobravit incredulitatem eorum, & duritiam cordis, ut succedat cor carneum charitate plenum. Hinc quod caetera Martyrum mortem hujus saeculi libenter affectant?* Dese berispinghe, seght den H. *Hieronymus* die JESUS dede aen syne Discipelen, cer dat hy uyt hunne ooghen verschene, hoe vele *Martelaren* en heeft sy niet gegeven aende Kercke, ende Croonen aenden Hemel? Ende voor my, ick soude segghen: dese berispinghe, de welcke de H. THERESIA gaf aen hare Dochters, nemende van haerlieden haer af-scheyt, hoe vele heylighe zielen en heeft sy niet ghegeven, ende sal geven aende gratie, ende hoe vele heylighen aende glorie?

4. Al-hoe-wel dat dese ghebreken soo licht waren, ick late my voorstaen, dat, waer het saken wy de ontschuldighe van dese Religieusen hoorden, wy daer in geene oock de minste en souden vinden; maer sy, ghelijck eene groote *Meeesterse*, versterft haerlieden, leert haer, ende onderricht haer op eene soo verheve maniere, dat sy dit Klooster van *Granada* soo wel onderricht voor altydt ghelaten heeft, dat ick daer door gaende in't jaer 1649. soo vele deughden, ende soo vele volmaecktheden in die Religieusen ghevonden hebbe, waerachtighe Dochters vande

(a) *Marc. 16. v. 14. D. Hieron. ibid.*

vandē lof-weerdighe Moeder *Anna van Jesus*, dat sy de raden konde geven, de welcke hare eerste *Stichterssen* vande H. THERESIA ontfanghen hadden.

5. In't eerste ghetal seght sy: *Het gherucht heeft my wel bevallen, het welck U-E. maken, van haer te beklaghen over onsen Eerw. P. Provinciael.* Sy heeft groote reden van alsoo te spreken: want de klachten vande ghemeeynten, ende boven al teghen hunne Oversten, gheschieden ghemeynlijck met groot gherucht, doordien datmen daer ghemeynlijck niet en hoort, als een gheroep, eene verwerringhe, ende ontsteltenisse, ende ten lesten een groot gherucht, ende weynighe reden.

6. Vervolghens voeght sy daer by: *Hebbende soo weynighe sorghe ghehad van hem te laten weten, hoe het aldaer gaet, hebbende oock met my op de selve maniere gehandelt:* Al oft sy wilde segghen, sy beklaghen haer, als het ons toe-komt te klaghen. De Onderfaten doen klachten, als de Oversten recht hebben om die te doen. Sy en zyn haren Vader, ende hare Moeder niet indachtich, ende sy willen daer naer ghelucken in hare faken, ende daer-en-boven beklaghen sy haer, is't dat sy daer in niet en ghelucken.

Ach? hoe vol is de werelt van dierghelijcke mis-bruyckinghen, eene Ghemeynte sal haer begeben tot alle soorten van verslappinghen, ende is't dat den Oversten de Discipline neemt om die te herstellen, men sal datelijck niet hooren als klachten, ende ghevoelinghen, daer het den Oversten toe-komt van sich te beklaghen, siende dat het quaet d'overhandt kryght, ende men hem nochtans belet van het selve te verbeteren, soo dat het quaet sich beklaeght van het goet. Maer de Moeders en waren soo cenvoudich, ende soo onverstandich niet: want sy voorquamen de klachten van d'andere door hare eyghen klachten, ende om de gramschap te versoeten, die sy vreesden, toonden sy haer selven oock verbelght; maer sy hadden te doen met de H. THERESIA, die haer beter kende, als sy haer selven kenden, ende hierom stelde sy haer de schult van hare kleyne sorghe voor ooghen, ende oock het gherucht van hare klachten.

7. In't 2. ghetal berispt sy haer, om dat sy een soo dier huys ghekocht hadden, te weten twelf duysent Ducaten, waer op sy seght, *Dat de open Brieven, die den Provinciael teghen haer rechtveerdelijck ghegeven hadde, rechtveerdigh* (dat is straf) *waren:* al oft sy wilde segghen, datmen gheluckighe persoonē, ende die in voorspoet zyn, moet quellen, ende verfterven: want voor soo veel als aengaet de ongheluckighe, ende de arme, hare eyghe ellenden quellen haer ghenoeghsaem,

Noyt en is het volck des Heeren wederspannigher gheweest, dan in hun gheluck, ende voorspoedt. *Moyse*, die hunnen *Aenleyder* was, seyde alsoo: [a] *Incrassatus est dilectus, & recalcitravit, incrasatus, impingnatus, dilatatus, Dereliquit Deum Factorem suum, & recessit à Deo salutari suo:* Het was maer inden teghenspoet, dat sy hunnen toevlucht tot Godt namen. Het selve ghebeurt aende ziele, al sy de tydelijcke ryckdommen gheniet, sy is altydt in peryckel van haer

Ggg 2 selven

[a] Deut. 23. v. 15.

selven te verliefen, ende dat noch meer is, als sy vele geestelijcke goeclren besit, is sy ghewoon van haer selven te verhooveerdighen, ende te vermeten. Ach mynen Godt! Hoe veel en zyn wy u niet schuldich, dat ghy ons den wegh des Cruyffe, ende der pynlijckheden inde armoede, ende inde ootmoedicheyt geleert hebt!

8. Sy voeght daer by met eene feer groote bevallicheyt: *Maer men dient sich aldaer van eene soo groote behendicheyt, om niet te ghehoorsamen, dat het ghene het welck lestmael ghebeurt is, my geene weynighe pyne ghegeven heeft, ter oorsaken dat 'et quaet sal schynen te wesen aen gheheel het Order.* Dese spreck-wys is met eenen feer grooten geest ghemaect: *Sich dienen van eene groote behendicheyt om niet te ghehoorsamen.* Dat is onghetwyffelt, dat die Religieusen de oordens vanden *Provinciael* met behendicheyt moesten gheweyghert hebben, om niet te ghehoorsamen. Ten komt niet toe aende *Ongheschoende Carmeliterffen*, van opentlijck onghehoorsaem te zyn; maer wilt ghy weten, wat dat'er kan ghebeuren aen de *Ongheschoende Carmeliten*, ende *Carmeliterffen*, ende aen alle geestelijcke persoonen, ende die inde volmaecktheyt ghevoordert zyn, is, niet te ghehoorsamen met behendicheyt, gevende te verstaen, dat 'et in dit gheval niet en is, datmen moet ghehoorsamen, ende dat 'et veel beter is niet te ghehoorsamen, als te ghehoorsamen, brengende ontallijcke reden te voorschyn, om niet te ghehoorsamen, ende sich behendelijck dienende vande onghehoorsaemheyt, om niet te ghehoorsamen. Des-niet-teghenstaende al is't dat dese behendicheyt in sekere ghevallen soude kunnen verdraeghlijck, jae selver goet zyn, soo is't nochtans dat sy ghemeynlijck met eenighe onvolmaecktheden ghemengelt is.

Men moet een goet vermoeden hebben vande Oversten, ende ghelooven dat sy meer weten, als wy. Men moet meer redenen op de middelen, diemen moet houden om te ghehoorsamen, als op de middelen, om niet te ghehoorsamen: want is't datmen al soo niet en doet, het is niet dan te seker, dat ons over al geene reden en sullen ontbreken, ende in-siende onse vermetentheyt, wy sullen veel meer reden vinden om niet te ghehoorsamen, als om te ghehoorsamen.

9. Sy voeght daer by: *Dat sy 'et ghevoelt heeft, om die wille dat 'et aen gheheel het Order quaet soude kunnen schynen te wesen:* al oft sy hadde willen segghen, daer en kan niet soo ongheschickt zyn, als de ongheschicktheyt te vestighen door de onghehoorsaemheyt, als d'*Order* niet en kan ghevesticht worden door de gehoorsaemheyt: want d'*Order* en heeft geen ander fundament als de gehoorsaemheyt, ende is't datmen de onghehoorsaemheyt stelt in hare plaetse, d'*Order* sal ter aerden vallen, ende ten sal niet alseen on-order zyn.

10. De *Heylighe* voeght datelijck by het ongheval vande verergernisse, dat van het quaet ghevolgh, ende van het quaet exempel, segghende: *Ende oock om de ghewoonte, die de Priorinnen souden kunnen in-brenghen vande vryheyt te nemen om niet te ghehoorsamen: want haer en sullen oock de ontschuldighen niet ontbreken: al oft sy seyde, hoe wilt ghy, dat de ontschuldighen aende Moeders Priorinnen ontbreken, is't dat sy Dochters zyn van onse Moeder Eva, de welcke in haer eyghen*

ghen schult, de Moeder van d'ontschuldighen is gheweest? Dat de Moeders Priorinnen, ende oock de Prioren vanden *Bergh Carmelus* in dit gheval patientie hebben; ende aenghesien sy dry volle jaren ghebieden in hunne bedieninghe, het is redelijck, dat sy hun in dit gheval versterven, ende dat sy dese harde sententie van hare Moeder hooren: de Prioren, ende de Priorinnen en moghen geene vryheyt hebben in't *Order*, sy moeten meer Dienaren zyn als Prioren, meer Onderfaten, als Oversten: Sy moeten ghebieden, ende bestieren, maer sonder vryheyt. Eene vremde sake voor waer! Wel hoe? den ghenen die ghebedt, en magh hy geene vryheyt hebben? Wat sal't dan wesen vanden ghene, die ghehoorsaemt? Dat is wel hardt; maer het is nochtans eene noodtlakelijcke, ende heylighe sake.

11. Den ghenen die ghebedt, en moet niet ghebieden ghelijck eenen die ghebedt, maer ghelijck eenen die ghehoorsaemt, maer aen wie? Aen Godt, aen synen *Reghe*, aen syne *Statuten*, en le aen syne Oversten, ende door desen middel sal hy met ootmoedicheyt ghebieden, ende niet met vermetenheyt, ende met ydelheyt. Het is wel eenighe verschillighe sake, dat ick ghebede, om dieswille dat ick't moet doen, oft om dat ick't alsoo wille, om dieswille dat't Godt alsoo wilt, oft om dat sulckx myne begeerte is, ende myn vermaeck. Dese leste maniere van ghebieden bederft't al, doordien dat't komt vanden eyghen wille des Oversten; maer de eerste is seer goet, om dieswille dat sy hare cracht neemt vanden wille Godts. Is't dat ick ghebede, om dieswille dat ick't alsoo begeere, men sal my met pynlijckheyt, ende met wederspannicheyt ghehoorsamen; maer is't dat ick ict ghebede, om dieswille dat't Godt alsoo begeert, men sal my met vreught, ende met vermaeck ghehoorsamen: ende is't dat men sich beklaght, ick segghe, dat ick't niet en ben, die sulckx ghebedt, maer het zyn de *Statuten*: ick en ben't niet, die ghebedt, maer t'is Godt, ende alsoo en kunnen daer geene klachten zyn, noch misnoeghen.

12. Vervolghens berispt sy haer, om dieswille dat sy haer beklagen over de ghene, die haer in hun huys hien, ende dat sy een weldaet vergelden door eene klachte; maer om de waerheyt te segghen, dese Religieusen en gonghen niet verre buyten de oorden van onse ellendighe nature, doordien dat't niet gemeyneder en is, als een vermaeck met een misnoeghen te betalen, ende tot betalinghe van een weldaet, en ghevoelen te geven: men kan sulckx alleenlijck maer vreemt vinden, dat't ghebeurt is aende *Ongheschoende Carmeliteressen*: want in myn leven en heb' ick noyt soo danckbarighe personen ghevonden. 'tIs waer, dat men't haer niet veel danck en moet weten, aenghesien sy dese wel-leventheyt van hare Moeder ghe-erft hebben, de welcke haer uyt den hemel soude berispen, waert dat sy't alsoo niet en deden.

13. Hierom is't dat dese *Heylighe*, die soo uytterlijck dancktbaer was, soo teer verbelght was over dese maniere van handelen, van hare Dochters, ende aennemende de bescherminghe van haren Weldoender, seyde sy tot haerlieden:

Dat, waer het saken dat 'et alsoo ware, dat hy soo mildt niet on was, ghelyck sy wel soude konnen ghewenscht hebben, het soude eene groote onvoorsichticheyt geweest hebben, van hem eenen grooteren last op-te-legghen, als hy soude konnen draghen hebben, overlafende het huys met meerdere Religieusen, als het wel noodich was.

'Is eene vande onredelijckheden des werelts, dat de noodtwendighe hunne Weldoenders sonder insicht willen overlafsten; indervoeghen, dat, hoe sy hun meer geven, sy van hun meer vraghen, ende hun meer lasten, ende overlafsten; ende is het saken datmen hun maer eens iet komt te weygheren, naer datmen hun vyftich dinghen toe-ghestaen heeft, soo verliest-men door dese eenighe weygheringhe alleen, al'et ghene men hun te voren ghegeven hadde: wy zyn seer slap inde weldaden te herkennen, maer seer sterck in die te vergeten.

14. Ende omdieswille dat de Religieusen, willende haer selven ontschuldigen van het ghene sy ghedaen hadden, gheschreven hadden, dat den Aerts-Bisschop de *Fondatie* soude te niet doen, seght dese *Heylighe* vervolghens in't vierde ghetal met eene seer groote vasticheyt: *ICK hebbe hertelijck ghelachen met de vreesse, die-men ons wilt aen-jaghen, dat den Aerts-Bisschop het Klooster sal te-niet-doen: hy en heeft teghenwoordich daer in niet te segghen, ende ick en wete niet, waerom datmen sulckx vreesst, al oft hy onse partye ware, hy sal sterven, voor ende al eer hy sulckx sal uyt-wercken.* Dese woorden ontdecken in dese *Heylighe* dry uytnemende deughden. De eerste is de *Wysheyt*, ende de kennisse, die sy hadde, siende, dat 'et niet als ontschuldighen, ende ydele vreesen waren, die hare Dochters voorstelden, nopende het vermoeden vanden Aerts-Bisschop, vanden welcken sy haer dienden, om haerlieden fouten te bedecken, ende om haer voornemen te bekomen, het welck was, eenighe ontschuldighen by haer te vinden.

Arme Bisschoppen, ende Aerts-Bisschoppen! moetmen dan de schult van allen op hun legghen? Is't dat sy kastyden, waerom dat sy kastyden: is't dat sy fwyghen, waerom dat sy fwyghen: is't dat sy de gherechticheyt voorstaen van hun ghebiedt, men houdt-se voor ongheruste: is't dat sy die niet voor en staen, men houdt-se voor onachtfame.

15. Ten tweeden toont sy hare moedicheyt in dese woorden: *Den Aerts-Bisschop en heeft teghenwoordich niet te segghen in het Klooster, ick en wete niet, waerom datmen hem soo partydich maect: al oft sy wilde segghen: Den Aerts-Bisschop heeft ons nu alreeds het verlos ghegeven om het Klooster te stichten, ende wy zyn vry van syne rechts-macht, oft jurisdictie, waerom wickelt ghy hem in uwe saken? Wel hoe; is hy oock de oorfake van uwe onghehoorsaemheyt? Uw' Eerwerden sondighen, ende moet 'et den Aerts-Bisschop voor U-E. betalen?*

16. Ten derden, sooghenomen dat desen Prelaet sich stelden teghen dese *Fondatie*, ende die sochte te beletten, het welck waerschyndelijck is, doordien dat den Heere *Juan Mendez de Salva-tiera*, den welcken in dien tydt Aerts-Bisschop was van *Granada* groote swaricheyt maecte in het stichten van dit Klooster toe-te-staen, ten opzicht vande onvruchtbarighe jaren, die de menschen tot de uyt-
terste

terste ellenden ghebrocht hadden, ende de menichvuldicheyt der Vrouwe-Kloosters, de welcke in die Stadt waren, soo is't dat dese *Heylighe* met eenen grooten iever, ghelijck aendien van haren Vader *Elias*, ende met een seer groot betrouwen op Godt daerby voeght: *Is't dat hy sulckx komt v'ondernemen, hy sal eerst sterven, voor ende al eer hy tot syn voornemen sal gheraken.* Hoe diep hebben de heylighe *Patriarchen* de wortelen ghevesticht inde goddelijcke voorsichticheyt! Hoe vast is hun betrouwen in Godt! het gheue dat gebeurlijk is, dat houden sy voor onmoghelijk, ende van toekomende saken spreken sy, al oft sy nu ghebeurt waren.

Het kan oock wesen dat desen Prelaet seer oudt, ofte sieck was, ende alsoo soud'et hem veel lichter gheweest hebben van sy selven te laten sterven, al dese Fondatie te niet te doen. Dit heeft eenighe over-een-kominghe met het gheue, het welck den gheleerden, wel-sprekenden, ende weerdighen *P. Petrus de Ribadeneira* verhaelt in het leven vanden *H. Ignatius*, den welcken binnen *Roomen* zynde, ghehoort hebbende dat den Hooghweerdighen, ende gheleerden *Cardinaal Silicius Aerts*-bisshop van *Toleda* sich stelde teghen syne *Instellinghe* in hare beginfelen, ende dat hy-se vervolghde; seyde dese woorden: *Den Aerts-Bisshop is oudt, ende de Societeit is noch jonck, natuerlijk ghesproken, sy sal langher leven, als hy.*

17. Ende vervolghens doet sy voor de tweede ryse haren on-naervolghelijcken ieveruytschynen, segghende: *Waer het saken dat hier door eenich ghebreck van ghehoorsaemheyt in't Order sonde ghebracht worden, het soude veel beter zijn, dat daer geen Klooster en ware: al oft sy hadde willen segghen: dat den Aerts-Bisshop sterve, ende dat het Klooster te niet gaet, is't dat daer in geene ghehoorsaemheyt en moet wesen: want een Klooster sonder ghehoorsaemheyt en is geen Klooster; maer het is den val, ende het verlies der zielen.*

O met wat goet recht, ende reden brenghet den *H. Augustinus* alle de deughden tot de ghehoorsaemheyt, ende alle de sonden tot de onghehoorsaemheyt, als hy, sprekende van het Ghebodt, het welck Godt gaf aen onse eerste Ouders, overpeysende dat hy hun eene sake verbode, die hun te voren gheoorloft was, de uytneementheyt van dese deught overweeght, segghende, dat Godt dit ghebodt alleenlijck maer en gaf, om het selven groot-achtelijck te maken, segghende: *[a] Non potuit Deus perfectius demonstrare, quantum bonum sit obedientia, nisi cum prohibuit ab eare, qua non erat mala. Sola ibi obedientia tenet palmam: sola ibi inobedientia invenit penam.*

18. Sy voeght datelijck daerby: *Want ten is ons niet voordeelich veld Kloosters te hebben, maer daer in heylighe Religieusen te hebben.* Desen Grondt-reghel is soo claer, dat'et schynt, dat hy de *Bemerckinghe* te boven gaet. Des-niet-teghenstaende is't goet te bemercken, dat dese *Heylighe* hier eenendrift maticht met voorsichticheyt, den welcken ghemeenlijck brandt in het herte des mensche, niet alleenlijck in tydelijcke saken, maer oock in geestelijcke, den welcken is, de ghenegentheyt,

ghenegentheyt, diemen heet, om fyns ghelijckx te vermenichvuldighen.

Hierom, als iemant soldaet is, hy soude wel willen dat alle de werelt soldaet ware: den gheleerden, soude wel willen dat-se al-te-mael gheleert waren: eenen Religieus soude wel willen dat alle menschen Religieusen wurden. Van ghelijcken oock eenen quaden mensch, soude wel willen dat alle menschen quaet waren. De H. THERESIA, was *Fondateresse*, ende Heyligh, ende als Heyligh, tochte sy alle menschen heyligh te maken. Als *Fondateresse*, insiende den drift, den welcken sy hadde, soude sy ghedurich wel Kloosters hebben willen stichten. Voor soo veel als aengaet het eerite, daer en kan geene onbetamelijckheyt in wesen, want het is eene goede, ende heyliche sake, alle menschen heyligh te maken; maer te willen dat sy al-te-mael Religieusen, al-te-maer *Carmeliten*, ende *Carmeliteressen* souden zijn, daer kan onbetamelijckheyt in zijn.

19. Hierom dese *Heyligh*e sprekende tot hare Kinderen, ende matighende desen drift, den welcken sy hadde in Kloosters te stichten, doende hare reden triumpheren over hare begeerten, seyde sy tot haer: *Dat sy souden trachten meer acht te nemen op de hoedanicheyt vande Kloosters, als wel op het ghetal: ende dat sy meer acht souden nemen op de Kloosterlycke onderhoudinghen, ende op de wel-leventheyt der Religieusen, als om vele Kloosters te stichten: want een groot ghetal der Kloosteren sonder de Kloosterlycke onderhoudinghen en was niet aenghenaem, noch naer het herte van dese Heyligh*e.

20. De gheheyme Godts-gheleertheyt leert seer wysselijck, dat de volmaecktheyt van het geestelijck leven niet en bestaet inde woorden, maer inde by-woorden: De volmaecktheyt vanden Bisschop en bestaet niet in Bisschop te zijn, maer wel in het Bisschoppelijck Ampt wel te bedienen: noch de volmaecktheyt vanden *Paus* en bestaet niet in *Paus* te zijn, maer in eenen goeden *Paus* te zijn: noch die vande Religieuse inde Bruydt des Heeren te zijn, maer wel in haer selven wel te quytten in die verbintenisse, ende inde belydenisse van eene Bruydt des Heeren; indervoeghen dat dit woordt *Goet*, ofte *Quaet*, alle Ampten, ofte bedieninghen, t'zy dat sy groot, middelbaer, ofte kleyn zijn, aenghenaem, ofte hateelijck, weerdich ghacht, ofte vervloecht maken; hierom salmen ons in het eeuwich leven doen rekeninghe geven door het by-woordt [dat is *Adverbium*] *Goet*, oft *Quaet*, om waer te maken, ende te weten, hoe datmen Godt in dit leven ghedient heeft.

In sulcker voeghen redent hier dese *Heyligh*e, segghende: vele *Fondation* te hebben, waer in de Kloosterlycke Discipline wel onderhouden wort, dat is goet. vele te hebben, die qualijck bestiert worden, dat is quaet, al oft sy seyde: men moet kiezen, het ghene 'tbeste is, niet het ghene dat in groot ghetal is: want de menichvuldicheyt is hier in dese werelt seer dickwils strydich aen het ghene dat beter is.

21. Dit verbindt my noch eenen anderen Grondt-reghel voor-te-stellen, den welcken men ghe woon is voor-te-stellen voor de bestieringhe, ende den welcken

kenick niet en soude willen segghen, doordien dat hy maer alleenlijck goet en is, als hy wel verstaen wort; maer hy is gevaerlijck, is't dat hy qualijck verstaen wort: *Het ghene dat beter is, dat is srydich aen het ghene dat goet is.* Desen Grondt-Regchel moet verstaen worden met vele, ende groote bepalinghen.

Inde Staet-kunde, oft Policie is't verdraghelijck, als den Bestierder den goeden staet beroert, ende ontruft, om de saken in eenen staet te stellen; ende dat is altydt quaet: het selve wort oock waerachtich ghevonden inde geestelijcke bestieringhe; maer inde Godts gheheyme bestieringhe, het ghene dat beter is, en is niet srydich aen het ghene dat goet is; maer het ghene dat goet is, wort verferkert, ende ghevesticht door het ghene dat beter is. Is't dat wy niet en gaen tot het ghene, het welck beter is, wy en sullen ons selven noyt konnen bewaren; ende alsoo is't noodtsakelijck, seght den Konincklijcken *Propheet*, (a) datmen van deught tot deught gaet, gaende altyt door het goet tot een veel grooter goet, ons selven oeffenende in het ghene dat beter is, om niet te verliefen het ghene dat goet is: want ghelijck den H. Geest seght: (b) *Qui spernit modica, paulatim decidet.*

22. Voorders dat ick hier niet en segghe, dat het ghene dat beter is, srydich zy aen het ghene dat goet is, dese *Heylighe* en heeft sulckx niet gheseyt, maer ick segghe alleenlijck, dat de menichvuldicheyt srydich is aende grootste volmaecktheyt: want in dit leven en is de beste sake ghemeynlijck die niet, de welcke meest in't ghetal is: in teghendeel is de minste sake ghemeynlijck de beste. Hierom en is't niet sonder reden, dat de *Religieusen* vande *Seraphinsche Order vanden H. Franciscus* gheuoemt worden *Minder-broeders*, ende die vanden *H. Franciscus de Paula* de *Minste*, ofte *Minimen*. Dese twee *Heylighen*, die het licht, ende de vreught vande Kercke gheweest hebben, die hebben seer wel ghekent, dat de volmaecktheyt bestaet inde ootmoedicheyt, ende inde kleynicheyt.

Pars pessima in orbe major seght den *zedelycken Philosoph*: (c) het meeste deel vande werelt is het quaetste, overfulckx dan is het minste het beste. [d] *Multi sunt vocati, pauci vero electi: Vele zijnder gheroepen, maer weynighe uytverkoren.* O Heere, maect doch, dat wy van die weynighe uyt-verkoren moghen wesen, ende niet van die vele gheroepen, ende niet uyt-verkoren. Op dese, ende op vele andere manieren moet verstaen worden, dat de menichvuldicheyt srydich is aen het ghene dat goet, ende dat beter is.

23. In't 5. ghetal overweeght sy de droefheyt, die den *Eerw. P. Hieronymus Gratianus* ontfanghen sal, als hy sal verstaen, dat dese sake soo qualijck aen-ghestelt is, waer op sy seght: *Wat schaemte, ende wat ghevoelen en sal den Eerw. Pater Provinciael niet hebben?* Al oft sy seyde: hy sal beschaemt zyn van te sien, dat de *Maeghden*, die Godt toe-ge-eyghent zyn, ende die om dese reden wyse *Maeghden* behoorden te zyn (want de poorte des Hemels is ghesloten voor de dedwase) met voorfichticheyt niet en handelen in hare onderneminghen. Ende

III. DEEL.

H h h

17

(a) *Pf. 83. v. 8.* (b) *Eccli. 19. v. 1.* (c) *Seneca.* [d] *Matth. 20. v. 16.*

fy voeght daer by: *Maer men heeft van hem niet meer werckx ghemaect, al oft hy in geen Overheyt ghestelt en ware.* De Heylighe en seght aen haer geene verdriete-lijcke dinghen, maer sy houdt haer te vreden, met haerlieden schult aen haer te vertooghen, wel wetende dat het meefte leedt, ende de meefte droefheyt, diemen kan geven aen Dochters, de welcke naer de deught, ende naer de volmaecktheyt leven, is, datmen haerlieden ghebreken haer voor ooghen stelt.

24. In't 6. ghetal noemt sy de Religieufen van *Sivillen Martelarerssen*, om dietwille dat sy de geestelijcke Martelie vande Heylighe *Belyders* gheleden hadden, de welcke zyn lasteringhen, vervolginghen, ende onghelijck te lyden om de deught. Sy keert dadelijck wederom tot die van *Granada*, haer bestraffende, dat sy haer meer sonder reden beklaghen, al wel die van *Sivillen* met reden: ende dit is hier, naer myn oordeel, de grootste berispinghe, ende verftervinghe gheweest: want te sien, dat eene soo heylighe Moeder verclaerde dat de Religieufen van *Sivillen* veel volmaeckter waren, als wel die van *Granada*, namentlijck daer dese wel wisten, dat de liefde van hare Moeder aldaer helde, alwaer eene veel grootere volmaecktheyt is, dat was een alder-grootste ghevoelen.

25. Vervolghens berispt sy haerlieden, dat sy seer klaeghachtich, ende seer quelligh waren, segghende haer met eene groote bevalligheyt, *Waer van sy haer soo beklagghden? Dat et geene soo verdrietelijcke sake en was, daer noch de ghesontheyt, noch den nooddrust en ontbrack, ende al-hoe-wel dat sy een weynich nauw ghebuisst waren, zijnde even-wel in eene groote achtighe by vele Heeren, ick en wete niet waerom dammen sich soo beklagghet, daer het niet aen kan wesen naer wensch?*

Dese berispinghe vande *Heylighe* is vergheflichapt met eene seer groote bescheydentheyt: want sy seght haer: binnens huys hebt ghylieden om r'eten, ende buytens huys zyt ghylieden in eene groote achtighe by het volck, den nooddrust en ontbreckt u niet van binnan, noch de achtighe van buyten, ende nu zyde wel voor sien van een Klooster, lydt dan de reste om de liefde Godts. Het is al oft sy seyde: is't dat u niet en ontbreckt van binnen, noch de eere van buyten, ende daer-en-boven wel ghe-huyft te zyn, ghy en hebt niet om te lyden: ende is't dat ghy alles naer wensch hebt, ghy en sult geene vaste, maer alleenlijck eene waerschynelijcke deught hebben: want daer is een soo groot verschil tusschen de deught, de welcke men besit inden voorspoet, ende tusschen die, de welcke men besit in het lyden, ghelijck'er is tusschen eene gheschilderde, ende tusschen eene natuerlijcke sake.

26. In't 8. ghetal verheft sy de berispinghe, segghende: *Waert dat ick niet en vreesde van te helpen van Godt te doen vergrammen door eenigh gebreck van gehoorsaemheyt, ick soude U-E. een nyt-druckelijck ghebodt senden: want ick bediene het selve Ampt, het welck onsen Eerw. P. Provinciael bedient, ten opsicht vande Ongheschoende Carmeliterssen.* Het is ghenoech, dat sy de roede vande rechts-macht, ofte jurisdictie inde handt neemt, om het groot ghewicht vande berispinghe te doen gevoelen: ende nder daedt het was eenen seer harden slagh te segghen aen

hare alderlieffte Dochter, dat fy vreesde van haer een ghebodt te geven, uyt vreesde dat fy daer aen niet en soude ghehoorsamen, ende dat fy haer voor soo kranck hiele, dat fy haer de ghehoorsaemheyten op de schouderen niet en derfde legghen, op dat fy met het ghewicht ter aerden niet en soude vallen.

Hier door heeft fy, niet alleenlijck aende Oversten vanden *Bergh Carmelus*, maer oock aen alle andere Oversten, eenen seer wysen raedt, vol van liefde gelaten, ende bevolen, den welcken is, datmen geen gebodt van gehoorzaamheyten en soude geven aendé ghenen, die geene sterckte des geestt genoegh en heeft, om dat te draghen: en datmen den last, eer men dien iemant op-leght, van te vooren altydt soude weten, ende wel wegghen: want is't dat Godt ons geene bekoringen en sendt, ten zy volghens onse krachten, (a) *Qui non patitur nos tentari supra id quod possumus*, waerom willen wy met onse Onderdanen alsoo handelen, aengesien Godt met ons alsoo niet en handelt?

27. Maer dese woorden van dese *Heylighe* waren eene berispinghe, ende niet een mistrouwen: want fy wiste wel dat hare Dochter *Anna van Iesus* in haren geestt, ende in hare ootmoedicheyten ghenoeghsamen crachten hadde, om grootere gheboden t'ontfanghen. Dit kanmen claerlijck sien: want in't selve getal geeft fy haer datelijck een opentlijck ghebodt, haer ghebedende, dat fy de Religieusen, de welcke fy van *Veas* met haer ghenomen hadde, ende de welcke die waren, de welcke fy d'aldermeest beminde, op staenden voet soude wederom senden.

Dese *Heylighe* moeste den verheven geestt van *Anna van Iesus* seer wel kennen, ghelijck 'et daer naer ghebleken heeft: want siende haer een weynich ghehecht aende schepselen, al-hoe-wel dat 'et was met eene soo heylighe meyninghe, heeft fy de tacken van desen boom willen af-kappen, op dat fy inde hooghde alle andere vanden *Bergh Carmelus* soude te bovengaan.

28. Sy voeght daer by in't selve ghetal: *Want ten is in geender manieren goet Fondatien te beginnen met een soo groot ghetal van Religieusen, ende het is om vele andere reden oorbaarlijck, dat dese Religieusen wederom keeren.* Dit is eenen seer goeden, ende uyt-nemenden grondt-reghel: men handelde vande *Fondatie* van *Granada*, daer wy van ghesproken hebben, ende men hadde wel ghesien, dat 'et niet en betaemde die te beginnen met een soo groot ghetal der Religieusen, ende de Religieusen hielen hier op verscheyde vergaderinghen, ende beraedinghen: de *Heylighe* hadde hier in een misnoeghen, ende schreef aen haerlieden, dat, alswanneer het tydt was van eene sake uyt-te-wercken, men sy selven soo seer niet en behoorde te vermoeden, noch bekommeren met raedt te nemen, [b] *Tempus faciendi Domine*: 'tis nu tydt om te wercken, laet ons de beradinghen daer laten, het is claer: want de twyffelachticheyten moet my aen-porren om raedt te nemen, ende den raedt moet my brenghen tot de uytwerckinghe, ende hierom segghen de wyse Staet-kunden, oft *Polytiken*, dat de uytwerckinghe inde handen vanden Raedt moet wesen, *Consilium sub manu*, doordien dat het verstandt

H h h 2

op

[a] 1. Cor. 10. v. 13. [b] Pl. 118. v. 126.

op den selven tydt moet raedt geven, ende de handt wercken, het welck profytich is, niet alleenlijck voor de saken des werelts, maer oock voor de saken des Heeren, de welcke dese veerdicheyt noch meer eyschen: want de uyt-stellinghe en is aen Godt niet aenghenaem, (a) *Nescit tarda molimina Spiritus Sancti gratia.*

Godten wilde selver niet, dat den ghenen, den welcken hy in't *Evangelie* riep, synen roep soude uyt-stellen, onder den schyn van synen Vader te gaen begraven, [b] *Dimitte mortuos sepelire mortuos suos, Laet de dooden hunne dooden begraven*: al oft hy hadde willen segghen: de ghene, die my verlaten, zyn dooden, de ghene die my volghen zyn levende, en wilt u dan niet bekommeren met de dooden, maer volght de ghene, die levendich zyn, met eene levende, vieringhe, ende krachtighe veerdicheyt, ende oock den ghenen, die het leven, den wegh, ende de waerheyt is, die de levende Croont.

29. In't 9. ghetal geeft sy noch twee andere seer noodtfakelijcke grondt-regghelen. Den eersten is, als sy seght: *ICK hebbe alle dese daghen dese sake aen onsen Heere bevolen: want ick en hebbe soo datelijck op uwe brieven niet willen antwoorden.* Dit is hier eene seer uytnemende, ende seer profytighe leeringhe: want men moet in ghewichtighe saken, ghelijckerwys zyn het stichten van een Klooster, synen toe-vlucht nemen tot het Ghebedt: ende alwaert schoon dat'et oock maer eene sake van kleyn gewicht en ware, het Ghebedt is altydt profytich. Maer het is eene seer aenmerckelijcke sake te sien, dat dese *Heylighe*, die soo gedreven was om dese *Fondatie* te voltrecken, de welcke sy meynde soo licht om doen te zyn, dat'er niet te beraeden, noch te bepeysen en was, ghelijck sy'et geschreven hadde, nochtans wilde sy haren toe-vlucht tot Godt nemen, ende dese sake aen hem bevelen, voor ende al eer sy wilde antwoorden.

30. Maer dit dunckt my een weynich duyfter te zyn: want en berispt sy hare Religieusen niet, om die wille dat sy dese *Fondatie* verachten door hare vergaderinghen, door hare raden, ende beradinghen? Jae 't is waer; maer alle dese raden, waren raden vande schepfelen, ende alle dese beraedinghen gheschieden onder de schepfelen; maer voor soo veel als aen-gaet synen raedt te nemen by Godt, ende het Ghebedt te raden te gaen, dat en verbiedt sy niet in hare Schriften, maer in teghendeel sy bevesticht het door 't exempel, het welck sy ons geeft: want het Gebedt en moet niet alleenlijck gaen voor het besluyt, maer het moet'et altydt vergheflichtappen: want sonder het Ghebedt is'er peryckel in't beginsel, in't ghevolgh, in d'uytwerckinghe, in het vervolgh, ende in het eynde.

Ende al-hoe-wel dat'et aende *H. THERESIA* seer aenghenaem was, ende ghelijckformich aen hare gheneghentheyt Cloosters te stichten, soo was't nochtans dat sy haer daer over eerst gonck beraden in't Ghebedt: want in saken, die wy willen ondernemen, ende die naer onse geneghentheyt zyn, moeten wy ons niet meerdere wederhoudentheyt, ende met meerdere voorfichticheyt draghen, ende

(a) *D. Ambros. in cap. 2.* (b) *Matth. 8. v. 22.*

ende die in het Ghebedt ondertoecken ghelijck het behoort, op dat 'et myne geneghentheynt niet en zy, die in haer selven befluyt eene fake te doen, als ick my laet voorfaen, dat 'et Godt is. Defen grondt-reghel is feer goet, ende profytich, ende is't dat wy dien in't werck stellen, wy sullen daer uyt feer merckelijcke voordeelen trecken.

31. Sy leert ons den tweeden grondt-reghel feer wonderlijck in dese woorden: *Want het is feer verre vanden geest der Ongheschoende Carmeliterfen, eenighe besondere aen-ghekleventheynt te hebben, abwaert schoon aen hare Priorinne, doordien dat dit den middel niet en is, van sy selven oyt inde deught te vervoorderen. Godt geve, dat syne Bruyten vry, ende aen hem alleen ghehecht zyn.* Dese Heylighe, als eene soo groote Meesterse, ghelijck sy was, heeft eenighe soorte van aen-gekleventheynt ontdeckt, de welcke de Religieusen van *Veas*, die met haer gekomen waren naer de *Fondatie* van *Granada*, hadden aende lof-weerdighe Moeder *Anna van JESUS*: ende hierom seght sy tot haerlieden dat sy wilt, dat hare Dochters vry, ende onthecht souden zyn, ontbloomt van alle affectien, ende ghekleeft aen Godt alleen: want syne Goddelijcke Majesteit begeert, dat syne Bruyten in sulcker voeghen souden wesen. De Bruyten des Heeren en behoorden niet anders te beminnen als Godt: Godt is feer jalours van syne Bruyten, ende de lietde, die sy hebben voor hare Overste, voor de eenicheyt, ende voor hare in-gekeertheyt, is't dat sy is met aen-ghekleventheynt, veroorsacckt in Godt jalouricheyt.

Men steelt alle de liefde van Godt, die men geeft aen het schepsel met aenhechtinghe. De reden hier van is klaer: want ghelijck Godt den wettighen Meester is vande liefde van alle schepelen, het is seker, dat men hem dese liefde ontneemt, als men die geeft aende schepelen: ende het is oock seker, dat wy den smaek feer bedorven, ende feer quaet hebben, als men dese liefde Godt ontrect, om die te geven aen een weynich dreck, ende vuylicheyt.

32. Ende hierom vraegde de Bruydt van haren Bruydeghom, dat hy in haer de liefde soude schicken, het welck gheschiede, vermeerderende de goddelijcke liefde in haer herte, door welcken middel sy de menschelijcke bequam, ende brochte die tot goede bepalinghen.

Men moet alles beminnen om Godt; maer men moet niemandt beminnen sonder Godt. Ick moet mynen Vader meer beminnen, als iemandt die my vriendt is, maer ick moet den eenen, ende den anderen in alles beminnen, maer dat alleenlijck om Godt. Den man moet syne vrouwe beminnen; maer hy moet-se soo veel beminnen als Godt wilt. De vrouwe moet haren man beminnen; maer sy moet de liefde van Godt stellen voor de lietde van haren man. Den Herder moet syne Schapen beminnen; maer dat moet wesen om die te brenghen tot Godt. De Schapen moeten haren Herder beminnen, maer dat moet wesen om Godt te gehoorsamen, te dienen, ende te behaghen.

Eyndelijck alle liefde, ende besonderlijck die vande Bruyten des Heeren, moet van Godt komen, Godt aen-kleven, haer selven in Godt bewaren, ende

aen Godt op-ghedraghen worden, ende op dese maniere sullen de zielen on-gherecht leven vande schepselen, ende ghehecht aen haren Schepper, die Godt is.

33. Sy seght vervolghens in 't selve ghetal, *Dat sy niet en begeert, dat dit Klooster in syne beginselen de selve voet-stappen in-gaet, ghelyck dat van Veas*: des-niet-teghenstaende is het seker, dat de *Fondatie van Veas* seer heyligh gheweest is; maer wat belanght daer aen, is't dat sy wilt, dat die van *Granada* noch heyligher souden zyn? Eene ghematighde heyligheyt is genoeghsaem voor eene kleyne plaetse, ghelijck *Veas* is; maer voor soo veel als aengaet *Granada*, die de Hooft-stadt is van een Ryck, de heyligheyt moet daer in seer groot zyn: men moet eene groote kerse stellen op eenen grooten kandelaer, maer voor eenen kleynen, is een minder licht ghenoeghsaem.

34. Sy seght tot haerlieden oock, *Dat de aen-ghekleventheyt vande Religieusen aen hare Oversten, oft vande selve Religieusen onder malkanderen, ghemeynlyck den oorspronck is van paryen, ende van tweedracht, maer men bevat het niet inde beginselen.* Eylacen, mynen Godt! hoe swack is het menschelijck herte? Wy en kunnen niet beminnen sonder te haten, noch haten sonder te beminnen. Is't dat wy elck ander beminnen, wy haten de ghene, die ons niet en beminnen, ende is't dat wy die haten, wy beminnen die met eene ongheregheltheyt, de welcke ons helpen in die te haten, ende te vervolghen; waer uyt men kan sien, dat de liefde bedrieghlijck is, aenghesien dat men die ghemeynlyck vermoot vindt, als wanneer sy met soeticheyt behoorde vervult te zyn: ende dat 'et erghsten is, sy is bekleedt met strafficheyt, ende met wreedtheyt: ende hierom, lieve Zielen, daer en is geene andere liefde, die ghelijck is aende liefde van Godt.

35. Sy seght seer wyfelijck, ende met eenen seer verheven geest, *Dat men de aen-ghekleventheden inde beginselen niet en bevat*, het welck niet dan te seker en is: want het herte wort in sulcker voeghen in-ghewickelt vande liefde der ghene, die wy beminnen, dat men noyt en komt te peysen, dat dese vriendschap eenighe schadelijckheyt kan by-brenghen; maer in teghendeel men laet sich voorstaen, dat sy seer voordeelich is, ende men vindt daer in on-eyndelijcke betamelijckheden, ende ontallijcke deughden inden perfoon vande vriendinne; inder-voeghen dat eene Religieuse, die hare Medesuster bemint, seght, dat sy haer niet en bemint om haer selven, maer om Godt, niet om hare imborst, oft om hare perfoone, oft om dat sy haer beter bevalt; maer om dat sy heyligher is als d'andere. Maer hoe en soude sy voor hare ooghen niet heyligher schynen te zyn, ghemerckt sy haer meer bemint als d'andere? Op dese maniere is't, dat sy haer selven eene slave maect in 't ghevolgh van hare liefde, al-hoe-wel dat sy geheel vry was, als sy haer daer toe begaf inde beginselen.

Ick soude daer toe wel eene remedie geven, de welcke is, dat men in dit leven niet en soude beminnen, noch haten. Laet ons Godt alleen beminnen, ende het quaet haten. Dit is, lieve Zielen, voordeelich, ende ghemackelijck. 't Is profytich, want de ziele, onthecht zynde vande liefde der schepselen, brandt gheheel

heel inde liefde van haren Schepper, ende alsoo is't noodtfakelijck, altydt acht te nemen op ons selven, jalours te zyn van ons selven, ende ghedurichlijck inde vreesse te zyn, bewarende met hondert-duysent sleutels ons herte voor Godt alleen.

36. 't Is dese vreesse, ende dese sorghe van sy selven, de welcke de lof-weerdighe Moeder *Louise de Caravajal* in haer inwendich hadde, voor de welcke ick verbonden ben eene besondere affectie te hebbē, ter oorsakē van het maegh(schap, ende van hare deught, als wanneer sy met eenen seer verheven geest eenige Verfskens seyde, de welcke ghedruckt staen in haer leven.

De mi muy mas recatada
Ando que de un bravo toro:
Y como sobre enterrada,
Sobre mi viendome lloro,
Sin hallar descanso en nada.

*Ick neme op my selven veel meer acht
Als wel op eenen wreedten stier:
Ghelyck over den ghenen die inden gracht
Begraven licht, beveen my hier,
In niet, nob rust, noch vindende plaesier.*

Dese ghebenedyde Ziele leefde inde vreesse van haer selven, vluchtende in haer inwendich van haren eyghen wille: Sy en vondt geene ruste in geschape saken: Sy beweende haer selven, al oft sy doodt hadde gheweest, ende als levende verheughde sy haer selven in Godt alleen.

37. Ick hebbe gheseyt, dat'et eene profytelijcke, ende ghemackelijcke sake is: wy hebben nu alreeds het geestelijck profyt ghesien, het welck wy daer uyt trecken, ende voor soo veel als aengaet het ghemack dat'er is van niemandt met aenghekleventheyt te beminnen, wy ondervinden dat alle daghen: want den ghenen die niet en bemint als Godt alleen, en lydt niet, als syne eyghe pynlijckheden, ende hy en heeft geen deel in die van een ander, die hem niet en quellen, noch eenich quaet en doen; maer een herte, het welck aende schepselen gekleeft is, dat is onderworpen aen alle ellenden, pynlijckheden, ende quellinghen, de welcke die perfoonen lyden, die sy beminnen. Is't dat'et ghekleeft is aende kinderen, het lydt naer de mate dat sy lyden: is't dat'et vrienden zyn daer het aenghekleeft is, het lydt hunne quellinghen, ende pynlijckheden, soo dat den mensch zynde maer eenen perfoon in sy selven, vele perfoonen is in het lyden.

Dat alsoo zynde, den wyfen, ende geestelijcken Man behoorde dese redinge te maken: waerom sal ick met myn herte kleven aende schepselen, is't dat ick door eene ontbechtinghe van alle geschape saken Godt kan beminnen, de schepselen niet anders beminnende als in hem, ende voor hem? Waerom sal ick my eene slave maken vande aerdt(sche saken? Ick bemintse al-te-mael om Godt, ende niet een sonder Godt. Dat syne Goddelijcke Majesteit sichicke van hun, ende van my, gelijk'et hem beliest: want ick wille alleenlijck maer leven inde liefde vanden wille, ende van het welbehaghen van mynen Godt, ende van mynen Schepper.

38. Sy eyndicht het 9. ghetal, segghende: *Ick bidde u, om de liefde Gods, om*

wilt voor dese reyse geen ander ghevoelen hebben als het myn. Ende voor my, ick ge-
 'oove vastelijck, dat de lof-weerdighe Moeder *Anna van JESUS*, ende de andere
 Religieusen geen ander ghevoelen en hadden, tenzy het ghene hare heylighe
 Moeder hadde, niet alleenlijck voor dese reyse, maer oock soo langh als sy ghe-
 leeft hebben, ende dat de verbeteringhe datelijck gevolght is naer de berispinge.

39. Het ghene de *H. THERESIA* seght inde twee naervolghende getallen,
 verdiende ghedruckt te zyn, niet alleenlijck op het papier, maer oock inde her-
 ten van alle menschen, ende namentlijck inde herten vande Religieusen: want
 zynde verbelght van te sien, dat hare Religieusen de deught vande Ghehoor-
 saemheyt oeffenden met eenighe aen-ghekleventheyt aen hare Overste, roept sy
 met luyder stemme in't 10. ghetal tot lof van dese hemelsche Deught: *O waer-
 achtighen geest vande Ghehoorsaemheyt, den welcken maecte, dat men geene weder-
 spannichheyt en heeft van die te beminnen, de welke men siet de plaetse houden van Godt!*

Dese Heylighe begint dese luyde roepinghe, haer keerende tot de Gehoorlaem-
 heyt, die de Moeder is vande gheheele Religieuse volmaecktheyt, die den help-
 middel is teghen de eyghe liefde, de ruste vanden goddelijcken wille, ende het
 Palleys vande deughden, waer in den menschelijcken wille sich verliest, ende
 den goddelijcken sich voedt, vermaeckt, vermeerdert, ende wonderlijck uyt-
 schynt. 't Is door dese deught, dat ick late te zyn, die ick ben, het welck dat
 het erghsten is, dat ick zyn kan, ende door haer is't, dat ick beginne te zyn aen
 mynen Godt, het welck 't besten is dat ick kan zyn. Het is door de kracht van
 dese deught, dat den *H. Paulus* heeft konnen segghen: [*a*] *Ick leve, maer nu
 niet ick, maer Christus leeft in my. Vivo ego, jam non ego, vivit vero in me Christus:*
 want is't dat ick in alles ghehoorsame aenden wille van Godt, ick doen de din-
 ghen, alsof Godt die in my werckte, ende door my, doordien ick mynen wille
 aen hem ghegeven hebbe, ende hy is't, die in my ghebedt, ende die in my
 leeft, ende ick en ben het niet, die in my leve, noch mynen eyghen wille, die
 in my ghebedt.

40. Sy voeght daerby: *Datmen geene wederspannichheyt en heeft van te bemin-
 nen, de welke men siet inde plaetse van Godt.* Waer door sy ons leert, dat de
 ghene, die ghehoorsamen, moeten leven, niet naer het ghene dat sy sien, maer
 ghelijckformelijck aen het ghene sy gheloooven.

Sy sien eenen mensch, ende sy gheloooven dat desen mensch de plaetse van
 Godt houdt. Sy moeten dan ghehoorsamen door het ghelooove, dat sy hebben,
 dat desen mensch, die hun ghebedt, inde plaetse van Godt is: sy en moghen niet
 wederstaen aen den ghenen, den welken sy mensch sien ghelijck sy zyn, maer
 den welcken Godt vertooght, die sy niet en sien.

41. Sy seght, *Dat'er geene macht en is om te wederstaen aen Godt, als men hem
 aenmercke inder persoon vanden Oversten:* want de onderworpenheyt, de ghehoor-
 saemheyt, ende de overgevinghe, berooven de ziele van haren eyghen wille,

den welcken quaet is, ende sy geven crachten aende ootmoedicheyt, het welck goet, ende volmaeckt is.

In't selve ghetal voeght sy daer by, *Dat, aenghesien de Eerw. Moeder Anna van Jesus de zielen op-voedt, om Bruyten te wesen vanden Gekruyften, sy die moet versterven, ende Cruyssen, indervoeghen, dat sy geen en eyghen wille en hebben, ende dat sy haer niet en vertwyffelen met kinderagen;* op dat sy louden schynen Bruyten te zyn vanden Ghekruyften. Waert dat den man seer qualijck ghekleedt, ende arm ware, ende dat syne vrouwe wel op-ghetoeyt, ende ryck ware, en loude dat geene groote dwaef heyt zyn? Waert dat de vrouwe danste, als den man in't lyden, ende quellighen is, en soud'et geene vremde, ende belachelijcke sake zyn?

Het is dan eene veel grootere dwaef heyt, ende uyt-sporicheyt, dat de Bruydt vanden Ghekruyften seer wel op-ghetoeyt, ydelijck, ende rykelijck verciert soude zyn, als haren Bruydegom inden Kercker, qualijck ghehandelt, ende voor haer ghekruyft is. Het is wel eene beklagelijcke sake, dat dese Bruydt, siende haren Bruydegom met doornen ghekroont, haren tydt onnuttelijck soude verslyten in nieuwe manieren te soecken van haer selven op eene gheheel ongewoonlijcke maniere te kleeden, ende te hullen, waer door sy nieuwe doornen op het hoofd van haren Bruydegom soude stellen. Het is eene seer vremde sake, dat sy niet en peyst, als op ydelheden, ende op de wereltsche eeren, daer sy haren Bruydegom soo onteert siet. Is het moghelijck, dat wy, de leeringhen ontfanghen hebbende, de welcke onsen Salighmaker ons in sijn lyden ghelaten heeft, om in dese werelt met pynlijckheden, ende quellighen te leven, in dit leven met de glorien vande Verryssenisse, de welcke hy ons voor het ander leven bewaert heeft, willen leven? Willen wy dan gaen tot de glorie, niet door den middel van het lyden; maer door het vermaeck, ende door de glorie, de welcke gheheel strydich zyn aen het lyden?

42. Waerom meynt ghy, dat de Religieusen eenen swarten wyl draghen op haer hoofd; tenzy om de Croone, ende de Doornen van onsen Salighmaker te beteecken, op dat sy, den swarten wyl ghedraghen hebbende in dit leven, met eenen witten in't toe-komende leven ghekroont soud en moghen worden? Maer wat soud'et wesen; eenen swarten wyl te draghen op het hoofd, ende het herte seer groente hebben, ende sonder quellighen? Wat soud'et wesen, van onsen Salighmaker aen een Cruys gehecht te sien, ende de Bruydt verre te sien van het Cruys in het vermaeck, ende inde vryheyt? Hierom ghebidt de H. THERESIA aende Eerw. Moeder Anna van JESUS, dat sy hare Religieusen soude Cruyssen, ende versterven, beroovende haer van haren eyghen wille, die den oorspronck is van gheheel ons verlies, van onse lichtveerdicheyt, ende van onse vryheyt.

43. Sy eyndicht dit ghetal, segghende tot hare Dochters, *Dat sy souden aemercken, wat dat'et is, te beginnen in een nieuw Ryck,* het welck sy in eenen letterlijcken sin gheseyt heeft: want dit Klooster was het eerste vande Religieusen

het welck de *Herfelde Order* ghefticht heeft in't Ryck van *Granada*: oft wel in eenen geestelijcken fin: want het Religieufelijck leven, ende befonderlijck dat vande *Onghefchoende Carmeliten*, is een beginfel van een nieuw Ryck: want gaende uyt de wereltd, gaet men uyt het Ryck des werelts, ende gaende in het Klooster, gaet men in't Ryck des Heeren. Men gaet van het Ryck der quade driften tot het Ryck der deughdē, vande Stadt *Babylon*, tot het heyligh *Jerusalem*, de Stadt van Godt. Men gaet uyt de stricken der sonden, tot de vryheyt vande gratie: uyt het lyden sonder verdienften, ende met pynlijckheyt, tot het lyden met verdienften, ende met vreught.

Ende alsoo seght dese *Heylighē*, *Dat dit'beginnen is een nieuw Ryck*, al oft zy hadde willen segghen: In een nieuw Ryck moet'er een nieuw leven zyn: de eyghen liefde heerschte in het Ryck, het welck myne Dochters ghelaten hebben; maer den wille Godts alleen, ghebedt in het Ryck, daer sy in-ghegaen zyn; het is dan noodtfakelijck, dat de eyghe liefde van myne Dochters sterve door cracht vanden wille Godts, ende tot dien eynde moet men-se Cruyssen, op dat sy soudē moghen regneren in een nieuw Ryck.

44. Sy noemt het Geestelijck, ende Religieufelijck leven een Ryck te wesen, doordien dat de werelt niet en is, als eene slavernye, 't zy datmen daer ghebedt, 't zy datmen daer ghehoorsaemt, men is daer altydt eene slave, ende alsoo en kan het geen Ryck ghenoot worden; maer wel eene slavernye, dit verschil is'er maer alleenlijck tusschen de Oversten, ende de Onderfaten, dat den ghenen, die ghebedt, dient inde ghedaente van Ghebieder, ende den ghenen die ghehoorsaemt, dient aendē ghenen, die ghebedt: want den ghenen die ghebedt, is eene slave van ter-giericheyt, oft vande sonde, oft vande in-ghenomentheyt, oft voor 't minsten vande noodtfakelijckheyt, inde welcke hy sich bevindt van te ghebieden, ende te bestieren, het welck ghemeynlijck eene seer gevaerlijcke, ende pynlijcke slavernye is; indervoeghen, dat alle menschen inde wereltd op d'eene, oft op d'andere maniere dienen.

Maer in het geestelijck Ryck Godts, Godt die ghebedt, hy gebiedt als Godt, ende den ghenen die ghehoorsaemt, regneert alleenlijck met Godt te dienen: want Godt te dienen, dat is regneren, oversulckx en is'er maer het Ryck Godts, het welck met recht, en redē een Ryck magh ghenoot worden; ghelijck Godt dat alsoo noemt in alle syne woorden, de welcke beginnen op dese maniere: *Simile est regnum Caelorum &c.* alle andere Rycken van dit leven, vergheleken met dit Ryck Godts, en zyn geene Rycken; maer ten zyn niet als schaduwē, ende de af-beeldinghe van Rycken, de welcke nauwelijckx en beginnen, als sy verdwynen, [a] *Præterit enim figura hujus mundi*, ende ghelijck den *H. Joannes Chrysoffomus* seght, sy en zyn niet anders als een tonneel, eene vertooninghe, en een schouw-spel, alwaer de dinghen schynen te zyn, het welck sy niet en zyn, ende zyn, het ghene sy niet en schynen te zyn. Ende seer dickwils zyn den ar-

beydt, ende de forghvuldicheden, de welcke inde bestieringhe van een Ryck voor-vallen, soo groot, soo lastich, ende verdrietich, dat ick soude kunnen segghen, dat de Rycken schynen te wesen, het ghene sy niet en zyn: want sy zyn seer pynlijck, ende moeyelijck om te bestieré, het welck wy alle daghen sien.

45. Sy voeght daer by: *Uw' Eerw. ende de andere Religieusen zyn verbonden haer te draghen als kloecke mannen, ende niet als vrouwkens.* Alsoo droegh haer dese *Heylighe*, ghelijck sy wilde, dat hare Dochters haer souden draghen: sy dede in haer gheslachte, het ghene den alder-kloecksten, ende den alder-stercksten man soude hebben kunnen doen, ende ghelijck eenen Capiteyn Generael vande Heyr-krachten des Heeren, nu aen-moedighende, nu raedt gevende, nu berispende, ende nu vertroostende hare Religieusen.

Sy volght hier in dit ghetal de selve ghelijckenisse, ende de spreucke van onsen Salighmaker, die seght: *[a] Regnum Caelorum vim patitur, & violenti rapiunt illud*, ghelijck oft sy hadde willen segghen: Aenmerckt myne lieve Dochters, dat den Salighmaker onser zielen seght, dat dit nieuw Ryck, alwaer ghy zyt in-ghegaen, niet en wort bekomen, ten zy met gheweldt, ende met moedicheyt, verwinnende ons selven, ende onsen eyghen wille onder de voeten tredende, door eene oprechte onder worpinghe aenden wille van Godt. Men verkryght dit Ryck al strydende, ghelijck kloecke, ende moedighe mannen, ende niet al vluchtende, ghelijck de vrouwkens. Men moet belyden, dat dese groote *Heylighe* wonderlijck was in alles, in hare moedicheyt, in hare maniere van handelen, in haren geest, ende in hare gratie. Is't dat wy hare wetenschap aenmercken, in alles sal sy eenen *Doctoor* vande H. Kercke schynen te wesen. Is't dat wy hare sterckte aenmercken, wy sullen haer nemen voor eene vande vroomste Martelaren vande Kercke des Heeren, ende is't dat wy haren iever in-sien, wy sullen bevinden, dat sy de *Apostelen* naer-ghevolght heeft, soo dat sy sonder twyffel wonderlijck is gheweest in alles.

46. In't elfste ghetal toont sy haer gevoelen, als sy hare Dochters her-neemt, om dieswille dat sy acht ghenomen hadden op het ghene, dat den Eerw. *P. Provinciael*, schryvende aende lof-weerdighe Moeder *Anna van JESUS*, haer *Profidente*, ofte *Overste*, ende niet *Priorinne* en noemde. Ende voor waer sy hadde reden om verbelght te zyn, doordien dat de onvolmaecktheden der Dochteren een groot onghelijck doen aende Moeder. Den *H. Paulus* sprack in sulcker voeghen tot syne Discipelen, *(b) Gaudium, & Corona mea: Ghylieden zyt myne Croone, ende myne Glorie*: want de ghene, die syne schande waren, als sy faelden, waren syne Croone, als ty verdienden. Op dese maniere is't, dat de goede Meesters hun vergrammen teghen hunne Leerlinghen, als sy niet en willen weten: dit is het ghevoelen vande goede Vaders teghen de quade Kinderen, vande wackere Capiteynen teghen hunne Soldaten, die slap, ende traegh zyn.

Sy hadde oock reden van hare Dochters het onghelijck te verwyten, het ghene

[a] *Matth. 11. v. 12.* (b) *Philipp. 4. v. 1.*

ly hadden, van te letten op het op-schrift vande Brieven vande Eerw. Moeder *Anna van JESUS*, oft dat den Eerw. *P. Provinciael* daer in stelle den naem van *Presidente*, ofte *Vicaire*, ofte *Priorinne*, al oft sy hadde willen segghen: oft wy zyn inde *H. Religie* ghekomen om te ghehoorsamen, oft om te ghebieden: is't dat het is om te ghebieden, wy zyn verloren; is't dat 'et is om te ghehoorsamen, waerom wederstaen wy aen't ghebodt van onse Oversten? Als wy in't Klooster ghekomen zyn, hebben wy ons misschien verbonden te ghehoorsamen met bepalinghe? Hebben wy eenighe conditien ghestelt? Hebben wy misschien besproken, dat de Oversten onsin dit Klooster souden stellen, ende niet in een ander? Onghetwyffelt dat neen: want wy hebben ons tot Godt begeben sonder eenighe bepalinghe, ofte besprekinghe. Waerom nemen wy dan van Godt, het ghene wy hem ghegeven hebben, als wy ons begeben hebben tot synen dienst? Waerom is't dat mynen eyghen wille steelt vanden wille Godts, dat deel, het welck ick hem gheheel en gantsch ghegeven hadde?

27. Op dese maniere soude eene Religieuse in eenen seer korten tydt gheheel wereldts kunnen worden: want is't dat sy van daghe een weynich af-neemt van het ghene sy Godt ghegeven heeft, ende morghen een ander weynich, ende den anderen dach noch een weynich, sy sal allenskens Godt van alles komen te berooven, hem ontnemende, het ghene sy hem in hare *Professie* ghegeven hadde; indervoeghen, dat Godt sich sal vinden sonder iet, van het ghene sy hem ghegeven heeft, ende sy haer selven sonder Godt, ende wee de Religieuse die sonder Godt is! Ende hierom alle de Religieusen, jae oock alle menschen, ende wy Bisschoppen noch meer als d'andere, moeten ons selven al t'seffens, ende geheel en gantsch aen Godt geven, ende zynde eens ghegeven, en moghen wy hem onsen wille niet ontnemen, aenghesien hy soo wel is ghegeven, soo wel overgelevert; ende soo wel besteedt is: want soo veel als wy vanden wille, die wy aen Godt ghegeven hebben, af-snyden, soo veel berooven wy ons van Godt.

48. Sy vervolght in't selve ghetal segghende: *Dat sy verwondert is, dat hare Religieusen niet alleenlyck acht en nemen op dese kleynicheden, maer dat sy daer van oock gherucht maken*, al oft sy hadde willen segghen: Dat de bekoringhe de verbeeldelijcke kracht beroert, ende dat sy daer op wat blyft staen, seer wel, maer die bekoringhe vande verbeeldelijcke kracht tot in het herte te laten komen, dat is eene seer vremde sake: dat ghy daer van eenich ghevoelen soudt komen te hebben, seer wel; maer te komen van het gevoelen tot het toe-stemmen, dat is eene harde sake: dat ghy daer van morreert in uw' kamers, ten is niet seer wel ghedaen; maer dat sy haer stellen teghen den *Provinciael*, ende loopen, ofte appelleren tot de *Fondatiese*, dat is meer als quaet.

Ende sy voeght daer by: *Is't onmoghelyck dat de Eerw. Moeder Marie de Christo daer van soo veel werckx maecte?* Sy was eene seer heylighe Religieuse van het Klooster binnen *Avila*, de welcke sy ghesonden hadde naer de *Fondatie* van *Granada*, ende het is, al oft sy hadde willen segghen: Wel hoe? wederstaet de

Moeder *Marie de Christo* aenden *Provinciael*, die de plaetse van *JESUS-CHRISTUS* besit? Wel hoe? de Moeder *Marie de Christo* met den naem, weyghert sy het te zyn inde wercken? Oft sy moet den naem van *CHRISTUS* laten, oft sy moet de oodtmoedicheyt van *JESUS-CHRISTUS* oeffenen.

49. Sy overweeght dese sake noch voorder met eene aerdicheyt, ende met eene heylighe gramfchap: *Oft sy zijn door de pynlyckheyt in haren geest verdraeyt gheweest, oft den duyvel heeft seer quade beginselen ghestelt in dese Order.* O wat iever! Wat moedicheyt! Wat sterckte des geests! Dat de Kinderen vande *Berg Carmelus* nu schudden en beven, aenghefen hunne Moeder soo seer verbelght is. *De pyne*, seght sy, *heeft haer den geest omghedraeyt.* De pyne beteeckent hier de in-ghenomentheyt, ende de on-volmaecktheyt, die de pyne veroorsaecten, en dese in-ghenomentheyt beroert de reden, ende als de reden beroert is, soo heerlicht, ende regneert de in-ghenomentheyt, ofte de *Passie*, ende als sy de reden overrompelt, soo wort het geestelijckste dwaes, ende de ghene die verstandich was, wort daer van beroot, ende soo haest als sy tot dien staet van sotticheyt gebracht is, soo en redent sy niet meer, als door hertneckicheyt, sy schuymbeckt van gramfchap, als men niet en doet, het ghene sy wilt, ende sy quelt haer selven sonder verdiensten, ende met sonde, het welck eene aldergrootste dwaefheyt is.

50. Het is om dese reden, dat den *H. Geest* seght, dat er geenen sondaer en is, oft hy is onwetende, ende bot, doordien dat de in-ghenomentheyt syne reden verblindt, soo dat hy ghelijck onwetende, ende blindt is: ende behalven dat hy bot is, hy is oock dwaes: want hy verkieft de pynen, om sy selven te verdoemen, daer hy de geestelijcke wellusten behoorden te verkiefen, Godt dienende om sy selven saligh te maken.

De verdoemde beklagen hun hier van inde helle, sonder eenighe hope nochtans van geholpen te worden, als sy seyden: *(a) Ambulavimus vias difficiles*, al oft sy wilden segghen: als wy konden gaen naer den Hemel door eenen schoonen wegh, soo hebben wy af-gronden gaen soecken, om inde helle te dalen.

51. Dese *Heylighe* seght vervolgens met eene seer wonderlijcke bevallicheyt: *Ende daer naer pryst sy O-E. van seer moedich te zyn*: al oft sy leyde: is dat moedich te zyn, te wederstaen aen synen *Provinciael*? Ick houde dese moedicheyt voor eene slappicheyt: want het is eerder een teeken van slappicheyt, al van moedicheyt, den rugghe te keeren aende ghehoorsaemheyt, om de sonde te volgen. De ghehoorsaemheyt met eene volkome onderworpinghe te omhelsen, ende den rugghe te keeren aende onghoorsaemheyt, daer in bestaet de oprechte moedicheyt, myne lieve Dochters: de reden hier van is dese, want inden strydt vande *Religie*, den welcken eenen geestelijcken strydt is, en bestaet de moedicheyt niet in andere te verwinnen, maer in sy selven t'overwinnen; ende hierom, als de *Onderfaten* hun stellen teghen de *Oorders* van hunne *Oversten*, de *victorie* blyft altyt vanden kant vande *Oversten*, al-hoe-wel dat de *Onderfa-*

ten

ten hun wel verweiren, ende als sy meynen te winnen, aldan verliefen sy, ende is't dat sy komen tot hun voornemen, het welck sy hadden ondernomen teghen hunne Oversten, op den selven tydt komt den duyvel oock tot sijn eynde, het welck hy teghen hun aenghewendt hadde, soo dat'et wel kan wesen, dat sy hunnen Oversten verwinnen; maer den duyvel sal hun oock op den selven tydt verwinnen, ende over hun triumpheren; overfulckx ongheluckich is de victorie, daer den duyvel over my triumphheert, op den selven tydt, als ick mynen Oversten verwinne.

52. Vervolghens voeght sy daer by, *Dat alle dese vromicheden, sonder die deughden, beginselen zijn van groote onvolmaeckheden.* Sy hadde te voren gheseyt, *Dat'et hetsche beginselen waren*: want gelijk de ootmoedicheyt de fundamenten leght om te klimmen naer den Hemel, alsoo legghen de hooverdyc, ende de eyghe liefde de fundamenten, om te dalen inde helle. Onsen Salighmaker maecte door den middel van syne ootmoedicheyt eenen bouw van d'aerde tot den Hemel, ende den duyvel door syne hooverdicheyt maecte eenen, die vanden Hemel quam tot inde helle, ende alsoo is't, lieve zielen, dat de ghehoorsaemheynt ons bewaert, ende saligh maect, ende dat de eyghe liefde ons te gronde werpt, ende verdoemt.

53. Hierom eyndicht sy dit ghetal, gevende eenen help-middel om dit ongheval te vlieden, segghende: *Ick bidde onsen Heere, dat hem ghelieve ons moedicheyt te geven, om seer ootmoedich, ghehoorsaem, ende onderworpen te zijn aen myne Ongheschoende Carmeliten, die ons bestieren; want dit is't waer in de aldergrootste moedicheyt bestaet*: al oft sy hadde willen segghen: Oeffent de ootmoedicheyt, de ghehoorsaemheynt, ende de overgevinghe, die den oorspronck zyn van alle ons goet, ghelijck de sonden, die strydich zyn aen dese deughden, den oorspronck zyn van alle quaet: ende dese is de waerachtighe moedicheyt.

Uyt dese redinghe souden wy vele grondt-reghelen kunnen voorts-brengghen, ick wille maer eenen alleen voor-stellen aende Zielen, de welcke naer de volmaecktheyt trachten, den welcken is, dat wy ons geheelijck, ende volkomentlijck aen Godt souden geven sonder eenighe bepalinghe, ofte besprekinghe, ende dat wy souden zyn ghelijck bollen in syne handen, op dat hy ons over al naer syne belieste soude rollen: ende gelijk den bol loopt, ende rolt met lichteheynt, om dieswille dat hy gheheel rondt is, ende sonder kanten; alsoo oock moeten wy leven, ende sonder eenighe wederspannicheynt over al gaen, daer Godt ons sal ghelieven te leyden; ende ghelijck den bol d'aerde soo weynich raect als hy kan, om dat hy gheheel rondt is; alsoo en moghen wy oock op d'aerde niet langhe stille staen, al oft wy vierkantich waren; maer wy moeten soo weynich van d'aerde nemen als wy kunnen, ende het meeste vanden hemel nemen, ghelijck wy kunnen; indervoegghen, dat wy altydt recht naer den hemel gaen, niet teghenstaende dat het onderste deel daer in ghevoelen toont te hebben.

54. Ende in dit gheval, als't men doet om de liefde Godts, het ghene aen onse nature

nature mis haecht, moeten wy onse reden houden voor onsen vyandt, is't dat sy ons iet voor-stelt te doen, het ghene teghen de reden is: want onse valsche wederstaet aende heylighe, ende waerachtighe reden van Godt. Siet hier ten naesten by, het ghene dese *Heylighe* seght, ten is niet redelijck, seght ghy, dat men eene vrouwe, ghelijck ick, doet gaen van meer tot min, ende ick segghe u, dat eene vrouwe, ghelijck ghy, noyt min en is, dan als sy wilt gaen van min tot meer, ende dat sy inde *Religie* niet en wilt weder-keeren van meer tot min.

55. Behalven het ghene ick hier kome te segghen, iemandt sal duysent redens vinden, de welcke hem inde waerfchynlijckheyt goet, ende heyligh fullen duncken te wesen, de welcke nochtans inde substantie vol vermetentheyten fullen zyn, ende dese reden, de welcke haer fullen verdooghen aen syne in-beeldende kracht, fullen schynen dienstich te wesen tot syne gherechticheyt, de welcke soo sterck inde ziele fullen ghekleest zyn, dat'et noodich sal zyn eene schave, ende eenen hamer te hebben, om die uyt de verbeeldelijcke kracht te rucken, om alsoo dese vermaledyde reden met eene goede te verwinnen, het welck ons alle oogheblicken ghebeurt, ende ten minsten heb ick'et ondervonden, ende namentlijck in eene gheleghentheyten, ende daer en belanght niet aen, dat ick myne schult be-lyde in't openbaer, aenghesien ick in't openbaer ghefondicht hebbe. In diergelijcke materie is my ghebeurt, dat ick eenighe reden vondt, om myne saken voortestaen, de welcke my inde waerfchynlijckheyt dochten goet, ende heyligh te zyn, maer inde substantie en waren sy niet, als d'uytwerckinghe van eenen ydeln, ende vermetelijcken geest: want ick hebbe daer naer, verlicht zynde door het licht des Heeren, klaerlijck ghesien, dat het ghene, het welck ick meynde van Godt te wesen, gheheelijck stydich was teghen den dienst van Godt, ende dese valsche meyninghe nam haren oorspronck van myne eyghe liefde, van myne in-ghenomentheyten, van myne hooverdyen, van myne ydelheyt, ende van myne vermetentheyten.

56. Dese strafficheyt, daer de *H. THERESIA* haer vandient in dese berispinghe, de welcke sy doet aen hare *Religieusen*, kan oock dienen tot eene seer profytighe leeringhe voor de zielen: want het kan wesen, dat dese arme *Dochters* hier in oock geene daeghlijcksche sonde ghedaen en hebben: want het ghene eene wederspannicheyt scheen te wesen, was eer eenen toevlucht tot de *Fontdaterisse*, om te niet te doen het vonnis vanden *Provinciael* van eene *Herstellinghe*, die de *H. THERESIA* gesticht hadde, ende het was eer eene voor-stellinghe, als eene wederspannicheyt, eer een beklagh, als eene teghen-stellinghe, ende ten lesten het was voor eene sake, de welcke sy meynden recht, ende redelijck te zyn: want haerlieden gevoelen was, dat den *Provinciael* den titel van *Priorinne* niet en konde wegh-nemen, die soo eerlijck was aende lof-weerdighe *Moeder Anna van JESUS*, om haer den titel te geven van *Presidende*, die voor haer soo voordeelich, ende soor eerlijck niet en was.

Des-niet-teghenstaende neemt sy de roede inde handt, ende overpeyfende dat

dese punten van eere inde beginselen van hare *Herstellinghe*, konden nadeelich zyn aen dese twee soo verheve deughden, ende die haer soo noodtlakelijck waren, ghelijck de oodtmoedicheyt, met te willen meer te zyn, ende de ghehoorsaemheyt, ende de over-gevinghe, met haer selven niet te willen geheelijck t'onderworpen aende oordens vande Oversten; soo keert sy haer als eene Leeuwine teghen hare Dochters, latende van dien ooghenblick af dese twee deughden soo ghevesticht in hare zielen, ende in alle de *Ongheschoende Carmeliterzen*, die naer haer ghevolgt zyn; dat ick niet en gheloove, dat de Religieusen vanden *Bergh Carmelus* tot nu toe bequaem zyn gheweest om de minste teghen-ittellinghe te doen aende ghehoorsaemheyt, die sy aende *Ongheschoende Carmeliten* schuldich zyn, noch oock vande minste beweginghe, noch voorwendinghe te hebben, die strydich is gheweest aende oodtmoedicheyt, het welck een teecken is, dat de Moeders van *Granada* een seer groot profyt ghetrocken hebben uyt dese leeringe van hare Moeder, ende uyt dese soete berispinghe.

57. In't 13. ghetal aen-maent sy hare Dochters, om den arbejdt van dese *Fondatie* te lyden, haer voorstellende de vergeldinghe met dese woorden: *Ik wille wel ghelooven dat aen U-E. geenen arbejdt en sal ontbreken in dese beginselen. En zyt daer over niet verwondert: want ten is niet moghelijck dat een soo groot werck sonder arbejdt gheschiede; maer de vergeldinghe is seer groot.* Het is eene belachelijcke sake, te willen dat groote saken weynich kosten: want is't dat de tydelijcke saken ons soo veel kosten, waerom willen wy, dat de eeuwicheit ons niet en kosten?

Eenen man sal dertich jaren lanck studeren, om thien jaren inden dienst vande *Rechts-banck* te sitten: om thien jaren *Bisshop* te zyn, sal men veertich jaren van *Priesterdom* moeten hebben. Om thien jaren ryck te zyn, moet men vyftich jaren inden arbejdt, ende inde giericheyt zyn: ende wy en willen maer eenen ooghenblick alleen arbejden voor eene eeuwicheyt van glorie, ende om *Godt* inder eeuwicheyt te ghenieten: kan men eene grootere dwaefheyt sien?

58. Is't dat de vergeldinghe groot, ende voor eenen langhen tydt is, soo moeten oock de verdiensten, ende den arbejdt groot, ende langhdurich zyn; aenghesien de verdienste, hoe groot, ende uyt-ghestreckt dat sy oock is, eene soo groote eeuwicheyt van glorie niet en verdient. Eeuwichlijck te lyden voor *Godt*, en verdient niet eenen ooghenblick van *Godt* te ghenieten: want ghelijck den *H. Paulus* seght, [a] *Non sunt condignae passionis huius temporis ad futuram gloriam.* Het ghene wy in dese wereldt lyden, en is het ghene, het welck men inden hemel gheniet, niet weerdich. Waerom en willen wy dan niet desen ooghenblick des levens besteden inden dienst van *Godt*, om sijn goddelijck *Wesen* eeuwichlijck te moghen aenschouwen? Wy geven het leven, den arbejdt, ende de pynlijkheden overvloedelijck aende wereldt, daer hy ons niet en vergelt, als met pynen, met quellinghen, ende met de doot selver; ende wy en willen aen *Godt* oock den minsten arbejdt niet op-draghen, die ons eene *Groone*, ende de eeuwicheit vreught geeft.

[a] *Rom. 8. v. 18.*

59. Het ghene ick hier segghe, nopende de glorie, dese *Heylighe* seght dit aen hare Dochters nopende de gratie: want sy sprack ghelijck de ghene, die de saken Godts beneerstichde, ende seyde, dat men voor die behoorden te lyden, om daer naer den loon te ghenieten, die daer mede vervoeght is. Het is al oft sy seyde: Het is recht en redelijck te lyden voor de saken Godts, ende voor Godt selver, want daer belanght veel aen van Godt te dienen, ende syne saken ter herten te nemen, aenghesien wy hem verbinden aen ons de eeuwighe Croonen te geven, voor de tydelijcke pynlijckheden. Ick segghe dat 'et voor ons een groot voordeel is, doordien dat het munt, het welck dient om de glorie te koopen, van grootte weerde is. De pynen van dit leven zyn licht, ende de vermakelijckheden van de Glorie zyn eeuwich-durende. Is'er dan iemandt, die de eeuwighe vreughden door soo lichte pynen niet en wilt koopen?

60. Het is eenen seer goeden, ende profytighen grondt-reghel soo inde *Staet-kundighe*, als inde *Zedelycke*, jaer selver oock inde geestelijcke saken, *Dat men geene groote saken kan uyt-wercken, sonder de kleyne te verachten*, het welck seer naer by komt aen het ghene de H. THERESIA hier seght: men kan geene groote dinghen doen inden *Zedelycken sin*, ghelijckerwys is, te verdienen, sonder kleyne dinghen te verachten, ghelijckerwys is, te lyden. Inden *Beschouwenden sin* en kan men tot groote saken niet gheraken, ghelijckerwys is Godt te ghenieten, sonder door kleyne dinghen ghegaen te hebben, ghelijckerwys is, te lyden voor Godt. Inden *Verholen*, ofte *Mysticken sin* en kan de ziele niet gheraken tot de liefde Godts, de welcke is de verhevenste sake vande wereltd, sonder de pyne te verfmaden, die de kleynste is in dese wereltd. Ende inde *Staet-kunde* en kan den Prince geene groote saken uyt-wercken, gelijckerwys is sijn Ryck te bewaren, ende te beschermen, sonder de quellighen, ende de moeyelijckheden te verachten, met de welcke hy sijn Ryck bestiert, ende beschermt, het welck van kleyn gewicht is, ten opsicht vande voordeelen, die hy daer uyt treckt.

61. Hoe vele veldt-slaghen en zynder niet verloren geweest, ter oorsaken van de verschillen, die daer voor-ghevallen zyn geweest tuschen de Veldt-oversten om de eere die sy wilde hebben van het Volck aen-te-leyden, ofte om d'achterwacht vander Legher te hebben? Men moet kleyne dinghen verfmaden, om groote dinghen uyt-te-wercken. Hoe vele Rycken en zynder niet verloren ge-gaen om eene zydicheyt, ofte koppicheyt? Men moet de zydicheyt, ende de koppicheyt verachten, om de Rycken te winnen, ende te bewaren, dewelcke door de reden moeten bestiert worden. Men kan alsoo redenen in alle andere saken.

62. In't 15. ghetal geeft sy noch een kleyn steeckxken van verstervinghe aen hare Religieusen: want naer dat sy aen haerlieden gheseyt hadde, *Dat sy desen Brief schreef voor de Ghemeyne*, soo her-neemt sy haer met eene wonderlijcke aerdicheyt, als vermetelijcke, daer by voeghende dese woorden: *Godt geve, volghens dat de saken gaen, dat sy haer niet en verbelghen, om dieswille dat ick aen elcke in's besonder niet en schryve, ghelijck sy ghedaen hebben, om dieswille dat onsen Eerw.*

Pater U-E. Presidente noemde, ghelijck oft sy hadde willen segghen: de ydelheyt regneert soo sterck in dit Huys, dat men aldaer acht neemt, oft dat men de *Overite Priorinne*, ofte *Presidente* noemt, ende men verbelght sich in soo kleyne taken, dat men sich oock wel soude verstooren, selver teghen de Moeder, om dieswille dat sy aen elcke in't besonder niet en schryft.

Maer met verlosf vande *Heylighe*, my dunckt voorwaer, dat sy haerlieden een weynich te veel versterft: ende ick late my voorstaen, dat sy met hare tranen op desen Brief souden geandwoordt hebben, de welcke haer voor seer goeden inckt souden ghedient hebben, om haer te rechtveerdighen.

63. Maer het Capittel vande berispinghen en is noch niet ghe-eyndicht: want in't naervolghende ghetal her-neemt sy haerlieden, om dieswille dat sy uyt het Slot gonghen, om de Kercke te vergieren, ende sy vertooght aen haerlieden, dat sy sulckx doende, het Slot braken.

Al-hoe-wel dat 'et geweest is om eene seer heylige sake, sy souden evenwel seer plichtich gheweest hebben van te gaen buyten het Slot, waert dat *d'Order* in syne beginselen niet noodich en hadde ghehadt eene ghedurighe *Her-stellinghe*, om dieswille dat 'et noch soo wel niet her-stelt en was, gelijck 'et behoorde te welen in alle dinghen.

't Is Godt alleen, die alles doet met een woordt, als 't hem beliest, doordien dat 'er een groot verschil is tusschen het werck van eenen mensch, ende vande sc heppinghe. Godt die scheidt, ende de menschen wercken. Godt doet dat hem beliest, ende de menschen doen dat sy kunnen, ende alsoo, al 'et ghene de menschen doen, en kan soo op eenen keer niet volmaecktelijck uyt-vallen, ende namentlijck, als de onderneminghen van een soo groot ghewicht zyn. Daer en is niemant als Godt alleen, die alles op eenen ooghenblick tydts volkomentlijck doet, ende scheidt.

Des-niet-teghenstaende heeft den selven Godt, naer dat hy de menschelijcke nature hadde aen-ghenomen, om de saligheyt vande menschen uyt-te-wercken, dry-en-dertich jaren besteedt om syne Kercke te stellen, ende te her-stellen, te leeren, en te onderrichten, jae dat meer is, alle stonden bevondt hy syne *Apostelen* in menighvuldighe ghebreken, soo dat men sich niet en moet verwonderen, is 't dat de *H. THERESIA* ghebreken vondt in hare *Religieusen*.

64. Ten lesten in het 17. ghetal, her-kennende de weldaden, die de *Religieusen* ontfonghen vande ghene, die haer logeerden, wilt sy hun verlichten, schryvende aen de *Moeder Anna*, *Dat sy een huys soude soecken, al-hoe-wel dat 'et soo goet, ende soo ghemackelijck niet en soude zyn: want het is beter dat sy tyden, als wel de ghene, die haer soo veel goets doen.*

Sy dede hier in goet recht: want op den selven tydt als sy haren *Wel-doender* verlichte, verstierf sy die, de welcke haer beklagghden, ende den ghenen, die aen iemandt schuldich is over een ontfanghen weldaect, toont dat hy beleeft, ende wel-levende is, als hy van het ontfanghe weldaect geen recht en maect, oft dat 'et hem toe quam.

(Eynde van't II. Deel.)

BLADT

BLADT - W Y S E R

Behelsende de Capittels vanden Eersten Boeck der Brieven van onse H. M. Theresia.

EERSTEN BRIEF.

Gheschreven aen den Doorluchtichsten Koninck van Spanien *Philippus den II.* fol. 1

II. BRIEF.

Aenden Hooghw. Heere Don Teuton de Bragance, die daer naer Aers-bisshop gheworden is van Eborator Salamanca. fol. 6

III. BRIEF.

Aenden selven Heere nu verkoren tot Aerts-bisshop van Ebor. fol. 9

IV. BRIEF.

Aenden Hooghw. Heere Don Alvarez de Mendoza, Bisshop van Avila tot Olmede. fol. 23

V. BRIEF.

Aenden selven Bisshop van Avila. Dit is den Brief, den welcken ghenoecht wort *Van het Ondersoeck*, fol. 27

VI. BRIEF.

Aenden Hoogheerw. Heere Don Sanchez Davila, die daer naer Bisshop geweest is van Jean. fol. 93

VII. BRIEF.

Aen selven Hoogheerw. Heere Don Sanchez Davila. fol. 49

VIII. BRIEF.

Aenden Hooghw. Heere Don Alonso Velasquez Bisshop van Osma. fol. 42

IX. BRIEF.

Aende doorluchtige Vrouwe, Mevrouw

we Maria Henriquez Hertoghinne van Alva. fol. 60

X. BRIEF.

Aende Doorluchtige Vrouwe Mevrouw Louise de la Cerda Vrouwe van Malagon. fol. 64

XI. BRIEF.

Aenden Doorluchtighen Heere Don Diego de Mendoza vanden Raedt van Staten van Syne Majesteyt. fol. 67

XII. BRIEF.

Aende doorluchtige Vrouwe Mevrouw Anna Henriquez in Toro. fol. 74

XIII. BRIEF.

Aenden seer Eerw. P. Joannes-baptista Rubcus van Ravenna Generael van't Order van onse L. V. des Berghs Carmeli. fol. 78

XIV. BRIEF.

Aenden seer Eerw. Pater Meester P. Ludovicus van Granada der Predickheeren Order. fol. 86

XV. BRIEF.

Aenden Eerw. Pater Petrus Ibañez van't Order der Predick-heeren, Biechtvader van Heylighe. fol. 89

XVI. BRIEF.

Aenden Eerw. Pater Meester Dominicus Bañez van't Order der Predickheeren, Biechtvader vande Heylighe. fol. 95

XVII.

TAFEL

- XVII. BRIEF.
Aenden seer Eerw. Pater De las Cuevas
Prior vande Cartuyfers binnen Sivil-
len. 100
- XVIII. BRIEF.
Aenden Eerw. P. Rodricus Alvarez
vande Societeyt *Jesus* Biecht-vader van
de Heylighe. 105
- XIX. BRIEF.
Aenden selven Pater Rodricus Alvarez
der Societeyt *Jesu*. 128
- XX. BRIEF.
Aenden seer Eerw. P. Provinciael van
de Societeyt *Jesus* van Castillen. 149
- XXI. BRIEF.
Aenden Eerw. Pater Gonzales d'Avila
vande Societeyt *Jesus*, Biecht-vader van
de Heylige. 162
- XXII. BRIEF.
Aenden Eerw. Pater Hieronymus Gra-
tianus vande Moeder Godts. 166
- XXIII. BRIEF.
Aenden selven Eerw. P. Hieronymus
Gratianus vande Moeder Godts. 187
- XXIV. BRIEF.
Aen den selven Pater. 187
- XXV. BRIEF.
Aenden selven Pater. 193
- XXVI. BRIEF.
Aenden selven Pater. 200
- XXVII. BRIEF.
Aenden Eerw. P. Joannes van *Jesus* Ro-
ca Ongheschoenden Carmeliet binnen
Pastranen. 203
- XXVIII. BRIEF.
Aenden Eerw. P. Ambrosius Marianus
vanden H Benedictus Ongeschoenden
Carmeliet. 213
- XXIX. BRIEF.
Aen myn Heere Laurentius de Cepeda
ende Ahumada, Broeder van dese Hey-
lighe. 222
- XXX. BRIEF.
Aenden selvé Heere Laurentius de Ce-
peda. 235
- XXXI. BRIEF.
Aendé selven Heere Laurentius de Ce-
peda. 245
- XXXII. BRIEF.
Aen den selven Heere. 261
- XXXIII. BRIEF.
Aenden selven Heere. 270
- XXXIV. BRIEF.
Aenden selven Heere. 278
- XXXV. BRIEF.
Aen Don Diego de Gusman, ende Ce-
pede, Neve van dese Heylighe. 283
- XXXVI. BRIEF.
Aenden Licentiaet Don Gaspar de Vil-
la Nueva binnen Malagon. 285
- XXXVII. BRIEF.
Aen Don Diego Ortiz, Borgher van
Toledo. 288
- XXXVIII. BRIEF.
Aen Alphonfus Ramierez Borgher bin-
nen Toledo. 290
- XXXIX. BRIEF.
Waer door sy eenen bedruckten Man
troost, over de af-lyvicheyt van syne
Vrouwe. 294
- XL. BRIEF.
Aen Mevrouw Iſabella Ximena bin-
nen Segovien. 295
- XLI. BRIEF.
Aen eenighe Jouffrouwen, de welke
sochten het Habyt t'ontfanghen onder
de Carmeliterffen. 297
- XLII. BRIEF.
Aende Eerw. M. Catharina van Chri-
stus Priorinne der Ongeschoende Car-
meliterffen binnen Sorien. 300
- Her kort begryp van't Leven vande
verlichte Moeder Catharina van Chri-
stus. 304
- XLIII.

BLADT-WYSER.

XLIII. BRIEF.

Aende Eerw. Moeder Priorinne, ende aen de Religieusen van 't Klooster der Ongheschoende Carmeliterffen binnen Sorien. 309

XLIV. BRIEF.

Aende Suster Eleonora vande Bermherticheyt, Ongheschoende Carmeliterffe binnen Sorien. 313

XLV. BRIEF.

Aen Suster Theresia van Jesus, Niechte vande Heylighe, Ongheschoende Carmeliterffe in 't Klooster vanden H. Joseph binnen Abula. 317

XLVI. BRIEF.

Aende Eerw. Moeder Maria Baptista, Priorinne der Ongheschoende Carmeliterffen binnen Valladolid, Nichte van de Heylighe. 320

XLVII. BRIEF.

Aende selve Moeder Priorinne. 326

XLVIII. BRIEF.

Aende Eerw. Moeder Priorinne, ende aende Religieusen binnen Valladolid. 334

XLIX. BRIEF.

Aende Eerw. Moeder Priorinne der Ongheschoende Carmeliterffen binnen Malagon. 340

L. BRIEF.

Aende Eerw. Moeder Priorinne, ende de Religieusen binnen Veas. 342

LI. BRIEF.

Aende Ongheschoende Carmeliterffen

Binnen Sivillen.

345

LII. BRIEF.

Aende selve Religieusen binnen Sivillen. 349

LIII. BRIEF.

Aende Eerw. Moeder Marie vanden H. Joseph Priorinne binnen Sivillen. 354

LIV. BRIEF.

Aende selve Moeder Priorinne. 357

LV. BRIEF.

Aende selve Moeder Priorinne. 362

LVI. BRIEF.

Aende selve. 368

LVII. BRIEF.

Aende selve. 372

LVIII. BRIEF.

Aende selve. 378

LIX. BRIEF.

Aende selve. 381

LX. BRIEF.

Aende selve. 390

LXI. BRIEF.

Aende selve. 395

LXII. BRIEF.

Aende selve. 400

LXIII. BRIEF.

Aende selve. 411

LXIV. BRIEF.

Aende selve. 420

LV. BRIEF.

Aende Eerw. Moeder Priorinne, ende Religieusen van 't Klooster vanden H. Joseph binnen Granada. 425

TAFEL

Vande saken, die in desen Boeck begrepen zyn.

A		Men magh niet anders beminnen als Godt. 445
<i>Aenghekleventheyt.</i>		<i>Bisschop.</i>
Men magh aen niet bekleven als aen Godt alleen. 443		Hoe noodtsakelijck dat 'er Gebedt voor eenen Bisschop is. 49. & 57
Sy is ghemeynlijck den oorspronck van tweedraght inde Ghemeynten. 444		<i>Bruyde.</i>
Hoe schadelijck dat sy is aende ziele. 445		Sy soeckt haren Beminden met de ys- keghelen op haer hooft. 292
<i>Alexander den VII.</i>		Sy moet Godt alleen aen-hanghen. 445
Hy ghebruyckte maer aerdewerck op syne tafel. 282		Hoe sy hier beneden moet leven. 447
<i>Armoede.</i>		C
Hare voordeelen. 171		<i>S. Casildis vande H. Agnes,</i>
Item 370		Haer Lof-schrift. 76
<i>Avila.</i>		<i>Christus.</i>
Lof-schrift van dese Stadt. 243		Hy en is noyt op-ghetoghen gheweest in sijn leven. 116
B		Syn leven is vol pynlijckheden ghe- weest. 267
<i>P. Baltazar Alvarez.</i>		<i>Clooster.</i>
Hy schynt uyt in deughden. 76		Een Clooster sonder gehoorfaemheyt, en is geen Clooster. 437
<i>Bekoringhen.</i>		<i>Conscientie.</i>
Ten is niet quaet die te lyden, alsmen die wederstaet. 147		Het bestaet al in eene goede conscien- tie te hebben, ende in goedé wer- ken te doen. 185
Ten is niet quaet, al is't dat de ziele die lydt. 148		<i>Coop-bandel.</i>
Hoemen sich daer in moet dragen. 186		Hoe vervaerlijck dat hy is. 256
Het is beter die te verachten, als die te willen overwinnen, ende waer- om? 268		<i>Cruyssen.</i>
Men magh-se tot het herte niet laten komen. 450		Die gewillich lydt, rydt met de Cruys- sen op eenen wagen. 288
<i>Beminnen.</i>		Het Cruys ghewillich ghedraghen, en beswaert niet. 398
Waerom dat wy Godt moeten bemin- nen, ende hoe? 259		Men leert den wegh des Cruyffe inde quellinghen. 434

- D**
Danckbaerheyt.
 Hoe on-aenghenae m dat fy is. 435
P. Didacus Chaves.
 Syn Lof-fchrift. 173
Dorricheden.
 Hoe men fich daer in moet draghé. 257
Doodt.
 Men magh fich niet on-ghereghelt be-
 droeven over de doodt van syne
 Vrienden. 244
 Eene haeftighe doodt en is altydt niet
 quaet. 423
Duyvel.
 Sy hebben meer macht in't een, als in
 een ander landt, om ons te quel-
 len. 241
- E**
Eere.
 Wanneer men die moet voorftaen. 398
 De eere van eene Ghemeynte zyn de
 veften van d'onderhoudinghe. 394
- G**
Gaven.
 Men moet de hemelfche Gaven ver-
 borghen houden. 253
 Men magh-ſe niet beſchryven, die
 Godt ons geeft. 376
Ghebedt.
 Op wat maniere men't moet oeffenen.
 43. Item 53
 Eene profytighe maniere om te medi-
 teren op het Lyden Christi. 45
 Wanneer de ghepeyſen, ende de beko-
 ringhen in het Ghebedt goet, ofte
 quaet zyn. 57
 Hoe nootſakelyck dat'et Gebedt is. 49
 Daer door verwint men alle bekorin-
 ghen. 52
 Wat dat'et boven-natuerlyck Ghebedt
 is. 106
- Wat het Gebedt van ruſte is. Ibid.
 Wat dat'et boven-natuerlyck Gebedt
 in den zedelycken ſin is. 117
 'tGhebedt van ruſte. 118
 Slaep der Crachten. Ibid.
 Vereeninghe der liefde. 119
 Der Crachten. Ibid.
 Waer in het beſte Gebedt beſtaet. 177
 Item 182
 Wanneer men fich te vreden moet
 houden met ſijn Ghebedt. 181
 Men moet fich niet in pyne ſtellen,
 al is't dat'et verſtant niet en werckt.
 Schoone Leeringhen. Ibid.
 Hoe datmen fich daer in moet dra-
 ghen. 357
 Hoe de crachten daer in vry zyn. 267
Drift des Geefts.
 Wat den drift des Geefts is. 110
 Wat hy is op eene zedelycke maniere.
 122
Vlucht des Geefts.
 Waer in dien beſtaet. 190
 Waer in dien beſtaet op eene zedelyc-
 ke maniere. 121
Ghehoorſaemheyt.
 Te Ghehoorſamen teghen ſijn eyghen
 gevoelen is eene groote volmaeck-
 heyt. 21
 De ziele en kan niet altydt ghehoorſa-
 men aen haren Beſtierder in boven-
 natuerlycke ſaken. 145
 Ten is niet goet ghehoorſaemheyt aen
 iemandt te beloven buyten de Reli-
 gie. 166
 Om wel te ghehoorſamen, moet men
 ghehoorſaem zyn. 361
 Hoe datmen moet ghehoorſamen. 434
 Sy is het Fondament vande Religien.
 Ibid.
 Een Klooster ſonder ghehoorſaemheyt
 ca

en is geen Klooster.	437
Sy is de Fonteyne van alle deughden.	Ibid.
Wanneer men iet op-ghehoorsamheyt magh ghebieden.	441
Sy is de Moeder vande Religieuse vol-maecttheyt.	446
Sy berooft de ziele van haren eyghen wille.	Ibid.
Sy bewaert ons, ende maectt ons Sa-taligh.	452
	<i>Gelt.</i>
Wanneer dat'et t'onpas komt.	232
Die't beminnen zyn daer van slavē.	243
Waer toe dat'et dienstich is.	325
Wanneer dat'et goet is.	328
Hoe men sich daer van moet dienē.	375
	<i>Gheyden.</i>
Hoe men die moet lesen.	39
	<i>Gheveynstheyt.</i>
Hoe quaet dat sy is.	366
	<i>Gniomar d'Ulloa.</i>
Haer Lof-schrift.	234
	<i>P. Gonzales.</i>
Syne oodtmoedicheyt.	164
	<i>Godt.</i>
Hoe men sy selven in Godt moet soec-ken.	31
Men moet sich van Godt laten gheley-den.	233
Men moet Godt altyt meer dienen.	234
De diensten aen hem bewesen, vergelt hy met quellingen.	316
Hoe hy de Heylighen beproeft.	386
Hoe quaet dat'et is van Godt te nemen, het ghene wy hem eens ghegeven hebben.	450
	<i>Boven-natuerlycke Gratiën.</i>
In alle bovē-natuerlycke Gratiën moet men sich veroodtmoedighen, om niet bedroghen te worden.	129

Handwerck.

Het is Godt seer aenghenaem in de Kloosters. 388

Herstellinghe.

Hoe moeyelijck dat'et is iet te herstel-len. 4

Wat swaricheyt hy lydt, die iet wilt herstellen. 20

Herfelde Order.

Hoe sy haren oortpronck ghenomen heeft. 90

Sy wort vergheleken by het Mostaert-faet. 92

Hoe vele doorluchtighe Persoonen in dit Order ghekomen zyn. 190

Hieronymus Gratianus.

Syne devotie tot onse Lieve Vrouwe, heeft hem tot onse Religie ghetroc-ken. 2

Syne deught in vervolginge. 15 & 170
Kort begryp van sijn wonderlijck Le-ven. 171

I

In-ghekeertheyt.

Men moet sy selven in-keeren, om sy selven niet te verliezen. 8

P. Joannes van Jesus.

De H. Theresia verweckt hem tot het lyden. 204

Syn heyligh leven. 215

K

Kennisse van ons selven.

Men moet daer in niet altydt blyven staen. 38

Koninck Philippus den II.

Hy is een al-gemeynen Vader geweest van deughdelijcke persoonen. 211

L

Lasteringhen.

Men magh sich daer tegen stellen. 153

Laurentius

Laurentius de Cepeda.

Hy stelt sich onder de bestieringhe
vande H. Theresia. 154

Hy wiert vervolght ter liefde van syne
Suster. 329

Syne salighe doot. 423

Leonora vande Bermherticheyt.

Haer lof-schrift. 315

Leven.

Het leven des mensche is maer eenen
blaes. 284

Het hanght van eenen draect 424

Men moet grootelijckx arbeijden om
eeuwich te leven. 453

Lieghen.

Hoe quaet dat'et is. 417

Liefde.

Hare uyt-werckfelen. 5

Sy neemt de liefde der schepfelen
wegh. 268

Men magh alle de wercken van liefde
niet in't openbaer doen. 356

Sy berooft de ziele van hare vryheyt.
386

Sy is forghvuldich, ende jalours. 392

Alle liefde moet van Godt komen.
443

Quetsinghe der Liefde.

Hoe sy de ziele quetst. 111

Wondere uytwerckinghen van dit
Ghebedt. 112

Louis de Granada.

Syn Lot-schrift. 87

De H. Theresia wenscht hem te sien.
88

Lyden.

Men bekomt daer door de heylicheyt.
21

Hoe soet dat'et is voor Godt te lyden
204 Item 205

Men moet lyden naer't exempel van

JESUS. 209

Die door den wegh des lydens wandelt
en vrees niet. 212

Op wat maniere men het lyden moet
verdragen. 349

De lydtfaemheyt is den schult teghen
alle plaghen. 386

M

S. Maria Baptista.

Haer Lof-schrift. 322

P. Mariannus.

Syn Lof-schrift. 220

Martelie.

Waer in de geestelijcke Martelie be-
staet. 440

Meester.

Wie meester van sy selven is. 73

Moedicheyt.

Waer in de oprechte moedicheyt be-
staet. 451 item 452

N

P. Nicolaes van Jesus Maria.

Syn Lof-schrift. 393

Nonneken.

Hoe quaet dat'et is dat sy latyn spreekt
oft schryft. 364

Novitie.

Hoet quaet dat'et is eene Novitie te la-
ten Professen, die den geest vande
Religie niet en heeft. 221

Men magh-se niet verworpe, al is't dat
sy hare Ghetyden niet wel en kan le-
ten. 287

Hoe men sich moet draghen in haer lie-
den onvolmaecktheden. 308

Welcke bekoringhen in haer goet zyn
289

O

Ongheschoende Carmeliten.

Wat vervolginghe sy binnen Siyillen
gheleden hebben. 117

T A F E L.

Godt heeft-se tot groote dinghen be- waert. 196	Waerom d'Onderlaten bly zyn, als sy eenen nieuwen Oversten krygen. 360
<i>Oordeel.</i>	Hoe sy hun moeten dragen inde bestie- ringhe. 370
De oordeelen der menschen sijn wey- nich te achten. 210	Godt beware ons van eenen vergram- den Oversten. 386
<i>Oodtmoedicheyt.</i>	In't verkiesen van d'Oversté moet men sien naer de deught, ende niet naer de jaren. 412
't Is eene groote oodtmoedicheyt altyt te swyghen. 3	Hoe sy hunnen onderfaet moeten be- rispen. 405
In sy selven te veroodtmoedighen kan ydelheyt welen. 352	Wat quaet de goede meyninghē in hun veroorfaken. Ibid.
De volmaecktheyt bestaet in d'oodt- moedicheyt. 439	Hoe sy moeten ghebidden. 435
Sy is het fundament om tot den hemel te klimmen. 452	<i>P</i>
Den oodtmoedighen moet sich laeten rollen ghelijck eenen bol. Ibid.	<i>Palasfox.</i>
<i>Op-ghetoghentheyt.</i>	Syne diepe oodtmoedicheyt. 114
Wat verskil dat'er is tusschen die, en de Op-gheschorftheyt. 107	Item 182. en 453
Sy en zyn niet noonich om tot d'opper- ste volmaecktheyt te geraken. 117	<i>Passie.</i>
Wat sy is inden zedelijcken sin. 120	Wat quaet dat'et is die in-te-volgē. 451
Sy sijn seer pynlijck aende ziele. 266	<i>Penitentie.</i>
<i>Ouders.</i>	Sy moet ghematicht zyn. 260. en 271
Sy moeten hunne kinderen inde handē vande Oversten laten. 189	Sy is de ruste voor eene ziele, die Godt bemint. 267
<i>Oversten.</i>	<i>H. Petrus van Alcantara.</i>
Hoe ghevaerlijck dat'et is Oversten te zyn. 17	Syn Lof-schrift. 233
Wat deught sy moeten hebben. 49	<i>Predick-beeren Order.</i>
Hoe noodich hem 't Ghebedt is. 50	Lof-schrift der Predick-h. Order. 98
Den duyvel bekorent hun, op dat sy'et Ghebedt souden laten. 56	<i>Priorinne.</i>
Hoe men sich moet draghen, als sy te- ghen ons verbelght zyn. 85	't Is ghenoegh, dat sy liefde heeft om volmaeckt te zyn. 353
De goede bestieringhe en kan niet wel bestaen met syne langhe sieckte. 198	<i>Q</i>
De Opper-oversten moeten de gemeey- ne voorstaen. 287	<i>Quellinghen.</i>
Op wat maniere sy deugt moeten heb- ben. 323	Sy zyn de ruste van eene godtvruchtighe ziele. 267
	Men magh van die geēn werck maken. 275
	Men magh-se niet vrighen, ten zy dat Godt ons raeckt. 276
	Sy suyveren de ziele. 298
	Het profyt dat men daer uyt treckt. 315
	Het

- Het vermaeck dat men daer uyt treckt,
gaet die te boven. 330
- Quetsinghe.*
Waer in die bestaet op eene zedelijke
maniere. 122
- R**
Raadt.
Van wien men dien moet nemen in ge-
wichtighe saken. 441. en 442
- Reden.*
Hoe schadelijk dat onse natuerlijke
redinghen zyn in te gehoorfamen. 453
- Religie.*
Wy zyn daer in ghekomen om te ghe-
hoorfamen. 450
- Religieus.*
Men moet-se niet voorder verbinden
als tot het ghene sy door den Reghel
ende Statuten verbonden zyn. 201
- Men magh-se niet pramen in hare voy-
sen te geven. 221
- In't ontfanghen der Religieusen, moet
men meer sien naer de goede imborst,
als naer het gelt. 223
- Sy moeten goet, en niet traey zyn. 388
- Waerom dat sy eenen swarten wyl dra-
ghen. 447
- Ryck.*
Sy moeten ghekruyft worden om te
mogé gaen in een eeuwigh Ryck. 448
- Het Ryck des werelts is maer eene sla-
vernye. Ibid.
- Het Ryck Godts wort met moedicheyt
bekomen. 449
- Rodriguez Alvarez.*
Syn Lof-schrift. 114
- S**
P. Salazar.
Syn Lof-schrift. 154. item 159
- Schult.*
Als quaet die op een ander te stekē. 436
- Siecken.*
Wat sorghe men daer voor moet dra-
ghen. 344
- Sivillen.*
Wat sy aldaer gheleden hebben. 328
- Slaep der Crachten.*
Waer in hy bestaet. 106
- Hoe langheen geestelijck Man magh
slapen. 275
- Sorien.*
Lof-schrift vande Borghers van dese
Stadt. 311
- Stephanie vande Apostelen.*
Haer Lof-schrift. 77
- Sterven.*
Wy moeten peyfen hoe dat wy fullen
sterven. 424
- Stil-suyghen.*
Ten is niet goet te swyghen als d'eere
van't Klooster daer aen hanght. 418
- Suster.*
Ten is niet goet dry ghesusters in een
Klooster te hebben. 399
- Swaermoedicheyt.*
Hoe schadelijk dat sy is. 388
- T**
H. Theresia.
Sy wort vergheleken by de Koningin-
ne Isabella. 66
- Hare ghehoorsaemheyt. 76
- Hare begeerte om te lyden. 77
- Sy is het Predick-heeren Order seer
toe-ghedaen. 98
- Sy beschryft haer Leven in't kort. 128
- Hare voorfichticheyt. 172
- Hare schoone leeringhen nopende het
Ghebedt. 182
- Sy is eenen Medecyn-meester. 186
- Sy lydte groote op-spraken. 197
- Hare vreught in't lyden. 204. 205. 206
- Sy wort miraculeuselijck by-ghestaen
van

T A F E L.

van haren Broeder in't sichten van her eerste Klooster.	232	De menichvuldicheyt is daer aen srydich.	439
Sy seghelt hare Brieven met den Naem van Jetus.	252	<i>Vrienden.</i>	
Den H. Joseph trooft haer.	343	Men magh-se niet lichtelijck daer laten om eenighe onvolmaecktheden, die men in hun bemerckt.	333
Hare onthechtinghe van alle Vrienden.	387	<i>Vrouwe.</i>	
Hare groote moedicheyt.	449	Hoe qualijck dat men den grondt van de Vrouw-perfoonen kan kennen.	222
<i>Twist-saken.</i>		Eene vrouwe te trouwen sonder verstandt, noch deught, al-hoe-wel sy veel gelo heeft, is eene groote ellende.	223
Men moerse soo veel vliede als men kan	360	<i>Vyanden.</i>	
<i>V</i>		Onse vyanden doen ons meer profyt, als wel onse vrienden.	180
<i>Vader.</i>		<i>W</i>	
Die geestelijck leeft magh wel Goederen beliten.	255	<i>Wegh.</i>	
<i>Vereeninghe.</i>		De dry weghen van't Ghebedt worden ver- klaert.	126
Waer in de Vereeninghe des wille bestaet.	106	<i>Wereldt.</i>	
Vereeninghe van alle de Crachten.	107	Hoe verganckelijck dat alles is.	414
<i>Vergammen.</i>		<i>Eyghen Wille.</i>	
De Heylighen moghen hun met reden ver- grammen.	152	Hy is ons gheheel verlies.	447
<i>Vermaeck.</i>		Onsen Wille eens aen Godt ghegeven, en magh men hem niet meer wederom ne- men.	450
Hoe de vermakelijckheden des werelts ver- dwynen.	323	<i>Wille Gods.</i>	
<i>Veropenbariughen.</i>		Men moet sich daer in over-geven.	257
Ten is niet goet de kenlijck te maken.	404	<i>Wy-water.</i>	
<i>Verfchillen.</i>		Hoe krachtich dat'et is om den duyvel te verjaghen.	272. item 275
Onder heylighe Perfoonen komen somwy- len verschillen.	180	<i>Z</i>	
<i>Vervolginghe.</i>		<i>Ziele.</i>	
Wat groote vervolginghen sy met hare Kinderen onderstaen heeft.	12. & seq.	Die Godt soeckt, en heeft geen genoeghen in verganckelijcke saken.	165
Godt en verlaet die niet, de welcke vervol- ginghen lyden.	18	Wanneer sy door geenen oprechten geest bestiert wort.	145
Hoe sy hun inde vervolginghen moeten draghen.	85	Die geestelijck leeft, en moet niet ver- wachten als lasteringhen, ende op-spra- ken.	197
Waerom de Rechtveerdige vervolgt wor- den.	329	Haer leven moet ghelijckformich zyn aen dat van Christus.	267
<i>Volmaecktheyt.</i>			
Omtot ee ne groote volmaecktheyt te ghe- raken, en zyn de boven-natuerlijcke gra- tien niet noodich.	116		
Sy bestaet in d'uytwerckinghe.	438		

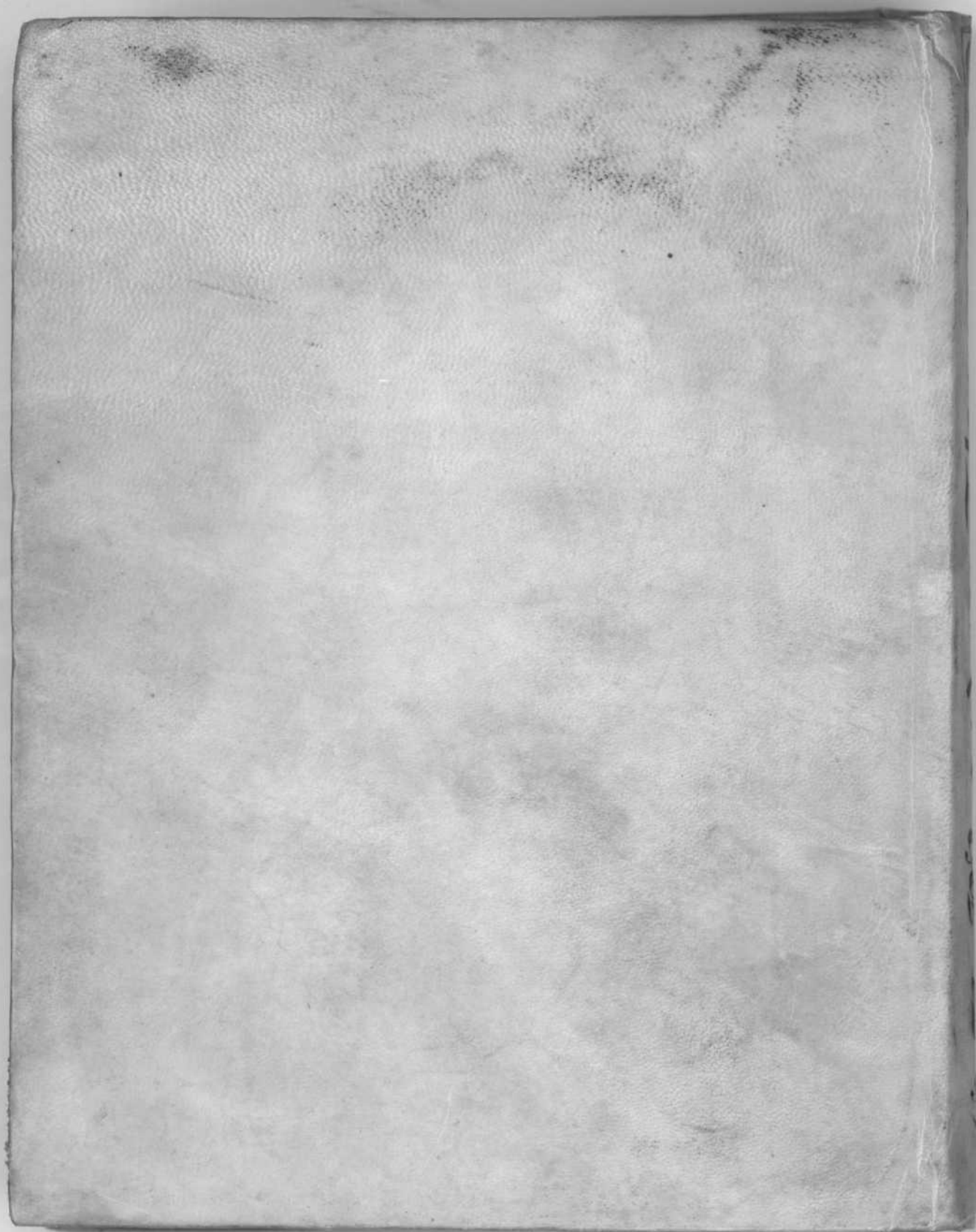
MARQUÉS DE SAN JUAN DE PIEDRAS ALBAS

BIBLIOGRAFÍA TERESIANA

SECCIÓN II

Obras de Santa Teresa de Jesús.

Número.....	3216	Precio de la obra.....	Ptas.
Estante.....	96	Precio de adquisición. »
Tabla.....	961	Valoración actual.....	»

3216.

DE QUINQUE
LIBRIS

I. 1700.